

Bundel van de Algemeen Bestuur van 22 augustus 2018

- 1 OPENING
- 2 SPREEKRECHT
Er hebben zich nog geen sprekers aangemeld.
- 3 HOOFDPUNTEN VOOR DEZE VERGADERING
- 3.a HOOFDPUNTEN VOOR DEZE VERGADERING (INFORMEREND)
- 3.a.1 Waterschapsverkiezingen en bijbehorende communicatiestrategie (presentatie)
- 3.b HOOFDPUNTEN VOOR DEZE VERGADERING (BESLUITVORMEND)
- 3.b.1 Aanbieding rapport rekenkamercommissie 'Samenwerking Vlaanderen' (voorzitter rekenkamercommissie, Chris de Graaf is aanwezig bij de vergadering)
aanbiedingsbrief rekenkamercommissie
rapport samenwerking waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen
- 4 OVERIGE NOTA'S TER BESLUITVORMING
- 4.a Vaststelling projectplan 'EVZ Bleekloop golfterrein' in de gemeente Bergen op Zoom

adviesnota vaststelling projectplan 'EVZ Bleekloop golfterrein' in de gemeente Bergen op Zoom
projectplan Waterwet EVZ Bleekloop golfterrein Bergen op Zoom
tekening bij projectplan Waterwet EVZ Bleekloop golfterrein Bergen op Zoom
besluit vaststelling projectplan 'EVZ Bleekloop golfterrein' in de gemeente Bergen op Zoom
- 4.b Aanvraag 1e fase uitvoeringskrediet project 543: renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemalen Dorst, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek
adviesnota aanvraag 1e fase uitvoeringskrediet project 543 renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemalen Dorst, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek
investeringsbesluit aanvraag 1e fase uitvoeringskrediet project 543 renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemalen Dorst, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek
- 5 MEDEDELINGEN
- 5.a Wateruitvoeringsprogramma 2017 – Maasbekken Vlaanderen
mededeling Wateruitvoeringsprogramma 2017 – Maasbekken Vlaanderen
Wateruitvoeringsprogramma 2017 – Maasbekken Vlaanderen
- 6 INGEKOMEN STUKKEN
- 6.a Schriftelijke vraag fractie CDA op basis van reglement van orde 'Invasieve exoten' en DB-reactie
schriftelijke vraag fractie CDA op basis van reglement van orde 'Invasieve exoten'
DB-reactie op schriftelijke vraag fractie CDA op basis van reglement van orde 'Invasieve exoten'
- 7 NOTULEN EN BESLUITENLIJST
notulen vergadering algemeen bestuur 11 juli 2018
actie- en toezeggingenlijst vergadering algemeen bestuur 11 juli 2018
besluitenlijst vergadering algemeen bestuur 11 juli 2018
- 8 RONDVRAAG
- 9 SLUITING

Waterschap Brabantse Delta
Algemeen bestuur
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Uw schrijven van :
Uw kenmerk :
Zaaknummer : 17.ZK07977
Ons kenmerk : 18AOUT0098
Barcode :
Behandeld door : mevrouw mr. P.W. van der Welle
Doorkiesnummer : 076 564 10 18
Datum : 25 juli 2018
Verzenddatum :

Onderwerp: aanbidding rapport rekenkamercommissie 'Samenwerking Vlaanderen'

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Bijgaand ontvangt u het eindrapport van het onderzoek 'Samenwerking Vlaanderen'. Een onderzoeksonderwerp waarvan u heeft aangegeven veel belangstelling voor te hebben. De rekenkamercommissie ging voor dit onderzoek voor het eerst de grens over. Dat was een plezierige ervaring. De Vlaamse partners van het waterschap hebben hun volledige medewerking verleend aan het geven van interviews. Wij zullen de Vlaamse partners het onderzoeksrapport, na behandeling in uw vergadering, toesturen onder dankzegging voor de verleende medewerking.

Het doel van het onderzoek 'Samenwerking Vlaanderen' is zicht krijgen op hoe de grensoverschrijdende samenwerking gestalte heeft gekregen, welke initiatieven zijn genomen en welke projecten en inzet daaruit zijn voortgekomen. En dit afgezet tegen de diverse doelstellingen die in de loop van de tijd als onderlegger voor de samenwerking hebben gegolden. Dit heeft geleid tot de volgende centrale vraagstelling:

Hoe verloopt de samenwerking tussen het waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen?

In ons rapport doen wij de volgende aanbevelingen aan het algemeen bestuur:

1. Voorzie de samenwerking van te realiseren maatschappelijke effecten en een concrete uitvoeringsagenda;
2. Zorg voor een thematische agenda voor het samenwerkingscharter waarmee bestuurders zich kunnen profileren en verbreed de samenwerking naar de grensgemeenten;
3. Rapporteer tweejaarlijks aan het algemeen bestuur over de samenwerking met Vlaanderen en laat het algemeen bestuur dan de kaders stellen voor inhoudelijke thema's, de te bereiken resultaten en de te hanteren samenwerkingsstrategie.

In de bestuurlijke reactie geeft het dagelijks bestuur aan, als uitwerking van de aanbevelingen, de volgende acties te ondernemen:

1. Bij Nederlandse studiedagen en conferenties over relevante waterthema's blijven we, zoals al gebruikelijk, Vlaamse partners uitnodigen. We benutten hiervoor ook de kennisuitwisselings- en partnerbijeenkomsten van Europese projecten. Voor het algemeen bestuur organiseren we werkbezoeken, zoals de jaarlijkse excursie naar het stroomgebied van 't Merkske (14 september).
2. In de uitwerking van de waterkwaliteitsimpuls besteden we, conform het AB-besluit over de BOB waterkwaliteit, speciale aandacht aan beoogde en gerealiseerde resultaten van de samenwerkingsacties met Vlaanderen. Deze zullen tevens worden opgenomen in het waterbeheerplan 2022-2027.
3. Met de partners van de GoW Molenbeek-Mark voeren we een ambtelijke verkenning uit naar de mogelijke ontwikkeling van een resultaatgerichte, thematische uitvoeringsagenda en de opties voor een doelmatige bestuurlijke aansturing daarvan.

4. We bespreken de resultaten van de ambtelijke verkenning medio 2019 met de nieuwe lichte bestuurders, na de Vlaamse verkiezingen voor gemeenten en provincie (14 oktober 2018) en de Nederlandse verkiezingen voor provincie en waterschap (20 maart 2019).
5. We bezien nog op welke wijze we het algemeen bestuur periodiek zullen informeren over de voortgang.

In het nawoord zijn wij nader ingegaan op de bestuurlijke reactie. Wij verwijzen u hiervoor naar bijlage drie in het onderzoeksrapport.

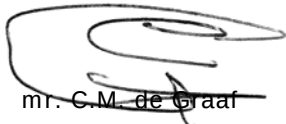
Wij stellen u voor een besluit te nemen over de volgende beslispunten:

Het dagelijks bestuur opdracht te geven:

1. Een gezamenlijke agenda voor bestuurders op te stellen en van daaruit gezamenlijk werkconferenties en studiedagen te organiseren.
2. Om de gemeenten aan beide zijden van de grens te betrekken bij de samenwerkingsagenda.
3. Tweejaarlijks te rapporteren aan het algemeen bestuur over de samenwerking met Vlaanderen en het algemeen bestuur dan de kaders laten stellen voor inhoudelijke thema's, de te bereiken resultaten en de te hanteren samenwerkingsstrategie.

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Ik ben namens de rekenkamercommissie aanwezig in uw vergadering van 22 augustus 2018 om het rapport nader toe te lichten en op vragen en opmerkingen van u in te gaan.

Hoogachtend,
Voorzitter
Rekenkamercommissie

mr. C.M. de Graaf

Colofon

Opdrachtgever	Rekenkamercommissie waterschap Brabantse Delta
Omvang rapport	29 pagina's met 3 bijlagen
Auteurs	Yorick van den Berg Oscar Papa Marjolein Jochemsen

Rapport samenwerking Waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen

Rekenkamercommissie, juni 2018

Inhoud

1. Conclusies en aanbevelingen	1
2. Vraagstelling en onderzoeksverantwoording.....	3
2.1 Aanleiding	3
2.2 Centrale vraagstelling	3
2.3 Uitwerking centrale vraagstelling in onderzoeksvragen.....	3
2.4 Normenkader.....	5
2.5 Onderzoeksverantwoording.....	6
2.6 Leeswijzer	6
3. Bevindingen beleid	7
3.1 Besluitvorming rondom samenwerking met Vlaanderen	7
3.2 Motieven en doelen samenwerking met Vlaanderen	9
3.3 Toetsing aan normenkader	13
3.4 Tussenconclusie.....	14
4. Bevindingen uitvoeringsstrategie	15
4.1 Samenwerkingsverbanden en participanten	15
4.2 Samenwerkingsverbanden en de aansluiting bij beleid.....	18
4.3 Uitwerking van de samenwerkingsverbanden in projecten en instrumentarium	19
4.4 Toetsing aan het normenkader	20
4.5 Tussenconclusie.....	21
5. Bevindingen uitvoeringspraktijk	23
5.1 Ervaringen samenwerking in de praktijk	23
5.2 Ervaringen samenwerking in twee projecten.....	26
5.3 Toetsing aan het normenkader	27
5.4 Tussenconclusie.....	27
6. Bevindingen resultaten.....	29
6.1 Resultaten van de samenwerking.....	29
6.2 Efficiëntie van de samenwerking.....	30
6.3 Toetsing aan het normenkader	30
6.4 Tussenconclusie.....	31
Bijlage 1: Bronnen	32
Bijlage 2: Bestuurlijke reactie	34
Bijlage 3: Nawoord Rekenkamercommissie	37

1. Conclusies en aanbevelingen

Conclusie 1: De samenwerking tussen Vlaanderen en waterschap Brabantse Delta is beleidsmatig en bestuurlijk verankerd, maar is in de praktijk weinig voorzien van meetbare doelen.

Hoewel Europese richtlijnen zoals de Kaderrichtlijn Water en de 'Richtlijn Overstromingsrisico's een appél doen op structurele grensoverschrijdende samenwerking, is de samenwerking tussen Vlaanderen en waterschap Brabantse Delta een bewuste en eigenstandige keuze. In de vastgestelde beleidsdocumenten aan Nederlandse zijde (beide waterschappen) en Vlaamse zijde (Provincie Antwerpen en Vlaamse Milieumaatschappij) is nadrukkelijk het belang van grensoverschrijdend samenwerken opgenomen. De samenwerking is verder geformaliseerd in een samenwerkingsovereenkomst en een samenwerkingscharter. Deze gaan verder dan de, vanuit Europa gestuurde internationale, grensoverschrijdende overlegstructuren.

Motieven voor de samenwerking volgen uit de wederzijdse afhankelijkheid (bijvoorbeeld van bovenstroomse gebieden) in het realiseren van de gewenste waterkwaliteit en -kwantiteit. Een ander motief is het bundelen van kennis en kunde om bijvoorbeeld elkaars normen en meetmethoden te begrijpen, maar ook om Europese projectsubsidies binnen te halen. Verder wordt aan Vlaamse zijde het kosteneffectief werken als motief genoemd bij het beheer en onderhoud van waterlopen, terwijl de focus voor het waterschap Brabantse Delta meer ligt op waterkwaliteit- en kwantiteit.

Opvallend is dat meerdere van deze motieven niet zijn vertaald in concrete afspraken of gewenste uitkomsten. De gekozen uitvoeringsstrategie met als instrumenten een samenwerkingsovereenkomst en een samenwerkingscharter is niet voorzien van meetbare en tijdgebonden maatschappelijke effecten zoals het verbeteren van de waterkwaliteit of het beheersen van de waterkwantiteit. Ook ontbreekt het aan afspraken over uit te voeren projecten of te realiseren acties. Alleen de samenwerkingsovereenkomst is concreet in de rol- en taakverdeling bij het beheer en onderhoud van de waterlopen. De samenwerkingsovereenkomst bevat daarmee praktische en operationele afspraken die op de werkvloer concreet gemaakt worden. Maar of en in welke mate het moet leiden tot meer kosteneffectiviteit is geen onderwerp van de besluitvorming geweest. De inhoud van het samenwerkingscharter daarentegen betreft vooral intenties om op onderwerpen samen te werken. In de praktijk en op de werkvloer gaat van het samenwerkingscharter geen sturende werking uit.

Aanbeveling 1: Voorzie de samenwerking van te realiseren maatschappelijke effecten en een concrete uitvoeringsagenda

De motieven voor de samenwerking, maar ook de beleidskaders bieden voldoende inhoud om de samenwerkingsovereenkomst te voorzien van het doel, kosteneffectief beheer en onderhoud. Voor het samenwerkingscharter geldt dat de gewenste maatschappelijke effecten als resultaat worden opgenomen met een concrete uitvoeringsagenda. Kort gezegd komt het erop neer om de huidige intenties te vervangen door resultaten en te bereiken effecten. Dit om te voorkomen dat het samenwerkingscharter langzaam doodbloedt bij gebrek aan sturing. Dat biedt ook de mogelijkheid om de inzet te beperken tot een paar thema's of resultaten. Het is daarbij verstandig om in kleine stappen en vanuit de relatie met Vlaanderen deze uitvoeringsagenda op te stellen. Dat vraagt vooral bestuurlijke inzet van beide zijden van de grens.

Conclusie 2: De samenwerking met Vlaanderen op ambtelijk operationeel niveau functioneert goed. De samenwerking met Vlaanderen is voornamelijk op operationeel niveau, beheer, onderhoud en omgang met calamiteiten, het meest concreet uitgewerkt. Een belangrijk vehikel daarvoor is de *samenwerkingsovereenkomst voor de grensoverschrijdende waterlopen*. Dat wordt door zowel bestuurders als ambtenaren gezien als een belangrijke ruggensteun die de samenwerking legitimeert en mogelijk maakt. De samenwerking op operationeel niveau is ook logisch en vanuit de praktijk dwingend. Je hebt elkaar toch nodig vanwege de wederzijdse afhankelijkheid. Ondanks het ontbreken van concrete doelstellingen rondom waterkwaliteit en -kwantiteit, vinden de partners elkaar goed op het operationele niveau.

Daarnaast zijn er overlegstructuren ingericht waarin de Vlaamse en Nederlandse partners elkaar vinden, met name de bilaterale en projectmatige overleggen voor grensoverschrijdende waterlopen en de (Interreg-) projecten. Belangrijk is dat de medewerkers elkaar kennen en vinden, maar ook snappen hoe het aan de andere kant van de grens werkt. Bijvoorbeeld wie waarvoor verantwoordelijk is, maar ook welke wijze van communiceren goed werkt. Zoals meerdere respondenten aangaven: 'je deelt wel dezelfde taal, maar we geven aan dezelfde woorden soms een andere betekenis'.

Deze conclusie leidt niet tot een aanbeveling.

Conclusie 3: Het samenwerkingscharter en de bestuurlijke samenwerking hebben een nieuwe impuls nodig

Het samenwerkingscharter is bedoeld om ruimte te bieden om de samenwerking zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst te kunnen verbreden. Met de komst van het samenwerkingscharter is een 'paaltje geklopt' voor het organiseren van een structuur voor de lange termijn om elkaar bestuurlijk en ambtelijk te spreken en afspraken vast te leggen.

In de praktijk blijft het samenwerkingscharter echter hangen in goede bedoelingen en intenties en komt het in termen van acties weinig van de grond. Het ontbreekt aan een urgentie om aan andere zaken te werken dan die genoemd in de samenwerkingsovereenkomst. Bovendien treffen de samenwerkingspartners elkaar rondom het samenwerkingscharter zeer weinig, ambtelijk en bestuurlijk niet meer dan enkele keren per jaar. Er gaat weinig tot geen sturing uit van het samenwerkingscharter door het ontbreken van een agenda en een concretisering die voor bestuurders ook een uithangbord voor succesvolle samenwerking kan zijn. Dat neemt niet weg dat ambtenaren en bestuurders elkaar in voorkomende gevallen (zoals incidenten) snel weten te vinden.

Aanbeveling 2: Zorg voor een thematische agenda voor het samenwerkingscharter waarmee bestuurders zich kunnen profileren en verbreed de samenwerking met grensgemeenten

Het samenwerkingscharter heeft een nieuwe impuls nodig, waarbij ook een belangrijke rol voor de bestuurders is weggelegd om meer urgentie te creëren. Kies een beperkt aantal thema's (genoemd zijn bijvoorbeeld verdroging, klimaatadaptatie, waterkwaliteit) waarmee op een studiedag of conferentie aan de slag wordt gegaan om elkaars kennis en expertise te benutten. Maar ook het realiseren van één of enkele gezamenlijke projecten met Europese financiering. Verbreed de samenwerking in formele zin met de grensgemeenten. Laat hen mede-ondertekenaar zijn van het samenwerkingscharter. Dit is een aanbeveling die de meeste van de huidige samenwerkingspartners noemen als de volgende stap en investering in de grensoverschrijdende samenwerking. Daarmee realiseer je een grotere bestuurlijke betrokkenheid en sturing op de samenwerking. Bovendien geldt aan Vlaamse zijde dat het ontbreken van gemeenten in bijvoorbeeld het samenwerkingscharter een leerpunt is omdat in Vlaanderen gemeenten bevoegdheden hebben in het waterbeheer en het verlenen van vergunningen met een effect op de waterkwaliteit.

Conclusie 4: Resultaten van de samenwerking zijn beperkt inzichtelijk en hebben voornamelijk betrekking op het proces (elkaar kennen en vinden) van samenwerken

De beoogde resultaten zijn in de beleidsdocumenten, de samenwerkingsovereenkomst en het samenwerkingscharter in de regel globaal geformuleerd. Bijvoorbeeld een gezamenlijke en doelmatige inrichting van het waterbeheer en onderhoud of afgestemde communicatie over stroomgebieden. Een verdere uitwerking of concretisering is daar niet aangegeven. Het gevolg hiervan is dat de sporadische verantwoording over de samenwerking aan het Algemeen Bestuur (in 2013 en 2017) eerder leest als een bloemlezing waar de samenwerking uit bestaat, maar geen inzicht biedt in de behaalde resultaten. Het Algemeen Bestuur agendeert op basis van incidenten de grensoverschrijdende samenwerking en ontvangt dan informatie over de samenwerkingsactiviteiten. Het Algemeen Bestuur mist een discussie over de resultaten en de te kiezen strategie. Ook bij de andere samenwerkingspartners is sprake van een soortgelijke verantwoording van de behaalde resultaten.

Ondanks de beperkte verantwoordingsinformatie over de behaalde resultaten zijn de samenwerkingspartners te spreken over het resultaat. De verwachtingen die ze vooraf hadden komen overeen met de praktijk. Het resultaat van de samenwerking door de ogen van de gesproken bestuurders en ambtenaren is, dat sprake is van kennisdeling, enige mate van kosteneffectief beheer door het gezamenlijk inzetten van aannemers, elkaar kennen en vinden en het realiseren van een aantal concrete gezamenlijke projecten. Dit zijn vooral procesresultaten waarbij de gesproken leden van het Algemeen Bestuur zich wel afvragen welke resultaten dit oplevert.

Kritische kanttekeningen zijn ook geplaatst. De ambitie reikt bij het waterschap Brabantse Delta en de provincie Antwerpen verder dan de huidige samenwerking. Bijvoorbeeld in het gezamenlijk tot stand laten komen van gebiedsvisies en stroomgebiedplannen. Dat is echter voor andere partners een stap te ver, in ieder geval in de nabije toekomst. Bestuurders onderkennen dat een hernieuwde bestuurlijke samenwerking noodzakelijk is door bijvoorbeeld een paar thema's te agenderen. Zie ook conclusie 3 en aanbeveling 2.

Aanbeveling 3: Rapporteer tweejaarlijks aan het Algemeen Bestuur over de samenwerking met Vlaanderen en laat het AB dan de kaders stellen voor inhoudelijke thema's, de te bereiken resultaten en de te hanteren samenwerkingsstrategie

Het Algemeen Bestuur onderschrijft nut en noodzaak van de grensoverschrijdende samenwerking, maar krijgt vanuit het Dagelijks Bestuur naar eigen opvatting weinig input of keuzes voorgelegd voor de samenwerkingsstrategie en wat de samenwerking moet opleveren. Het gaat niet om het verantwoorden van de ondernomen acties, maar vooral om de te kiezen inhoudelijke samenwerkingsthema's en de manier waarop de samenwerking wordt vormgegeven. Een suggestie vanuit leden van het Algemeen Bestuur is om dit bijvoorbeeld vorm te geven met een werkbezoek langs grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten. Dit om de betrokkenheid vanuit het Algemeen Bestuur bij de samenwerking ook zichtbaar te vergroten.

2. Vraagstelling en onderzoeksverantwoording

2.1 Aanleiding

De grensoverschrijdende samenwerking tussen het waterschap Brabantse Delta (en zijn voorgangers) en Vlaanderen gaat terug tot in de jaren negentig. Uit eerdere notities (bijv. Winstnotitie samenwerking met Vlaanderen d.d. 29-08-2013 en memo d.d. 31-10-2012) blijkt overigens dat deze 'grensontkennende' samenwerking niet vanzelfsprekend is en in ieder geval tot enkele jaren geleden geen automatisme was. In 2013 heeft het Dagelijks Bestuur een visie op de samenwerking met Vlaamse partners gepresenteerd. Deze visie omvat een strategie gericht op een structurele afstemming met Vlaamse partners, afspraken over beheer en onderhoud van grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen, het voldoen aan Europese afspraken en het benutten van kansen voor Europese cofinanciering. In 2015 ondertekenden de Provincie Vlaanderen, de Vlaamse Milieumaatschappij en de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta een samenwerkingscharter voor operationeel waterbeheer in de grensstreek van de provincie Antwerpen en de beide waterschappen.

De rekenkamercommissie acht onderzoek naar de grensoverschrijdende samenwerking relevant omdat uit eerder genoemd samenwerkingscharter volgt dat de samenwerking met Vlaanderen steeds belangrijker wordt. Dit is ook onderkend door het Algemeen Bestuur. In de notitie over het aangaan van een samenwerkingscharter met Vlaanderen wordt reeds als risico genoemd dat een intentieverklaring tot een dode letter kan verworden als er geen bereidheid is tot samenwerking, de samenwerking niet of onvoldoende tot zichtbare resultaten leidt en/of de samenwerking beperkt blijft tot enkele personen.

2.2 Centrale vraagstelling

Het doel van het onderzoek is zicht te krijgen op hoe de grensoverschrijdende samenwerking gestalte heeft gekregen, welke initiatieven zijn genomen en welke projecten en inzet daaruit zijn voortgekomen. En dit afgezet tegen de diverse doelstellingen die in de loop van de tijd als onderlegger voor de samenwerking hebben gegolden. Dat leidt tot de volgende centrale vraagstelling:

Hoe verloopt de samenwerking tussen Vlaanderen en het waterschap Brabantse Delta?

2.3 Uitwerking centrale vraagstelling in onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen zijn geordend langs de lijnen van de beleidscyclus: beleid, uitvoeringsstrategie, uitvoering en resultaat.

Beleid

1. Welke (algemene) besluitvormingen liggen ten grondslag aan de samenwerking tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen?
2. Welke motieven (omdat het moet volgens wetgeving of omdat met het bundelen van krachten de eigen doelen beter gediend worden) liggen ten grondslag aan de samenwerking tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen voor elke partij afzonderlijk?
3. Welke doelen streeft het waterschap na met de samenwerking met Vlaanderen?

Uitvoeringsstrategie

4. Welke samenwerkingsverbanden en -afspraken zijn in de loop der jaren gemaakt en zijn daarbij (SMART)afspraken naar resultaat gemaakt?
5. Welke participanten zijn betrokken bij de samenwerking en bij wie lag het initiatief om waterschap De Dommel tevens te betrekken?
6. In hoeverre sluit het samenwerkingscharter en andere samenwerkingsverbanden aan bij de afzonderlijke (beleids)doelen, bestuursakkoorden en (beheer)plannen van de deelnemende partijen?
7. Wat willen de partijen bereiken met de samenwerking en waar richt de samenwerking zich op? (globaal kunnen de volgende doelstellingen onderscheiden worden: operationeel, bijvoorbeeld een efficiëntere organisatie, tactisch, bijvoorbeeld extra kennis, kunde en ontwikkelingsvermogen binnen de organisatie).
8. Welke specifieke samenwerkingsprojecten zijn op basis van het samenwerkingscharter vastgesteld?
9. In hoeverre zijn deze specifieke afspraken en/of projecten beschreven en middels duidelijke kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen SMART geformuleerd?
10. Is er een duidelijk instrumentarium gekozen om het samenwerkingsverband te organiseren en uit te voeren?
Te denken valt aan:
 - a. Een regulier overleg met uitvoerende partijen
 - b. Een uniforme toepassing van de EU-normen/KRW-systematiek/ROR-kader
 - c. Afspraken/subsidies uitvoerende partijen
 - d. Verantwoordingsmomenten aan het Algemeen en Dagelijks Bestuur

Uitvoering

11. In hoeverre komt de daadwerkelijke uitvoering overeen met de uitvoeringsstrategie?
12. Hoe verloopt de uitvoering van de samenwerkingsafspraken in de praktijk? Te denken valt aan:
 - a. Initiatiefnemer(s) bij projecten en acties
 - b. Realisatie van gezamenlijke aanpak
 - c. Uitvoering afspraken
 - d. Wijzigingen in de uitvoering
 - e. Verloop van de samenwerking in algemene zin
 - f. Situaties waarin partijen niet tot overeenstemming kwamen
13. Hoe verliep de samenwerking in twee specifieke recente projecten, waarbij elke partij betrokken was, en tot welke resultaten heeft dit geleid? Te denken valt aan:
 - a. Initiatiefnemer(s)
 - b. Uitvoering afspraken
 - c. Wijzigingen in de uitvoering
 - d. Verloop van de samenwerking
 - e. Resultaten van de samenwerking

Resultaat

14. Leiden het beleid en de uitvoering(strategie) tot de gewenste resultaten (in termen van output en outcome)?
Te denken valt aan:
 - a. Verbeterde waterkwaliteit van de gemeenschappelijke wateren
 - b. Duurzame (gezamenlijke) en doelmatige inrichting, beheer, monitoring en onderzoek
 - c. Concrete projecten aangaande het operationeel waterbeheer: onderhoud, preventie en bestrijding van calamiteiten, crisisinterventie
 - d. Verkregen subsidies of andere (co-)financieringsvormen
 - e. Afstemming in communicatie over de stroomgebieden
 - f. Educatieve activiteiten
 - g. Wederzijdse informatie-uitwisseling over relevante ontwikkelingen en procedures
15. Hoe efficiënt is het samenwerkingsverband tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen? Dit valt onder andere te bepalen door:
 - a. De souplesse van de procesgang te identificeren (is er veel gedoe?)
 - b. De inzet af te zetten tegen de verwachte of gerealiseerde baten

2.4 Normenkader

De onderzoeksvragen zijn uitgewerkt tot het volgende normenkader.

Aspect	Norm
Doelstellingen	• Er zijn (SMART) doelen geformuleerd ten aanzien van grensoverschrijdende samenwerking. • Over de samenwerking heeft de besluitvorming plaatsgevonden.
Uitvoeringsstrategie	• De doelstellingen en effecten per samenwerkingsverband of –afpraak zijn SMART geformuleerd: - o Specifiek: doelstellingen sluiten aan bij beleidsdoelen, bestuursakkoorden en kadernota; - o Meetbaar: de doelstellingen zijn meetbaar; - o Acceptabel: de doelstellingen worden door de uitvoeringspartners onderschreven; - o Realistisch: de doelstellingen kunnen met de beschikbare middelen en voorzieningen worden behaald; - o Tijdgebonden: het is duidelijk wanneer de doelstellingen moeten worden behaald. • De rolverdeling tussen de samenwerkende partijen is beschreven in elk van de samenwerkingsverbanden en –afspraken.
Uitvoering	• De beleidsuitvoering vindt plaats zoals afgesproken. • Indien van de uitvoeringsstrategie is afgeweken gebeurt dat beredeneerd en in overleg. • De samenwerkende partijen rapporteren op vaste frequentie over het verloop en de resultaten van samenwerkingsprojecten. • Samenwerkingspartners zijn tevreden over het inhoud van en omgang in de samenwerking.
Resultaten	• Het waterschap maakt periodiek inzichtelijk welke resultaten zijn bereikt met behulp van evaluatie(rapportages) en in welke mate deze bijdragen aan de doelstellingen rondom grensoverschrijdende samenwerking.
Doeltreffendheid (Effectiviteit)	• De bereikte resultaten komen overeen met de doelstellingen.
Doelmatigheid (Efficiëntie)	• De samenwerking kent een soepele uitvoering en procesgang met uitvoeringspartners. • De inzet weegt op tegen de gerealiseerde baten.

2.5 Onderzoeksverantwoording

Na het bepalen van de onderzoeksvragen en het normenkader heeft het onderzoek bestaan uit een documentenanalyse en veldwerk. Na afloop van de onderzoeksfase zijn de bevindingen geanalyseerd en voor controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de ambtelijke organisatie. Na correctie van deze nota van bevindingen heeft bestuurlijke wederhoor plaatsgevonden.

Documentenanalyse

Voornaamste doelen van de documentenanalyse waren (1) het formuleren van een conceptantwoord op de onderzoeksvragen, (2) de voorbereiding op de interviews met respondenten in de veldwerkfase en (3) het maken van een selectie van te onderzoeken projecten voor het verdiepende onderzoek. De geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in bijlage 1.

De documentenstudie is uitgemond in een feitenreconstructie in de vorm van een kort conceptfeitenrapport met bevindingen per onderzoeksvraag. Op basis van de documentenanalyse is een tweetal projecten als casussen geselecteerd die in het veldwerk verder onderzocht zijn ter verdieping van het onderzoek.

Veldwerk

De doelstelling van het veldwerk was het controleren van de schriftelijke informatie en het aanvullen van het 'feiterelaas' rondom de doelen en motieven voor de samenwerking, de uitvoering van de samenwerkingsafspraken in de praktijk en de beleving en verwachtingen rondom de samenwerking. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen twee groepen respondenten. Respondenten die betrokken zijn bij de samenwerkingsafspraken vanuit de verschillende partners op ambtelijk en bestuurlijk niveau. En een aantal specifiek betrokkenen bij de twee geselecteerde projecten. In bijlage 1 zijn de geraadpleegde respondenten opgenomen.

In deze interviews zijn, deels afhankelijk van de respondent(en), tenminste de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Een check op volledigheid van de ons ter beschikking gestelde documentatie;
- De motieven voor de samenwerking;
- Achterliggende keuzes voor de gekozen invulling van de samenwerkingsafspraken;
- De wijze waarop de uitvoeringsstrategie tussen het waterschap Brabantse Delta en zijn partners is overeengekomen en wie daartoe het initiatief heeft genomen;
- Vragen over de vooraf bedachte werkwijze en de daadwerkelijke werkwijze;
- De feitelijke gang van zaken (wie neemt initiatief, rolverdeling en resultaten) in de twee projecten;
- De ervaren meerwaarde (resultaten en effecten) van de samenwerking;
- De beleving van de samenwerking (kwaliteit van de procesgang).
-

Daarnaast zijn per respondentgroep specifieke vragen op basis van de bevindingen uit de documentenanalyse gesteld. Van de interviews is een verslag opgesteld dat voor commentaar en fiattering aan de betreffende respondenten wordt voorgelegd. De vastgestelde gespreksverslagen maken deel uit van het onderzoekdossier.

2.6 Leeswijzer

In de navolgende hoofdstukken worden de bevindingen per onderdeel van de beleidscyclus weergegeven inclusief een analyse en toetsing aan het normenkader. Elk hoofdstuk eindigt met een korte samenvatting van de bevindingen. Bijlage 1 bevat de geraadpleegde bronnen (documenten en respondenten). Bijlage 2 bevat de bestuurlijke reactie en in bijlage 3 is het nawoord van de rekenkamercommissie opgenomen.

3. Bevindingen beleid

In dit hoofdstuk staan de bevindingen rondom de deelvragen 'beleid' centraal (zie hoofdstuk 2). Per deelvraag is in een tekstkader het antwoord weergegeven gevolgd door een onderbouwing. Er wordt afgesloten met een toetsing aan het normenkader en een tussenconclusie.

3.1 Besluitvorming rondom samenwerking met Vlaanderen

Welke (algemene) besluitvormingen liggen ten grondslag aan de samenwerking tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen?

Antwoord:

- Europa: Kaderrichtlijn Water en Richtlijn Overstromingsrisico's.
- Waterschap Brabantse Delta: Kadernota 2017-2026, Bestuursakkoord 2015-2019, Waterbeheerplan 2016-2021.
- Vlaams-Nederlandse besluitvorming: samenwerkingsovereenkomst grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen en samenwerkingsscharter Grenzeloos Verbindend.

Onderbouwing

Europese besluitvorming

De Europese richtlijnen en afspraken omtrent landgrensoverschrijdend watersysteembeheer zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW, 23-10-2000; waterkwaliteit) en de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR, 23-10-2007; waterkwantiteit).

Kaderrichtlijn Water

De KRW stelt een kader op voor gemeenschappelijke maatregelen betreffende het waterbeleid. Het hoofddoel was om in 2015 (of onder strikte voorwaarden zo snel mogelijk daarna) een goede ecologische en chemische toestand voor alle oppervlaktewateren en een goede chemische en kwantitatieve toestand voor alle grondwateren te hebben. Aangezien water in territoriale zin geen grenzen kent, gaan de Europese richtlijnen uit van een (grensoverschrijdende) stroomgebiedbenadering van de Europese rivieren waarbij voor alle Europese wateren dezelfde normen en chemische doelstellingen gelden. Als emissiegrenswaarden en milieukwaliteitsnormen zijn de grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen uit (dochterrichtlijnen van) de Richtlijn 76/464/EEG (inzake verontreiniging van het aquatisch milieu door gevaarlijke stoffen) aangehouden. Voor een deel mogen de lidstaten zelf de hoogte van een doel bepalen. Om de doelen van de stroomgebiedsbeheersplannen (en daarmee KRW) te behalen, moesten lidstaten voor elk (eigen gedeelte van een) stroomgebiedsdistrict maatregelenprogramma's opstellen. Voor internationale stroomgebiedsdistricten diende dit gezamenlijk gecoördineerd te worden. Conform artikel 13, lid 2 van de KRW' zorgen de lidstaten ervoor dat er coördinatie plaatsvindt om tot een enkel internationaal stroomgebiedsbeheersplan te komen. Wordt er geen internationaal stroomgebiedsbeheersplan opgesteld, dan stellen de lidstaten ten minste, voor de op hun respectieve grondgebieden liggende delen van het internationale stroomgebiedsdistrict, stroomgebiedsbeheersplannen op om de doelstellingen van deze richtlijn te bereiken.

Richtlijn Overstromingsrisico's

De ROR heeft als doel negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. Het verplicht de lidstaten tot het maken van een (voorlopige) risicobeoordeling, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en -beheersplannen op nationaal en grensoverschrijdend gebied. Ook hier wordt aangestuurd op de stroomgebiedsaanpak en versterking van de grensoverschrijdende samenwerking. In navolging hiervan heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Internationale Strategie ROR (2009) opgesteld, als aanvulling op het nationale Implementatieplan ROR. De strategie biedt een kader voor de Nederlandse inzet in internationaal overleg over de implementatie van de ROR binnen de EU, de Internationale Riviercommissies en het wateroverleg met de buurlanden over de kleinere grensoverschrijdende rivieren. Het moet de samenwerking met de stroomgebiedspartners versterken.

Besluitvorming waterschap Brabantse Delta

De Kadernota 2017–2026 'Koersvast en financieel bestendig' van waterschap Brabantse Delta omschrijft een lange termijnvisie op het functioneren van het waterschap. In navolging op de KRW en de ROR benoemt ook deze kadernota het belang van de ontwikkeling en verdere vormgeving van de internationale samenwerking en kennisdeling met de overheden van Vlaanderen, teneinde de veiligheid en leefbaarheid in West- en Midden-Brabant te vergroten. Als doelstelling wordt genoemd: een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving door het merendeel van de plannen samen met partners tot stand te laten komen en de participatie van het waterschap aan het aantal plannen van anderen toe te laten nemen.

Ook in het Bestuursakkoord 2015–2019 'Onze Koers' en het Waterbeheerplan 'Grenzeloos verbindend' 2016–2021 wordt de noodzaak tot samenwerking en kennisdeling met de overheden van Vlaanderen benoemd. Volgens het Waterbeheerplan wil waterschap Brabantse Delta deze samenwerking prioriteit geven en gebiedsgericht invullen. Zo staan er globale (gezamenlijke) intensies (bijv. 'gebieden met grensoverschrijdende laaglandbeken worden samen met Vlaamse partners hersteld, beheerd en onderhouden', strategieën (bijv. 'er worden stroomgebiedvisies opgesteld en/of afspraken gemaakt over de uitvoering van taken') en gebiedsspecifieke aandachtspunten (bijv. 'vanwege de opgedeelde ligging van het KRW-waterlichaam Boven Mark is afstemming met Vlaanderen voor het opstellen van een watergebiedsprogramma van belang') omtrent de samenwerking beschreven. Beschreven staat dat de afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst voor het onderhoud van grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen en het samenwerkingscharter voor operationeel waterbeheer (zie onderstaand) hiervoor leidend zijn.

De meest recente bestuurlijke besluitvorming bij waterschap Brabantse Delta betreffende de samenwerking met Vlaanderen was in de AB-vergadering van 25 oktober 2017 (besluitvormingsnotitie 17IT018761). Dit was naar aanleiding van het bestuurlijk BOB traject voor waterkwaliteit, waarin de Vlaamse samenwerking een belangrijk thema vormde.

Gezamenlijke besluitvorming waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen

Van incidentele samenwerking naar structurele operationele samenwerking

Hoewel reeds in het begin van de jaren '90 sprake was van operationele samenwerking met Vlaanderen omtrent grensoverschrijdende waterlopen (bijv. het Bestuursakkoord Volkerak-Zoommeer d.d. 26-09-1990 tussen Hoogheemraadschap West-Brabant, de Vlaamse Maatschappij voor de Waterzuivering en Aquafin), is met de vaststelling van de samenwerkingsovereenkomst in 2008 een eerste stap gezet in het vastleggen van structurele samenwerking. Uit de interviews met de Nederlandse en Vlaamse partners blijkt dat rond 2005 de eerste acties zijn ingezet om tot deze meer structurele vorm van samenwerking te komen. Het initiatief daarvoor lag in eerste instantie bij het waterschap en de provincie Antwerpen. Doel was om de samenwerking op projectbasis (bijvoorbeeld Interreg-project Integrale Aanpak Stroomgebied Mark) structureel te maken en van een bestuurlijk besluit te voorzien.

Daarom zijn in 2008 afspraken gemaakt rondom het onderhoud van grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen en vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen watering De Beneden Mark, watering van Wuustwezel, Provincie Antwerpen, Vlaamse Milieumaatschappij, waterschap Brabantse Delta en waterschap De Dommel. Doel van deze overeenkomst is om praktisch vorm te geven aan de samenwerking tussen de partijen met betrekking tot de uitvoering van onderhoudstaken aan grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen gelegen tussen Vlaanderen en Nederland. Op 29 augustus 2013 werd de overeenkomst stilzwijgend verlengd en in juli 2017 geactualiseerd, welke waterschap Brabantse Delta op 8 augustus 2017 ondertekende.

Verbreiding van de samenwerking

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 23 januari 2013 is de strategie voor de samenwerking met Vlaanderen besproken aan de hand van een notitie (12.ZK08325). Het doel van de notitie was het informeren van het algemeen bestuur over de voortgang in de samenwerking met de Vlaamse partners en besluitvorming over de strategie voor de voortzetting. Daarmee werd mede invulling gegeven aan een motie van 12 augustus 2012 van een viertal fracties waarin gevraagd werd om een samenhangende visie op de grensoverschrijdende samenwerking en het actief betrekken van het algemeen bestuur daarbij. Het voorstel was om de bestaande strategie (maatregelen nemen om watersysteemdooelstellingen te realiseren, uitwisselen van kennis en informatie en het afstemmen van het beheer en onderhoud) voort te zetten en op een aantal onderdelen bij te stellen. Te weten (niet limitatief):

- Blijven bevorderen van de samenwerkingsgerichte houding op ambtelijk en bestuurlijk niveau.
- Samen met de Vlaamse Milieumaatschappij en de provincie Antwerpen een voorstel ontwikkelen voor kosteneffectieve ambtelijke en bestuurlijke afstemming voor grensoverschrijdende beken.
- Met de Vlaamse Milieumaatschappij doelen, maatregelen en monitoringsprogramma's afstemmen om te voldoen aan de KRW alsook het uitwerken van de verplichtingen rondom de ROR (ROR).
- Plan van aanpak ontwikkelen om te voldoen aan de doelstellingen voor de KRW voor 't Merkske.
- Samen met de provincie Antwerpen het initiatief nemen voor het opstellen van een stroomgebiedsvisie voor de Kleine Aa/Molenbeek
- Verlenging van de samenwerkingsovereenkomst beheer en onderhoud in 2013.

Uit de interviews blijkt dat deze notitie de opmaat was voor het samenwerkingscharter Grenzeloos Verbindend (2015). De toenmalige dijkgraaf (dhr I.A.M. Vos) was fervent voorstander van samenwerking en wilde dit graag verder inbedden in de organisatie, met als uitgangspunt: zorg dat de samenwerking met Vlaanderen onderdeel is van het dagelijks werk. De opvolger van dijkgraaf Vos (mevrouw C. Moonen) heeft de Vlaams-Nederlandse samenwerking tot één van haar speerpunten gemaakt. Zij, de gouverneur en de gedeputeerde van de provincie Antwerpen gaven bestuurlijk belang aan de samenwerking. Een bestuurlijke opdracht legitimeert de energie die in de samenwerking wordt gestoken. Het daaruit volgende samenwerkingscharter ('Grenzeloos Verbindend') voor operationeel waterbeheer in de grensstreek tussen de Provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieumaatschappij en de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta is door waterschap Brabantse Delta ondertekend op 6 februari 2015, na het AB-akkoord van 9 december 2014. Het samenwerkingscharter geldt onder andere voor de Poppelse Leij/Leijloop en de Aa/Roversche Leij op de grens van waterschap de Dommel en Vlaanderen. In het grensgebied van waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen betreft het onder andere de grensbeek 't Merkske bij Castelree/Hoogstraten, de Kleine Aa/Molenbeek tussen Kalmthout en Roosendaal en de Aa of Weerijs tussen Brecht en Breda en de Bovenmark/Mark tussen Merksplas en Breda. De samenwerkingsovereenkomst blijft eigenstandig van kracht.

3.2 Motieven en doelen samenwerking met Vlaanderen

Welke motieven liggen ten grondslag aan de samenwerking tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen voor elke partij afzonderlijk?

Antwoord:

- Afhankelijkheid van de bovenstroomse gebieden die in sterke mate de waterkwaliteit en -kwantiteit bepalen, door samenwerking kunnen eigen doelen beter bereikt worden (Waterschap Brabantse Delta)
- Realiseren noodzakelijk en kostenefficiënt operationeel beheer en onderhoud van grensoverschrijdende waterlopen (alle partners van de samenwerkingsovereenkomst)
- Bundeling van kennis en kunde (leren van elkaar), waaronder binnenhalen van Europese projectsubsidies (alle partners)
- Consequent en uniform waterbeheer (Vlaamse Milieumaatschappij)
- Elkaar snel weten te vinden ook in geval van calamiteiten (alle partners)
- Kansen verkennen voor monitoring en onderzoek (partners van het samenwerkingscharter)
- Communicatie-uitingen afstemmen en gezamenlijke educatieve activiteiten organiseren (partners samenwerkingsovereenkomst)
- Wederzijdse informatie-uitwisseling over elkaars procedures en planvorming, ook de preventie en bestrijding van watergerelateerde calamiteiten (partners samenwerkingsovereenkomst)

Onderbouwing

De motieven achter de samenwerking zijn voor de vier meest voorkomende samenwerkingspartners weergegeven. Vervolgens zijn de motieven van de twee gezamenlijk vastgestelde samenwerkingsafspraken weergegeven.

Motieven waterschap Brabantse Delta

Uit de interviews blijkt dat een belangrijk motief voor de samenwerking ligt in de afhankelijkheid van waterschap Brabantse Delta van de bovenstroomse gebieden. Veel waterlopen stromen richting het werkgebied van waterschap Brabantse Delta en de waterkwaliteit en fysieke veranderingen van het watersysteem in Vlaanderen bepaalt daardoor in grote mate de waterkwaliteit en -kwantiteit in Nederland. Voor de geïnterviewde leden van het Algemeen Bestuur is het verbeteren van de water- en natuurkwaliteit een belangrijk motief. Daarvoor is nodig dat niet alleen naar waterlopen wordt gekeken, maar naar de stroomgebieden (waterlopen en kwelwater). Daarnaast is sprake van een wettelijke verplichting (KRW) die samenwerking en afstemming vraagt. De samenwerkingsovereenkomst is vooral gericht op het inregelen van de operationele samenwerking (wie doet wat bij beheer en onderhoud). Het samenwerkingscharter heeft het karakter van een intentieovereenkomst, maar biedt wel een instrument op basis waarvan contacten onderhouden worden en thema's geagendeerd worden. Het samenwerkingscharter si met opzet in thema's breed opgezet zodat er voldoende ruimte is om zowel ambtelijk als bestuurlijk de ruimte te hebben om actuele kwesties en kansen op te pakken.

Motieven provincie Antwerpen

De motieven voor de samenwerking liggen op het vlak van kosteneffectief werken, bundeling van kennis en kunde en het samenwerken om Europese projectsubsidies binnen te halen. Voor de samenwerkingsovereenkomst zijn de motieven kostenefficiëntie en praktische samenwerking (wie doet wat bij de grensoverschrijdende waterlopen?). Uit de gesprekken en documentatie blijkt dat de Provincie Antwerpen heeft verzocht om de samenwerkingsovereenkomst naast het samenwerkingscharter eigenstandig van kracht te laten. Dit moet worden gezien in de context van de reorganisatie van het Vlaamse waterbeheer, waarbij de provincies nadrukkelijker de rol krijgen van integraal waterbeheerder en de rol van de wateringen geleidelijk afneemt. Het samenwerkingscharter heeft, zo blijkt uit de interviews, vooral de functie van het creëren van een kader voor het grensoverschrijdend overleg (GoW). Het charter is meer dan een bevestiging van de samenwerking. Met de komst van het samenwerkingscharter is een 'paaltje geklopt' voor het organiseren van een structuur voor de lange termijn om elkaar te spreken en afspraken vast te leggen. Het samenwerkingscharter biedt ook een titel om over bredere samenhangen overleg en afstemming te voeren dan alleen het water in de rivier of waterloop. Het samenwerkingscharter biedt tot slot mogelijkheden om ook binnen de diverse Vlaamse overheidsinstanties zaken aan te kaarten die verder gaan dan alleen de eigen provinciale bevoegdheid.

Motieven Vlaamse Milieumaatschappij

De motieven voor de Vlaamse Milieumaatschappij zijn meervoudig: kostenefficiëntie (geldt met name voor operationele samenwerking in beheer en onderhoud), consequent en uniform waterbeheer en realiseren van complementariteit door verschillende expertises en invalshoeken (bijvoorbeeld in dataverzameling, metingen en normeringen). Het belangrijkste motief voor het samenwerkingscharter is dat het de structuur en flexibiliteit biedt om elkaar snel te vinden, zaken te agenderen en afspraken te maken. Het samenwerkingscharter is voor de ambtelijk betrokkenen een bestuurlijke ruggensteun ('we doen wat we mogen doen'). Uit de verschillende gesprekken blijkt dat het samenwerkingscharter wordt gezien als een proefproject dat bij gebleken succes mogelijk geïntroduceerd kan worden in andere grensgebieden van Vlaanderen met Nederlandse waterschappen. Voor de Vlaamse Milieumaatschappij geldt dat de ambitie met de samenwerking minder vergaand (namelijk niet gericht op gezamenlijke planvorming) is dan bijvoorbeeld de provincie Antwerpen en waterschap Brabantse Delta. Dat heeft te maken met de rol en positie binnen het Vlaams bestuur, gebrek aan ambtelijke capaciteit en prioriteit voor bovenstroomse waterlopen die in Wallonië liggen.

Motieven waterschap De Dommel

Het initiatief voor de samenwerking in het samenwerkingscharter is afkomstig van waterschap Brabantse Delta. Dat is ook logisch omdat slechts een klein deel van het werkgebied van De Dommel grenst aan de provincie Antwerpen. De motieven voor de samenwerking zijn procesmatig (goed aansluiten bij de Vlaamse overheids- en overlegstructuren), thematisch (inzet op waterkwaliteit en calamiteiten) en geografisch (aansluiten op Vlaamse KRW-prioriteiten). Daarnaast is het van belang te leren van elkaar en elkaar versterken in de ambities en doelen. In de praktijk is de afstand van waterschap De Dommel tot het samenwerkingscharter relatief groot, omdat het betrekking heeft op een klein deel van het werkgebied.

Gezamenlijk vastgelegde motieven samenwerkingsovereenkomst

Als motief voor de samenwerkingsovereenkomst geldt de dubbele verantwoordelijkheid en wederzijdse afhankelijkheid. Bij grensvormende waterlopen zijn beheerders ieder verantwoordelijk voor de aan zijn zijde liggende helft van de waterloop en bij grensoverschrijdende waterlopen zijn de beheerders ieder verantwoordelijk voor het binnen hun beheersgebied liggende gedeelte van de waterloop. Twee partijen zijn beheerder. Daarnaast achten de betrokken partijen het noodzakelijk en efficiënt om samen te werken en afspraken vast te leggen omtrent de uitvoering van onderhoudstaken met betrekking tot deze grensvormende en grensoverschrijdende wateren, omdat dit elkaars doelstellingen beïnvloedt. Naast het voldoen aan de KRW is het directe motief voor samenwerking in deze inherent aan (het in praktijk brengen van) de stroomgebiedbenadering: door grensontkennend te werken en krachten te bundelen, worden de eigen doelen efficiënter en beter behaald.

Gezamenlijk vastgelegde motieven samenwerkingscharter

Uit de adviesnota aan het dagelijks bestuur (2014) van het waterschap Brabantse Delta blijken de volgende argumenten voor het opstellen van het samenwerkingscharter:

- Vervolg op goede ervaring met samenwerkingsovereenkomst onderhoud: voor samenwerking in grensregio's is van belang het (h)erkennen van elkaars belangen, het leggen en onderhouden van persoonlijke contacten en gezamenlijke projectuitvoering. Ondertekenen van een samenwerkingscharter biedt de kans om deze positieve ervaring met de samenwerkingsovereenkomst uit te breiden naar andere watergerelateerde onderwerpen.
- Verankering van de Europese stroomgebiedsbenadering: in beginsel werken Europese lidstaten samen op basis van goed nabuurschap. Het succes of falen van samenwerking in grensregio's is sterk afhankelijk van de politieke wil voor het maken van werkbare afspraken. Met de KRW en de ROR is het besef over het belang van grensoverschrijdende samenwerking sterk toegenomen. Beleidsmatige afstemming over deze richtlijnen vindt plaats in de Internationale Maas Commissie en het bilaterale Vlaams-Nederlandse Wateroverleg. Het samenwerkingscharter is een kader waarmee een doelmatige, operationele vertaalslag kan worden gemaakt van de beleidsmatige afspraken.
- Versterking van bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid: door het ondertekenen van een samenwerkingscharter onderstrepen bestuurders het belang van samenwerking in een grensregio. Een dergelijke bestuurlijke intentieverklaring vormt daarbij een heldere opdracht voor ambtelijke samenwerking.

Welke doelen streeft het waterschap Brabantse Delta na met de samenwerking met Vlaanderen?

Antwoord:

- Terugdringen van grensoverschrijdende belasting van bestrijdingsmiddelen en meststoffen
- Vispasseerbaar maken van beken
- Voorkomen wateroverlast en verdroging door bovenstroomse interventies
- Samen monitoren van de toestand en functioneren van watersystemen
- Gerichtte voorstellen indienen voor Europese investeringsprogramma's
- Afspraken maken om calamiteiten te voorkomen of de effecten te compenseren
- Een zo hoog mogelijk milieurendement tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten

Onderbouwing

In de winstnotitie d.d. 29 augustus 2013 van waterschap Brabantse Delta worden de volgende gezamenlijke winstpunten (die uitgelegd kunnen worden als doelen) genoemd:

- Terugdringen van grensoverschrijdende belasting van bestrijdingsmiddelen.
- Terugdringen van grensoverschrijdende belasting van meststoffen (N en P).
- Vispasseerbaar maken van de grensoverschrijdende en grensvormende beken.
- Waterconservering en waterberging bovenstrooms in Vlaanderen kan in belangrijke mate bijdragen aan de problematiek van verdroging en wateroverlast benedenstrooms in Nederland.
- Door samen slim te monitoren en watersysteemanalyses uit te voeren kan een gedeeld beeld worden verkregen van de toestand en het functioneren van de watersystemen die de landsgrens oversteken en/of vormen.
- Door samen gericht voorstellen in te dienen voor Europese investeringsprogramma's kan geld worden bespaard (binnenhalen van 50% cofinanciering).
- Door heldere afspraken te maken over de aanpak van 'watergerelateerde calamiteiten' kunnen incidenten beter worden voorkomen of de effecten ervan beter gemitigeerd en/of gecompenseerd.
- Vlaanderen en Nederland kunnen samen mooie voorbeelden stellen van grensontkennende regionale samenwerking waarbij waterdoelen slim worden gecombineerd met sociaaleconomische ontwikkelingsperspectieven (investeren in water loont: planet, people en profit).

In de adviesnota aan het DB van waterschap Brabantse Delta (2014) over de strategie voor de samenwerking met Vlaanderen wordt het beoogde effect op hoofdlijnen als volgt beschreven: 'een zo hoog mogelijk milieurendement tegen zo laag mogelijk maatschappelijke kosten. Door samenwerking verwacht het waterschap zijn doelen en (grensgebied specifieke) ecologische doelstellingen voor de KRW beter te kunnen behalen, bedrijfseconomische en milieuwinst te kunnen behalen, incidenten beter te voorkomen of de effecten hiervan beter te compenseren dan wel te mitigeren en een grensontkennend imago te creëren waarbij waterdoelen slim kunnen worden gecombineerd met sociaaleconomische ontwikkelingsperspectieven (investeren in water loont: planet, people en profit).

Het doel van de samenwerkingsovereenkomst is het praktisch afspreken van taken en verantwoordelijkheden in het beheer en onderhoud van grensoverschrijdende waterlopen. Andere doelen of gewenste maatschappelijke effecten worden niet genoemd.

Het doel van het samenwerkingscharter is wel benoemd en is vierledig:

- Partijen hebben de intentie om de goede ervaringen van het afgestemde onderhoud van de grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen uit te breiden naar andere onderwerpen van het operationele waterbeheer.
- Partijen hebben de intentie om kansen te verkennen en realiseren voor duurzame en doelmatige inrichting, beheer, monitoring en onderzoek van de grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen in de grensstreek van de provincie Antwerpen en de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta.
- Partijen hebben de intentie om, waar wenselijk, communicatie-uitingen over de betreffende onderwerpen en waterlopen op elkaar af te stemmen en gezamenlijke educatieve activiteiten te organiseren.
- Partijen hebben de intentie om de wederzijdse informatie-uitwisseling over relevante ontwikkelingen en procedures met betrekking tot de betreffende onderwerpen en waterlopen te stroomlijnen, waaronder in het bijzonder de preventie en bestrijding van 'watergerelateerde calamiteiten'.

Noch in de samenwerkingsovereenkomst noch in het samenwerkingscharter worden concrete doelen genoemd op het niveau van gezamenlijke planvorming (bijvoorbeeld grensoverschrijdende gebiedsplannen) of maatschappelijk effect anders dan het voldoen aan de KRW. Uit de interviews blijkt dat gezamenlijke planvorming als doel nog niet haalbaar is (waterschap Brabantse Delta en provincie Antwerpen zijn hier wel voorstander van). Tevens is het lastig te bepalen in welke mate de samenwerking bijdraagt aan het behalen van de maatschappelijke effecten (uitgedrukt in normen) uit de KRW. Daar komt bovenop dat normeringen ook verschillen per lidstaat en de meetmethoden om te bepalen of de normering gehaald wordt ook kunnen verschillen. De respondenten geven daarbij aan dat op dit laatste vlak de afgelopen jaren de Nederlandse en Vlaamse samenwerkingspartners veel van elkaar hebben geleerd, maar het lastig blijft om meetmethoden volledig te synchroniseren.

Tijdens de oordeelsvormende BOB-bijeenkomst van het AB van waterschap Brabantse Delta d.d. 28 juni 2017 gaf een grote groep leden van het AB aan te willen inzetten op maximale versterking van de samenwerking met Vlaanderen als ware er geen landsgrenzen, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Aangezien water uit Vlaanderen een belangrijke bron is voor de waterkwaliteit in het beheergebied van waterschap Brabantse Delta, is versterking van de samenwerking via een grensoverschrijdende stroomgebiedsbenadering essentieel om in enkele KRW-lichamen meer resultaat te bereiken. De uiteindelijke inzet voor de gebiedsprocessen met Vlaanderen voor waterschap Brabantse Delta is een gezamenlijk Vlaams-Nederlands investeringsprogramma. Het gezamenlijk gebiedsproces voor het stroomgebied van 't Merkske, dat in oktober 2017 is gestart, is hiervoor een eerste testcase. Dit bevestigt nogmaals de ambitie bij het waterschap om de samenwerking te verbreden op het niveau van gezamenlijke planvorming en gebiedsprocessen. In het interview met leden van het Algemeen Bestuur is aandacht gevraagd voor het betrekken van gemeenten in de samenwerking, zeker aan Vlaamse zijde omdat deze het bevoegd gezag zijn bij het afgeven van vergunningen. Verder vragen zij aandacht voor het gezamenlijk opzetten van projecten met Europees geld, bijvoorbeeld om een grensoverschrijdende omgevingsvisie op te stellen.

3.3 Toetsing aan normenkader

Norm:

Er zijn (SMART) doelen geformuleerd ten aanzien van grensoverschrijdende samenwerking

Doelen worden bij voorkeur in duidelijke indicatoren en meetbare effecten vertaald (kwantitatief of kwalitatief). Dat is voor de samenwerking met Vlaanderen niet gedaan. Het belangrijkste doel van de grensoverschrijdende samenwerking is enerzijds doelmatig en praktisch waterbeheer voor grensoverschrijdende en grensvormende waterlopen in lijn met (SMART-geformuleerde) Europese afspraken en de KRW-stroomgebiedbenadering, waardoor doelstellingen beter en efficiënter behaald worden.

Anderzijds is dit het faciliteren van de samenwerking op operationeel niveau en het benutten van financiële en innovatiekansen, o.a. door kennisdeling. De doelstellingen voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn in de samenwerkingsovereenkomst en het samenwerkingscharter niet SMART geformuleerd, maar intentioneel en globaal op basis van het gewenste kwalitatieve resultaat. Kwantitatieve doelstellingen, bijvoorbeeld welke meetbare ecologische verbeteringen (hoeveelheid afname van grensoverschrijdende belasting van bestrijdingsmiddelen en meststoffen), hoeveel gezamenlijke projecten of educatieve activiteiten of welke kostenbesparing binnen welke (gefaseerde) termijn verwacht wordt, worden niet benoemd.

Norm:

Over de samenwerking heeft de besluitvorming plaatsgevonden

Aan de structurele samenwerking liggen Europese richtlijnen ten grondslag. Daarnaast heeft bij waterschap Brabantse Delta meerdere malen specifieke(re) besluitvorming over de samenwerking met Vlaanderen plaatsgevonden; o.a. bij het opstellen van de kadernota, bestuursakkoord, waterbeheerplan, samenwerkingsovereenkomst en samenwerkingscharter. De meest recente bestuurlijke besluitvorming vond plaats tijdens de AB-vergadering van 25 oktober 2017, naar aanleiding van het bestuurlijke BOB-traject voor waterkwaliteit.

3.4 Tussenconclusie

Hoewel Europese richtlijnen (KRW, ROR) een groot appèl doen op structurele internationale samenwerking, was hiervoor op projectbasis ook al sprake van 'vrijwillige' samenwerking tussen Vlaanderen en waterschap Brabantse Delta. Dit om het waterbeheer zo doelmatig en efficiënt mogelijk vorm te geven; je hebt elkaar nodig voor maximaal resultaat. De huidige samenwerking met Vlaanderen is gedragen; Europese richtlijnen liggen hieraan ten grondslag en er heeft meerdere malen specifieke besluitvorming over plaatsgevonden, hetgeen onder andere heeft geleid tot een samenwerkingsovereenkomst voor operationeel grensvormend en grensoverschrijdend waterbeheer en een samenwerkingscharter.

Doel van het samenwerkingscharter is enerzijds het versterken en uitbreiden van de afstemming, samenwerking en kennisdeling tussen Nederland en Vlaanderen. De ambitie tot maximale versterking van de samenwerking is bij waterschap Brabantse Delta en de provincie Antwerpen in grote mate aanwezig. Bij de andere Vlaamse partner (Vlaamse Milieumaatschappij) beperkt de ambitie zich tot de huidige samenwerkingsafspraken, deels ingegeven door beperkte capaciteit en daarmee samenhangende prioriteitstelling. Het belangrijkste doel van de grensoverschrijdende samenwerking is enerzijds doelmatig en praktisch waterbeheer voor grensoverschrijdende en grensvormende waterlopen in lijn met (SMARTgeformuleerde) Europese afspraken en de KRW-stroomgebiedbenadering, waardoor doelstellingen beter en efficiënter behaald worden.

Anderzijds is het doel het faciliteren van de samenwerking op operationeel niveau en het benutten van financiële en innovatiekansen, o.a. door kennisdeling. De doelstellingen voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn in de samenwerkingsovereenkomst en het samenwerkingscharter niet SMART geformuleerd, maar intentioneel en globaal op basis van het gewenste kwalitatieve resultaat. Kwantitatieve doelstellingen, bijvoorbeeld welke meetbare ecologische verbeteringen (hoeveelheid afname van grensoverschrijdende belasting van bestrijdingsmiddelen en meststoffen), hoeveel gezamenlijke projecten of educatieve activiteiten of welke kostenbesparing binnen welke (gefaseerde) termijn verwacht wordt, worden niet benoemd.

4. Bevindingen uitvoeringsstrategie

In dit hoofdstuk staan de bevindingen rondom de deelvragen 'uitvoeringsstrategie' centraal (zie hoofdstuk 2). De uitvoeringsstrategie betreft de voorgenomen wijze van beleidsuitvoering zoals de gemaakte samenwerkingsvormen en -afspraken. Per deelvraag is in een tekstkader het antwoord weergegeven gevolgd door een onderbouwing. Er wordt afgesloten met een toetsing aan het normenkader en een tussenconclusie.

4.1 Samenwerkingsverbanden en participanten

Welke samenwerkingsverbanden en -afspraken zijn in de loop der jaren gemaakt en zijn daarbij (SMART) afspraken naar resultaat gemaakt?

Welke participanten zijn betrokken bij de samenwerking en bij wie lag het initiatief om waterschap De Dommel tevens te betrekken?

Antwoord:

- Samenwerkingsverbanden: deelname aan internationale overlegstructuren (zoals riviercommissie Rijn, Maas en Schelde), grensoverschrijdende werkgroep Molenbeek-Mark en bilaterale projectmatig of beheerdersoverleggen.
- Samenwerkingsafspraken: samenwerkingsovereenkomst beheer en onderhoud grensoverschrijdende waterlopen (2008) en samenwerkingscharter Grenzeloos Verbindend (2015)
- Afspraken over te realiseren maatschappelijke effecten of resultaten zijn niet gemaakt. Het samenwerkingscharter is een intentieovereenkomst. De samenwerkingsovereenkomst ziet vooral toe op een heldere rol- en taakverdeling in beheer en onderhoud.
- Meest voorkomende participanten zijn waterschap Brabantse Delta, waterschap De Dommel, Provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Maasbekkensecretariaat. Waterschap De Dommel is door waterschap Brabantse Delta en Provincie Antwerpen erbij betrokken omdat een klein deel van hun werkgebied grenst aan de Provincie Antwerpen.

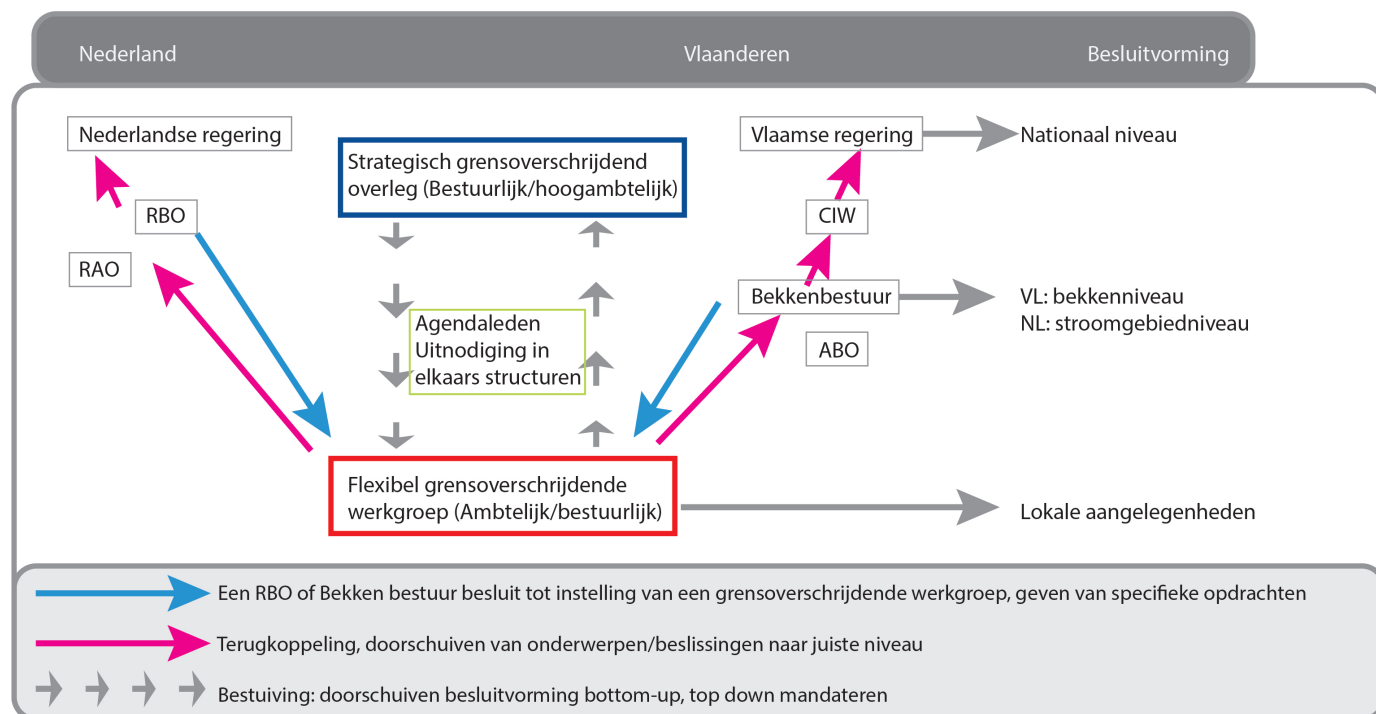
Onderbouwing

Samenwerkingsverbanden

Het waterschap Brabantse Delta opereert in verschillende samenwerkingsverbanden met Vlaanderen:

- In vooroverleggen van internationale overlegstructuren zoals de werkgroepen inzake de implementatie van Europese richtlijnen (zoals de Werkgroep WG F voor de ROR) en de Internationale Riviercommissies (stroomgebieden Rijn, Maas en Schelde).
- Flexibele grensoverschrijdende werkgroep (GoW) Molenbeek-Mark.
- Bilaterale overlegstructuren voor kleine grensoverschrijdende wateren of projecten zoals bijvoorbeeld rondom 't Merkske, Interreg-projecten of de Transportzone Meer.

In documenten van zowel Nederlandse als Vlaamse zijde is de volgende schematische weergave van het grensoverschrijdend overleg tussen Vlaanderen en Nederland weergegeven:

Toelichting op schematische weergave

Strategisch	Leden van RBO en RAO (Nederlandse zijde) en CIW (Vlaamse zijde). Is een bestuurlijk overleg op stroomgebiedniveau (grensoverschrijdend) voortkomend uit verplichtingen van de KRW.
RBO	Regionaal bestuurlijk overleg Maas, deelnemers van Nederlandse zijde zijn de waterschappen en de provincie.
RAO	Regionaal ambtelijk overleg (voorbereidend ambtelijk overleg op RBO).
Flexibel grensoverschrijdende werkgroep (voor waterschap Brabantse Delta is dit GoW Molenbeek-Mark)	Deelnemers Nederland: waterschappen, gemeenten en provincies. Deelnemers Vlaanderen: de provincie, de wateringen en het bekkensecretariaat, uit te breiden met gemeenten.
CIW	De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid is de bevoegde autoriteit in Vlaanderen voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn. Deelnemers zijn het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigers van de lokale waterbeheerders (provincies, gemeenten, polders en wateringen) en een vertegenwoordiger van de afvalwater- en drinkwaterbedrijven. Ook de gezamenlijke provinciegouverneurs zijn in de CIW vertegenwoordigd.
Bekkenbestuur Maasbekken	Het bekkenbestuur is de bestuurlijke pijler van het wateroverleg in het Maasbekken. In dit orgaan zetelen vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest en vertegenwoordigers van de lokale besturen (provincies, gemeenten en wateringen)
ABO	Ambtelijk Bekkenoverleg (voorbereidend ambtelijk overleg op Bekkenbestuur)

Samenwerkingsafspraken

Structurele samenwerkingsafspraken met Vlaanderen zijn geformaliseerd in het samenwerkingscharter en de samenwerkingsovereenkomst. Deze staan los van projectmatige samenwerking.

Samenwerkingscharter

In het samenwerkingscharter is afgesproken dat de partijen ieder voor zich bepalen welke inzet zij willen doen voor de activiteiten in het kader van het charter en indien gewenst samen zoeken naar kansen voor (Europese) cofinanciering voor de uitvoering van maatregelen. Voorts staat er een inspanningsverplichting genoemd ten aanzien van het verzilveren van kansen voor synergie, het indien gewenst maken van transparante, praktisch uitvoerbare afspraken voor de preventie en bestrijding van 'watergerelateerde calamiteiten en het elkaar tijdig informeren over relevante procedures van openbaar onderzoek.

In het samenwerkingscharter staan de onderwerpen van samenwerking benoemd, alsmede de verwachte acties daarvoor. Bijvoorbeeld:

- Waterkwaliteit: doelmatige, periodieke monitoring van hydrologische, morfologische, fysisch-chemische en biologische parameters en emissiebronnen, waarbij de meetnetten van de partijen de basis vormen. De monitoringgegevens worden uitgewisseld en vergeleken ten behoeve van rapportages voor de KRW (toestandsbepalingen en inventarisatie van emissiebronnen)
- Calamiteiten: maatregelen ter voorkoming en bestrijding van en communicatie over 'watergerelateerde calamiteiten
- Ontwikkeling van visiedocumenten voor een gezamenlijke, grensoverschrijdende aanpak conform de doelstellingen van het samenwerkingscharter.

Het samenwerkingscharter leest als een 'afgesproken handelingswijze voor samenwerking en kennisdeling, maar SMART-afspraken naar resultaat op basis van de doelstellingen en achterliggende motieven ontbreken. In de interviews met respondenten van zowel Nederlandse als Vlaamse zijde is aangegeven dat het charter niet sturend is voor de samenwerking, maar vooral de samenwerking legitimeert en mogelijk maakt. Het is geen dwingend kader, maar meer faciliterend en stimulerend.

Er is sprake van een 'programmering' van het samenwerkingscharter, die in ieder geval voor de jaargang 2015/2016 is opgesteld. De specifieke actie, contactpersonen en opleverdatum op taakniveau staan hierin benoemd. Uit de interviews blijkt dat de programmering wordt ervaren als een actielijst. Jaarlijks wordt de voortgang van de acties besproken in het GoW Molenbeek-Mark. Het samenwerkingscharter heeft daarmee een plek gekregen in de eerder genoemde schematische weergave van de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland.

Deelnemers aan het samenwerkingscharter zijn de provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieumaatschappij, het waterschap De Dommel en het waterschap Brabantse Delta. Waterschap De Dommel is voor deelname aan het samenwerkingscharter benaderd door waterschap Brabantse Delta met als belangrijkste reden dat zij een aantal waterlopen hebben die grenzen aan de provincie Antwerpen. Waterschap De Dommel neemt sinds 2 jaar niet meer deel aan het GoW Molenbeek-Mark. Dit wordt in interviews verklaard vanuit de beweging die de provincie Antwerpen heeft gemaakt om deel te nemen aan het grensoverschrijdend wateroverleg Dommel-Thornerbeek waaraan waterschap De Dommel en de Vlaamse provincie Limburg deelnemen. Doordat de provincie Antwerpen bij dit overleg aanschuift, vervalt de noodzaak voor waterschap De Dommel om bij het GoW Molenbeek-Mark aan te sluiten.

Samenwerkingsovereenkomst

De samenwerkingsovereenkomst is een concrete borging van de uitvoering van de afspraken omtrent operationeel waterbeheer. Diverse onderhoudsvormen worden benoemd en uitgelegd en regievoerders worden aangewezen voor afgebakende gebieden. Hiermee is het resultaat dat de afspraken worden nagekomen en er dus sprake is van samenwerking, wat overeenkomt met het doel van de overeenkomst, maar ontbreekt een verwijzing naar daadwerkelijk resultaat op het waterbeheer, wat het achterliggende motief voor de samenwerking is. Ook staan er globale procesafspraken benoemd, zoals een informatieverplichting over alle activiteiten en ontwikkelingen en verleende vergunningen het ter beschikking zullen stellen aan 'adequate personele-, facilitaire- en geldelijke middelen om de inhoud van de samenwerking conform overeenkomst te ondersteunen. Concretisering hiervan ontbreekt. Deelnemers aan de samenwerkingsovereenkomst zijn de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel, waterschap De Beneden Mark, waterschap van Wuustwezel, Provincie Antwerpen en de Vlaamse Milieumaatschappij.

Inmiddels is besloten dat de jaarlijkse monitoring van de samenwerkingsovereenkomst gecombineerd wordt met het GoW-Molenbeek-Mark. In dit GoW worden nu beide samenwerkingsafspraken gemonitord.

4.2 Samenwerkingsverbanden en de aansluiting bij beleid

In hoeverre sluit het samenwerkingscharter en andere samenwerkingsverbanden aan bij de afzonderlijke (beleids)doelen, bestuursakkoorden en (beheer)plannen van de deelnemende partijen?

Antwoord:

- Het samenwerkingscharter, de samenwerkingsovereenkomst en de samenwerkingsverbanden sluiten aan bij de eigen beleidsdoelen, beheerplannen, bestuursakkoorden van de deelnemende partijen.

Onderbouwing

Deze vraag is beantwoord vanuit het perspectief van vier deelnemende partijen, de beide waterschappen aan Nederlandse zijde en de provincie Antwerpen en de Vlaamse Milieumaatschappij.

Perspectief waterschap Brabantse Delta

De samenwerking met Vlaanderen sluit naadloos aan op de doelstellingen, bestuursakkoorden en (beheer)plannen van waterschap Brabantse Delta en is zelfs één van zijn speerpunten. Waterschap Brabantse Delta erkent dat grensontkennende samenwerking essentieel is voor het doeltreffend en doelmatig behalen van de (KRW) doelstellingen voor de waterkwaliteit in het beheergebied. Water kent immers geen grenzen. Het nadrukkelijk leggen van verbindingen met partners in zowel Vlaanderen als Nederland is één van de speerpunten in het Waterbeheerplan 2016–2021. In bijlage 5 van het Waterbeheerplan 2016–2021 zijn de gebiedsspecifieke aandachtspunten voor de samenwerking met Vlaanderen opgenomen.

Perspectief provincie Antwerpen

Zowel de provincie Antwerpen als de Vlaamse Milieumaatschappij hebben als beleidskader het Stroomgebiedbeheerplan voor het Maasgebied 2016–2021. Dit beleidskader is opgesteld door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid en vastgesteld door de Vlaamse regering. In de plannen wordt vooral gerefereerd aan het behalen van de doelen in het kader van de KRW en de ROR. In het plan is een aparte paragraaf (1.4) opgenomen over grensoverschrijdende samenwerking:

“Voor de internationale coördinatie van het Maasgebied wordt gebruik gemaakt van de structuur van de Internationale Maascommissie (IMC). Na de inwerkingtreding van de Overstromingsrichtlijn werd beslist om ook de multilaterale coördinatie van de uitvoering van deze richtlijn toe te vertrouwen aan de Maascommissie. De coördinatie in de Maascommissie focust vooral op onderwerpen die relevant zijn voor het hele internationaal stroomgebied Maas. De weerslag van die multilaterale coördinatie werkzaamheden is terug te vinden in het overkoepelend deel van het stroomgebiedbeheerplan en het overkoepelend deel van het overstromingsrisicobeheerplan. (...) Aanvullend op dit internationale overleg vindt voor onderwerpen die eerder op het bilaterale niveau spelen ook bilateraal overleg plaats met Nederland en het Waals Gewest. Tijdens dit overleg wordt gebiedsgericht samengewerkt rond de concrete uitwerking van zowel de kaderrichtlijn Water als de Overstromingsrichtlijn voor de grensoverschrijdende waterlopen en grondwatervoerende lagen. Ook op het lokale, operationele niveau vindt nog heel wat uitwisseling en afstemming plaats”. In de afzonderlijke bekkenbeheerplannen (in dit geval het Maasbekkenbeheerplan) is aangegeven dat samenwerking plaatsvindt in de grensoverschrijdende werkgroepen (GoW) en dat de Nederlandse partners worden geïnformeerd over en uitgenodigd voor de bestuurlijke en ambtelijke bekkenoverleggen.

Het samenwerkingscharter, de samenwerkingsovereenkomst en de overlegstructuren sluiten aan bij de doelen in het Vlaams stroomgebiedbeheerplan.

Perspectief Vlaamse Milieumaatschappij

De Vlaamse Milieumaatschappij is net als de provincie gehouden aan het Stroomgebiedbeheerplan. Dat is ook leidend voor het handelen. Het bekkensecretariaat (waarvan de coördinatie bij de VMM ligt) heeft in 2013 een voorstel (Nota oprichting Vlaams–Nederlandse flexibele Grensoverschrijdende werkgroepen) opgesteld voor het Maasbekkenbestuur waarin een de beslissing werd gevraagd over het instellen van flexibele grensoverschrijdende werkgroepen onder de noemer van het grensoverschrijdend wateroverleg (GoW).

Het samenwerkingscharter, de samenwerkingsovereenkomst en de overlegstructuren sluiten aan bij de doelen in het Vlaams stroomgebiedbeheerplan. De overlegstructuren zijn zelfs opgenomen in de plannen.

In het Waterbeheerplan 2016–2021 is de volgende passage opgenomen over de samenwerking met Vlaanderen: “De waterkwaliteit van de Boven Dommel en Tongelreep verbeterde de afgelopen planperiode door de genomen maatregelen in Vlaanderen (waaronder de aanpak van RWZI’s). Toch worden de KRW-normen nog steeds overschreden. In de komende planperiode willen we meer aandacht geven aan het voor De Dommel gewenste resultaat vanuit Vlaanderen. Dit betekent dat we niet zozeer het resultaat van de lopende autonome ontwikkelingen afwachten, maar willen komen tot een gezamenlijke grensoverschrijdende aanpak”. In een notitie aan het dagelijks bestuur (13-08-2014) met als onderwerp “concretiseren samenwerking Vlaanderen; aanpak tot prioritering” wordt gesteld dat de samenwerking met Vlaanderen raakvlakken heeft met bijna alle thema’s in het waterbeheerplan. Samenwerking is gewenst en noodzakelijk. In de notitie wordt aangegeven dat het waterschap kiest voor een drietal prioriteiten in de samenwerking met Vlaanderen:

- Procesmatig: aansluiten bij de wijze waarop het waterbeheer in Vlaanderen is georganiseerd. Concreet betekent dat deelname aan het Bekkenbestuur (bestuurlijk), het ambtelijk bekkenoverleg, het bekkensecretariaat en het grensoverschrijdend overleg (GoW).
- Thematische prioriteiten: waterkwaliteit en calamiteiten.
- Geografische prioriteiten: Warmbeek/Tongelreep en Dommel zijn zowel prioriteiten voor Vlaanderen als De Dommel.

Zowel in het verleden als in het heden sluiten de doelstellingen van De Dommel aan bij samenwerkingsafspraken en samenwerkingsstructuren.

4.3 Uitwerking van de samenwerkingsverbanden in projecten en instrumentarium

Welke specifieke samenwerkingsprojecten zijn op basis van het samenwerkingscharter vastgesteld?

In hoeverre zijn deze specifieke afspraken en/of projecten beschreven en middels duidelijke kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen SMART geformuleerd?

Antwoord:

- Vanuit het charter zijn geen specifieke samenwerkingsprojecten vastgesteld, wel is er een actielijst opgesteld. Deze is echter niet leidend in het handelen.
- De afspraken en projecten zijn niet beschreven.

Onderbouwing

Samenwerkingscharter

Er is geen documentatie beschikbaar over specifieke projecten die zijn voortgekomen uit het samenwerkingscharter. Voor 2015–2016 een programmering opgesteld. Uit beschrijving van de programmering en de interviews blijkt dat dit vooral een actielijst is, die leiden tot bilaterale contacten per actie waar in het jaarlijks overleg over het samenwerkingscharter tijdens het GoW op teruggekomen wordt. Het betreft de volgende acties:

- Overzichtslijst maken van contactpersonen voor de verschillende thema’s uit het samenwerkingscharter.
- Overeenkomen van een stappenplan voor een gezamenlijk grensoverschrijdend integraal project voor het speerpuntgebied ‘t Merkske. Samen bepalen welke zaken aan beide kanten van de grens moeten worden uitgezocht als input voor beoogde integraal project.
- Actualisatie van de samenwerkingsovereenkomst beheer en onderhoud grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen.
- Opmaken van een stand van zaken voor verkenning van doelmatige acties/maatregelen voor wateroverlast en waterkwaliteit in de stroomgebieden van Leyloop/Poppelse Leij en Aa/Roversche Leij.
- Organisatie van het jaarlijkse evaluatieoverleg beheer en onderhoud grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen.
- Organisatie van het jaarlijkse GOW Mark–Molenbeek
- Verkenning van scenario’s voor doelmatig monitoren van waterkwaliteit, waterkwantiteit en ecologie in de grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen in de Vlaams–Nederlandse grensstreek.

Ook is op basis van het samenwerkingscharter een groslijst voor mogelijke en wenselijke ideeën tot eind 2021 opgesteld, echter daar is tot op heden niets meer mee gedaan zo blijkt uit de interviews. Per jaar wordt gezien of nieuwe acties nodig zijn, maar ook tussentijds kan in bilaterale contacten gekomen worden tot nieuwe acties. Uit de interviews blijkt dat de actielijst niet is vernieuwd of aangepast. Voor 2016 is een stand van zaken weergegeven per actie. Een verdere schriftelijke uitwerking over verantwoording van de acties is niet beschikbaar, zo blijkt uit de interviews.

Is er een duidelijk instrumentarium gekozen om het samenwerkingsverband te organiseren en uit te voeren?

Antwoord:

- Aan het samenwerkingscharter en de samenwerkingsovereenkomst is een jaarlijks overleg verbonden. Daarnaast zijn er andere periodieke overlegstructuren zoals het Maasbekkenoverleg.
- Er zijn geen vaste verantwoordingsmomenten aan het AB of aan het DB over de voortgang van de samenwerking. Verantwoording aan het DB verloopt via bilateraal overleg door de betrokken ambtenaar en verantwoording aan het AB is sporadisch en vaak op verzoek van het AB zelf.

Onderbouwing

Zowel het samenwerkingscharter als de samenwerkingsovereenkomst benoemen het belang van periodieke evaluatie, minimaal eenmaal per jaar, van de voortgang in de samenwerking. Voor het maken van afspraken over activiteiten die voortvloeien uit het samenwerkingscharter worden in beginsel overlegmomenten benut van bestaande afstemmingsstructuren. Het jaarlijkse bestuurlijke Vlaams-Nederlandse bilaterale Wateroverleg formuleert de hoofdpodochten voor samenwerking en de ambtelijke grensoverschrijdende wateroverleggen (Molenbeek-Mark en Dommel-Thornerbeek) maken hier vervolgens een operationele vertaling van. In de praktijk zijn de jaarlijkse bestuurlijke overleggen vooral gericht op thema's aan de hand van werkbezoeken. Ambtenaren en bestuurders geven aan dat dit in de regel niet leidt tot nieuwe opdrachten. Het kan wel leiden tot bilateraal contact op ambtelijk niveau. Onderwerpen waarvoor in de praktijk blijkt dat afstemming een meer generiek karakter heeft, kunnen op de agenda worden geplaatst van het bilaterale overleg. Aanvullend kunnen onderwerpen ook op de agenda's worden geplaatst van de Vlaamse en Nederlandse KRW-overlegstructuren (Bekkenbestuur Maas en Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas) of extra afstemmingsoverleggen worden georganiseerd. Er zijn geen afspraken gemaakt over vaste verantwoordingsmomenten en/of-rapportages over de samenwerking met Vlaanderen aan het AB of DB. Ook wordt er op schrift niet gesproken over toepassing van uniforme toepassing van systematieken en afspraken met uitvoerende partners in het waterbeheer.

4.4 Toetsing aan het normenkader

Norm: De doelstellingen en effecten per samenwerkingsverband of – afspraak zijn SMART geformuleerd:

- Specifiek: doelstellingen sluiten aan bij beleidsdoelen, bestuursakkoorden en kadernota
- Meetbaar: de doelstellingen zijn meetbaar
- Acceptabel: de doelstellingen worden door de uitvoeringspartners onderschreven
- Realistisch: de doelstellingen kunnen met de beschikbare middelen en voorzieningen worden behaald
- Tijdgebonden: het is duidelijk wanneer de doelstellingen moeten worden behaald

De doelstellingen van de verschillende samenwerkingsverbanden en afspraken sluiten aan bij de beleidsdoelen van de samenwerkingspartners en zijn *daarmee specifiek*. De afspraken zijn grotendeels *niet meetbaar* opgesteld. Op operationeel niveau is de samenwerkingsovereenkomst met daarin de uitwerking wie wat doet bij grensoverschrijdende waterlopen de enige afspraak die meetbaar is. Het samenwerkingscharter heeft het karakter van een intentieverklaring die aangeeft op welke punten samengewerkt kan worden. *De doelstellingen zijn acceptabel* voor de samenwerkingspartners. Het relatief lage ambitieniveau in combinatie met de weinig meetbare doelstellingen en effecten, maakt dat de doelstellingen behaald kunnen worden. *De afspraken zijn daarmee realistisch*. De afspraken zijn *niet tijdgebonden*.

Norm: De rolverdeling tussen de samenwerkende partijen is beschreven in elk van de samenwerkingsverbanden en –afspraken

Alleen in de samenwerkingsovereenkomst is sprake van een expliciete uitwerking van rollen en taken van de samenwerkende partijen. In de andere samenwerkingsverbanden en –afspraken is van een dergelijke uitgewerkte rolverdeling geen sprake.

4.5 Tussenconclusie

De voorgenomen samenwerkingsstrategie tussen Vlaanderen en waterschap Brabantse Delta leunt op de twee pijlers:

- Inrichting van overlegstructuren:
 - Vooroverleggen van internationale overlegstructuren zoals de werkgroepen inzake de implementatie van Europese richtlijnen (zoals de Werkgroep WG F voor de ROR), Internationale Riviercommissies (stroomgebieden Rijn, Maas en Schelde) en Regionale Bestuurlijke Overleggen.
 - Bilaterale of projectmatige overlegstructuren voor kleine grensoverschrijdende wateren of projecten zoals bijvoorbeeld rondom 't Merkske, Interreg-projecten of de Transportzone Meer.
 - Flexibele grensoverschrijdende werkgroep (GoW) Maasbekken.
- Vastleggen van (beperkt aantal) structurele samenwerkingsafspraken:
 - Samenwerkingscharter
 - Samenwerkingsovereenkomst

De overlegstructuren en de samenwerkingsafspraken sluiten goed aan bij de doelstellingen van de samenwerkingspartners. De gedachte achter de gekozen instrumenten (overleg en afspraken) is dat investeren in de onderlinge relaties op termijn zich gaat uitbetalen in resultaten en effecten. Alleen blijft het expliciet benoemen van de gewenste effecten daarbij achterwege. Dat komt tot uiting in het nagenoeg afwezig zijn van meetbare doelen of effecten, maar ook (op één uitzondering na) het benoemen van een rolverdeling tussen de samenwerkingspartners.

5. Bevindingen uitvoeringspraktijk

In dit hoofdstuk staan de bevindingen rondom de deelvragen 'uitvoering' centraal (zie hoofdstuk 2). De uitvoeringspraktijk omvat de daadwerkelijk tot stand gekomen samenwerking, de ervaringen daarmee en een verdieping op twee samenwerkingsprojecten. Per deelvraag zijn de bevindingen weergegeven. Er wordt afgesloten met een toetsing aan het normenkader en een tussenconclusie.

5.1 Ervaringen samenwerking in de praktijk

Hoe verloopt de uitvoering van de samenwerkingsafspraken in de praktijk?

In hoeverre komt de daadwerkelijke uitvoering overeen met de uitvoeringsstrategie?

Antwoord:

- De samenwerking in de praktijk valt uiteen in (1) elkaar informeren en adviseren, (2) operationele samenwerking in beheer en onderhoud, (3) projecten, planvorming en eenmalige activiteiten en (4) analyses uitvoeren en vergelijken.
- Op ambtelijk niveau vinden de partners elkaar goed en structureel, zeker in de operationele samenwerking.
- Op bestuurlijk niveau liggen er ook lijnen, maar de samenwerking is eerder incidenteel en op adhocbasis.
- De uitvoeringspraktijk komt grotendeels overeen met de uitvoeringsstrategie.

Onderbouwing

Overzicht aangetroffen samenwerkingsvormen

Onderstaand is in een overzicht weergegeven van samenwerkingsvormen op basis van de verantwoording aan het AB in 2017. Het AB is in 2013 ook geïnformeerd over de voortgang van de samenwerking met de Vlaamse partners.

Naam	Doel/functie	Frequentie	Deelnemers
Inrichtingsplannen rond het Markdal	Informeren over inrichtingsplannen	Eenmalig (2017)	<i>Bestuurlijk en ambtelijk</i> Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Landmaatschappij, de provincie Antwerpen, gemeente Hoogstraten, watering De Beneden Mark, WSBD
Vlaams-Nederlandse netwerkdag	Jaarlijkse netwerkdag, wisselend georganiseerd door Nederland (programmabureau KRWDHZ) en Vlaanderen (Bekkensecretariaat Maas)	1 x per jaar	<i>Bestuurlijk en ambtelijk</i> Bestuurders en ambtelijke adviseurs die actief zijn in de stroomgebiedoverleggen voor de Kaderrichtlijn Water
Operationele samenwerking			
Vlaams-Nederlands afstemmingsoverleg onderhoud waterlopen grensgebied	Voortgang bespreken samenwerkingsovereenkomst. Inmiddels gekoppeld aan GoW-overleg.	1 x per jaar	<i>Ambtelijk</i> Partners samenwerkingsovereenkomst.
Periodiek beheerdersoverleg 't Merkske	Overleg tussen Vlaamse en Nederlandse water- en terreinbeheerders.	2 x per jaar	<i>Ambtelijk</i> Provincie Antwerpen, Natuurpunt, Agentschap Bos en Natuur, WSBD en Staatsbosbeheer.
Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide (deelname bijzondere commissie)	Specifieke aandacht voor verdrogingsbestrijding en waterkwaliteit	3 x per jaar	<i>Ambtelijk en bestuurlijk</i> Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse Milieumaatschappij – afdeling Water, Waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, Natuurpunt, Provincie Noord-Brabant, Gemeenten

Naam	Doel/functie	Frequentie	Deelnemers
Maandelijks metingen grensovergangen (sinds 2013)	Bepalen trends en toestand van de waterkwaliteit door op dezelfde dagen en tijdstippen gezamenlijk te meten	12 x per jaar	<i>Ambtelijk</i> Vlaamse Milieumaatschappij en WSBD
Actualisatie exploitatieovereenkomst grensoverschrijdend afvalwaterbeheer	Afvalwater uit Nederland wordt deels door Vlaanderen gezuiverd en andersom	Structureel	<i>Ambtelijk</i> WSBD en Aquafin
Projecten, planvorming en activiteiten			
1000-soortendag 't Merkske	Inventarisatie van de biodiversiteit	Eenmalig (2015)	<i>Ambtelijk</i> WSBD, Vlaamse Milieumaatschappij, vrijwilligers
Baggernetwerkdag	Kennisdelen over integraal water- en sedimentbeheer	Eenmalig (2016)	<i>Bestuurlijk en ambtelijk</i> WSBD, Antea Groep, Stichting Infrastructuur, Kwaliteitsborging, Bodembeheer
Industriezone Meer	Tijdelijke werkgroep om plan voor dit gebied op te stellen over wateroverlast, lozingen en aanleg van ecologische verbindingzones	Enkele keren bijeen geweest	<i>Ambtelijk</i> Gemeenten, provincie Antwerpen, WSBD en Vlaamse Milieumaatschappij
Interreg 2 Zeeën project Kleine Aa/Molenbeek	Treffen van maatregelen met agrarische ondernemers voor beter bodem- en waterbeheer.	Twee maal per jaar	<i>Ambtelijk</i> ZLTO, provincie Antwerpen, Vlaamse Milieumaatschappij en Agrobeheercentrum.
Indienen aanvraag Interreg-project	Projectvoorstel voor het verminderen van de belasting van oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen.	Meermaals per jaar	<i>Ambtelijk</i> Vlaamse Milieumaatschappij, de ZLTO, Boerenbond, Proefcentrum Hoogstraten, provincie Antwerpen, WSBD
Analyses			
Watersysteemanalyse Molenbeek / Integrale Analyse Waterproblematiek Roosendaal	Begeleidingsgroep voor analyse gevolgen waterberging Volkerak-Zoommeer voor Roosendaal.	Enkele malen	<i>Ambtelijk</i> WSBD, Provincie Antwerpen
Gelijktijdige watersysteemanalyse 't Merkske	Watersysteemanalyse gericht op effectieve maatregelen om de KRW-doelen uiterlijk in 2021 te kunnen halen.	Enkele malen	<i>Ambtelijk</i> Waterschap Brabantse Delta en de Vlaamse Milieumaatschappij

Ervaringen met de samenwerking op ambtelijk niveau

In de gesprekken met de ambtelijk vertegenwoordigers van de Vlaamse en Nederlandse partners komt naar voren dat de belangrijkste randvoorwaarde voor de samenwerking de relatie of het elkaar kennen is. Daar is in de afgelopen jaren, zeker sinds de opstelling van de samenwerkingsovereenkomst in 2008, fors in geïnvesteerd. De ervaring leert dat als je elkaar kent, elkaar ook snel weet te vinden: "je kunt er een gezicht op plakken". Daardoor is de drempel om samen te werken laag.

Een tweede randvoorwaarde voor samenwerking is een goed begrip van elkaars structuren en de verantwoordelijkheden. In de loop der jaren is met name de Vlaamse inrichting van het waterbeheer veranderd. Met name de rol van de provincie Antwerpen (die meer en meer verantwoordelijkheid overgenomen heeft van gemeenten en wateringen) is veranderd, maar ook in de overlegstructuren (de voormalige grensoverschrijdende stroomgebiedscomités) is het nodige veranderd sinds 2011-2012. Aan Nederlandse zijde is het waterbeheer door de figuur van het waterschap ten opzichte van Vlaanderen eenduidig belegd.

Aan beide randvoorwaarden wordt naar de opvatting van de ambtelijk vertegenwoordigers goed voldaan. De samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland wordt zonder uitzondering als positief en constructief ervaren. Het initiatief voor de samenwerking ligt wat vaker bij de Nederlandse partners, met name waterschap Brabantse Delta. Dat wordt verklaard vanuit het feit dat waterschap Brabantse Delta voor de waterkwaliteit en -kwantiteit sterk afhankelijk is van de bovenstroomse gebieden. Daarnaast is er een beleving vanuit Vlaamse zijde dat in Nederland meer ambtelijke (beleids) capaciteit is die het mogelijk maakt om meer zaken te initiëren. Opgemerkt wordt dat aan Nederlandse zijde vaak meer personen aanwezig zijn in overleggen en dit vaker beleidsfunctionarissen zijn. Een tweede verklaring die wordt gegeven is dat in Nederland het bestuur dichter op het waterbeleid zit doordat er aparte waterbestuurders (leden van het DB) zijn. Dat maakt de bestuurlijke betrokkenheid groter, die mede tot uitdrukking komt in meer initiatief. Op operationeel niveau is, met name rondom de samenwerkingsovereenkomst, sprake van een goede en constructieve samenwerking. Op punten kan die verbeterd worden; soms wordt ervaren dat de partners aanvullend op elkaar werken, maar nog niet samen zaken oppakken.

Als het gaat om metingen en beoordelingen van deze metingen is in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het begrijpen van elkaars meetmethoden en het zoeken naar verklaringen waarom in Vlaanderen tot een andere beoordeling wordt gekomen dan in Nederland. Deels heeft dat te maken met de verschillende normen die gehanteerd worden, de KRW laat ruimte voor die mogelijkheid. In Nederland is de fosfaat- en stikstofnorm strenger dan in Vlaanderen. Zelfs bij een gelijke meetmethode leidt dit tot een andere beoordeling. Europa heeft de verschillende methodieken geschikt bevonden door intercalibratierondes, maar dat leidt wel tot een andere kwaliteitsbeoordeling van dezelfde waterloop.

Rondom beleids- en planvorming is sprake van uitwisseling van elkaars beleidsvoornemens waardoor de Vlaamse partners invloed kunnen uitoefenen op Nederlandse plannen. In de praktijk betekent dit vaak dat in planprocessen de partners over de grens, agendalid zijn. De samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse partners is een oefening in de omgang met verschillende culturen. Zo is de werkcultuur in Vlaanderen minder formeel dan in Nederland. Ondanks dezelfde taal, kan er een verschillende betekenis aan worden toegekend. Nederlandse partners geven zelf aan dat zij terughoudend zijn in hun directheid of sturing, omdat het beeld bestaat dat dit de samenwerking niet bevordert. De gesprekspartners geven aan dat ondanks verschillen, de afgelopen jaren een goede verstandhouding en begrip is voor elkaars aanvliegroutes en de grenzen steeds verder vervagen. Gevraagd naar situaties waarin bestuurlijk moest worden opgeschaald omdat op ambtelijk niveau niet tot overeenstemming kon worden gekomen, blijven de meeste ambtelijk vertegenwoordigers het antwoord schuldig. In voorkomende situaties dat er conflicterende belangen of opvattingen zijn, is men daar tot nu toe altijd op ambtelijk niveau goed uitgekomen. Het voorbeeld waarin het waterschap Brabantse Delta een bezwaar heeft ingediend tegen een in Vlaanderen verleende vergunning wordt gekwalificeerd als een formele aanpak die veel weerstand oplevert.

Ervaringen met de samenwerking op bestuurlijk niveau

Net als bij de samenwerking op ambtelijk niveau, geldt ook hier de leerervaring dat bestuurders elkaar regelmatig spreken, in overlegstructuren of bilateraal, elkaar ook makkelijker weten te vinden. De rol van de samenwerkingsovereenkomst is dat het een structuur biedt om onderwerpen te agenderen voor overleg en afstemming. Daarmee is de operationele samenwerking goed ingebed.

Het samenwerkingscharter is vooral een titel om ook op beleidsmatig en strategisch niveau samen te werken. De informatie-uitwisseling zoals benoemd in het samenwerkingscharter (artikel 1.4) is het meest uitgewerkt in de praktijk en het educatieve doel (artikel 1.3) krijgt geen invulling. Voor Vlaamse partners is het samenwerkingscharter ook een titel om over bredere beleidsmatige samenhangen overleg en afstemming te voeren dan alleen het water in de rivier of waterloop. Zo is er bijvoorbeeld ook periodiek overleg tussen de provincie Antwerpen en de provincie Noord-Brabant waarin ook zaken worden kortgesloten die in charterverband zijn besproken. De les is om ook op bestuurlijk niveau de gemeenten (aan Vlaamse zijde) en de provincie (aan Nederlandse zijde) mee te nemen. Verbeterpunten zijn er ook, nu is veel van het bestuurlijk contact ad hoc of gerelateerd aan calamiteiten. Het samenwerkingscharter heeft nu bestuurlijk weinig aandacht en een hernieuwde bestuurlijke investering is wel op z'n plaats.

Een ander aandachtspunt is dat het lastig is om een Vlaamse bestuurlijke evenknie te vinden voor de bestuurders van het waterschap. Dat heeft grotendeels te maken met de wijze waarop het waterbeheer in Vlaanderen is georganiseerd, maar ook met een andere cultuur. In Vlaanderen opereert de ambtelijk organisatie veel autonomer ten opzichte van het bestuur en veel zaken zijn daardoor aan ambtenaren gedelegeerd. Een van de gesproken bestuurders van de betrokken waterschappen geeft aan dat dan een evenknie gevonden wordt op hoog ambtelijk niveau. Het is de kunst om daar op een flexibele manier mee om te gaan.

5.2 Ervaringen samenwerking in twee projecten

Hoe verliep de samenwerking in twee specifieke recente projecten, waarbij elke partij betrokken was, en tot welke resultaten heeft dit geleid?

Antwoord:

- De samenwerking in de twee onderzochte projecten verloopt naar de opvatting van de deelnemers goed.
- Bij het beheer en onderhoud van 't Merkske is sprake van periodiek beheerdersoverleg, roulerend voorzitterschap en vastlegging van afspraken en acties. De afspraken en acties worden gerealiseerd.
- Bij de werkgroep Industriezone Meer is sprake van een goede onderlinge afstemming, alleen verloopt de besluitvorming aan Vlaamse zijde trager dan verwacht. Concrete resultaten zijn beperkt geboekt, het proces verkeert nog grotendeels in de planvormingsfase.

Onderbouwing

Beheer en onderhoud 't Merkske

De samenwerking kent de basis in de samenwerkingsovereenkomst, het initiatief daarvoor kwam van de provincie Antwerpen en waterschap Brabantse Delta. Daarin is vastgelegd wie wat doet in het beheer en onderhoud. Dat verloopt in de praktijk ook op deze wijze. Het voorzitterschap van het tweejaarlijkse beheerdersoverleg ligt bij Staatsbosbeheer, als één van de terreinbeheerders. Het overleg bestaat verder uit vertegenwoordigers van de provincie Antwerpen, Natuurpunt, Agentschap Natuur en Bos en waterschap Brabantse Delta. De delegatie van waterschap Brabantse Delta bij het beheerdersoverleg is vaak het grootst. Tijdens het overleg worden ambities, klachten, tegenslagen, oplossingen en actiepunten besproken. Daar zijn verslagen en agenda's van.

Op operationeel niveau is de samenwerking goed. De beheerders weten elkaar te vinden en er is regelmatig en gelijkwaardig contact. De grens is wel zichtbaar, met name waar het gaat om de balans tussen de agrarische sector en de natuur. In Nederland is deze balans planologisch vastgelegd, terwijl dat in Vlaanderen niet zo is. De belangen van de agrarische sector wegen in Vlaanderen zwaarder, met name klinkt dit door in de geluiden vanuit de wateringen en de gemeenten. 't Merkske is inmiddels aan Vlaamse zijde wel een prioritair gebied geworden voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. In het verleden hebben zich wrijvingen voorgedaan met de beheerder aan de Vlaamse zijde. Aanleiding was de start van natuurlijk water- en stroombeheer door waterschap Brabantse Delta. Daarin werd houtinbreng geplaatst in het water om meer stroomvariatie te krijgen. Dit was zonder overleg met de Vlaamse partners gedaan die daar verbolgen over waren. Op bestuurlijk niveau is toen een interventie gedaan vanuit waterschap Brabantse Delta door met de betrokken Vlaamse bestuurders het contact te zoeken. Belangrijk is dat ook de gemeenten hierin worden meegenomen.

Werkgroep Industriezone Meer

De regie ligt in de werkgroep bij de watering Beneden-Mark en de gemeente Hoogstraten. Aanleiding voor de samenwerking is tweeledig: de plannen rondom Treeport aan Nederlandse zijde en de herstructurering van de industriezone aan Vlaamse zijde. Zowel de verbetering van de waterkwaliteit (lozingen aan Vlaamse zijde) als omgang met de waterkwantiteit (extra bufferruimte aan Nederlandse zijde) is samenwerking benodigd. De Leijloop is een kleine waterloop die uitmondt in Nederland. Vanuit de industriezone is sprake (geweest) van diesellozingen door de aanwezigheid van drie grote tankstations in het grensgebied. Het belang voor waterschap Brabantse Delta is dat deze vervuiling vermindert. Voor de Vlaamse kant geldt dat zij de industriezone gaan herstructureren en o.a. op zoek zijn naar waterbergingscapaciteit. Aan de Nederlandse kant is sprake van de ontwikkeling van Business Centre Treeport.

Van Nederlandse zijde zijn mogelijkheden aangereikt om in Nederland waterbergingscapaciteit te 'kopen'. Daarop is pas na een half jaar een eerste reactie gekomen. Dat is volgens berokkenen een gevolg van de complexere verdeling van bevoegdheden rondom water in Vlaanderen en leidt aan Nederlandse zijde tot enig ongeduld. Van Vlaamse kant wordt aangegeven dat er eigenlijk teveel waterbeheerders van Vlaamse zijde zijn voor dit gebied.

De afstemming en samenwerking verloopt goed, alleen de planvormingskant in Vlaanderen verloopt traag. Dat verklaart mede de late reactie op Nederlandse voorstellen.

5.3 Toetsing aan het normenkader

Norm: De beleidsuitvoering vindt plaats zoals afgesproken.

Norm: Indien van de uitvoeringsstrategie is afgeweken gebeurt dat beredeneerd en in overleg.

De uitvoeringspraktijk komt overeen met de beoogde uitvoeringsstrategie. Op onderdelen vinden aanscherpingen of afwijkingen plaats. Bijvoorbeeld waar het gaat om de samenvoeging van het jaarlijks beheerdersoverleg (in kader van samenwerkingsovereenkomst) en het grensoverschrijdend wateroverleg (in kader van samenwerkingscharter). Dat gaat in gezamenlijk overleg.

Norm: De samenwerkende partijen rapporteren op vaste frequentie over het verloop en de resultaten van samenwerkingsprojecten.

Alleen van jaarlijkse overleg over de samenwerkingsovereenkomst zijn verslagen aangetroffen, net als van het beheerdersoverleg 't Merkske. Van andere samenwerkingsprojecten is weinig tot geen verslaglegging. Uit de interviews blijkt dat bestuurders, met name aan Nederlandse zijde in bilateraal overleg worden bijgepraat door de ambtenaren. Aan Vlaamse zijde gebeurt dit nauwelijks, het primaat ligt daar grotendeels bij de ambtelijke organisatie. Er is wel intern gerapporteerd, veelal bilateraal en in enkele gevallen in interne rapportagetools. Specifieke projectplannen voor waterprojecten vragen altijd om goedkeuring van het bestuur, zowel aan Nederlandse als Vlaamse zijde.

Norm: Samenwerkingspartners zijn tevreden over het inhoud van en omgang in de samenwerking.

Ja, de samenwerkingspartners zijn tevreden over de inhoud van en omgang in de samenwerking. Wat opvalt, is dat de provincie Antwerpen en waterschap Brabantse Delta op ambtelijk en deels bestuurlijk niveau grotere ambities hebben dan de andere samenwerkingspartners en meer in gebiedplanvormingsprocessen gezamenlijk willen optrekken.

5.4 Tussenconclusie

De samenwerking in de praktijk verloopt volgens de beoogde werkwijze. Kenmerkend voor de samenwerking is dat al gedurende langere tijd het elkaar kennen en snappen hoe het werkt (in structuren en verantwoordelijkheden) als randvoorwaarden worden beschouwd. Uit de interviews komt een beeld naar voren dat dit een bewust gekozen strategie is die in de praktijk loont. De samenwerking wordt als positief en constructief ervaren. Kenmerkend in de samenwerking is de relatieve vrijblijvendheid door zoals eerder geconstateerd in het ontbreken van concrete doelen die bereikt moeten worden. De vraag is of bij een strakkere sturing op doelen en resultaten of bij een hoger ambitieniveau de samenwerking nog steeds als positief en constructief wordt ervaren. Partners zijn nu tevreden over de samenwerking, maar bij meerdere partners zit op ambtelijk en bestuurlijk nog een on vervulde ambitie richting meer plan- en beleidsvormende grenssamenwerking.

6. Bevindingen resultaten

In dit hoofdstuk staan de bevindingen rondom de deelvragen 'resultaat' centraal (zie hoofdstuk 2). Het resultaat betreft de effectiviteit en de efficiëntie van de samenwerking. Per deelvraag zijn de bevindingen weergegeven. Er wordt afgesloten met een toetsing aan het normenkader en een tussenconclusie.

6.1 Resultaten van de samenwerking

Leiden het beleid en de uitvoering(strategie) tot de gewenste resultaten (in termen van output en outcome)?

Antwoord:

- Er is geen structurele en periodieke informatie over het doelbereik van de uitvoeringsstrategie. Incidenteel wordt aan het Algemeen Bestuur op actieniveau gerapporteerd over de voortgang van de samenwerking met Vlaanderen.
- Veel van de doelen in het samenwerkingscharter zijn niet of gedeeltelijk gerealiseerd.

Onderbouwing

In onderstaand overzicht zijn de verschillende schriftelijk vastgelegde resultaten die worden nagestreefd met de samenwerking uit de beleidskaders van waterschap Brabantse Delta, het samenwerkingscharter en de samenwerkingsovereenkomst weergegeven. Per resultaat is aangegeven of er zicht is op het resultaatbereik en zo ja wat dat is.

Beoogd resultaat (bron)	Behaald resultaat
Kennisdeling met overheden van Vlaanderen (Kadernota 2017-2016)	Organiseren jaarlijkse en incidentele netwerkbijeenkomsten.
Gezamenlijk tot stand laten komen van gebiedsvisies met grensoverschrijdende partners (Kadernota 2017-2026)	Beperkt aantal voorbeelden, Interreg-project Integrale Aanpak Stroomgebied Mark en Integraal Waterproject (IWP) komen nog meest in de buurt.
Gezamenlijke en doelmatige inrichting van het waterbeheer en onderhoud (Waterbeheerplan 2016-2021)	Vormgegeven via de samenwerkingsovereenkomst beheer en onderhoud.
Opstellen gezamenlijke stroomgebiedsvisies (Waterbeheerplan 2016-2021)	Dit wordt meer pragmatisch ingevuld met het werken aan gezamenlijke maatregelprogramma's zoals in het Integraal Project Merkske en het Triple C project voor de Kleine Aa-Molenbeek. Voor beide stroomgebieden wordt door o.a. agrarische ondernemers en waterbeheerders gewerkt aan effectieve maatregelen vanuit de generieke visie van grensoverschrijdend stroomgebiedbeheer.
Uitvoering van onderhoudstaken aan grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen (Samenwerkingsovereenkomst)	Gerealiseerd, taken en verantwoordelijkheden zijn via de overeenkomst vastgelegd en verdeeld. Diverse beheerdersoverleggen rondom de verschillende waterlopen (bijvoorbeeld voor 't Merkske). Jaarlijkse evaluatie op voortgang.
Uitbreiden van ervaringen met gezamenlijk onderhoud naar andere onderwerpen van operationeel waterbeheer (Charter)	Geen voorbeelden van aangetroffen.
Gezamenlijke en doelmatige inrichting monitoring en onderzoek (Charter)	Maandelijks gezamenlijke metingen bij grensovergangen. Daarnaast bilateraal contact over gehanteerde meetmethoden, wijze van beoordeling van de uitkomsten en verschillen in gebruikte normen. Heeft geleid tot wederzijds inzicht, maar nog niet tot een uniforme werkwijze.
Afgestemde communicatie over stroomgebieden (Charter)	Bij calamiteiten weten de partners elkaar te vinden, verder geen voorbeelden van aangetroffen.
Educatieve activiteiten organiseren (Charter)	Geen voorbeelden van aangetroffen.
Wederzijdse informatie-uitwisseling over relevante ontwikkelingen en procedures (Charter)	Partners zijn agendalid bij ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Daarnaast is sprake van een jaarlijks overleg (GoW) waarin informatie gedeeld wordt. Verder zijn er bilaterale contacten op bestuurlijk en vooral ambtelijk niveau.

In de interviews is gevraagd wat de ervaren meerwaarde is van de samenwerking. De ervaren meerwaarde laat zich indelen langs de volgende lijnen:

- Kennisdeling: delen van elkaars knowhow en elkaars processen, leren van Nederlandse expertise bij aanvragen van Europese subsidies.
- Kostenefficiënt beheer en toezicht op waterkwaliteit: bijvoorbeeld gezamenlijk inzetten van aannemers voor onderhoudswerken.
- Elkaar kennen en vaste aanspreekpunten
- Verankering van de samenwerking: in samenwerkingscharter en samenwerkingsovereenkomst
- Realiseren van concrete projecten: met name de Interreg-projecten worden hierbij genoemd.

In de interviews is tevens gevraagd of de ervaren meerwaarde ook overeenkomt met de verwachtingen die de samenwerkende partners vooraf hadden. De ervaren meerwaarde en de verwachtingen vooraf komen bij de meeste partners overeen. Twee partners, de provincie Antwerpen en waterschap Brabantse Delta, hebben de ambitie om in de toekomst aan gezamenlijke planvorming in stroomgebieden te gaan doen zodat aan beide kanten van de grens een gebiedsproces en -plan geldt. Dat is echter voor andere partners nog een stap te ver.

Op bestuurlijk niveau wordt onderkend dat een hernieuwde bestuurlijke investering noodzakelijk is om een paar (twee tot drie) onderwerpen te prioriteren en te agenderen.

6.2 Efficiëntie van de samenwerking

Hoe efficiënt is het samenwerkingsverband tussen waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen? Dit valt onder andere te bepalen door:

- a. De souplesse van de procesgang te identificeren (is er veel gedoe?)*
- b. De inzet af te zetten tegen de verwachte of gerealiseerde baten*

Antwoord:

- De samenwerking verloopt om de regel soepel, waarbij een belangrijke voorwaarde is om te investeren in de relatie en rekening te houden met cultuurverschillen.
- Van substantiële tijds- of geldwinst is geen sprake. De samenwerking gaat aan beide zijden van de grens gepaard met een beperkte inzet qua mankracht en middelen.

Onderbouwing

De samenwerking verloopt in de regel soepel. Een belangrijke les voor waterschap Brabantse Delta is dat een pragmatische insteek in de samenwerking het beste werkt en het heel erg gaat om de relatieopbouw en het investeren in de relatie. In een enkel dossier is een bestuurlijke interventie nodig geweest vanuit waterschap Brabantse Delta om de samenwerking vlot te trekken. Gedoe is er niet, maar de omgang met de cultuurverschillen vraagt steeds aandacht.

Van substantiële tijds- of geldwinst is volgens de meeste respondenten geen sprake. De samenwerking gaat van beide zijden van de grens gepaard met een beperkte inzet qua mankracht en middelen. Verschillende respondenten geven aan dat ondanks een minimale inzet de 'vlek steeds groter' wordt. Vanuit Nederlandse kant wordt aangegeven dat een tandje erbij in personele inzet de baten van de samenwerking kan verhogen. Aan Vlaamse zijde ligt deze optie ingewikkelder. Sowieso is daar sprake van een beperktere ambtelijke capaciteit doordat in de Vlaamse overheid een reductiedoelstelling van 15% van personeel moet worden gerealiseerd.

6.3 Toetsing aan het normenkader

Norm: Het waterschap maakt periodiek inzichtelijk welke resultaten zijn bereikt met behulp van evaluatie (rapportages) en in welke mate deze bijdragen aan de doelstellingen rondom grensoverschrijdende samenwerking.

Er is geen sprake van een periodieke of structurele informatie over het bereik van de doelen met de grensoverschrijdende samenwerking. In een tweetal notities (uit respectievelijk 2013 en 2017) is het AB geïnformeerd over de voortgang van de samenwerking. In deze notities wordt geen expliciete koppeling gemaakt tussen de doelstellingen en de bereikte resultaten. Het leest vaak meer als een bloemlezing van wat er allemaal gebeurt. Op basis hiervan wordt het AB wel geïnformeerd over mogelijke vervolgstategieën voor de samenwerking.

Norm: Indien van de uitvoeringsstrategie is afgeweken gebeurt dat beredeneerd en in overleg

De uitvoeringsstrategie is in de afgelopen jaren op kleine onderdelen gewijzigd en dat is in overleg gegaan met de samenwerkingspartners.

Norm: De samenwerking kent een soepele uitvoering en procesgang met uitvoeringspartners.

De samenwerking kent een soepele uitvoering en procesgang waarbij een belangrijke voorwaarde is om te investeren in de relatie en rekening te houden met cultuurverschillen.

Norm: De inzet weegt op tegen de gerealiseerde baten.

Er is sprake van een beperkte ambtelijke inzet op de samenwerking aan beide kanten van de grens. Alleen bij waterschap De Dommel is de inzet in uren beschreven voor één van de medewerkers. De meeste inzet wordt gepleegd vanuit de reguliere uren. De gerealiseerde baten zijn alleen te duiden vanuit de toetsing van de verwachte aan de behaalde resultaten (zie 6.1) en de ervaren meerwaarde door de verschillende partners. In de beleving van de partners weegt de inzet op tegen de baten, maar is er ook nog onbenut potentieel.

6.4 Tussenconclusie

Het belangrijkste resultaat van de samenwerking ligt op operationeel niveau. Daar weten de partners elkaar steeds beter te vinden. De samenwerkingsovereenkomst is het meest sturende instrument en levert ook het meeste resultaat op. Het samenwerkingscharter daarentegen functioneert meer als een soort keuzemenu. Het resultaat van het samenwerkingscharter is vooral dat partners elkaar weten te vinden en afstemming zoeken waar dat nodig is. Dat sluit goed aan bij de verschillen in cultuur en meer ingewikkelde inrichting van het waterbeheer in Vlaanderen. Van een structurele samenwerkingsagenda of opvolging van acties uit het samenwerkingscharter is geen sprake.

De efficiëntie van de samenwerking is afgemeten aan de beperkte inzet en de gerealiseerde baat (elkaar vinden en op operationeel niveau samenwerken) voldoende. Alleen blijft de samenwerking op veel punten behoorlijk vrijblijvend. Juist op dit punt hinken de partners op meerdere gedachten: ja, het zou goed zijn als we in planvorming gezamenlijk optrekken, maar dat is ingewikkeld door de Vlaamse structuren, beperkte capaciteit en het ontbreken van een bestuurlijke opdracht.

Bijlage 1: Bronnen

Geraadpleegde documenten

- Kaderrichtlijn Water (KRW, 23-10-2000);
- Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR, 23-10-2007);
- Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden;
- Samenwerkingscharter "grenzeloos perspectief";
- Programmering Samenwerkingscharter Operationeel Waterbeheer in de grenstreek Antwerpen/Nederland Jaargang 2015/2016, versie 02-06-2016;
- Kadernota 2015-2025 'Scherp op Koers' waterschap Brabantse Delta;
- Kadernota 2017-2026 'Koersvast en financieel bestendig', waterschap Brabantse Delta;
- Bestuursakkoord 2015-2019 'Onze koers', waterschap Brabantsde Delta;
- Waterbeheerplan 2016-2021 'Grenzeloos verbindend', waterschap Brabantsde Delta;
- Beleidsbegroting 2016, waterschap Brabantse Delta;
- Stand van zaken samenwerking Vlaanderen, mededeling voor het AB van 10-05-2017, waterschap Brabantse Delta 06-04-2017;
- Notitie inzake samenwerkingscharter operationeel waterbeheer met Vlaanderen, waterschap Brabantse Delta januari 2015;
- Besluitenlijst vergadering Dagelijks Bestuur 13-01-2015, waterschap Brabantse Delta;
- Winstnotitie samenwerking met Vlaanderen, De praktijk van 'grensontkennend' samenwerken, waterschap Brabantse Delta 29-08-2013;
- Memo Technische vragen Joop van Riet over samenwerking met Vlaanderen, waterschap Brabantse Delta 31-10-2012;
- Adviesnota Algemeen Bestuur Strategie samenwerking Vlaanderen, waterschap Brabantse Delta 23-01-2013;
- Voorstel Dagelijks Bestuur Concretiseren samenwerking Vlaanderen; aanpak tot prioritering, waterschap De Dommel, 13-08-2014;
- Nota oprichting Vlaams-Nederlandse flexibele Grensoverschrijdende Werkgroepen (GoW) Maasbekken, Maasbekkensecretariaat, 19-08-2013;
- Stroomgebiedbeheerplan voor het Maasgebied 2016-2021 inclusief diverse deelgebiedplannen, Vlaamse regering, 2016;
- Samenwerkingsovereenkomst 2017 inclusief bijlagen + notitie actualisatie.
- Essays Tien Jaar Ervaring met de Europese Kaderrichtlijn Water: Ambities en Ambivalenties, 2010.
- Stroomgebiedcomité Mark (1997): Grensoverschrijdende Beheersvisie Markstroomgebied.

Respondenten

Naam	Functie
Dhr C.J.G.M. de Vet	Dijkgraaf Waterschap Brabantse Delta
Dhr K. de Jong	Lid DB Waterschap Brabantse Delta
Dhr J. van Dam (Algemene Waterschapspartij)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Dhr J. van der Heijden (Ongebouwd)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Mw. W. Bonthuis (Water Natuurlijk)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Mw. N. Raedts (Natuurterreinen)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Dhr J. Taks (50plus)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Dhr H. Schouwenaars (PvdA)	Lid AB Waterschap Brabantse Delta
Dhr T. Radkiewicz	Gebiedsadviseur WSBD
Dhr R. Rijken	Gebiedsadviseur WSBD
Mw N. Rijsdijk	Gebiedsadviseur WSBD
Dhr L. Santbergen	Senior beleidsadviseur WSBD
Mw G. Matte	Adviseur ecologie en relatiebeheerder Vlaanderen waterschap De Dommel
Dhr W. Cardinaal	Regiobeheerder grensgebieden waterschap De Dommel
Dhr P. Glas	Watergraaf waterschap De Dommel
Dhr R. Röttger	Gedeputeerde Provincie Antwerpen
Dhr D. Soens	Directeur Dienst Integraal Waterbeleid Provincie Antwerpen
Dhr. M. Vandervelpen	Beleidsadviseur Dienst Integraal Waterbeleid Provincie Antwerpen
Dhr R. Librecht	Afdeling Beheer, ingenieur district Mark en Aa Provincie Antwerpen
Dhr. D. D'hont	Afdelingshoofd integraal waterbeleid Vlaamse Milieumaatschappij
Dhr M. Florus	Hoofd Buitendienst Vlaamse Milieumaatschappij
Dhr J. Guelinckx	Planningsverantwoordelijke Maasbekkensecretariaat, Vlaamse Milieumaatschappij
Mw S. De Smedt	Teamverantwoordelijke Meetnet oppervlaktewater Nete en Benedenschelde Vlaamse Milieumaatschappij
Dhr T. Bakker	Teamleider Staatsbosbeheer, voorzitter beheerdersoverleg beekdal 't Merkske

Bijlage 2: Bestuurlijke reactie

18UT005839

Rekenkamercommissie
Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Uw schrijven van : 24 mei 2018
Uw kenmerk : 18AOUT0078
Zaaknummer : 18ZK02497
Ons kenmerk : 18UT005839

Barcode :
Behandeld door : de heer L. Santbergen
Doorkiesnummer : 076 564 12 19
Datum : 13 juni 2018
Verzenddatum :

18 JUNI 2018

Onderwerp: bestuurlijke reactie 'rapport samenwerking Waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen'

Geachte heer, mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het rapport van de rekenkamercommissie 'Samenwerking Waterschap Brabantse Delta met Vlaanderen'. Per brief (8 mei 2018) hebben wij u de ambtelijke, technische reactie gestuurd. Wij danken u voor het naar tevredenheid verwerken van de in die reactie aangegeven feitelijke en taalkundige correcties. In deze brief geven wij onze bestuurlijke reactie op het rapport waarbij wij na een algemene beschouwing ingaan op uw conclusies en aanbevelingen.

Doelmatige samenwerking

We onderschrijven uw algehele bevinding dat de samenwerking van het waterschap met Vlaamse partners naar tevredenheid verloopt. Gegeven de specifieke institutionele landschappen aan beide kanten van de grens, eigenstandige prioriteitstellingen en beschikbare capaciteit van betrokken partners acht u het tussenresultaat van de samenwerking voldoende. U stelt daarbij dat de samenwerking zoals die geformaliseerd is in een samenwerkingsovereenkomst (onderhoud waterlopen) en een samenwerkingscharter verder gaan dan de, vanuit Europa gestuurde internationale, grensoverschrijdende overlegstructuren. Wij delen deze analyse waarbij wij constateren dat de ingezette strategie, om het samenwerken met Vlaamse partners steeds meer een natuurlijk onderdeel te laten zijn van de werkzaamheden van onze werknemers, de eerste vruchten heeft afgeworpen.

Samenwerken in de geest van de Europese stroomgebiedbenadering

Op basis van uw analyse concludeert u ons inziens terecht dat het waterschap en de Vlaamse partners bewust, vanuit wederzijdse afhankelijkheden, samenwerken aan een betere waterkwaliteit en -kwantiteit. De gesloten samenwerkingsovereenkomsten zijn daarbij een belangrijk instrument. U stelt daarbij dat meerdere motieven voor de samenwerking niet zijn vertaald in concrete afspraken of gewenste uitkomsten. Op dit punt zijn wij het niet volledig met u eens. Voor waterkwaliteit is het gewenste resultaat het uiterlijk in 2027 bereiken van de Kaderrichtlijn Water-doelstellingen. Voor waterkwantiteit zijn de vereisten uit de Richtlijn Overstromingsrisico's richtinggevend. Alhoewel de Kaderrichtlijn Water een systematiek voorschrijft voor het stellen van gekwantificeerde kwaliteitsdoelstellingen, hebben de lidstaten belangrijke interpretatie- en keuzeruimte bij het stellen van deze doelen en het uitvoeren van effectieve maatregelen. De Achilleshiel van de richtlijn is dat de Europese Commissie de lidstaten in eerste instantie individueel afreken op bereikte resultaten en niet op het gezamenlijk grensoverschrijdende resultaat. Dit geldt ook voor de waterkwantiteitsdoelstellingen uit de Richtlijn Overstromingsrisico's.

De Vlaamse en Nederlandse waterkwaliteitsdoelstellingen lopen op onderdelen uiteen. Alhoewel wij nadrukkelijk de wens hebben om die doelstellingen beter op elkaar af te stemmen, kunnen wij volledige uniformiteit niet afdwingen. Investeren in relaties voor een goed nabuurschap en het voorkomen van afgwenteling is dan het devies. In die context zijn de samenwerkingsovereenkomsten opgesteld, bedoeld om

het gesprek te faciliteren over nader af te spreken acties en investeringen. De meer generieke doelen van deze overeenkomsten verschaffen de broodnodige bewegingsruimte om op vrijwillige basis te komen tot concrete samenwerkingsresultaten. Het zijn daarmee bewust gekozen intentieverklaringen, hetgeen een belangrijke voorwaarde was voor de ondertekenende partners. De onderhoudsovereenkomst is daarbij het meest concreet en een voorbeeld voor andere waterbeheerders in het Vlaams-Nederlandse Maas en Schelde grensgebied. Deze overeenkomst heeft in de praktijk geleid tot pragmatische werkafspraken voor een kosteneffectief beheer en onderhoud. Zo nemen Vlaamse waterbeheerders in een aantal gevallen een stukje onderhoud mee op Nederlands grondgebied en omgekeerd.

Het samenwerkingscharter is algemener van aard en vormt een belangrijke bestuurlijke basis om diverse water-gerelateerde onderwerpen op de werkvloer nader te operationaliseren, met respect voor de eigenstandige bevoegdheden van de betrokken Vlaamse en Nederlandse partners. Als benedenstrooms gelegen waterbeheerder zijn wij daarbij voor een belangrijk deel afhankelijk van de (uiteenlopende) ambities, prioriteiten en beschikbare capaciteit van de betrokken bovenstroomse, Vlaamse partners.

Bestuurlijke aansturing van een resultaatgerichte uitvoeringsagenda

Met uw aanbevelingen pleit u voor meer bestuurlijke sturing, het versterken van de betrokkenheid van gemeenten en het opstellen van een meer resultaatgerichte uitvoeringsagenda. Wij zijn het met u eens dat het verstandig is om het opstellen van een dergelijke agenda in kleine stappen te doen vanuit de relatie met Vlaanderen. Vertrouwen komt immers te voet en gaat te paard. Sinds de oprichting van het waterschap hebben wij geïnvesteerd in het opbouwen van een vertrouwensnetwerk met Vlaamse partners. Gegeven de vaak beperkte personele en financiële middelen zijn Europese projecten daarbij een wezenlijk vliegwiel gebleken om de samenwerking concreet handen en voeten te geven.

Op voorstel van de Vlaamse Commissie Integraal Waterbeleid, en ondersteund door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, is in 2013 met Nederlandse waterbeheerders en provincies afgesproken om voor het Maasbekken te werken met flexibele Vlaams-Nederlandse, ambtelijke Grensoverschrijdende Werkgroepen (GoW's). Het voormalige Stroomgebiedcomité Mark is toen omgevormd naar de GoW Molenbeek-Mark. In deze werkgroep kunnen allerhande issues worden besproken en uitgewerkt. Voor issues die deze werkgroep niet kan oplossen, kan parallel worden opgeschaald naar zowel de Nederlandse Stuurgroep Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas/Deltaplan Hoge Zandgronden als het Vlaamse Bekkenbestuur Maas. Partners uit beide landen mogen deelnemen aan elkaars overleggen, adviserend zonder stemrecht. Omwille van onze behoefte tot bestuurlijke afstemming op lokaal deelgebiedniveau hebben wij ingezet op een bestuurlijk samenwerkingscharter met waterschap De Dommel, de Vlaamse Milieumaatschappij en de Provincie Antwerpen. Het instellen van een bestuurlijke stuurgroep bleek daarbij niet haalbaar.

Als uitwerking van uw aanbevelingen gaan wij de volgende acties ondernemen:

1. Bij Nederlandse studiedagen en conferenties over relevante waterthema's blijven we, zoals al gebruikelijk, Vlaamse partners uitnodigen. We benutten hiervoor ook de kennisuitwisselings- en partnerbijeenkomsten van Europese projecten. Voor het algemeen bestuur organiseren we werkbezoeken, zoals de jaarlijkse excursie naar het stroomgebied van 't Merkske (14 september).
2. In de uitwerking van de waterkwaliteitsimpuls besteden we, conform het AB-besluit over de BOB waterkwaliteit, speciale aandacht aan beoogde en gerealiseerde resultaten van de samenwerkingsacties met Vlaanderen. Deze zullen tevens worden opgenomen in het waterbeheerplan 2022-2027.
3. Met de partners van de GoW Molenbeek-Mark voeren we een ambtelijke verkenning uit naar de mogelijke ontwikkeling van een resultaatgerichte, thematische uitvoeringsagenda en de opties voor een doelmatige bestuurlijke aansturing daarvan.
4. We bespreken de resultaten van de ambtelijke verkenning medio 2019 met de nieuwe lichte bestuurders, na de Vlaamse verkiezingen voor gemeenten en provincie (14 oktober 2018) en de Nederlandse verkiezingen voor provincie en waterschap (20 maart 2019).
5. We bezien nog op welke wijze we het algemeen bestuur periodiek zullen informeren over de voortgang.

Afsluitend beschouwen wij uw rapport als een belangrijke bevestiging van het succes van de ingeslagen 'grens-ontkennende' samenwerkingsweg. Uw aanbevelingen vormen een belangrijke stimulans om deze samenwerking in de komende jaren verder te versterken en nog beter te vertalen naar concrete resultaten.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De secretaris-directeur

ir. H.T.C. van Stokkom

Bijlage 3: Nawoord Rekenkamercommissie

Zaaknr. : 17.ZK07977

Kenmerk : 18AOIT0157

Barcode :

Nawoord

De rekenkamercommissie bedankt het dagelijks bestuur voor de bestuurlijke reactie. Graag gaan wij hierbij nog nader op de bestuurlijke reactie in.

De rekenkamercommissie is verheugd dat het dagelijks bestuur de bevindingen en conclusies uit het onderzoek 'Samenwerking Waterschap Brabantse Delta en Vlaanderen) herkent en onderschrijft. De aanbeveling om te komen tot een concrete uitvoeringsagenda wordt door het dagelijks bestuur overgenomen en geconcretiseerd in een ambtelijke verkenning die in 2019 met de nieuwe lichter bestuurders wordt besproken aan Vlaamse en Nederlandse zijde. Wat de rekenkamercommissie daarbij nog weinig vindt terugkomen in uw uitwerking van de acties, is de inzet op het betrekken van de gemeenten aan beide zijden van de grens bij de samenwerkingsagenda.

Voorts is het bestuurlijk eigenaarschap van de samenwerking gebaat bij een concrete rol van bestuurders. Uw actie om voor Nederlandse studiedagen en conferenties de Vlaamse partners uit te nodigen draagt hierin bij, echter sterker zou zijn om een gezamenlijke agenda voor bestuurders op te stellen en van daaruit gezamenlijk werkconferenties en studiedagen te organiseren.

Tot slot geeft u aan te bezien op welke wijze u het algemeen bestuur periodiek wilt informeren over de voortgang van de samenwerking. De rekenkamercommissie wil, in lijn met haar derde aanbeveling in het rapport, nogmaals benadrukken dat er een expliciete wens in het onderzoek vanuit het algemeen bestuur is gekomen om periodiek (wij stellen voor tweejaarlijks) kaderstellend geïnformeerd te willen worden.

Tot slot danken wij de onderzoekers van B&A voor de goede wijze waarop dit onderzoek is uitgevoerd. Onze dank gaat ook uit naar de medewerkers van het waterschap die hun medewerking hebben verleend aan dit onderzoek, de leden van het algemeen bestuur die deel hebben genomen aan het groepsgesprek en waterschap De Dommel. Speciale dank aan de Vlaamse partners van het waterschap, die bereid waren hun medewerking te verlenen aan dit onderzoek door het geven van interviews.

Graag lichten wij het rapport toe in de vergadering van het algemeen bestuur.

Hoogachtend,

Rekenkamercommissie Waterschap Brabantse Delta

Zaaknr. : 18.ZK03183/18.B0170

Kenmerk : 18IT032369

Barcode :

Vaststelling projectplan 'EVZ Bleekloop golfterrein' in de gemeente Bergen op Zoom

Doel van de notitie: Besluitvorming door het algemeen bestuur over het projectplan EVZ Bleekloop op het terrein van Golf Wouwse Plantage, gemeente Bergen op Zoom

Samenvatting: Het waterschap, de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal en de Golf Wouwse Plantage willen gezamenlijk een 2 km lange EVZ langs de Bleekloop en de Smalle Beek realiseren. Deze EVZ wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij de EVZ op het golfterrein, er vanuit gaande dat de gemeente Bergen op Zoom financieel bijdraagt, als eerste uitgevoerd wordt. Dit betreft een traject van 500 meter. De inrichtingsmaatregelen worden gelijktijdig uitgevoerd met de herinrichting van het golfterrein. Deze inrichtingswerkzaamheden staan gepland voor dit najaar.

Omwille van deze planning, wordt het projectplan niet ter visie gelegd. De effecten van de inrichting strekken zich niet uit buiten het golfterrein. Het plan is voorgelegd aan de direct aanliggende grondeigenaren en – gebruikers, alsmede aan enkele belangengroeperingen (o.a. de lokale ZLTO). Uit deze contacten is gebleken dat er geen bezwaren zijn tegen de voorgenomen EVZ-realisatie. Mochten er desondanks toch nog bezwaren zijn de tegen de aanleg, dan kan bezwaar gemaakt worden tegen het AB-besluit. Ten tijde van de kredietverstrekking (maart 2018) is deze verkorte vaststellingsprocedure al aangekondigd.

Advies: Het algemeen bestuur stelt het projectplan "EVZ Bleekloop golfterrein", in de gemeente Bergen op Zoom vast.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	5 juli 2018
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	10 juli 2018
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	22 augustus 2018

☒ Bijlage(n) bij het besluit projectplan EVZ Bleekloop golfterrein, Bergen op Zoom bijlage 1, ontwerptekening besluit	18IN013530 18UT006471 18IT034817
-- Achtergronddocument(en)	

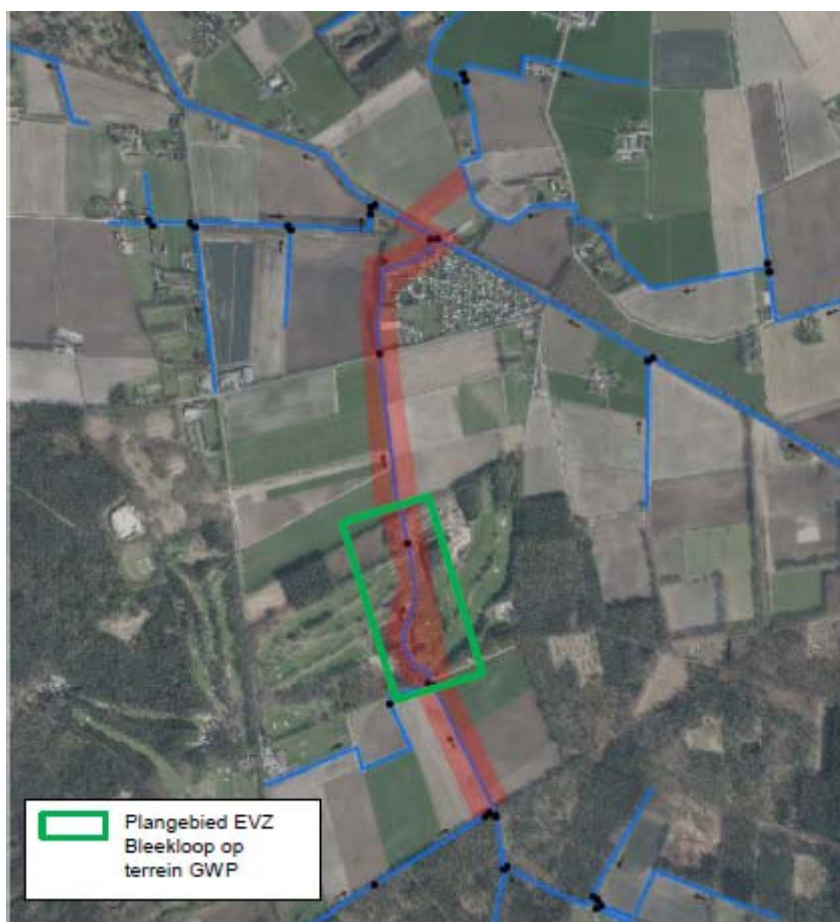
Aanleiding / context

In het provinciale Milieu- en Waterplan 2016-2021 (PMWP) en in het Waterbeheerplan 2016-2021 van het waterschap is langs de Bleekloop en Smalle Beek een natte ecologische verbindingszone (EVZ) gepland. Deze EVZ is totaal 2 km lang en ligt in de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal. Deze EVZ ligt in het gebied de Brabantse Wal en verbindt de natuurgebieden Zurenhoek/ Buitengebint met Zoomland.

Het waterschap, beide gemeenten en de Stichting Golf Wouwse Plantage (GWP) gaan hun samenwerking vastleggen in een overeenkomst. De betrokkenheid van GWP heeft enkel betrekking op de EVZ op het golfterrein.

De EVZ wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij het traject op het terrein van de Golf Wouwse Plantage (GWP), er vanuit gaande dat de gemeente Bergen op Zoom financieel bijdraagt, als eerste gerealiseerd wordt. Dit traject is 500 meter lang en beslaat een areaal van 1,6 ha. In onderstaande figuur is de gehele EVZ weergegeven alsmede het plangebied van de EVZ op het terrein van GWP.

Het ontwerp van de EVZ op het golfterrein is inmiddels uitgewerkt in een projectplan Waterwet en wordt met deze nota ter vaststelling aan het AB voorgelegd. Dit deel van de 2 km lange EVZ ligt in de gemeente Bergen op Zoom.

Figuur 1 EVZ Bleekloop, Smalle Beek met plangebied op het terrein van GWP.

De EVZ op het golfterrein varieert in breedte van circa 10 meter tot 30 meter langs de Bleekloop. De Bleekloop wordt plaatselijk vergraven en krijgt een licht meanderende loop en wordt voorzien van natuurvriendelijke oevers. De inrichting voorziet in gradiënten van nat tot vochtig bloemrijk grasland en struweel. Zowel aan de noord- als zuidzijde worden robuuste stapstenen gerealiseerd. Daarmee kan de EVZ in het landbouwgebied (fase 2, noordelijk en zuidelijk van het golfterrein) t.z.t. wat smaller uitgevoerd worden.

Met de voorgenomen inrichting wordt de ecologische kwaliteit van de Bleekloop versterkt en wordt langs de beek ruimte geboden voor een aantal doelsoorten (amfibieën, kleine zoogdieren, dagvlinders en vogels). Door het inzetten van een regelbare stuw kan het peilbeheer beter worden gestuurd en afgestemd op de waterbehoefte in de directe omgeving. Er treedt geen wijziging op in de te hanteren stuwpeilen in de Bleekloop.

De voorgestelde werkzaamheden, zoals verwoord in voorliggend projectplan, hebben een positief effect op de gewenste flora en fauna en zijn landschappelijk goed inpasbaar in het plangebied. Er treden geen noemenswaardige negatieve effecten op.

Het plan is voorgelegd aan de direct aangrenzende grondeigenaren en grondgebruikers. Ook zijn enkele maatschappelijke organisaties in de gelegenheid geweest om een reactie te geven op het plan. Er zijn geen bedenkingen geuit tegen de voorgenomen inrichting.

GWP wenst de realisatie van de EVZ gelijktijdig met de herinrichting van de greens op het golfterrein uit te voeren. Dit is gepland voor oktober 2018. In de nog te ondertekenen samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd dat GWP de uitvoering doet. Het inschakelen van de aannemer door GWP dient overigens wel te passen binnen het aanbestedingsbeleid van het waterschap en de subsidievoorwaarden vanuit het GOB. Omwille van deze planning, maar ook omdat de voorgenomen inrichting geen effecten heeft buiten het golfterrein, is gekozen voor een verkorte vaststellingsprocedure, waarbij het projectplan niet ter visie gelegd wordt. Uit de contacten met de stakeholders is gebleken dat er geen bezwaren zijn tegen de voorgenomen EVZ-realisatie. Mochten er desondanks toch nog bezwaren zijn tegen de EVZ-aanleg, dan kan bezwaar gemaakt worden tegen het AB-besluit. In de adviesnota voor het DB, waarmee krediet aangevraagd is (maart 2018), is deze verkorte vaststellingsprocedure al aangekondigd.

Beoogd effect

Met de vaststelling van dit projectplan, kan de EVZ-realisatie op het golfterrein tijdig (oktober 2018) opgepakt worden.

Argumenten

- 1) De gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal, GWP en het waterschap zijn voornemens om hun samenwerking vast te leggen in een overeenkomst. De betrokkenheid van GWP heeft enkel betrekking op de EVZ op het golfterrein.
- 2) GWP is –als erfpachter- bereid om aan de EVZ mee te werken; er is overeenstemming met GWP én met de eigenaar (verpachter) over het ruimtebeslag van de EVZ op het golfterrein.
- 3) Door de geplande herinrichting van de greens is nu het moment om dit deel van de EVZ aan te leggen door werk met werk te maken. Een volgende kans voor aanleg van de EVZ is op korte termijn niet te voorzien.
- 4) Er is een actieve rol voorzien voor GWP m.b.t. de uitvoering en het onderhoud van de EVZ.
- 5) De planvoorbereiding en de EVZ-realisatie is subsidiabel en zal voorgedragen voor een GOB-subsidie. Daarbij wordt subsidie aangevraagd voor de hele EVZ (2 km) om zodoende maximaal gebruik te maken van de geboden subsidiemogelijkheden.
- 6) De voorgenomen inrichting heeft geen effecten buiten het golfterrein.

Kanttekeningen en risico's

- Mogelijk dat niet gesprongen explosieven aangetroffen worden. In dat geval treedt er vermoedelijk vertraging op en zijn er financiële consequenties. Om inzicht te krijgen in dit risico is er reeds een bureauonderzoek naar Niet-gesprongen explosieven verricht. Afhankelijk van de uitvoeringswerkzaamheden in zal mogelijk vervolgonderzoek verricht worden (detectie).
- Het zou kunnen zijn dat de aanbesteding van de uitvoering door GWP niet past binnen het aanbestedingsbeleid van het waterschap en/of de subsidievoorwaarden. Dit kan tot vertraging en extra kosten leiden. Het GWP heeft het aanbestedingsbeleid van het waterschap ontvangen en aangegeven dat zij zich hier aan zullen houden.
- De ondertekening van de beoogde samenwerking loopt vertraging op als gevolg van een discussie over de verdeling van de kosten tussen beide gemeenten. Zolang de samenwerkingsovereenkomst niet ondertekend is, loopt het waterschap een financieel risico. Er wordt een bestuurlijk overleg ingepland om dit te bespreken.

Financiële dekking

In de vergadering van het dagelijks bestuur van 6 maart jl. is voor dit project (IP 800513) een uitvoeringskrediet van € 840.000,- beschikbaar gesteld voor het totale tracé inclusief de Golfbaan. De verwachte bijdrage van derden bedraagt € 600.000,-. Verwacht wordt dat het project binnen de beschikbare kredietruimte kan worden uitgevoerd.

Uitvoering

Na vaststelling door het AB op 22 augustus, kan de voorbereiding van de uitvoering opgepakt worden. Met GWP en gemeente Bergen op Zoom moeten daar nadere afspraken over gemaakt worden.

Communicatie

De vaststelling van het projectplan wordt via de gebruikelijke kanalen gecommuniceerd. De direct aanliggende grondeigenaren en –grondgebruikers, evenals enkele maatschappelijke organisaties, zullen geïnformeerd worden.

Relatie met beleidsvelden

- **Winnend Samenwerken in Brabant**

Er is geen relatie met winnend samenwerken.

- **Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen**

De insteek is om te komen tot een robuuste en duurzame EVZ-inrichting, die uiteraard moet leiden tot een goed functionerende EVZ; hetgeen niet alleen de genoemde doelsoorten, maar de biodiversiteit in zijn algemeenheid ten goede komt. Het waterschap en de gemeente Bergen op Zoom staan daarbij open voor burgerparticipatie; voor GWP is een actieve rol voorzien voor wat betreft de uitvoering van de inrichtingswerkzaamheden en voor het onderhoud.

Waterschap Brabantse Delta

Projectplan Waterwet

EVZ Bleekloop golfterrein, Bergen op Zoom

Waterschap Brabantse Delta

Projectplan Waterwet

EVZ Bleekloop golfterrein, Bergen op Zoom

Projectnummer:	WBD0024-0001
Rapportnummer:	1
Status:	Definitief
Datum:	14-06-2018

Opsteller:
Marcel van Gendt

Verificatie:
Ben de Louw

Validatie:
Bart Coppelmans

Inhoudsopgave

1	Deel I Waterhuishoudkundige ingrepen voor de aanleg en inrichting van deecologische verbindingszone	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	4
1.3	Beschrijving van de uit te voeren werkzaamheden	6
1.4	Maatregelen en kunstwerken	9
1.5	Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd	10
1.6	Effecten van het plan	12
1.7	Beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of ... beperken van nadelige gevolgen.....	12
1.8	Legger, beheer en onderhoud.....	13
1.9	Leggerwijzigingen	13
1.10	Peilbesluit	14
1.11	Planning.....	14
1.12	Eigendomssituatie.....	14
2	Deel II Verantwoording	15
2.1	Verantwoording op basis van wet- en regelgeving	15
2.2	Verantwoording op basis van beleid	15
2.3	Verantwoording van de keuzes in het project.....	16
2.4	Benodigde vergunningen en meldingen	17
3	Deel III Rechtsbescherming	19
3.1	Zienswijze	19
3.2	Beroep en hoger beroep	19
3.3	Crisis- en herstelwet	19
3.4	Verzoek om voorlopige voorziening	19

Bijlagen

Bijlage 1	Definitief Ontwerp	1
-----------	--------------------------	---

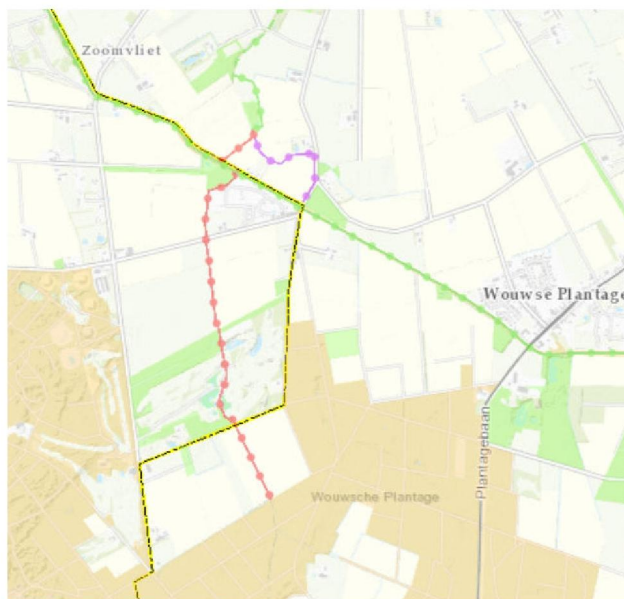
1 Deel I Waterhuishoudkundige ingrepen voor de aanleg en inrichting van de ecologische verbindingzone

1.1 Aanleiding en doel

Waterschap Brabantse Delta heeft als doel om gezamenlijk met Golfclub Wouwse Plantage (GWP), de gemeente Bergen op Zoom en de gemeente Roosendaal langs de Bleekloop en de Smalle Beek een natte ecologische verbindingzone (EVZ) te realiseren. De EVZ ligt op de grens van beide gemeenten.

In het provinciale Milieu- en Waterplan 2016-2021 (PMWP) en in het Waterbeheerplan 2016-2021 van het waterschap is langs de Bleekloop en Smalle Beek een natte ecologische verbindingzone (EVZ) gepland. Deze EVZ is totaal twee kilometer lang en ligt in de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal (zie rode bolletjeslijn in afbeelding 1). De EVZ ligt met 500 meter op het terrein van de stichting Golf Wouwse Plantage (GWP), die de grond in erfpacht heeft. De EVZ is met name bedoeld voor de doelsoorten amfibieën, kleinere zoogdieren, vlinders en vogels. De realisatie geschiedt volgens het model 'nat kralensnoer', bestaande uit stapstenen en een corridor. Het gewenste areaal bedraagt vijf hectare (2,5 hectare per strekkende kilometer).

In 2018 hebben waterschap Brabantse Delta, Golfclub Wouwse Plantage (GWP), de gemeente Bergen op Zoom en de gemeente Roosendaal een 'Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met betrekking tot de realisatie Ecologische Verbindingzone (EVZ) Bleekloop / Smalle Beek in de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal' afgesloten.

Afbeelding 1. EVZ Bleekloop, Smalle Beek

In fase 1 wordt de EVZ Bleekloop gerealiseerd op het terrein Golf Wouwse Plantage. In een volgende fase (2) zal de restopgave voor de EVZ Bleekloop/ Smalle Beek worden opgepakt. Hiervoor worden de noodzakelijke gronden verkregen en ingezet voor de inrichting van een ecologische verbindingzone (EVZ) langs de Bleekloop.

Dit projectplan EVZ Bleekloop betreft het deeltraject op het terrein van Stichting Golf Wouwse Plantage (GWP) met een lengte van circa 500 meter. Het ruimtebeslag bedraagt hier circa 1,6 hectare. De EVZ langs de Bleekloop wordt ingericht als natte ecologische verbindingzone conform het model Kralensnoer. De gemiddelde breedte van de EVZ bedraagt 25 meter.

Het nat kralensnoer' is een 10 tot 25 meter brede ecologische verbindingzone die kleinschalige landschappen met veel grazige vegetaties met elkaar verbindt. De zone is zodanig ingericht dat dieren die afhankelijk zijn van kleinschalige landschappen, met een mozaïek van grazige gebieden, akkers, houtsingels en kleine open wateren (poelen) erlangs kunnen migreren (Provincie Noord-Brabant, 2005). Het nat kralensnoer kan, afhankelijk van de omvang, ook als leefgebied dienen voor sommige soorten. Het nat kralensnoer bestaat vooral uit de bouwsteen (nat) grasland. Daarnaast is er in beperkte mate open water (bijvoorbeeld poelen) aanwezig en kan er een beperkte hoeveelheid ruigte en houtachtige beplanting aanwezig zijn. Afhankelijk van de beschikbare ruimte zijn om de 300-400 meter in de EVZ ook wat grotere gebieden opgenomen. Deze zogenaamde stapstenen zijn 0,5-1,5 hectare groot en bestaan uit dezelfde componenten als de corridor zelf.

De volgende inrichtingselementen uit het 'Nat Kralensnoer' worden ingezet voor deze EVZ:

- Bleekloop met een 'natuurlijk karakter'
- Natuurvriendelijke oevers (met natte vegetatiezones)
- Houtachtige beplanting (struweel, loofbosjes, houtsingels)
- Bloemrijk (schraal)grasland
- Poel omringd door bloemrijk (schraal)grasland, struweel en loofbosjes

Naast de aanleg van een nieuwe poel wordt eveneens een bestaande poel opgeknapt.

Voor de Bleekloop wordt het EVZ traject op de golfbaan aangelegd als een 'natuurlijk ogende beek met een lichte meandering omdat ter plaatse tweezijdige natuurinrichting mogelijk is. Dit in tegenstelling tot het uitgangspunt dat de Bleekloop geen natuurlijke beek is. Benedenstrooms van de golfbaan heeft de Bleekloop altijd kaarsrecht gelopen tussen blokverkaveling (productiebos) en grenst de linkeroever grotendeels aan huidige landbouwpercelen.

De geplande werkzaamheden versterken de ecologische kwaliteit van de Bleekloop en bieden langs de beek ruimte voor een aantal doelsoorten. Het nat kralensnoer is vooral ontwikkeld voor dieren die gebonden zijn aan kleinschalige landschappen met een meer of minder grote natte component en veel overgangen tussen landschapstypen. Kenmerkende soorten zijn amfibieën zoals de Alpenwatersalamander, dagvlinders (Bont Dikkopje) en libellen. Ook ruigte- en struweelvogels zoals Roodborsttapuit en kleine zoogdieren zoals de Bunzing en de Watervleermuis profiteren van deze zone.

Doelsoorten	
Amfibieën	Alpenwatersalamander
Kleine zoogdieren	Bunzing en Watervleermuis
Dagvlinders	Bont dikkopje
Libellen en Juffers	Libellen en Bruine winterjuffer
Ruigte- en struweelvogels	Roodborsttapuit

Tabel 1. Overzicht doelsoorten EVZ

Daarnaast wordt op het golfterrein aandacht gegeven aan het Bont dikkopje en Roodborsttapuit ten opzichte van de genoemde doelsoorten die behoren bij 'Nat kralensnoer'. Dit heeft te maken met een verbeterslag, waarbij aansluiting is gezocht bij wettelijk beschermde soorten.

- Hooibeestje -> Bont dikkopje
- Patrijs -> Roodborsttapuit

Bij inrichting en beheer gelden ecologische randvoorwaarden op basis van habitateisen van de gekozen doelsoorten. Daarnaast wordt eveneens rekening gehouden met andere waterhuishoudkundige doelstellingen, zoals KRW, waterberging en beekherstel. Bij het ontwerp is ook aandacht gegeven voor ruimtelijke kwaliteit en gebiedsontwikkeling, cultuurhistorie, aardkundige waarden en overige doelstellingen.

De Bleekloop valt onder het KRW-waterlichaam Zoom en Bleekloop (NL25_23a).

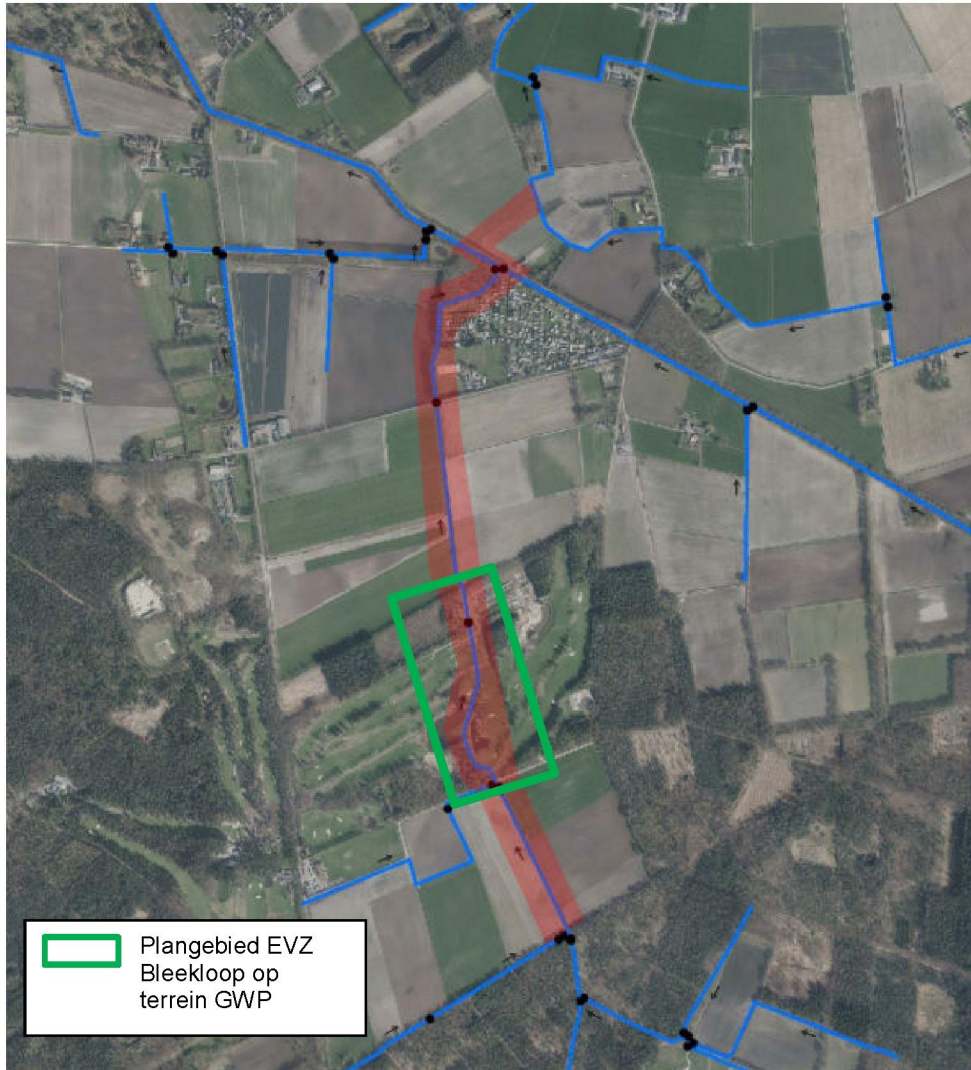
Het waterschap heeft geen specifieke opgave voor waterberging, maar binnen deze EVZ wordt gebiedseigen water langer vastgehouden. Hier wordt er in dit specifieke plan niet verder op ingegaan omdat dit traject op het terrein van de stichting GWP wordt gerealiseerd.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het EVZ traject van de Bleekloop, dat in dit project aangepakt wordt, ligt met een lengte van circa 500 meter (1,6 hectare) op het terrein van de Stichting Golf Wouwse Plantage. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door het weggetje Bleekloop en loopt tot aan de noordgrens van het golfterrein.

Het totale tracé voor de EVZ Bleekloop ligt ten westen van het dorp Wouwse Plantage.

De Bleekloop is gegraven voor de afwatering van de Brabantse Wal en mondt uit in de Zoom. De Bleekloop loopt grotendeels door landbouwgebied en door het recreatiegebied, Golfclub Wouwse Plantage. In afbeelding 2 is de locatie van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 2. Luchtfoto ligging van het plangebied (bron luchtfoto: WBD)

Deze EVZ Bleekloop ligt in het gebied de Brabantse Wal en verbindt de natuurgebieden Zurenhoek/Buitengebint met Zoomland.

Het plangebied bestaat uit de waterloop Bleekloop met bijbehorende (steile) oevers en een obstakelvrije ruimte (ten behoeve van onderhoud voor het waterschap) gelegen op het golfterrein. De Bleekloop loopt als een rechte lijn door het landschap. Op het golfterrein staan plekgewijs bomen en opgaande begroeiing langs de waterloop.

Aan beide zijden van de Bleekloop zijn verschillende waterpartijen aanwezig die onderdeel zijn van het spelelement op de golfbaan. Daarnaast komt bestaand bos voor op het terrein. Aan de noordzijde van het plangebied ligt een poel. Afbeelding 3 geeft een impressie van het plangebied weer.

Afbeelding 3. Impressie van het plangebied

1.3 Beschrijving van de uit te voeren werkzaamheden

Deze paragraaf beschrijft de werkzaamheden aan waterstaatswerken inclusief overige inrichtingsmaatregelen. In bijlage 1 is de definitieve ontwerptekening opgenomen.

Een impressie van het ontwerp EVZ Bleekloop is weergegeven in onderstaande afbeelding 4.

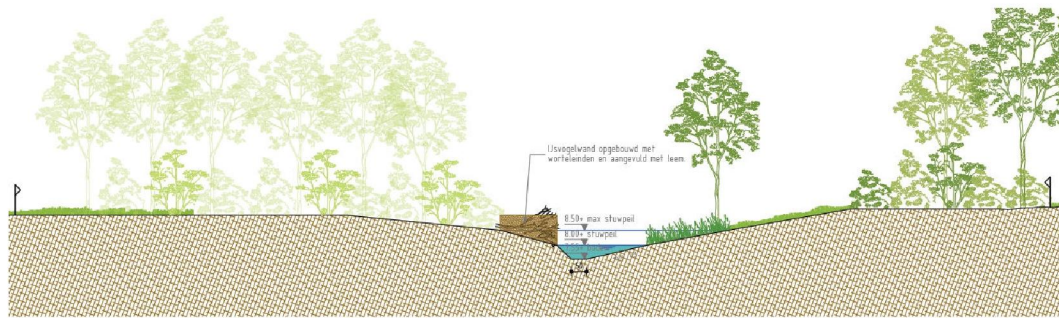

Afbeelding 4 Impressie definitief ontwerp EVZ Bleekloop

De corridor varieert in breedte van circa 10 meter tot 30 meter langs de waterloop, bestaande uit natuurvriendelijke oevers en vegetaties van nat tot vochtig bloemrijk grasland, struweel, ruigte en bosjes. Met name de zon beschenen oever is gloeiend (voor maximale opwarming). Om de EVZ geschikt te maken voor zoveel mogelijk diersoorten dient er voldoende variatie aanwezig te zijn. Denk hierbij aan: 'horizontale variatie', zoals bijvoorbeeld inhammen, microklimaat, en 'verticale variatie' met nattere en drogere delen. Maar ook variatie in voedingsstoffen door (plaatselijk) verwijderen van de voedselrijke bouwvoor (afplaggen van circa 30 centimeter). De stapsteen omvat landschapselementen van 0,5 tot 1,5 hectare, met één of meerdere poelen, omgeven door bloemrijk (schraal)grasland, struweel en loofbosjes. Het zijn kleine leefgebieden binnen de verbindingzone. Na grondbewerking kan eventueel (deels) inzaaien met bloemenmengsels plaatsvinden.

Licht meanderende beekloop

Door het projectgebied wordt de Bleekloop vergraven vanaf het weggetje Bleekloop tot aan de noordgrens van het golfterrein. Er wordt een nieuwe licht meanderende beekloop aangelegd. De Bleekloop krijgt een minimum bodembreedte van 0,50 meter met een geregelde waterdiepte van maximaal 0,80 meter en variatie in oevers.

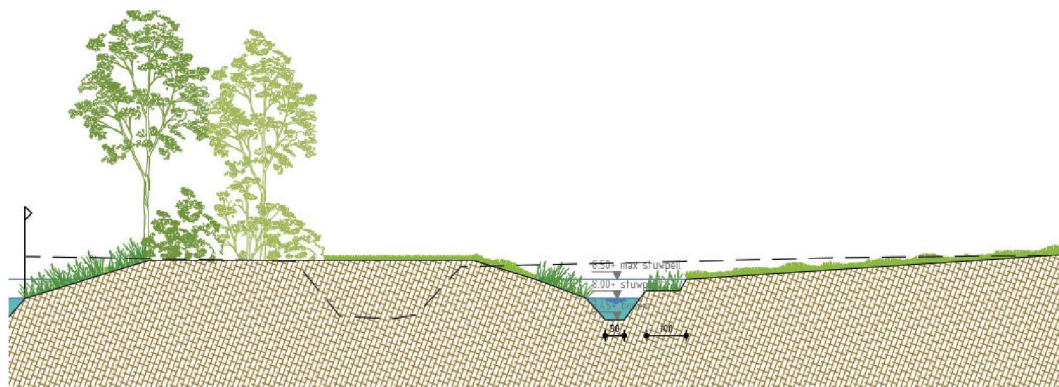
Bleekloop profiel C-C'

Afbeelding 5. Principeprofiel natuurvriendelijke oever

Het tracé van de nieuwe Bleekloop komt op twee plaatsen in bestaande waterpartijen te liggen. De overige waterpartijen op het golfterrein worden aangesloten op de Bleekloop.

Natuurvriendelijke oevers

De Bleekloop krijgt, afwisselend aan de west- en oostzijde, een natuurvriendelijke oever. De taluds variëren van minimaal 1:3 tot circa 1:6 en zullen fungeren als verblijfplaats en migratieroute voor een aantal amfibieën en leefgebied voor libellen en andere insecten. De buitenbocht wordt een steile oever met helling van maximaal 1:1 en de binnenbocht krijgt een oever met helling 1:2 of flauwer. Daarnaast natuurvriendelijke oevers (winterbed) met helling 1:3, wisselende breedte en kruidenrijke vegetatie met pleksgewijs een plasberm van maximaal 1 meter breed. In afbeelding 6 is een principeprofiel van de Bleekloop met plasdrasberm weergegeven.

Bleekloop profiel D-D'

Afbeelding 6. Principeprofiel plasdrasberm

In het ontwerp bij de aansluiting met de bestaande meander wordt een steilrand met overhangende takken gecreëerd ten behoeve van de ijsvogel.

Poelen

Op het golfterrein wordt in de zuidelijk gelegen bosrand een nieuwe poel voor de Alpenwatersalamander en andere amfibieën aangelegd. De wateroppervlakte bedraagt circa 445 m². De Alpenwatersalamander gedijt het beste bij zandige leemgronden in kleinschalige landschappen met heggen, houtwallen en struweel en stilstaand tot zwak stromend water. De poelen liggen grotendeels hydrologisch geïsoleerd.

De diepte is gebaseerd op een grootste waterdiepte in een voorjaars situatie van 0,50 meter onder de GLG. Waterpeil bedraagt circa 8,50 m NAP.

De noord- en noordwestelijke taluds zijn zeer flauw aangelegd en zijn voorzien van een microreliëf. De zuidelijke taluds zijn steiler uitgevoerd. De taluds variëren in verhang en sluiten glooiend op elkaar aan.

De Bruine winterjuffer prefereert matig tot voedselrijke wateren met ondiepe oeverzones en goed ontwikkelde oevervegetaties met bos in directe omgeving van het water.

Voor de optimale werking als verbingszone voor de Alpenwatersalamander, andere amfibieën en de Bruine winterjuffer wordt ook gebruik gemaakt van een reeds bestaande poel op het golfterrein. Deze poel wordt in het kader van de EVZ inrichting opgeknapt.

Beweegbare stuw en aanbrengen spindels

De bestaande waterconserveringsconstructie ('balkjes') wordt verwijderd. De huidige constructie is niet praktisch in beheer. Om in een droge periode water te kunnen vasthouden in de Bleekloop wordt een regelbare stuw bij het verlaten van golfterrein aan de noordzijde van plangebied geplaatst. Daarbij worden de volgende stuwpeilen gehanteerd: Normaalpeil 8,00 m NAP, maximum incidenteel 8,20 m NAP, minimum 7,40 m NAP met een doorlaatbreedte van 1,0 meter. Bij twee duikers worden spindels aangebracht om waterpeil en doorstroming in vijvers te reguleren.

Houtsingels

Verspreid langs de EVZ en in het winterbed worden struweel en bomen aangeplant ter versterking van de houtsingels en aanwezige struweel en bomen. De beplanting wordt aangeplant met het gebruik van autochtoon plantmateriaal. Aan te planten soorten zijn onder andere:

Boomvormers:	Struikvormers:
- Zwarte Els	- Hondсроos
- Gewone es	- Gelderse roos
- Zomereik	- Vuilboom
- Zoete kers	- Wegedoorn
	- Wilde Kardinaalsmuts
	- Stekelbrem, Kruipbrem
	- Eenstijlige Meidoorn
	- Hazelaar
	- Sleedoorn
	- Wilde Lijsterbes

Bij plantkeuze is gekeken naar variatie in opgaande en lagere begroeiing. Daarbij wordt rekening gehouden met het beperken van schaduwshade door te veel beschaduwing van omliggende landbouwgrond.

Een beplantingsplan wordt voorafgaand aan de uitvoeringsfase opgesteld.

IJsvogelwand

Voor de beschutting en schuilmogelijkheid van de ijsvogel wordt op één locatie aan de linkeroever van de Bleekloop een ijsvogelwand gerealiseerd. De ijsvogelwandconstructie bestaat uit een stapeling van wortelstronken over een lengte van circa 10 meter, opgevuld met grond met voldoende samenhang (leemhoudend zand).

Duikers leggen en aanleg nieuwe brug

De bestaande duikers worden verlegd (liggen nu verspreid in de huidige Bleekloop). Daarnaast komen twee nieuwe bruggen in verband met ontsluiten onderhoudsstrook.

Bij twee duikers (zie tabel 2) worden spindels aangebracht om het waterpeil in de vijvers te reguleren.

Drainage en beregning

De bestaande drainage en de beregeningsinstallatie op het golfterrein blijven gehandhaafd. De drainage en beregning worden in het kader van dit project aangepast en opnieuw aangesloten op de Bleekloop. Deze werkzaamheden worden door stichting GWP in eigen beheer uitgevoerd.

Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud aan de EVZ en Bleekloop vindt plaats vanaf een onderhoudspad langs de Bleekloop (hoogte bestaand maaiveld golfterrein). Voor het onderhoud van EVZ is een obstakelvrije zone van 5 meter breed aangegeven.

Het onderhoudspad voor de Bleekloop ligt bij voorkeur niet aan EVZ-zijde met flauwe oever en wisselt vanaf het zuiden gezien, van oost- naar westzijde en weer terug naar de oostzijde van de waterloop.

1.4 Maatregelen en kunstwerken

In onderstaande tabel worden de maatregelen en kunstwerken opgesomd welke worden gerealiseerd in het werk.

De voor leggerwijziging in aanmerking komende maatregelen en kunstwerken zijn vetgedrukt weergegeven in tabel 2.

Nr.	Maatregelen en Kunstwerken	Afmeting	Motivatie
A.	Dempen watergang	Lengte circa 480 meter	Ruimte EVZ creëren
B.	Graven nieuwe Bleekloop	Lengte circa 540 meter Bodembreedte min. 0,50 meter, steile oever 1:1 en variabele flauwe taluds (min. 1:3) Circa 445 m ² Lengte circa 10 m ¹	
C.	Aanleg poel		
D.	Aanbrengen IJsvogelwand		
E.	Opknappen poel		
F.	Aanbrengen beplanting		
1.	Huidige stuw behouden		Aansluiten op bestaande situatie
2.	Bestaande (duiker)duiker	Afm. hoog 1,5 meter	
3.	Bestaande brug behouden	5,30 x 2,20 meter	Ontsluiten bestaand wandelpad
4.	Nieuwe duiker	8,0 x 1,25 x 1,25 meter	
5.	Nieuwe brug	5,00 x 3,00 meter	Onderhoudspad van west-naar oostzijde beek Inpassen ontwerp
6.	Bestaande duiker verlengen en aanbrengen spindel	Ø 500 mm met spindel 15 meter verlengen	Huidige duiker vervalt in gedempte loop Verleggen vanuit te dempen loop Inpassen in ontwerp
7.	Nieuwe Duiker	5,0 x 1,45 x 1,25 meter	
8.	Nieuwe houten brug	Afm. 5,00 x 3,00 meter	Ter vervanging van handmatige conserveringsstuw. Vasthouden water in droge periode
9.	Bestaande duiker inkorten en aanbrengen spindel	Ø 500 mm met spindel	
10.	Nieuwe Duiker	8,00 x 1,45 x 1,25 meter	
11.	Aanbrengen regelbare stuw (handmatig bediend)	Normaal 8,00 mNAP, min. 7,40mNAP Max incidenteel 8,20 mNAP doorlaatbreedte 1,00 meter	

Tabel 2. Maatregelen en Kunstwerken

1.5 Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

De inrichting van de ecologische verbindingzone kan starten na de vaststelling van dit projectplan door het bestuur van het waterschap Brabantse Delta. De werkzaamheden ten behoeve van de EVZ worden op natuurtechnische wijze uitgevoerd.

Archeologie

Naar aanleiding van het plan om in de bestaande Bleekloop meanders aan te leggen is in mei 2018 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd (zie bijlage 2).

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied deel uitmaakt van het West Brabants Plateau. Het gebied ligt in een dalvormige laagte, de bovenloop van een fluvioperiglaciaal dal. Na het afgraven van de veenlaag is De Bleekloop gegraven of vergraven voor afwatering van het gebied.

Kunstmatige laagtes en hoogtes in en om het plangebied zijn gegraven in de jaren negentig van de 20e eeuw bij de aanleg van een golfbaan. Er zijn dan ook grootschalige verstoringen in het beekdal aanwezig.

Er zijn geen archeologische waarden bekend binnen het plangebied. Ook niet uit de directe omgeving, zoals de glooiingen van het dal of hooggelegen gebieden rond het beekdal. Op basis van het bureauonderzoek geldt voor het gehele plangebied een lage archeologisch verwachting.

Daarom wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Explosieven

Begin mei 2018 is een vooronderzoek naar het risico op het aantreffen van Conventionele Explosieven in het onderzoeksgebied uitgevoerd (zie bijlage 2). Het vooronderzoek bestaat uit zowel het inventariseren als beoordelen (analyseren) van bronnenmateriaal en resulteert in een rapportage en een daarbij behorende CE bodembelastingskaart.

- Op basis van het indicatieonderzoek zijn er feitelijk herleidbare gegevens achterhaald waaruit blijkt dat er binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden
- Op basis van het uitgevoerde onderzoek dient geconcludeerd te worden dat er binnen het onderzoeksgebied gereede kans is op het aantreffen van verschoten munitie van Duitse en geallieerde komaf. Nadere specificering omtrent hoeveelheden is op basis van feitelijke gegevens niet mogelijk

Op basis van het vooronderzoek wordt geadviseerd om de gegevens van het vooronderzoek en de geplande werkzaamheden met elkaar te verbinden om te bepalen welke type vervolg het meest efficiënt en veilig is:

- Vaststellen geplande bodemingrepen (waar, hoe en diepte ontgraving)
- Vaststellen van de mogelijke en meest efficiënte vervolgwijze (detectiemethode en eventuele benaderwijze)

Hiervoor kan mogelijk een Projectgebonden Risicoanalyse (PRA) worden opgesteld.

Bodem

Ten behoeve van het bepalen van hergebruiksmogelijkheden van de vrijkomende grond wordt de milieukundige kwaliteit van de (water)bodem onderzocht. Het (water)bodemonderzoek is nog niet beschikbaar.

Flora en Fauna

Op basis van de gegevens die verkregen zijn met het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek in juni 2018 (zie bijlage 2), kan worden gesteld dat de voorgenomen realisatie van de EVZ Bleekloop wel nadelige effecten kan hebben voor beschermde soorten maar niet voor beschermde gebieden.

Voor enkele soorten is nader onderzoek nodig om de aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied te kunnen vaststellen of uitsluiten. Door het treffen van mitigerende maatregelen en mogelijk compenserende maatregelen wordt voorkomen dat de verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming overtreden worden. In de rapportage is weergegeven van welke natuurwaarden in het kader van de Wet Natuurbescherming aanvullend onderzoek noodzakelijk is, mitigerende/compenserende maatregelen nodig zijn en of ontheffing aan de orde is.

Kabels en leidingen

Uit de KLIC-oriëntatiemelding zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. De kabels en buissystemen op het golfterrein worden aangegeven en bewaakt door de stichting GWP.

Werkzaamheden

De werkzaamheden omvatten voornamelijk grondverzet. Bij de werkzaamheden komt een hoeveelheid grond vrij (zie onderstaande tabel). De vrijgekomen grond wordt weer verwerkt binnen het project. Overtollige vrijgekomen grond zal worden afgevoerd.

Maatregel	Hoeveelheid
Ontgraven grond ten behoeve van watergang en poel	5.675 m ³
Gegevens Bleekloop:	
- Totale oppervlakte plangebied	16.000 m ²
- Water	2.100 m ²
- Talud	3.365 m ²
- Ontgravingsdiepte	1.50 m ¹
- Poel	445 m ²

Tabel 3. Overzicht grondbalans

Werkmethode

In dit project is gekozen voor een werkomschrijving met de bijbehorende tekeningen.

De volgende werkzaamheden worden gehanteerd:

- Maaien en frezen terrein
- Rooien van beplanting
- Het graven van de watergang + aanleggen onderhoudspad
- Dempen watergang
- Aanleggen poel
- Opknappen bestaande poel
- Aanbrengen kantelstuw
- Het verwijderen, aanbrengen en verplaatsen van kunstwerken (duikers en bruggen).
- Het aanbrengen van beplanting
- Afwerken van het terrein

1.6 Effecten van het plan

Positieve effecten

De inrichting van de EVZ versterkt de ecologische kwaliteit van de Bleekloop en biedt langs de beek ruimte voor een aantal doelsoorten. Het nat kralensnoer is vooral ontwikkeld voor dieren die gebonden zijn aan kleinschalige landschappen met een meer of minder grote natte component en veel overgangen tussen landschapstypen. Kenmerkende soorten zijn amfibieën zoals de Alpenwatersalamander, dagvlinders (Bont Dikkopje) en libellen. Ook ruigte- en struweelvogels zoals Roodborsttapuit en kleine zoogdieren zoals de Bunzing en de Watervleermuis profiteren van deze zone.

Daarnaast wordt een ijsvogelwand aangebracht. Deze steilrand komt over een lengte van circa 10 meter langs de Bleekloop. Een dergelijke steilrand biedt nestgelegenheid aan de oeverwalvogel en de ijsvogel.

De natuurvriendelijke oevers die aangelegd worden langs de Bleekloop zijn gunstig voor amfibieën, libellen en de Bruine winterjuffer. Deze soorten komen voornamelijk voor langs stromende watergangen.

De houtachtige beplanting (struweel, bosjes en houtsingels) vormt een geschikte broedbiotoop voor struweelvogels. Deze zijn ook interessant voor vlinders en kleine zoogdieren.

Door het inzetten van een regelbare stuw kan het peilbeheer beter worden gestuurd en afgestemd op de waterbehoefte in de directe omgeving. Er treedt geen wijziging op in de te hanteren stuwpeilen in de Bleekloop. Bij het wijzigen van de stuwlocatie verandert het waterpeil in directe omgeving van de stuw. Dit betreft de EVZ-zone binnen het golfterrein. Verder af van de stuw (circa 25 meter) heeft waterpeil geen effect meer.

De voorgestelde werkzaamheden, zoals verwoord in voorliggend projectplan, hebben een positief effect op de gewenste flora en fauna en zijn landschappelijk goed inpasbaar in het plangebied. De effecten op de waterhuishouding worden hieronder verder omschreven.

Negatieve effecten

Er treden geen noemenswaardige negatieve effecten op.

Voor zover negatieve effecten al aan de orde (kunnen) zijn, worden ze zoveel als mogelijk beperkt dan wel voorkomen (zie bij paragraaf 1.7 hieronder).

1.7 Beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen

Het langs de Bleekloop aanliggende golfterrein is heel 'fijn' en subtiel ingericht. Voor een optimaal peilbeheer dient de waterloop te worden onderhouden. Vrijkomend maaisel en slib binnen de EVZ zone zal worden afgevoerd. Vandaar dat de stichting GWP het onderhoud in eigen beheer uitvoert. Het waterschap voert een schouw uit op het gewenste peilbeheer en onderhoud.

Daarnaast worden de nadelige gevolgen van de uitvoering als volgt beperkt:

- Indien de werkzaamheden tijdens het broed- en paai seizoen worden uitgevoerd, worden (preventieve) maatregelen getroffen om verstoring te voorkomen
- Tijdens de werkzaamheden wordt de doorstromingscapaciteit niet gereduceerd. Hierdoor wordt de afvoer van de beek en de waterhuishoudkundige functie te allen tijde gegarandeerd

- Om structuurbederf van het werkterrein en transportroutes te beperken, worden waar nodig beschermende voorzieningen toegepast
- Het waterpeil kan met de nieuwe benedenstrooms gelegen regelbare stuw beter worden gereguleerd en afgestemd op de directe omgeving. De huidige schotbalkconstructie lekt en is minder gemakkelijk te bedienen

Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die de uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de Verordening schadevergoeding waterschap Brabantse Delta.

1.8 Legger, beheer en onderhoud

Legger

De Bleekloop is in de legger van het waterschap opgenomen als categorie A waterloop en als ecologische verbingszone. Hierbij is de bestaande loop van Bleekloop vastgelegd. De aan te leggen duikers en kunstwerken dienen een specifieke aanduiding op de legger te krijgen. Een vastgesteld ontwerp is bepalend voor de opname in de legger.

Beheer en onderhoud

In de EVZ wordt een onderhoudsstrook van 5,00 meter breed aangelegd.

Stichting GWP gaat het onderhoud aan de EVZ en de waterloop de Bleekloop uitvoeren zoals wordt beschreven in het Beheer- en onderhoudsplan. De afspraken worden vastgelegd in een onderhoudscontract tussen de gemeente Bergen op Zoom, het waterschap en Stichting GWP.

Beheer- en onderhoudsplannen

Er worden twee beheer- en onderhoudsplannen opgesteld, één voor de EVZ op het terrein van Stichting GWP en één voor het overige deel van de EVZ.

Het onderhoud van de EVZ en kunstwerken wordt uitgevoerd conform een beheer- en onderhoudsplan waarvoor overeenstemming is bereikt in de projectgroep.

Kostenverdeling onderhoud

Op basis van het beheer- en onderhoudsplan wordt een onderhoudsovereenkomst gesloten tussen partijen. Hierin worden afspraken vastgelegd over wie verantwoordelijk is voor het onderhoud, wie welke taken uitvoert en hoe de verrekening en verantwoording van de onderhoudskosten plaats zal vinden.

Het maaisel van de Bleekloop (natte profiel en het onderhoudspad) wordt jaarlijks afgezet. Het afgezette maaisel wordt afgevoerd. Poelen worden periodiek geschoond om te voorkomen dat deze te veel verlanden of dicht groeien met waterplanten.

1.9 Leggerwijzigingen

Naar aanleiding van dit projectplan dient de legger van de Bleekloop, categorie A-watgang gewijzigd te worden (zie afbeelding 7). Het betreft globaal het opnemen van nieuwe profielen van de watgang op de legger, herinrichting van de oevers, aanleggen en verwijderen van duikers, bruggen en het plaatsen van een kantelstuw.

Het leggerprofiel van de Bleekloop wordt met dit projectplan gewijzigd. De bestaande categorie-A watgang status blijft behouden, maar het profiel wordt aangepast.

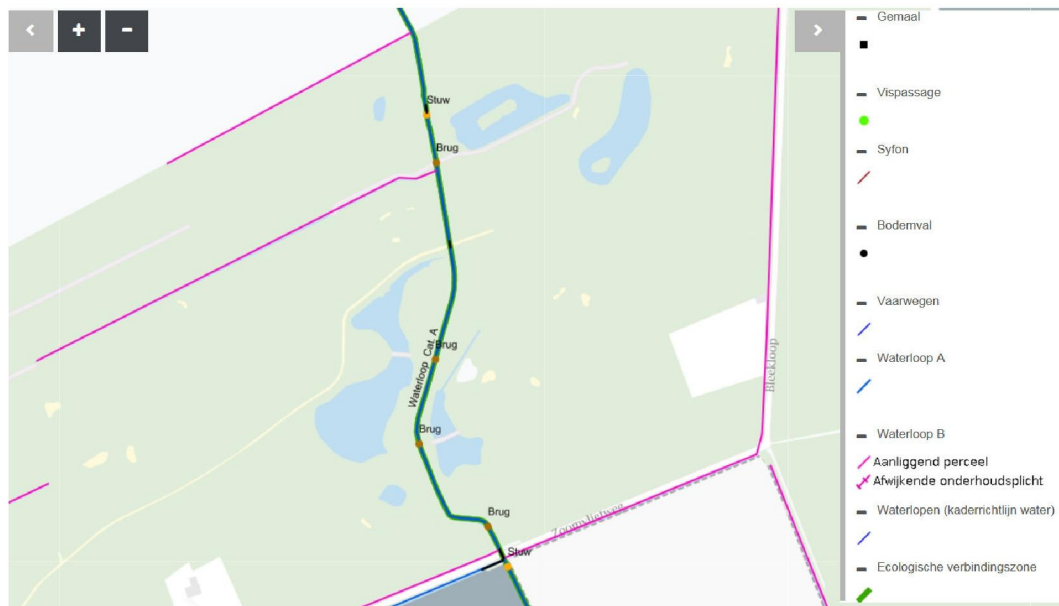
Leggerwijziging

De voor leggerwijziging in aanmerking komende maatregelen en kunstwerken zijn opgenomen in tabel 2.

Tabel 5. Leggerwijzigingen

De nieuwe leggerprofielen worden weergegeven in bijlage 2 Definitief Ontwerp.

De nieuwe situatie zal na realisatie worden ingemeten en worden aangeboden voor verwerking in het beheerregister.

Afbeelding 7. Uitsnede Leggerkaart

1.10 Peilbesluit

Het huidige streefpeil wordt niet gewijzigd binnen het plangebied EVZ Bleekloop.

Door het inzetten van een regelbare stuw kan het peilbeheer beter worden gestuurd en afgestemd op de waterbehoefte.

1.11 Planning

De uitvoering van de EVZ Bleekloop fase 1 betreft de realisatie op het terrein van Golfclub Wouwse Plantage.

De planning voor deze EVZ ziet er globaal als volgt uit:

Fase	Werkzaamheden	Afgerond
Ontwerpfase	Ontwerpen, onderzoeken, projectplan Waterwet	1 ^e en 2 ^e kwartaal 2018
Vorbereidingsfase	Vergunningen, contract	3 ^e kwartaal 2018
Realisatiefase	Uitvoering	4 ^e kwartaal 2018

Tabel 6. Overzicht planning

1.12 Eigendomssituatie

De gehele EVZ ligt op het golfterrein. Het terrein van Stichting GWP blijft in eigendom van de verpachter.

Samenwerking

Het project is in samenwerking met onderstaande partijen tot stand gekomen en zij staan dan ook achter de herinrichting van het plangebied en de uit te voeren maatregelen zoals beschreven in dit plan.

Waterschap Brabantse Delta, Golfclub Wouwse Plantage (GWP), de gemeente Bergen op Zoom en de gemeente Roosendaal hebben een samenwerkingsovereenkomst (SOK) afgesloten. In deze samenwerkingsovereenkomst zijn de afspraken gemaakt over onder andere de taakverdeling, financiering en kostenverdeling.

2 Deel II Verantwoording

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Voorafgaand aan de aanleg van een waterstaatswerk dient de waterbeheerder op grond van artikel 5.4 Waterwet een projectplan vast te stellen. Het projectplan bevat ten minste een beschrijving van het betrokken werk en de wijze van uitvoering van het werk.

Tevens dient, voor zover van toepassing, een beschrijving opgenomen te worden van te treffen voorzieningen die zijn gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

Bij het werk dienen de doelstellingen van de Waterwet nagestreefd te worden.

Daarbij kan gedacht worden aan voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Het plan voor de aanleg van de ecologische structuur voldoet aan de doelstellingen.

Met de uitvoering van de maatregelen binnen het projectgebied van fase I, inrichting van de EVZ binnen het terrein van de Golfclub Wouwse Plantage, treden geen nadelige effecten op. De inrichting van het gebied is de eerste fase van de realisatie van een EVZ langs de Bleekloop en de Smalle Beek. Met de inrichting worden kleinschalige landschappen met grazige vegetaties verbonden. De werkzaamheden versterken de ecologische kwaliteit van de Bleekloop en bieden ruimte voor verschillende doelsoorten.

Met het bovenstaande wordt voldaan aan de doelstellingen vanuit de Waterwet.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Waterbeheerplan Brabantse Delta

Het Waterbeheerplan 'Grenzeloos verbindend' beschrijft de hoofdlijnen van het beheer van water- en zuiveringssysteem voor de periode 2016-2021. Het Waterbeheerplan is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 oktober 2015.

Het waterschap richt zich op een goede uitvoering van de wettelijke taken rondom waterveiligheid, waterkwaliteit en watersysteembeheer. Daarbij wordt rekening gehouden met de toekomstbestendigheid van het watersysteem (met oog voor klimaatadaptatie, innovaties, ruimtelijke ontwikkelingen, toekomstig medegebruik en het tegengaan van verdroging).

De langetermijnstrategie uit het voorgaande beheerplan wordt voortgezet voor de verschillende thema's, zoals waterkwaliteitsverbetering, vermindering van de kans op wateroverlast en verdrogingsbestrijding. Daarnaast geven diverse ontwikkelingen aanleiding tot nieuwe accenten, waaronder het Deltaprogramma. Nieuwe accenten in dit plan zijn:

- De versterking van de primaire en regionale keringen (de dijken langs de Rijkswateren en langs de regionale rivieren)
- Inzet op waterbewustwording van watergebruikers: het waterschap wil investeren in het vergroten van inzicht in eigen handelingsperspectief van burgers en ondernemers
- Helder zijn over de beperkingen en mogelijkheden die er vanuit het watersysteem zijn voor de gebruiksfuncties
- Een meer integrale, gebiedsgerichte uitvoeringsstrategie (combineren van optimaliseren peilbeheer en inrichtingsmaatregelen)
- Dynamisch waterbeheer: flexibel beheer op basis van actuele informatie over de situatie in het gebied en de regionale verschillen daarin

De geplande werkzaamheden versterken de ecologische kwaliteit van de Bleekloop en bieden langs de beek ruimte voor een aantal doelsoorten. Het nat kralensnoer is vooral ontwikkeld voor dieren die gebonden zijn aan kleinschalige landschappen met een meer of minder grote natte component en veel overgangen tussen landschapstypen. Kenmerkende soorten zijn amfibieën zoals de Alpenwatersalamander, dagvlinders (Bont Dikkopje) en libellen. Ook ruigte- en struweelvogels Roodborsttapuit en kleine zoogdieren zoals de Bunzing en de Watervleermuis profiteren van deze zone.

Keur waterschap Brabantse Delta

Het uitvoeren van de werkzaamheden voldoet aan de beleidsregels van het waterschap die worden gebruikt om werkzaamheden aan het watersysteem te toetsen.

Verordening ruimte 2014

De Verordening ruimte 2014 is door Provinciale Staten van Brabant vastgesteld op 18 maart 2014, opnieuw vastgesteld op 10 juli 2016 en per 1 januari 2018 geconsolideerd. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft de provincie het ruimtelijk beleid en de visie voor de toekomst van Brabant vastgelegd in een structuurvisie. De doorwerking van de belangrijke beleidsuitgangspunten uit de structuurvisie naar andere overheden is geregeld in de Verordening ruimte. Hierin zijn regels opgenomen waarvan de provincie het belangrijk vindt dat deze door gemeenten worden toegepast in hun ruimtelijke besluiten. In de Verordening ruimte staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. De verordening is daarbij één van de manieren om die provinciale belangen veilig te stellen.

Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft de provincie het ruimtelijk beleid en de visie voor de toekomst van Brabant vastgelegd in een structuurvisie. De doorwerking van de belangrijke beleidsuitgangspunten uit de structuurvisie naar andere overheden is geregeld in de Verordening ruimte. Hierin zijn regels opgenomen waarvan de provincie het belangrijk vindt dat deze door gemeenten worden toegepast in hun ruimtelijke besluiten. In de Verordening ruimte staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. De verordening is daarbij één van de manieren om die provinciale belangen veilig te stellen.

In de Verordening ruimte zijn de gronden rondom de Bleekloop aangeduid als ecologische verbindingzone. Tevens zijn de gronden deels aangemerkt als Natuur Netwerk Brabant. Hier geldt de bescherming van natuurwaarden, zoals die is opgenomen in artikel 5 van de Verordening ruimte. Dit houdt in dat voor ingrepen met negatieve effecten op de natuurwaarden, compensatie dient plaats te vinden. In dit geval is dat niet aan de orde, omdat nu juist invulling wordt gegeven aan de inrichting van de EVZ.

Op basis van de Verordening ruimte zijn er geen beperkingen voor dit project.

Momenteel is de provincie Noord-Brabant hard bezig met de ontwikkeling van een omgevingsvisie. Na het publiceren van het voorontwerp wordt alle input verwerkt tot een ontwerp-omgevingsvisie, die tussen 1 mei en 30 juni 2018 ter inzage wordt gelegd. Na de inspraakprocedure stellen Provinciale Staten de Omgevingsvisie, naar verwachting, eind 2018 vast. Daarna volgt een doorvertaling in regelgeving in een Omgevingsverordening en in programma's.

Bestemmingplan Buitengebied Oost gemeente Bergen op Zoom

Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Oost' van de gemeente Bergen op Zoom dateert van 2003. Voor het gebied van Golfclub de Wouwse Plantage wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld waarin de nieuwe inrichting van het terrein wordt meegenomen.

Er kan niet getoetst worden aan het bestemmingsplan 'Buitengebied Oost' van 2003. In dit projectplan zijn we ervan uitgegaan dat op basis van dit bestemmingsplan in ieder geval een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerkzaamheden benodigd is. De gemeente Bergen op Zoom heeft bevestigd dat voor het vergraven van de waterloop en het verschuiven met gronden op de golfbaan een aanlegvergunning noodzakelijk is.

2.3 Verantwoording van de keuzes in het project

Bij de situering van de maatregelen beschreven in dit projectplan, zijn als randvoorwaarden gehanteerd:

- Waterpeilen Bleekloop (streefpeil 8,00 mNAP)
- Plaatsen stuw
- Maaiveldhoogte (hoogte insteek varieert van circa 8,75 mNAP tot circa 9,20 mNAP)

De maatregelen zijn passend en realistisch ten opzichte van de bestaande situatie.

Vervolgens zijn de maatregelen uitgewerkt om een zo reëel mogelijke doelrealisatie te behalen binnen de beschikbare gronden en het beschikbaar budget. Voor de doelsoorten dient binnen de in te richten percelen geschikt biotoop te ontstaan, zodat de percelen daadwerkelijk kunnen fungeren als Ecologische Verbindingszone.

2.4 Benodigde vergunningen en meldingen

Voor sommige activiteiten die binnen het project vallen, dient naast het projectplan een aparte vergunning- of meldingsprocedure te worden opgestart. Deze vergunningen of meldingen zijn géén onderdeel van het projectplan en volgen een separate procedure.

Vergunningen	Werkzaamheden
Omgevingsvergunning werkzaamheden geen bouwwerkzaamheden zijnde	Onder meer: afgraven en ophogen gronden, graven en dempen sloten en andere oppervlaktewateren, aanleggen verhardingen en aanplanten (afhankelijk van regeling bestemmingsplan)
Omgevingsvergunning kap / melding Wet natuurbescherming	Kappen bomen afhankelijk van de betreffende bomen (monumentale bomenlijst)
Ontheffing Wet natuurbescherming	Afhankelijk van uitkomsten onderzoek flora en fauna
Sloophmelding	Afhankelijk van te verwijderen kunstwerken (mogelijke aanwezigheid asbest)
Omgevingsvergunning bouw	Meeste bouwwerken zijn vergunningvrij op basis van artikel 2, lid 18, Bijlage II Besluit omgevingsrecht. Voor zover bouwwerken hier niet aan voldoen is een omgevingsvergunning bouw benodigd.
Ontgrondingsmelding; voldoet aan functionele ontgrondingen (niet dieper dan 3 meter en niet meer dan 15.000 m ³)	Graven waterloop en poel

Uitvoeringsspecifieke vergunningen worden door de aannemer aangevraagd.

3 Deel III Rechtsbescherming

3.1 Zienswijze

Als een ontwerp-projectplan is vastgesteld, wordt dit bekendgemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerp-projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een reactie moet vóór afloop van de termijn bij het waterschap zijn ingediend. In beginsel kunnen uitsluitend degenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend, tegen het definitief vastgestelde plan beroep instellen.

3.2 Beroep en hoger beroep

Als het projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Gedurende zes weken vanaf de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Belanghebbenden kunnen beroep indienen. Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd. Tegen de uitspraak van de rechtbank kan vervolgens hoger beroep worden ingediend bij de Raad van State.

3.3 Crisis- en herstelwet

Op grond van bijlage I bij de Crisis- en herstelwet, onderdeel 7, is op de vaststelling van een projectplan voor waterstaatswerken de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit heeft tot gevolg dat de bepalingen van afdeling 2 in hoofdstuk 1 Crisis- en herstelwet van overeenkomstige toepassing zijn.

Afdeling 2 bepaalt dat belanghebbenden in beroepschriften aan dienen te geven welke beroepsgronden zij inbrengen tegen een besluit. Tijdens de behandeling van het beroep kunnen vervolgens geen nieuwe beroepsgronden meer worden ingebracht.

3.4 Verzoek om voorlopige voorziening

Het projectplan treedt na vaststelling in werking, ook al wordt er een bezwaar of beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen opgenomen in het projectplan kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamd 'verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening' vragen bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. Ook in dat geval is griffierecht verschuldigd.

Waterschap Brabantse Delta

Projectplan Waterwet

EVZ Bleekloop

Bijlage 1 Definitief Ontwerp

Bijlage 2

Kenmerken onderliggende onderzoeken

Overzicht kenmerken onderliggende onderzoeken

Naam rapport	Datum	Kenmerk
Archeologisch bureauonderzoek	9 mei 2018	18IN013386
Vooronderzoek Conventionele Explosieven	14 mei 2018	18IN013517
Verkennd Flora- en Faunaonderzoek	14 juni 2018	

- # Verklaring
	Bleekloop
	Bestaande Bleekloop
	Talud / oeverbeplanting
	Dras-plas berm
	Grasland semi-ruig
	Grasland ruig
	Bossage
	Bloemrijk grasland
	Ijvogelwand
	Stuw
	Stuw nieuw
	Overstroombrempel met graskarper anti-migratie voorziening
	Bestaande brug
	Nieuwe brug
	Duiker
	Stapelzoden
	Drainage ntb.
	Beregening ntb.
	Nummering kunstwerken
	Nummering maatregelen
	Projectgrens

2	01-06-2018	Diverse wijzigingen	PVBE	BCO	BCO			
1	25-05-2018	Diverse wijzigingen	PVBE	MVG	BCO			
0	11-04-2018		PVBE	BDL	BCO			
Versie	Datum	Omschrijving	Opsteller	Par.	Verificatie	Par.	Validatie	Par.

EVZ Bleekloop

Onderdeel

Situatie en profielen EVZ

Herten
Schoolstraat 8, 6049 BN Herten
Postbus 14, 6040 AA Roermond

Opdrachtgever
Waterschap Brabantse Delta

's-Hertogenbosch
Hambakerwetering 5-J, 5231 DD 's-Hertogenbosch
Postbus 2308, 5202 CH 's-Hertogenbosch

Fase

Projectnummer
WBD024-0001

Formaat

Tekeningsnummer

A1+1

2018-0687

Schaal
1: 1000

Behorende bij doc. nr.

Zaaknr. : 18.B0170

Kenmerk : 18IT034817

Barcode :

Het algemeen bestuur van waterschap Brabantse Delta;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur over Projectplan EVZ Bleekloop op het terrein van Golf Wouwse Plantage te gemeente Bergen op Zoom van 10 juli 2018 met nummer 18IT032369;

Gelet op artikel 5.4 Waterwet en afdeling 3:4 Algemene wet bestuursrecht;

B E S L U I T :

Vast te stellen het Projectplan "EVZ Bleekloop golfterrein";

Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 22 augustus 2018,

De dijkgraaf

De secretaris-directeur

drs. C.J.G.M. de Vet

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 18.ZK03343/18.B0165

Kenmerk : 18IT033314

Barcode :

Aanvraag 1^e fase uitvoeringskrediet project 543: renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemaal Dorst, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek

Doel van de notitie: Besluitvorming door algemeen bestuur over het voteren van een 1^e fase uitvoeringskrediet ter grootte van € 1.250.000 voor de integrale aanpak en capaciteitsuitbreiding van rioolgemaal Dorst en het ontwerp en contractvoorbereiding ten behoeve van de integrale aanpak van rioolgemaal Oudenbosch, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek.

Samenvatting: Vijf rioolgemaal dienen integraal te worden gerenoveerd en twee daarvan uitgebreid in capaciteit. Hiermee wordt de komende 10 jaar voldaan aan de met de gemeenten gemaakte afspraken vastgelegd in de afvalwaterakkoorden en wordt het risico op overstorten verminderd. In de eerste fase van het project wordt het ontwerp en de uitvoering van rioolgemaal Dorst gerealiseerd. Tevens vinden in deze fase de ontwerpen, contractvoorbereidingen inclusief kostenramingen van de overige vier rioolgemaal plaats. Op basis van de ramingen wordt een 2e fase uitvoeringskrediet aangevraagd voor de realisatie van de overige vier rioolgemaal. Ten opzichte van het reeds gemandateerde project is één noodzakelijk rioolgemaal (Oudenbosch) aan de scope van het project toegevoegd.

Advies: Het algemeen bestuur stemt in met :

1. het gefaseerd aanvragen van uitvoeringskrediet;
2. de integrale aanpak van rioolgemaal Dorst, Dinteloord, Armendijk, Noordhoek en daaraan toe te voegen rioolgemaal Oudenbosch;
3. toekenning van 1^e fase uitvoeringskrediet voor een bedrag van € 1.250.000,-.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	19 juni 2018
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	10 juli 2018
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	22 augustus 2018

☒ Bijlage(n) bij het besluit Investeringsbesluit	18IT03314
-- Achtergronddocument(en)	

Aanleiding / context

Binnen het beheersgebied van waterschap Brabantse Delta zijn met gemeenten af te nemen hoeveelheden afvalwater overeengekomen. Om te voldoen aan deze bindende afspraken, vastgelegd in de afvalwaterakkoorden, moet de capaciteit van aangewezen rioolgemaal uitgebreid worden. Uit inspecties is tevens gebleken dat renovatie van een aantal rioolgemaal noodzakelijk is. Deze rioolgemaal of componenten ervan, voldoen niet meer aan hedendaagse technische richtlijnen en zijn daarmee verouderd. De proactieve benadering leidt tot een nieuwe invalshoek op het project, namelijk het zogenoemde 'voordenken' en hieruit voortvloeiende integrale aanpak van onze assets. Deze aanpak anticipeert op de implementatie van het beleidsvoornemen "Water van Waarde" (zie onderstaand kader).

"Water van waarde" is het beleidsvoornemen voor het cluster Waterketen (voorheen Zuiveringsbeheer) dat vanaf 1 januari 2019 van kracht zal zijn. Waterketen heeft de ambitie om de waarde uit afvalwater optimaal te benutten, met behoud van onze kerntaak 'het dusdanig zuiveren van water dat voldaan wordt aan wet- en regelgeving'. Enkele belangrijke speerpunten hierin zijn dat integraal én verder vooruit wordt gekeken (voordenken, in combinatie met tijdig inspecteren) om daarmee de betrouwbaarheid en voorspelbaarheid van de assets te verbeteren en risico's te beperken.

Om de capaciteitsuitbreiding en renovatie uit te voeren, wordt het project opgedeeld in twee fasen:

1. In fase 1 wordt het ontwerp en de uitvoering van 1 rioolgemaal gerealiseerd (rioolgemaal Dorst). Deze werkzaamheden omvatten zowel een noodzakelijke integrale renovatie als overeengekomen capaciteitsuitbreiding van het rioolgemaal. In aanvulling hierop wordt in fase 1 het ontwerp gemaakt voor de 4 overige rioolgemaal en worden de contractvoorbereidingen voor deze rioolgemaal uitgevoerd waarvan gedetailleerde kostenramingen onderdeel uitmaken.
2. In fase 2 wordt de integrale renovatie en uitbreiding van de overige gemalen gerealiseerd op basis van het ontwerp uit fase 1.

Beoogd effect

Door de integrale renovatie en capaciteitsuitbreiding worden de aangewezen gemalen robuuster en wordt voldaan aan de afnameverplichting. Voor de komende 10 jaar voldoen de rioolgemaal aan de huidige standaarden en risico-eisen en vermindert het risico op overstorten.

Argumenten

1.1 Start van fase 1 in 2018

De integrale renovatie van rioolgemaal Dorst is in de planning naar voren gehaald in verband met de urgent benodigde capaciteitsuitbreiding die samenhangt met afspraken (afvalwaterakkoorden) die hierover zijn gemaakt met de gemeente.

1.2 Geen verrassingen benodigd uitvoeringskrediet 2e fase

Een integrale aanpak van de overige rioolgemaal vergt een gedetailleerde en grondige voorbereiding. Uit ervaringen van het reeds uitgevoerde project 800340 "rioolgemaal groep 2" blijkt dat de tarieven in de markt snel stijgen. De kosten per rioolgemaal zijn de afgelopen jaren fors toegenomen. Door de ontwerp- en contractvoorbereiding van de overige gemalen in fase 1 te doen wordt een betrouwbare basis gevormd voor de 2^e fase uitvoeringskrediet.

2.1 De rioolgemaal zijn verouderd

Uit inspecties blijkt dat de rioolgemaal niet meer voldoen niet aan de hedendaagse technische richtlijnen. Daarnaast zijn elektrotechnische en mechanische componenten verouderd en aan het einde van hun levensduur. De rioolgemaal voldoen niet aan de huidige standaarden en risico-eisen. De veiligheid, bedieningsgemak en onderhoudbaarheid worden verbeterd als onderdeel van de integrale aanpak. Deze benadering is in lijn met het beleidsvoornemen "Waarde van Water".

2.2 Toevoegen rioolgemaal Oudenbosch aan projectscope

Uit recente inspecties blijkt dat ook het rioolgemaal Oudenbosch aan renovatie toe is, een en ander op de principes van assetmanagement. Daarnaast zijn de benodigde werkzaamheden volledig gelijk aan de overige objecten. Vanuit risicobeheersing en efficiency wordt voorgesteld dit object zowel in fase 1 als 2 mee te nemen. Hiermee wordt de oorspronkelijke scope van het project uitgebreid van 4 naar 5 gemalen.

3.1 Motivatie investering 1^e fase

Naast de urgente uitvoering van rioolgemaal Dorst, wordt binnen deze gevraagde investering de voorbereiding van de rioolgemaal Dinteloord, Armendijk, Noordhoek, en laatst toegevoegd, Oudenbosch opgepakt. Hiervoor dienen in het kader van de integrale aanpak nog ontwerpkeuzes te worden gemaakt. Dit wordt in de 1^e fase in detail uitgewerkt, vormgegeven en gecalculeerd. Dit vergt een extra investering zoals die nu in de 1^e fase is voorzien. Hiermee wordt het risico op een onderschatting van de kosten, en daarmee de aanvraag uitvoeringskrediet 2^e fase, geminimaliseerd.

Kanttelingen en risico's

De raming die als basis diende voor het IP en mandatering was gebaseerd op het verhelpen van uit eerdere inspecties geconstateerde gebreken bij 4 gemalen. Het betreft gebreken die de functionaliteit van het rioolgemaal mogelijk beperken. Uit ervaringen uit het reeds uitgevoerde project '*rioolgemalen groep 2*' blijkt dat een integrale aanpak van een rioolgemaal een duurzame aanpak betekent. Daarnaast is het noodzakelijk om een vijfde object toe te voegen. De oorspronkelijke raming is gebaseerd op verouderde marktarieven. Daarnaast laten recente ontwikkelingen in de markt stijgende prijzen zien. Samenvattend is het huidige gemandateerd bedrag 1,725 miljoen +/- 50% ontoereikend. Voor deze kredietaanvraag wordt de totaal prognose ingeschat op 5 miljoen, maar dit is pas definitief na afronding van fase 1. De aanvraag van fase 2 wordt dan ook eveneens voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Financiële dekking

In het Investeringsplan bij de begroting 2018 is voor het project 543 een bedrag van € 1.725.000 met een onzekerheidsmarge van 50% opgenomen. In de vergadering van het algemeen bestuur van 29 november 2017 is de kredietverstrekking voor dit project gemandateerd aan het dagelijks bestuur. Desondanks wordt de aanvraag voor het uitvoeringskrediet voorgelegd aan het algemeen bestuur, zoals in de nota wordt toegelicht.

De inschatting van de totaalprognose voor dit project bedraagt op dit moment € 5.000.000. Dit bedrag wordt opnieuw beoordeeld aan de hand van de ontwerpkeuzes en contractramingen uit de 1^e fase. In de Kadernota 2019-2028 is rekening gehouden met een investering van € 1.725.000.

Oplevering	Verwachting bij kredietaanvraag	Verwachting bij Begroting 2018
Verwacht tijdstip oplevering volledige investering	31-12-2019	30-6-2019

Investering	Raming bij kredietaanvraag		Raming bij begroting 2018	
	Investering fase 1	Waarvan bijdrage derden	Totale investering	Waarvan bijdrage derden
Aanvraag uitvoeringskrediet fase 1 instandhoudingsinvestering	€ 1.250.000	n.v.t.	€ 1.725.000	n.v.t.

Kapitaallast	Raming bij kredietaanvraag
Zuiveringsbeheer eerste (volle) jaar 2020 – fase 1	€ 124.000

In project 1009 (1998) zijn aanpassingen gedaan aan rioolgemaal Dorst, waarvan op 31-12-2018 nog een boekwaarde in de staat van activa resteert van € 43.402. Deze boekwaarde wordt versneld afgeschreven.

Reguliere exploitatie	Actuele raming	Raming begroting 2018
Effect op de exploitatiekosten en/of effect op de exploitatieopbrengsten	€ 0	€ 0

./ Voorgesteld wordt een 1^e fase uitvoeringskrediet van € 1.250.000 beschikbaar te stellen volgens bijgaand investeringsbesluit.

Uitvoering

De technische en contractuele voorbereiding ten behoeve van rioolgemaal Dorst is reeds uitgevoerd. Voor de realisatie ligt een aanbidding gereed. De werkzaamheden kunnen dan nog in 2018 worden gestart.

De ontwerp- en contractvoorbereiding van de vier nader te ontwerpen rioolgemalen, vormen de basis voor de aanvraag 2^e fase uitvoeringskrediet die in kwartaal 1 2019 wordt verwacht. De aanbesteding van de

realisatie van de vier rioolgemalen wordt nader uitgewerkt in het op te stellen plan van aanpak. Omdat de totaalprognose van 5 miljoen het gemandateerde bedrag van 1.7 miljoen overstijgt leggen wij deze 2^e fase kredietaanvraag voor aan het algemeen bestuur.

Communicatie

Zowel tijdens de voorbereiding als in de uitvoering van de werkzaamheden, wordt nauw contact onderhouden met de waterketenpartners.

Relatie met beleidsvelden

- **Winnend Samenwerken in Brabant**
Niet van toepassing
- **Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen**
Niet van toepassing

Zaaknr. : 18.ZK03343

Kenmerk : 18IT033585

Barcode :

INVESTERINGSBESLUIT

Beheerproduct : 4110 Bouw en verwerving transportstelsels

Projectnummer: 543

Projectnaam : Renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemaal Dorst, Dinteloord, Armendijk en Noordhoek

BESLUITNUMMER: 2018-22

Het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 10 juli 2018 (18IT033314);

gelet op de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta (17IT017068);

B E S L U I T :

Een uitvoeringskrediet van € 1.250.000 te verstrekken voor de eerste fase van het project renoveren en capaciteitsuitbreiding rioolgemaal Dorst, Dinteloord, Armendijk, Noordhoek en Oudenbosch.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 22 augustus 2018,

De dijkgraaf

De secretaris-directeur

drs. C.J.G.M. de Vet

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 18ZK03388/18B0166

Kenmerk : 18IT033461

Barcode :

Wateruitvoeringsprogramma 2017 – Maasbekken Vlaanderen

Mededeling voor het algemeen bestuur van 22 augustus 2018.

Portefeuillehouder:	C.J.G.M. de Vet
Beleidsveldbeheerder:	Arthur Meuleman

Datum: 13 juni 2018

Naam schrijver: L.L.P.A. Santbergen

1. Inleiding

In opdracht van de Vlaamse Commissie Integraal Waterbeleid wordt jaarlijks een wateruitvoeringsprogramma voor het Maasbekken opgesteld. Hierin worden drie onderwerpen besproken:

- 1) De actuele waterkwaliteit en waterkwantiteit en opvallende ontwikkelingen daarin.
- 2) De voortgang van gemaakte investeringsafspraken en samenwerkingsacties.
- 3) Een overzicht van afspraken en acties voor het nieuwe jaar.

Op 17 mei 2018 heeft het Vlaamse Bekkenbestuur Maas het "Wateruitvoeringsprogramma 2017" inclusief zijn advies aan de diverse waterbeheerders vastgesteld (zie bijlage). Hierin zijn ook de afspraken met Nederlandse partners, waaronder waterschap Brabantse Delta opgenomen.

Deze mededeling bevat een korte samenvatting van het wateruitvoeringsprogramma. Allereerst komen opvallende ontwikkelingen in de waterkwaliteit aanbod. Dan volgt de voortgang van de Vlaamse afspraken en acties voor de wateren in het grensgebied met waterschap Brabantse Delta.

2. Actuele ontwikkelingen waterhuishouding Maasbekken Vlaanderen

Waterkwaliteit

Wat de fysisch-chemische toestand betreft zijn er lichte verbeteringen zichtbaar in de periode 2015-2017 ten opzichte van 2014-2016. Er is nog duidelijk werk aan de winkel aangezien nog meer dan 80% van de Vlaamse waterlichamen en meer dan 90% van de lokale waterlichamen nog niet volledig aan de kaderrichtlijn water doelstellingen voldoet. Doorslaggevende probleemparameters zijn doorgaans totaal fosfor en totaal stikstof; soms is ook het opgeloste zuurstofgehalte nog te laag. Het rapport bevat geen analyse voor de ecologische toestand (waterplanten, vissen, macrofauna en algen) omdat die eenmaal per drie jaar worden gemeten. Die analyse komt in een volgend programma aan de orde. Uit eerdere analyses is echter duidelijk dat ook op dit vlak nog een behoorlijke verbeteropgave ligt voor een aantal watersystemen.

Tabel 1: Fysisch-chemische toestand Vlaamse KRW-waterlichamen (2015-2017)

Waterlichaam (statuut)	Totaal oordeel (one out, all out)	P totaal	Geleidbaarheid	N totaal	Zuurstof	pH
Merkske (natuurlijk)	Matig	Matig	goed	goed	goed	zeer goed
Heerlese Loop (sterk veranderd)	slecht	Slecht	goed	matig	matig	goed
Mark (sterk veranderd)	ontoereikend	Ontoereikend	goed	goed	ontoereikend	goed
Weerijsebeek (sterk veranderd)	Matig	Matig	goed	goed	matig	goed

Let op: De Kleine Aa ontbreekt in dit overzicht omdat die waterloop in Vlaanderen niet als KRW-waterlichaam is aangeduid. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft wel waterkwaliteitsmeetpunten liggen in die beek.

Voor het speerpuntgebied 't Merkske is de fysisch-chemische toestand voor de meeste paramaters goed tot zeer goed (zie tabel 1). Totaal fosfaat is daar de spelbreker met een matige toestand. Voor de aandachtsgebieden (Heerlese Loop, Mark en Weerijsebeek) is de situatie minder rooskleurig. Voor alle waterlichamen in het grensgebied met Brabantse Delta is fosfor de grootste beperkende factor. Ook de zuurstofhuishouding baart zorgen (met uitzondering van 't Merkske). In het wateruitvoeringsprogramma wordt de kanttekening

geplaatst dat de N gehalten beter uit de bus komen omdat 2017 een erg droog jaar was met relatief weinig afspoeling vanaf de landbouwgronden.

Waterkwantiteit

De winter 2016-2017 en het voorjaar van 2017 waren zeer droog. In 2017 deden zich geen significante overstromingen voor in het Maasbekken. Een proces loopt voor het aanduiden van watergevoelige openruimtegebieden met mogelijke (toekomstige) bouwbeperkingen en een gerelateerde planschaderegeling. Na een voorlopige aanduiding van dergelijke gebieden door de Vlaamse Regering volgen een openbaar onderzoek en plan-MER waarna de aanduiding definitief gemaakt kan worden.

3. Voortgang Vlaamse maatregelen voor waterlopen in het grensgebied

Het Wateruitvoeringsprogramma 2017 vermeldt de volgende voortgang van investeringsafspraken en samenwerkingsacties:

- Speerpuntgebied Merkske:
 - ✓ Op 12 oktober 2017 is het gezamenlijke Vlaams-Nederlandse gebiedsproces (Integraal Project Merkske) gestart. Op basis van de bevindingen uit de watersysteemanalyses en andere doelstellingen en initiatieven in het gebied (cultuurhistorie, natuur, landbouw, recreatie) is een plan van aanpak opgesteld met voorgenumen acties van diverse organisaties. Het Bekkenbestuur Maas roept de partijen (opnieuw) op om daadwerkelijk met de uitvoering aan de slag te gaan.
 - ✓ Gepland zijn een aantal verbeteringen in de Vlaamse rioolwaterzuiveringsinfrastructuur waaronder aansluiting van afvalwater uit Zondereigen op de RWZI Merkskplas.
 - ✓ Waterschap Brabantse Delta gaat in gesprek met provincie Antwerpen, Staatsbosbeheer en andere partijen om herstel- en inrichtingsmaatregelen voor 't Merkske uit te werken.
- Aandachtsgebied Mark:
 - ✓ Voor de Mark zal in de periode 2022-2027 een vergelijkbaar gebiedsproces als voor 't Merkske worden georganiseerd om maatregelen samen te brengen in een actieprogramma.
 - ✓ Het Wateruitvoeringsprogramma 2017 maakt melding van diverse calamiteiten vanuit de landbouw en (illegale) brandstofverontreinigingen vanaf bedrijventerrein Hazeldonk-Meer. Optredende lage zuurstofgehalten (Biezenloop, Bolkse Beek en Mark) zijn vaak het gevolg van dergelijke calamiteiten. De Stad Hoogstraten voert hiervoor een pakket aan maatregelen uit. Vermeld is het adequate optreden van waterschap Brabantse Delta bij een aantal calamiteiten.
 - ✓ In een advies vraagt het Bekkenbestuur Maas de Vlaamse Milieumaatschappij het beekherstelproject met het aantakken van oude meanders en de vispassage aan de Laermolen te gaan concretiseren. Deze verbetering van de beekstructuur is niet alleen nodig voor de Mark maar eveneens relevant voor speerpuntgebied Merkske (zijloop van de Mark). De Laermolen vormt het laatste migratieknelpunt op de Mark en verhindert de verbinding tussen de vallei van het Merkske en de ecologisch interessante delen in de bovenlopen van de Mark. Het oplossen van dit knelpunt is prioritair; Agentschap Natuur en Bos heeft gemeld dat een co-financieringsvoorstel hiervoor kan ingediend worden bij de Provinciale Visserijcommissie Antwerpen.
 - ✓ Het Bekkenbestuur Maas dringt erop aan dat voor het creëren van berging op de Blauwputten en Leiloo om wateroverlast aan Transportzone Meersel Dreef te vermijden, dat de problematiek maximaal brongericht wordt aangepakt, dit grensoverschrijdend af te stemmen en tevens ook het waterkwaliteitsprobleem komende van de transportzone aan te pakken.
- Aandachtsgebied Weerij: verschillende kleinschalige optimalisaties zijn uitgevoerd en worden voorzien in de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur. Verder zijn er nog geen maatregelen voorzien. Deze worden gepland in een gebiedsproces dat in de periode 2022-2027 zal plaatsvinden.
- Lokale waterloop Kleine Aa (in Nederland het waterlichaam Molenbeek):
 - ✓ De provincie Antwerpen is bezig met de omgevingsvergunningprocedure voor een hermeanderingsproject voor de Kleine Aa waarbij twee ruilverkavelingsstuwen worden weg gewerkt. De uitvoering van de werken is gepland in 2018.
 - ✓ De provincie Antwerpen en Eco² werken samen met de ZLTO en waterschap Brabantse Delta aan het opzetten van een Agrobeheergroep met Vlaamse en Nederlandse landbouwers (Interreg 2 Zeeën Triple C project). Eco² houdt zich bezig met het sensibiliseren en bevragen van landbouwers in het stroomgebied van de Kleine Aa in Essen en Kalmthout met als doel het treffen van kleinschalige maatregelen te treffen, zoals stuwtjes in perceelsgrachten, peilgestuurde drainage in percelen, infiltratiegreppels en bufferzones.
 - ✓ De provincie Antwerpen, Natuurland, Agentschap Natuur en Bos, drinkwaterbedrijf Pidpa, de landbouwsector en de gemeenten Kalmthout en Essen willen de waterconservering bevorderen en verdroging tegengaan in beschermde gebieden van het Grenspark Kalmthoutse Heide.
 - ✓ De provincie Antwerpen werkt in 2018 en 2019 aan een herwaardering van de Kleine Aa en het realiseren van bovenstroomse buffering/waterconservering in de vallei van de Kleine Aa.
 - ✓ Verschillende kleinschalige optimalisaties zijn uitgevoerd en worden voorzien in de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur.

Wateruitvoeringsprogramma 2016

Bekkenspecifiek deel Maasbekken

WOORD VOORAF

Beste lezer

Tekst aanvullen

Gouverneur Reynders

Voorzitter Bekkenbestuur Maasbekken

1 Toestand waterlopen	4
1.1 Kwalitatieve toestand	4
1.1.1 Fysisch-chemische toestand	4
1.1.2 Ecologische toestand/potentieel	5
1.1.3 Toestand in de speerpuntgebieden en aandachtsgebieden	7
1.2 Kwantitatieve toestand	11
1.2.1 Wateroverlast	11
2 Voortgangsverslag en uitvoeringsplan	12
2.1 Overzicht uitvoering actieprogramma	12
2.2 Gebiedsspecifieke acties in speerpunt- en aandachtsgebieden	13
2.2.1 Warmbeek (=speerpuntgebied)	13
2.2.2 Bosbeek & Witbeek (= speerpuntgebied Bosbeek)	19
2.2.3 Mark & Merkske (= speerpuntgebied Merkske en aandachtsgebied Mark)	29
2.2.4 Complex Abeek (= speerpuntgebied Abeek, aandachtsgebieden Lossing en Itterbeek I en II)	37
2.2.6 Dommel (= aandachtsgebied)	43
2.2.7 Gemeenschappelijke Maas (= aandachtsgebied)	49
2.2.8 Aquadragebied (= aandachtsgebied Berwijn)	53
2.2.9 Weerij (= aandachtsgebied)	60
2.3 Gebiedsspecifieke acties in andere gebieden	62
2.3.1 Centrale Maasvlakte	62
2.3.2 Kleine Aa	67
2.3.3 Kanalen	71
3 Afbakeningen overstromingsgebieden en oeverzones	72
bijlage 1 Advies Investeringsprogramma's van de waterbeheerders	73
bijlage 2 Advies Optimalisatieprogramma 2019 - 2023	85
bijlage 3 Advisering TP AQF	94
bijlage 4 Erratumlijst actieprogramma BSD Maas	95

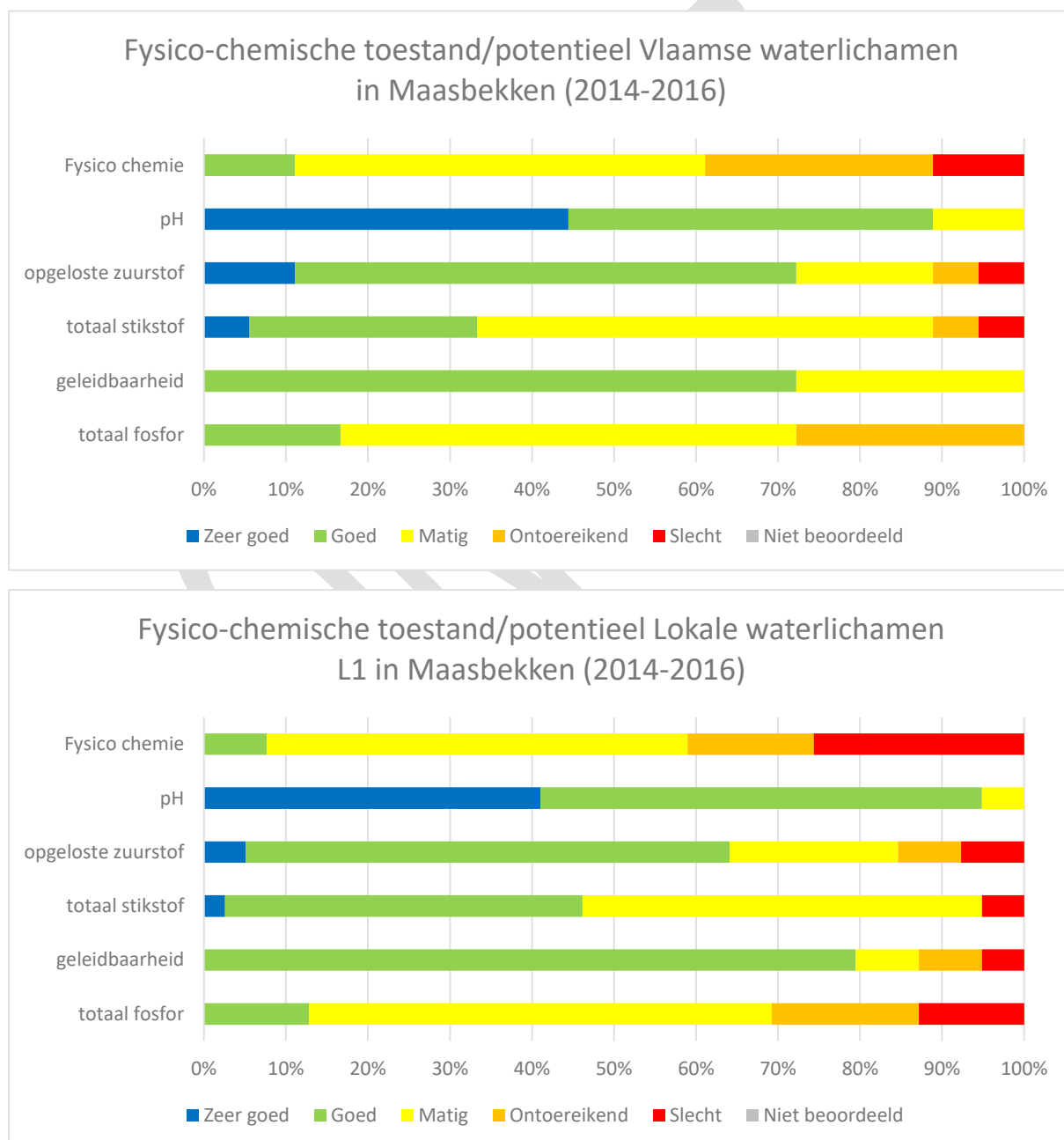
pagina 3 van 97

1 TOESTAND WATERLOPEN

1.1 Kwalitatieve toestand

1.1.1 Fysisch-chemische toestand

Figuur 1: Fysico-chemische toestand/potentieel Vlaamse en lokale waterlichamen in het Maasbekken (2014-2016)

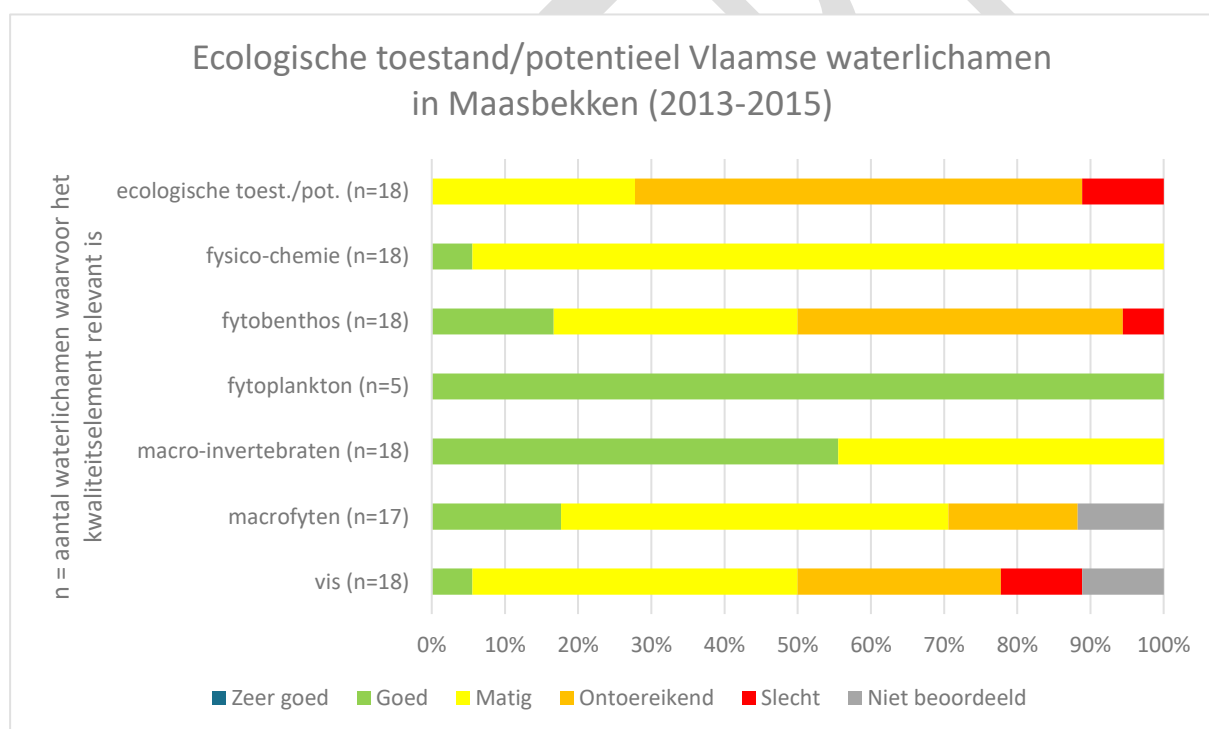
In de periode van 2014-2016 hadden slechts 11% van de **Vlaamse waterlichamen** in het Maasbekken

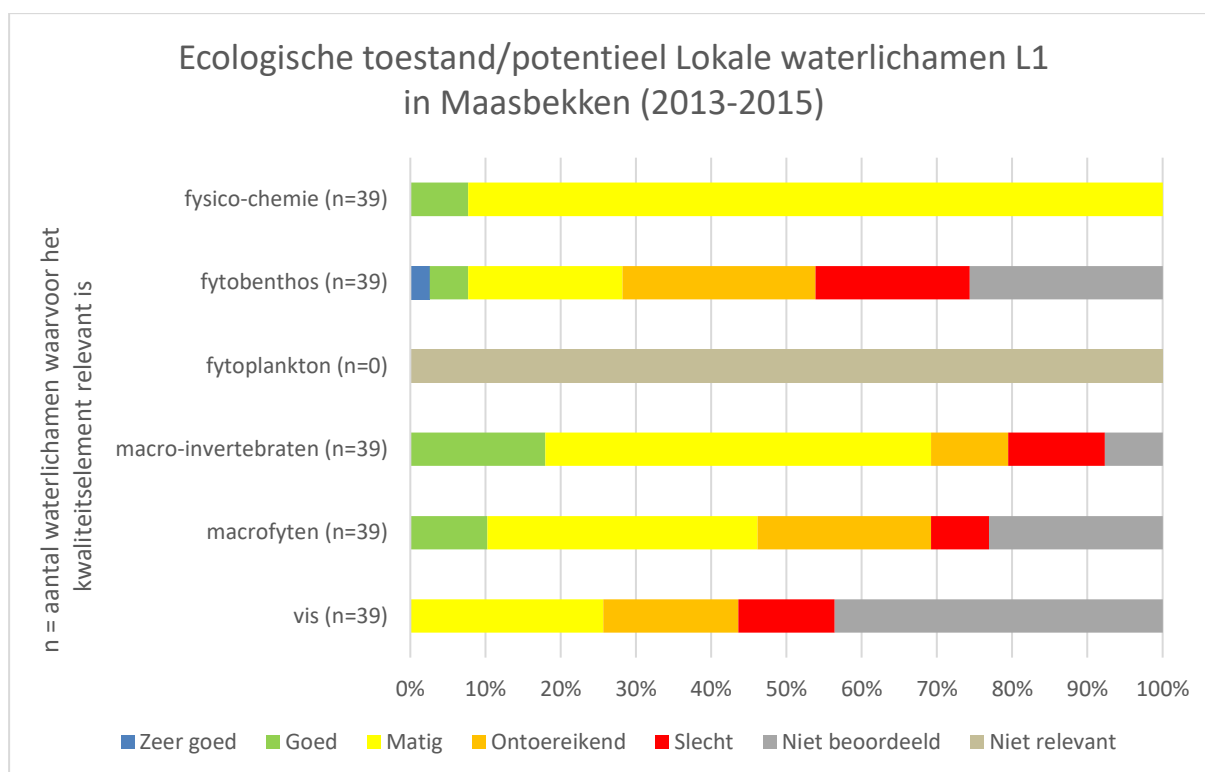
////////////////////////////////////

een goede fysisch-chemische toestand, terwijl iets meer dan 10% slecht scoort. Het merendeel heeft een matige score. De fysico-chemische knelpuntparameters zijn de nutriënten. Voor totaal fosfor heeft meer dan 80% van de waterlichamen een ontoereikende of matige score. Voor totaal stikstof scoort net geen 70% matig, ontoereikend of slecht. Ongeveer 70% van de Vlaamse waterlichamen scoort goed of zeer goed voor geleidbaarheid en opgeloste zuurstof en dit percentage klimt naar 90% voor de pH.

Voor de **lokale waterlichamen** ziet de fysico-chemische toestand er nog iets somberder uit. Slechts 7% van de waterlichamen scoort goed, terwijl meer dan 25% slecht scoort. De knelpuntparameter is totaal fosfor. Amper 12% van de lokale waterlichamen heeft een goede score voor totaal fosfor, terwijl dit voor totaal stikstof bijna 50% is. De pH scoort in bijna alle waterlichamen goed of zeer goed. 80% heeft een goede score voor geleidbaarheid en 60% voor opgeloste zuurstof.

1.1.2 Ecologische toestand/potentieel

Figuur 2: Ecologische toestand/potentieel Vlaamse en lokale waterlichamen in het Maasbekken (2013-2015) ¹

Merk op dat de ecologische beoordeling (incl. biologische parameters) steunt op de periode 2013-2015 en dus niet helemaal overeenkomt met de beoordelingsperiode voor louter fysico-chemische parameters (2014-2016). De beoordeling van de fysico-chemie in figuur 2 is dan ook niet helemaal vergelijkbaar met die in Figuur 1. Bovendien, kan de fysisch-chemische kwaliteit de ecologische toestand/potentieel niet minder goed dan 'matig' maken. Dit weegt in het eindoordeel van de ecologische toestand/potentieel immers minder door dan de biologische parameters. De beoordeling voor de fysisch-chemische kwaliteit is gebaseerd op de algemene fysisch-chemische parameters en de specifieke verontreinigde stoffen. Voor een gedetailleerd overzicht van de fysisch-chemische parameters (zonder de verontreinigde stoffen) verwijzen we naar Figuur 1.

Het eindoordeel (ecologische toestand) is in geen enkel Vlaams waterlichaam in het Maasbekken goed. In meer dan 70% van de gevallen scoort het ontoereikend of slecht. De macro-invertebraten scoren relatief goed met voor 55% een goede score. Fytobenthos en macrofyten scoren in 16% van de waterlichamen goed, terwijl dit voor vis slechts 5% is. Fytoplankton wordt enkel voor de stilstaande wateren en de Maas bepaald.

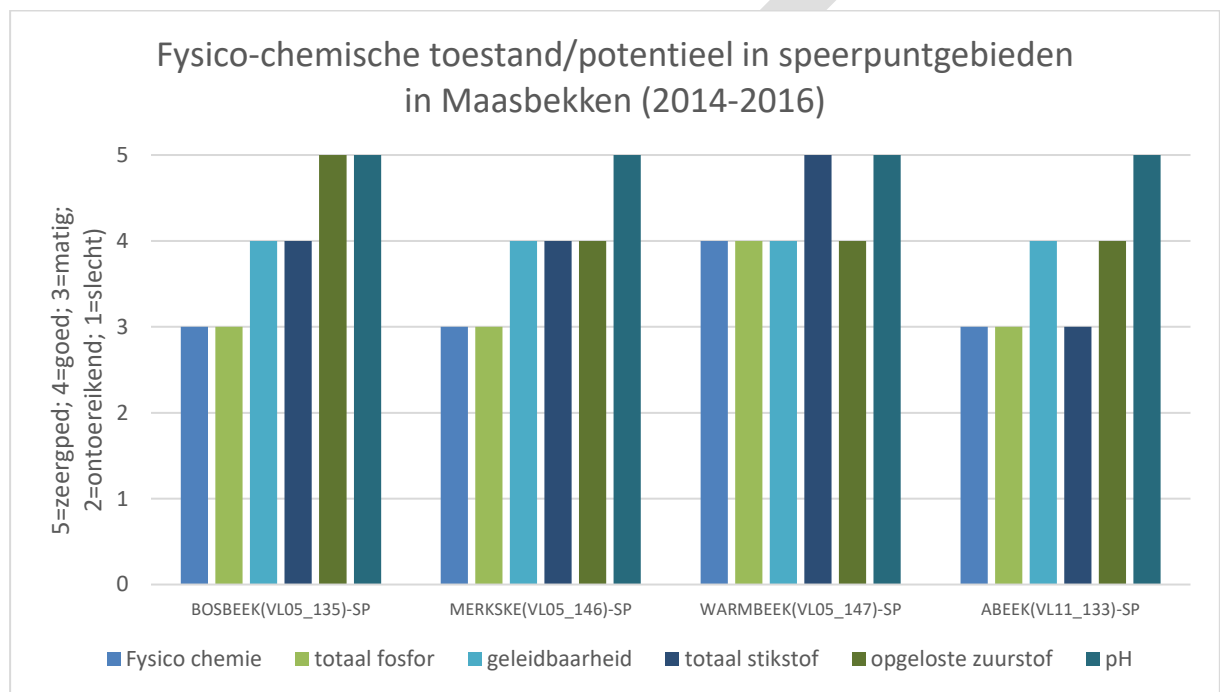
De lokale waterlichamen scoren procentueel minder goed op de verschillende biologische

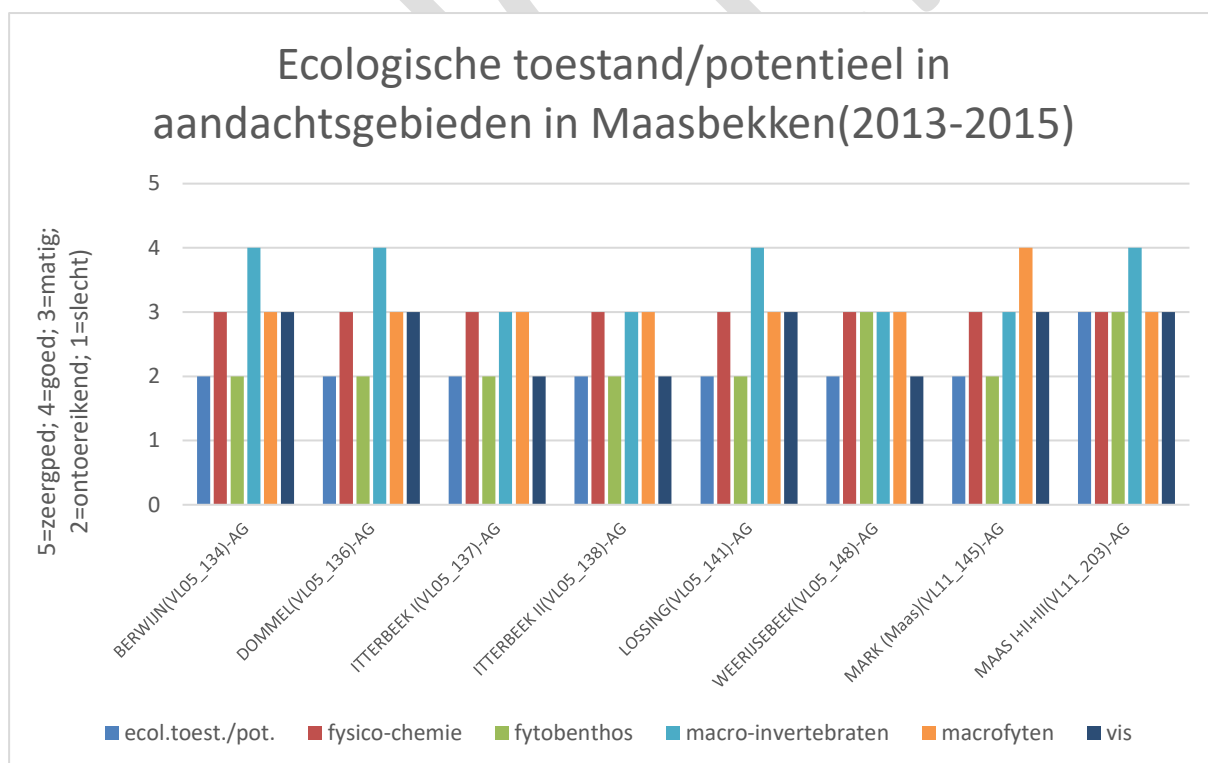
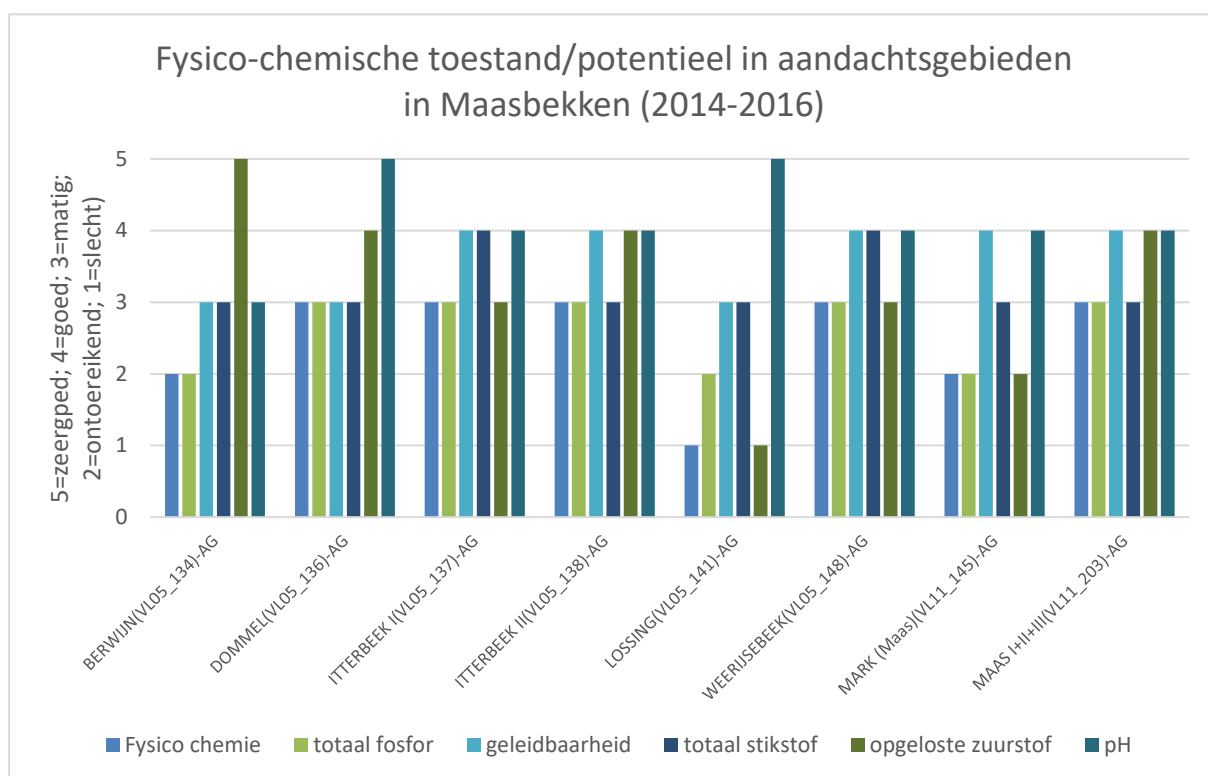
¹ De fysisch-chemische kwaliteit kan de ecologische toestand/potentieel niet minder goed dan 'matig' maken. De beoordeling voor de fysisch-chemische kwaliteit is gebaseerd op de algemene fysisch-chemische parameters en de specifieke verontreinigde stoffen. Voor een gedetailleerd overzicht van de fysisch-chemische parameters (zonder de verontreinigde stoffen) verwijzen we naar grafiek figuur 1

kwaliteitselementen dan de Vlaamse. Ook de ecologische toestand van de lokale waterlichamen dient zeker nog te verbeteren. Er is geen enkel lokaal waterlichaam dat een goede ecologische toestand heeft. Voor macro-invertebraten scoort minder dan 20% goed, terwijl dit voor macrofyten en fytobenthos respectievelijk 10% en 8% is. Voor vis scoort geen enkel lokaal waterlichaam goed.

Hoewel het Maasbekken binnen Vlaanderen relatief goede punten haalt, is er zeker nog veel werk aan de winkel om opnieuw te komen tot zuiver water en een gezonde fauna en flora in onze beken en rivieren.

1.1.3 Toestand in de speerpuntgebieden en aandachtsggebieden

Figuur 4: Fysico-chemische toestand/potentieel en ecologische toestand/potentieel in aandachtsgebieden in het Maasbekken (2013-2015)

Merk op dat de ecologische beoordeling (incl. biologische parameters) steunt op de periode 2013-2015 en dus niet helemaal overeenkomt met de beoordelingsperiode voor louter fys-chemische parameters (2014-2016). Bovendien, kan de fysisch-chemische kwaliteit de ecologische toestand/potentieel niet minder goed dan 'matig' maken. Dit weegt in het eindoordeel van de ecologische toestand/potentieel immers minder door dan de biologische parameters.

Het aandachtsgebied dat het slechtste scoort op fysico-chemie is de Lossing. Dit komt door een slechte score voor de opgeloste zuurstof en dus de de zuurstof die nodig is om vervuilende stoffen in de Lossing af te breken. De Lossing en haar zijlopen ontvangen immers een aanzienlijke vuilvracht. Ook de Mark heeft een mindere (ontoereikend) zuurstofhuishouding. Behalve de Berwijn (t.g.v. totale fosfor) en de Mark die ontoereikend zijn de fysico-chemie, hebben de overige aandachtsgebieden een matige fysico-chemische toestand. In het algemeen zijn de probleemp parameters totale fosfor, totale stikstof en opgeloste zuurstof.

De ecologische toestand is in alle aandachtsgebieden ontoereikend, behalve voor de Maas waar ze matig scoort. Vooral de waarde voor fyto-benthos scoort ondermaats, met in 6 aandachtsgebieden een ontoereikende score. Vis scoort ook ontoereikend in Itterbeek I en II en in de Weerij. Macro-invertebraten scoort in alle aandachtsgebieden matig tot goed.

2 VOORTGANGSVERSLAG EN UITVOERINGSPLAN

In het wateruitvoeringsprogramma zetten we de vooruitgang en het uitvoeringsplan voor een selectie van acties voor enkele gebieden in de kijker. Het overzicht van de stand van zaken van alle acties voor het bekken en voor de stroomgebiedbeheerplannen kan u [hier](#) raadplegen. De stand van zaken van alle signaalgebieden kan u [hier](#) bekijken.

2.1 Overzicht uitvoering actieprogramma

[\[bespreking aanvullen\]](#)

TP AQF die in 2016 door het bekkensecretariaat werden geadviseerd

Advisering Optimalisatieprogramma 2019 -2023

Projecten binnen speerpunt- en aandachtgebieden zijn prioritair voor het bekkenbestuur van het Maasbekken. Binnen de projectenkorf OP 2019-2022 bevindt zich 1 project binnen het afstroomgebied van de Warmbeek: aanleg van het bergbezinkingsbekken Kaulillerweg - Elvenweg (Peer). Dit project volgt op bovengemeentelijk project 23003 (Afkoppeling Elvenweg, Peer) om de overstort t.h.v. Kaulillerweg – Elvenweg aan de opgelegde norm te laten voldoen. Het overstort mondt momenteel via een effluentleiding in de kleine Broekbeek uit een zijloop van de Warmbeek. Het project voor de bouw van een bergbezinkingsbekken werd op basis van de milieu-impact en de ligging binnen speerpuntgebied binnen het advies als prioritair beschouwd. Allereerst moet wel de impact naar het watersysteem bekeken worden evenals de frequentie van overstorting om de juiste randvoorziening te plaatsen. Het overstort wordt sinds sept 2016 bemeten, en daarnaast loopt een project om de impact van overstorten op het watersysteem te bepalen (IMPAKT!). De bouw van een randvoorziening aan het overstort Elvenweg is een

voorwaarde voor reeds opgedragen project 23003. Het is zinvol om het globale plaatje incl. de investering en de milieu-impact van project 23003 in beschouwing te nemen.

(Het volledige advies van het bekkenbestuur van het Maasbekken bij het Optimalisatieprogramma 2019-2023 vindt u op pag. 84 in bijlage 2 van het WUP 2016.)

GEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B_I_0016 , 7B_J_0010)

In het afstroomgebied van de Warmbeek waren in 2016 geen infrastructuurprojecten opgenomen voor subsidie via het gemeentelijks investeringsprogramma.

INDIVIDUELE ZUIVERING (ACTIES 7B_I_0075, 7B_I_0017)

In het afstroomgebied van de Warmbeek zijn in 2016 14 IBA's (Neerpelt) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma. Gemeente Neerpelt plaatst hiermee in de periode 2015-2016 19 IBA's. Voor 2017 wordt de plaatsing van 1 IBA voorzien.

WATERKWANTITEIT

ACTIE 5B_B_0014: GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN TER BEVORDERING VAN WATERCONSERVERING EN AANVULLEN GRONDWATERLAGEN IN HET AFSTROOMGEBIED VAN DE WARMBEEK (WATERBEHEERDERS EN ANB)

In januari 2016 werd het LEADER project Drainage Plus opgestart in het gebied: Peer, Neerpelt, Hamont-Achel, Bocholt, Kinrooi en Bree (provincie Limburg). Met dit vervolgproject op het project 'Kempense landbouwers in de weer voor een duurzaam waterbeheer' wil men via demonstratie, begeleiding en kennisuitwisseling bijdragen tot een zo efficiënt mogelijke waterconservering in het gehele gebied van Plaatselijke Groep Leader Kempen & Maasland. Om dat te bereiken stellen agrobeheercentrum ECO2 en de projectpartners volgende doelstellingen voorop:

1. De omvorming van minstens 25ha klassiek drainage (KD) naar peilgestuurde drainage (PGD) en het opzetten van een begeleidingstraject dat landbouwers helpt bij de omvorming naar PGD.
2. Een zo breed mogelijke kennisoverdracht in het hele Kempen&Maasland LEADER-gebied omtrent de meerwaarde van PGD en waterconservering in de brede zin naar landbouwers en beleidsmakers. Dat gebeurt via demodagen, artikels in relevante pers, toelichtingen op vergaderingen van bedrijfspgilden, sectorgroepen, landbouwraden,....

Dit project loopt tot juni 2018. Meer info: <http://www.agrobeheercentrum.be>

OVERSTROMINGEN IN 2016

Tijdens de hevige neerslag periode van mei – juni 2016 trad de Warmbeek uit haar oevers in Achel, maar zonder ernstige wateroverlast tot gevolg.

VOEREN VAN EEN GEÏNTEGREERD WATERBELEID

ACTIE 9_C_0039: ORGANISEREN & COÖRDINEREN VAN GEBIEDSGERICHT OVERLEG VOOR HET AFSTROOMGEBIED VAN SPEERPUNT- EN AANDACHTSGEBIEDEN IN HET MAASBEKKEN (BEKKENSECRETARIAAT MAASBEKKEN)

Het integrale waterproject Warmbeek werd in 2014 opgestart. De Warmbeek was immers één van eerste speerpuntgebieden in Vlaanderen met via het eerste stroomgebiedbeheerplan. De voortgang van de acties en wordt jaarlijks in de projectgroep opgevolgd. Dit gebeurde op de 30 augustus 2016. Voor 2017 is het overleg van de projectgroep voorzien op 7/6/2017. Specifiek werd het integrale waterproject Warmbeek in de kijker gezet op de eerste editie van Maasbekken Binnenstebuiten op 4 oktober 2016. Met meer dan 50 aanwezigen was dit een geslaagde contactdag voor bestuursleden, ambtenaren en vertegenwoordigers van het middenveld.

Onze Nederlandse burens van provincie en waterschappen kwamen met belangstelling luisteren naar gouverneur Herman Reynders die de Vlaamse aanpak toelichtte. Ook gedeputeerden Rik Röttger van Antwerpen en Ludwig Vandenhove van Limburg waren aanwezig. Het bekkensecretariaat legde uit hoe overheden en belangengroepen samen aan tafel zitten om te kijken welke inspanningen er nog nodig zijn om die laatste duw te geven aan de kwaliteit van de Warmbeek.

De Vlaamse Milieumaatschappij lichtte het Europese Interreg project IMPAKT! toe waarmee het probleem van overstortend rioolwater over de grens heen wordt aangepakt.

Figuur 6: Afvissing aan vistrap 't Mulke tijdens Maasbekken Binnenstebuiten!

Agrobeheercentrum Eco2 toonde hoe boeren water conserveren op hun gronden en daarmee ook bijdragen tot een betere waterkwaliteit en -kwantiteit. Schepen Tonny Kauffmann van Neerpelt lichtte dan weer toe welke inspanningen gemeenten leveren.

Tijdens een aangename wandeling langs de kronkelende en kunstig omkaderde Warmbeek kregen de deelnemers de resultaten te zien. Aan het Mulke in Achel legde de Vlaamse Milieumaatschappij een nieuwe vistrap aan. Het provinciaal natuurcentrum LIKONA bewees daar met een afvissing dat onze meest waardevolle vissoorten zoals de beekprik er aanwezig zijn. Dankzij de vistrap kunnen die nu ook tot in de bovenlopen van de Warmbeek optrekken. Hopelijk kan de Warmbeek tot voorbeeld dienen voor andere waterlopen elders in Vlaanderen.

Advies IP speerpuntgebied Warmbeek

Het is cruciaal dat hermeanderingsproject aan de Achelse Kluis snel wordt uitgevoerd voor het halen van de KRW doelen tegen 2021. Dit project biedt structuurvariatie in een open tracé van de Warmbeek waardoor de waterplanten hier alle kansen krijgen om uit te groeien tot een gewenste gemeenschap, alsook ter ondersteuning van habitat 3260 in de Warmbeek. Daarnaast zorgt het beekherstelproject voor extra waterberging binnen de bedding. Het oplossen van het vismigratieknelpunt aan de Broekkantmolen (Neerpelt) geeft de vissen vrij spel in de Warmbeek. Dit is onder meer belangrijk voor de beschermde beekprik waarvoor specifieke instandhoudingsdoelstellingen zijn vooropgesteld in de Warmbeek.

CONCEPT

De Bosbeek ontspringt in As en mondt in Aldeneik (Maaseik) uit in de Maas. De Witbeek ontspringt in Meeuwen-Gruitrode en steekt in Kessenich (Kinrooi) de grens over, waar ze in de Itterbeek uitmondt die op haar beurt in de Maas komt. De Witbeek en de Bosbeek zijn nauw met elkaar verbonden. De Witbeek vormt immers gedeeltelijk de historische bedding van de Bosbeek en momenteel lopen ze dan ook gedeeltelijk door dezelfde vallei. Aan het verdeelwerk in Opoeteren mengen de waterstromen van beide beken.

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

De bovenloop van de Bosbeek (stroomopwaarts de Zuid-Willemsvaart) heeft in het algemeen een goede structuurkwaliteit, maar door de vele vismigratieknelpunten is dit deel gefragmenteerd en onbereikbaar voor vissen vanuit de Maas. Het stroomgebiedbeheerplan voorziet om de verbinding tussen de Maas en de bovenloop van de Bosbeek (stroomopwaarts de Zuid-Willemsvaart) te realiseren via de Witbeek. Door het onderhoudsregime afwaarts Neeroeteren om de nodige afvoer te garanderen en de doortocht door Maaseik is de Bosbeek veel minder geschikt als een robuuste natuurverbinding. Binnen deze visie is het prioritair om de vismigratieknelpunten in de bovenloop te saneren en de verbinding met de Witbeek te realiseren. Deze acties zijn onlosmakelijk verbonden met de ingrepen het overstromingsrisico in Opoeteren en vooral Neeroeteren terug te dringen (zie subtitel 'Waterkwantiteit'). Hiervoor zijn in 2016 en begin 2017 verschillende scenario-analyses opgestart die o.a. een bypass voorzien voor de Dorpermolen, Neermolen en Levermolen. Op kortere termijn werden in 2016 wel al enkele maatregelen aanbesteed zoals het verwijderen van de restanten van de Gerbruggenmolen en de Aldeneikermolen, alsook het wegwerken van een kleine drempel afwaarts Opoeteren.

In het gebied 'Boterakker' in Kessenich is tientallen jaren aan grindontginning gedaan. Intussen is de ontgrinding van de Boterakker afgelopen en zijn de grondwerken voor de herinrichting van het gebied (aanvullingen, oeververdediging, dijken,...) afgewerkt.

In de nabestemmingsplannen voor het ontginningsgebied is voorzien dat langs de Witbeek over bijna 1,3 km een 30 meter brede zone ingericht wordt in functie van natuurontwikkeling.

In 2016 werd het project 22.153G geadviseerd. In 2010 werd het technisch plan 22.153 'Aanleg RWA-streng Venlosesteenweg en bouwen OS Van Eycklaan (Maaseik)' gunstig geadviseerd, mits voldaan aan een aantal voorwaarden. Samen met de melding van het project werd ook het technisch plan van het Lokaal Pact (LP) Cat 3 van dit project (22.153G) in 2016 ingediend. 22153G omvat de bijkomende aanleg van een DWA streng in het gekozen tracé van 22153.

Terugkoppeling advisering Optimalisatieprogramma 2018-2022

Binnen het optimalisatieprogramma werden drie projecten goedgekeurd voor zuiveringsgebied Neeroeteren. Project 23297 werd in het advies van het bekkenbestuur zeer hoog geprioriteerd omdat dit project centraal staat in het integrale waterproject Bosbeek -Witbeek. Het project is relevant voor zowel de waterkwaliteit als het kwantiteitsvraagstuk. Ook kan hiermee opnieuw het vastgelopen project 22604 – As – Optimaliseren overstorten Collector Bosbeek fase 1 bekeken worden. Project 23297 omhelst in de eerste plaats een studie door de rioolbeheerders om gerichte voorstellen te formuleren. Van zodra deze er zijn wordt er ook budget aan deze actie gekoppeld. Een nieuwe studie is nodig, gezien de veranderde situatie met de parallelle collector ten noorden van de vallei en de gewijzigde code van goede praktijk sinds de laatste hydronautstudie.

projectnr	gemeente	Project	budget
21489V1	MAASEIK	Aanleg riolering in de Venlosesteenweg	3.627.103 EUR
21489V2	MAASEIK	Rioleringswerken Javanastraat (gemeentelijk aandeel)	4.124.250 EUR
23297	AS, OPGLABBEEK, MAASEIK	Renovatie oude collector Bosbeek	0 EUR

Voor het afstroomgebied van de Bosbeek werden in 2016 geen infrastructuurprojecten opgenomen voor subsidie via het gemeentelijks investeringsprogramma.

Voor het afstroomgebied van de Bosbeek werden in 2016 24 IBA's (As) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma.

ACTIE 6_H_0007: REALISATIE VAN BESCHERMINGSDIJKEN LANGS DE BOSBEEK MET MAXIMALE BEHOUD VAN BERGINGSCAPACITEIT VALLEIGEBIED IN SAMENHANG MET OPTIMALISATIE DEBIETSVERTDELING BOSBEEK-WITBEEK EN REALISATIE GOG EN BYPASS (VMM)

**ACTIE 6_I_0024 - INRICHTEN VAN BYPASS OP DE BOSBEEK TER HOOGTE VAN DE NEERMOLEN TE NEEROETEREN
IN SAMENHANG MET OPTIMALISATIE DEBIETSDERDELING BOSBEEK-WITBEEK, BOUWEN GOG EN LOKALE
BESCHERMING (VMM)**

Het stroomgebiedbeheerplan bevat verschillende acties m.b.t. het reduceren van de wateroverlast vanuit de Bosbeek en de Witbeek in Opoeteren en Neeroeteren. Deze acties hangen ook nauw samen met verder structuurverbetering op deze waterlopen (oa. saneren van vismigratieknelpunten). Binnen het integraal project Bosbeek – Witbeek worden deze acties verder verfijnd en afgestemd, maar ook aangevuld met andere complementaire acties.

De verschillende mogelijkheden voor de vermindering van het overstromingsrisico in Opoeteren en Neeroeteren worden momenteel in detail onderzocht. Hierbij is een specifieke aandacht voor de impact van de maatregelen op de natuurkwaliteit: het overstromingswater is potentieel nadelig voor de aanwezige vegetatie en de opgelegde natuurdoelstellingen in het valleigebied. In de loop van 2016 werden hiervoor gesprekken gevoerd tussen de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt. In dit kader werd ook in opdracht van ANB door het Instituut voor Bosonderzoek in 2016 een nieuwe habitatkaart opgemaakt voor de Bosbeekvallei. Om de waterkwaliteit bij hoogwater effectief te kennen werd gelijktijdig door de VMM een specifieke waterkwaliteitscampagne opgestart met multi-parametersondes en staalnames bij hoog water. Ook in 2017 zullen hiervoor nog stalen genomen worden. Ondertussen werd aan Aquafin via het optimalisatieprogramma van de saneringsinfrastructuur (OP2018) de opdracht gegeven om een studie te starten naar reductie van de overstortwerking en eventueel vervanging van de oude collector Bosbeek. In dat opzicht werden ook twee gemeentelijke rioleringsdossiers voor Maaseik in 2016 goedgekeurd.

Ook ter hoogte van de Slagmolen op de grens van Maaseik en Opglabbeek is er een kritiek overstromingsrisico. Ook hiervoor werden in 2016 concrete oplossingen naar voor geschoven.

In de loop van de 2017 zullen de volgende stappen genomen worden om de wateroverlast te reduceren, beekstructuur en waterkwaliteit te verbeteren. Op kortere termijn worden in het voorjaar

van 2017 wel al enkele maatregelen uitgevoerd zoals een lokale dijkverhoging langs de Bosbeek op een traject net opwaarts de Zuid-Willemswaard en het verwijderen van de restanten van de Gerbruggenmolen en de Aldeneikermolen. Afwaarts Neeroeteren zullen in 2017 opmetingen gebeuren om het uitgevoerde onderhoud hier te optimaliseren.

Figuur 7: Restant Gerbruggemolen op de Bosbeek in Maaseik

OVERSTROMINGEN IN 2016

Op basis van politie- en brandweerinterventies van 30 mei t.e.m. 18 juni 2016 inventariseerde stad Maaseik ongeveer 500 gevallen van wateroverlast, t.g.v. overtopping, afstromend hemelwater of rioleringsproblematiek. Tijdens twee momenten werd de gemeentelijke rampenfase afgekondigd. Daarnaast waren het niet enkel piekdebieten die gevolgen hadden in Maaseik, maar ook de korte opeenvolging van de buien met overstromingen tot gevolg die ervoor zorgde dat het grondwaterpeil in de bodem lange tijd nodig om te dalen met andere effecten tot gevolg. Er is dan ook uitzonderlijk veel neerslag gevallen op korte tijd. De neerslag op 15-daagse basis betrof max 190 mm op 07/06/2016, hetgeen overeenkomt met een terugkeerperiode van 50 jaar.

Vooraf begin juni zijn er langs de Bosbeek en Witbeek omvangrijke overstromingen geweest. Aan de Slagmolen overstroomde de Bosbeek op linkeroever waardoor de Molenweg (Opplabbeek) blank stond en de parking en feestzaal van de Slagmolen overstroomden. De aanwezige beverdam spoelde hierbij weg.

In Opoeteren kwam de cafetaria van de Bergeindevijvers aan de Vossenstraat onder water. Ter hoogte van de bruggen aan Vossenstraat, Berkendijk en Jaenendijk stonden straten blank. Het centrum van Opoeteren werd gevrijwaard van wateroverlast.

A photograph showing a flooded residential street. A red fire truck is parked in the middle of the flooded road, with a white van parked to its right. A person in a blue jacket and yellow pants is standing on the left side of the road, near a white building with a black door. The water is murky brown and reflects the sky. In the background, there are more buildings and a red car.

Ter hoogte van het sluisrestant in de Ziepstraat was er overtopping van de Bosbeek langs rechteroever en kregen een aantal huizen water in de kelder. Alle tuinen en achterliggende weides stonden onder water. Afwaarts de brug Ziepstraat overstroomde de Bosbeek zowel op linker- als op rechteroever. Zowel kelders alsook de tuinen stonden daar onder water. Om erger te voorkomen werden er pompen opgesteld om water van de Bosbeek-Witbeek over te pompen naar de Zuid-Willemsvaart.

Figuur 8: Wateroverlast in de Volmolenstraat (Maaseik)

Aan natuurgebied Tösch sijpelde er water door de dijk op rechteroever waardoor een bres ontstond van 1,5 m lang en 60 cm diep. De bres in de dijk werd voorlopig gedicht met zandzakjes.

Daarnaast werden ook minder kritieke overstromingen vastgesteld verder afwaarts langs de Witbeek in Kinrooi (landbouwgebied) en langs diverse zijwaterlopen van de Bosbeek (o.a. Lietenbeek).

In de cluster Bosbeek-Witbeek ligt het **signaalgebied WUG Neroeteren (Maaseik)**. Het signaalgebied bestaat uit verschillende delen, gelegen in woonuitbreidingsgebied (WUG), woongebied en recreatiegebied. Het recreatiegebied (westelijke gebied) heeft een middelgrote overstromingskans, het woongebied en het WUG langs de Elerweg een grote overstromingskans en het oostelijke WUG

een middelgrote tot grote overstromingskans.

De fiche werd op 17 november 2015 goedgekeurd op de algemene bekkenvergadering Maasbekken. De beslissing luidt als volgt: De delen van het signaalgebied gelegen in woongebied en de woonuitbreidingsgebieden komen (vanuit het watersysteem) niet in aanmerking voor verdere ontwikkeling aangezien ze in overstromingsgevoelig gebied gelegen zijn. Voor het deel in recreatiegebied gelden volgende voorwaarden bij toepassing van de watertoets:

- Het vloerpeil van de gebouwen moet voldoende hoog liggen om overstromingsveilig te zijn;
- Er mag geen ruimte voor water verloren gaan, noch in oppervlakte, noch in volume;
- Er mogen geen ondergrondse kelders worden gebouwd;
- Er mogen geen ondergrondse stookolietanks worden aangelegd.

Dit signaalgebied behoort tot de 3e reeks van signaalgebieden waarvan de startbeslissingen op 31 maart 2017 werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Meer informatie over de signaalgebieden kan u raadplegen op www.signaalgebieden.be.

VOEREN VAN EEN GEÏNTEGREERD WATERBELEID

ACTIE 9_C_0039: ORGANISEREN & COÖRDINEREN VAN GEBIEDSGERICHT OVERLEG VOOR HET AFSTROOMGEBIED VAN SPEERPUNT- EN AANDACHTSGEBIEDEN IN HET MAASBEKKEN: BOSBEEK-WITBEEK (BEKKENSECRETARIAAT MAASBEKKEN)

De Bosbeek is een speerpuntgebied van het stroomgebiedbeheerplan 2016-2021. Dat wil zeggen dat we er tegen 2021 een goede watertoestand willen halen. Om dit proces te begeleiden, heeft het bekkensecretariaat in juni 2016 het integraal waterproject Bosbeek – Witbeek opgestart. De Witbeek is aan het project toegevoegd omdat deze beek deels in de historische bedding van de Bosbeek stroomt, beide waterlopen verbonden zijn via het verdeelwerk in Neeroeteren, en onderzocht wordt of vismigratie vanuit de Maas naar de bovenloop van de Bosbeek via de Witbeek kan gerealiseerd worden. De Witbeek vormt dus een schakel in het herstel van de Bosbeek.

Figuur 9: Vergadering IWP Bosbeek-Witbeek

Vanaf de opstart van het integraal waterproject werden alle organisaties uitgenodigd die werkzaam zijn rond de Bosbeek en de Witbeek: gemeentes (As, Opglabbeek, Maaseik en Kinrooi), , waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, watering Het Grootbroek), rioolbeheerders (Infrax, Aquafin), overige betrokken administraties (Vlaamse Landmaatschappij, Agentschap voor Natuur en Bos, Onroerend Erfgoed), natuur- en landbouwverenigingen (Limburgs Landschap, Natuurpunt, Boerenbond, Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting) en het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Samen

Witbeek: Het bekkenbestuur vraagt provincie Limburg en Watering Grootbroek om in 2017-2018 volgende zaken te bekijken: Voor een robuuste natuurverbinding via de Witbeek tussen de bovenloop van de Bosbeek en de Maas, is een verbetering van de structuurkwaliteit op de Witbeek nodig: minstens het oplossen van de resterende vismigratieknelpunten (Diestersteenweg, bodemval aan het Kanaal) als het creëren van ecologische stapstenen tussen Kessenich en Neeroeteren. Het actieplan van het integraal waterproject Bosbeek-Witbeek heeft in dit opzicht een actie geformuleerd om dit verder te onderzoeken binnen het habitatrichtlijngebied Jagersborg voor de Witbeek en Schaagterziep. Tegelijk met het terugdringen van de wateroverlast kan binnen dit gebied gezocht worden naar het vergroten van de waterconservering (dempen van grachten zodat minder snel water naar de Witbeek gaat) en/of eventueel bijkomende waterberging voor de Witbeek. Eveneens in het kader van de wateroverlast adviseert het bekkenbestuur om de overwelving van de Witbeek onder de Diestersteenweg te vergroten opdat deze niet langer opstuwing naar Neeroeteren veroorzaakt. Gezien Aquafin de renovatie van Collector Kinrooierdijk momentele voorbereid, met herstel in open sleuf onder de gewestweg adviseert het bekkenbestuur Maasbekken om deze opportuniteit te benutten voor het vergroten van de doorsteek waarbij ook het vismigratieknelpunt kan gesaneerd worden.

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 1: bijsturingen acties Bosbeek & Witbeek (= speerpuntgebied Bosbeek)

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
8A_E_0300	Ecologische herinrichting van de Witbeek na de ontgrinding van het gebied Boterakker in Kinrooi	THV Rekin/Steengoed	Natuurpunt, ANB, gemeente Kinrooi, Provincie Limburg	KRLW	Nieuwe actie	

De Mark stroomt door Merksplas, Rijkevorsel en Hoogstraten en stroomt via Meersel-Dreef richting Nederland. Het Merkske, een zijbeek van de Mark, stroomt door Hoogstraten, Mersplas en Baarle-Hertog en vormt een natuurlijke grens tussen Nederland en België.

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

In het afstroomgebied het Merske ligt slechts één rood Mapmeetpunt, de Kromvenloop, welke opgevolgd wordt door CVBB (Proefcentrum Hoogstraten). In dit afstroomgebied werden in 2016 12 percelen bemonsterd op nitraatresidu. Alle telers met te hoge nitraatresidu's zijn opgenomen via de Intensieve aanpak, waardoor hier geen extra waterkwaliteitsgroep werd toegepast.

In Merksplas is in april 2016 de ruilverkavelingsakte van de ruilverkaveling Zondereigen ondertekend waarmee de eigendom van de nieuwe percelen officieel wordt overgedragen aan de nieuwe eigenaars. Dat is een belangrijke stap in het voltooiën van dit ruilverkavelingsproject. Het draagt bij tot de toekomst van een duurzame landbouw en in de kwaliteit van de open ruimte in het gebied, gelegen op het grondgebied van Merksplas, Baarle-Hertog, Turnhout en Hoogstraten.

Grondruil in deze vallei maakte het mogelijk om een grensoverschrijdend natuurgebied aan te leggen. Intensieve landbouwgrond werd uit de vallei geruimd waardoor minder landbouwnutriënten de Noordermark of het Merkske bereiken. Door de aanleg van enkele rietmoerassen op zijlopen van het Merkske en de Noordermark en de aanleg van plasbermen langs enkele waterlopen is er bijkomend aandacht voor de waterkwaliteit komende van hogere gronden. Ongeveer een 100-tal hectare voormalige landbouwgronden werd tijdens het project ingericht om natuurdoelen te realiseren ter hoogte van Wortel-Kolonie, het Moer en het beekdal van Merkske/Markske en Noordermark. Daarvoor werd grosso modo 100.000 m³ voedselrijke bouwvoor afgegraven.

ACTIE 7B_D_0007: GEBIEDSGERICHT PROJECT OM VERONTREINIGING MET NUTRIËNTEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUWSECTOR TERUG TE DRINGEN IN HET AFSTROOMGEBIED VAN DE MARK (VLM, CVBB, BEKKENSECRETARIAAT MAASBEKKEN)

In het afstroomgebied de Mark volgt het CVBB 8 rode Mapmeetpunten op. Omwille van de ligging worden deze opgevolgd vanuit het Proefcentrum Hoogstraten. Voor het ganse afstroomgebied werden in 2016 in totaal 101 percelen bemonsterd op nitraatresidu. Voor telers met een nitraatresidu's van meer dan 120 kg N-NO₃/ha werd een begeleiding aangeboden door CVBB. In totaal betreft het 16 telers. Voor 5 Mapmeetpunten werden in 2016 waterkwaliteitsgroepen opgericht.

Ruilverkaveling Rijkevorsel - Wortel

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) heeft een ontwerp opgesteld voor het ruilverkavelingsproject Rijkevorsel-Wortel dat landbouw en natuur beter groepeerd. Het concept voor de inrichting van dit ruilverkavelingsgebied is een optimale landbouwinrichting binnen een landschappelijke hoofdstructuur en buiten de beekvalleien van de Mark en de Kleine Mark, de depressies van de Bolkse beek en de Hollandse loop. De waterkwaliteit wordt hierbij verbeterd door het verhogen van het zelfreinigend vermogen van het waterlopen- en slotenstelsel door de aanleg van natuurtechnische profielen, door het uitruilen van intensieve landbouw uit de vallei van de Mark en door de aanleg van open bufferbekkens ter hoogte van riool-overstorten.

In 2017 wordt een plan-MER op het geactualiseerde ruilverkavelingsplan opgesteld. In de loop van 2018 vindt een openbaar onderzoek plaats. Na een nuttigverklaring door de bevoegde minister (gepland in 2019) kunnen de inrichtingswerken vanaf 2022 plaatsvinden.

UITBOUW EN OPTIMALISATIE WATERZUIVERINGSINFRASTRUCTUUR

BOVENGEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B_I_0015 EN 7B_J_0011)

Het afstroomgebied van de Mark kent een zuiveringsgraad van 80% en die die van het Merkske 59% . Naast gemeentelijke aansluitingsprojecten zijn er nog verschillende bovengemeentelijke aansluitingsprojecten te verwezenlijken. In 2016 werden volgende projecten formeel afgerond:

- 22657: Collector Hoogstraatsesteenweg - Klein Gammel in Rijkevorsel
- 23067: Renovatie en slibontwatering aan RWZI Hoogstraten
- 22472 en 22472G: Collector Opstal in Merksplas
- 22649: Collector Hoevestraat in Merksplas

TP AQF die in 2016 door het bekkensecretariaat werden geadviseerd

In 2016 werd het Project 22.613 – Collector Meerleseweg-Groot Eyssel (Hoogstraten) voorwaardelijk gunstig geadviseerd. Dit project voorziet in de aanleg van een gescheiden riolering in de Meerleseweg en Groot-Eyssel. De riolering zal worden aangelegd onder rijbaan

ACTIE 5B_B_0015 GEBIEDSGERICHT PROJECT TER BEVORDERING VAN WATERCONSERVERING EN OMVERDROGING TEGEN TE GAAN IN HET AFSTROOMGEBIED VAN DE MARK (PROVINCIE ANTWERPEN, VLM EN ANB)

De VLM heeft een ontwerp opgesteld voor het ruilverkavelingsproject Rijkvorsel-Wortel dat landbouw en natuur beter groepeert. Het gaat om een gebied van ongeveer 2.500 hectare dat zich situeert tussen de grens met Nederland, Wortel-Kolonie en de gewestweg van Rijkvorsel naar Merksplas. Het concept voor de inrichting van dit ruilverkavelingsgebied is een optimale landbouwinrichting binnen een landschappelijke hoofdstructuur en buiten de beekvalleien van de Mark en de Kleine Mark, de depressies van de Bolkse beek en de Hollandse loop, de weidevogelgebieden van Polderheide en Bolk, de Noordzuid-boscorridor van Wortel-kolonie en de landbouwenclave met bestemming bos in het zuiden van Wortel-kolonie.

Het bergen van het oppervlaktewater in de haarvaten van het te ontwerpen slotenstelsel, voorkomt wateroverlast in de vallei van de Mark. Ook het verhogen van het intern bergend vermogen van het waterlopenstelsel, vermijdt wateroverlast.

In 2017 wordt een plan-MER op het geactualiseerde ruilverkavelingsplan opgesteld. In de loop van 2018 vindt een openbaar onderzoek plaats. Na een nuttigverklaring door de bevoegde minister (2019) kunnen de inrichtingswerken vanaf 2022 plaatsvinden.

De Mark treedt bij zeer zware, langdurige en overvloedige regenval steeds buiten zijn oevers in het gedeelte dat niet is rechtgetrokken, namelijk de bovenloop vanaf Wortel tot de Bredase weg in Minderhout (Hoogstraten). Het gedeelte afwaarts vanaf deze weg tot de Nederlandse grens blijft grotendeels gevrijwaard van overstromingen. Ook het gebied waar de Kleine Mark en de Mark

samenkomen is zeer overstromingsgevoelig, echter zonder grote overlast tot gevolg. Langsgeen het Merskske zijn geen kritische overstromingen.

VOEREN VAN EEN GEÏNTEGREERD WATERBELEID

ACTIE 9_C_0039 ORGANISEREN & COÖRDINEREN VAN GEBIEDSGERICHT OVERLEG VOOR HET AFSTROOMGEBIED VAN SPEERPUNT- EN AANDACHTSGEBIEDEN IN HET MAASBEKKEN: MERKSKE (BEKKENSECRETARIAAT MAASBEKKEN, WATERSCHAP BRABANTSE DELTA)

Zowel in het Vlaamse als het Nederlandse stroomgebiedbeheerplan is de vallei van het Merkske een prioritair gebied voor het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Dat het Merkske grensvormend is, heeft er voor gezorgd dat ze haar natuurlijke loop heeft kunnen behouden, daar waar andere waterlopen rechtgetrokken werden.

In de aanloop van een gezamenlijk integraal waterproject voerden het waterschap Brabantse Delta, de Vlaamse Milieumaatschappij en het bekkensecretariaat Maasbekken in 2016 een analyse uit van het watersysteem. De reden waarom specifieke parameters een onvoldoende halen, wordt blootgelegd. Dat gebeurt o.a. op basis van terreinbezoeken en bijkomende staalnames. Zowel Nederland als Vlaanderen maken op basis van hun data een analyse van het watersysteem. Nadien wordt dit samengebracht in een gezamenlijk synthesesedocument. Deze doorlichting is een eerste stap om later dit jaar tot een gezamenlijk grensoverschrijdend project, met een gemeenschappelijk actieplan voor dit buitengewoon gebied te komen. Hierin zal o.m. aandacht zijn een reductie van nutriënteninput vanuit de landbouw, het terugdringen van de overstortwerking bij KWZI Zondereigen en optimalisatie van de stromingsdynamiek. Het is de bedoeling om een integraal waterproject in 2017 effectief op te starten met alle betrokken in het gebied.

Meer informatie over het gebiedsgericht overleg vindt u op de [website van het Maasbekken](#).

Advisering IP Mark & Merkske

Merkske:

Het bekkenbestuur vraagt aan de waterbeheerders van het Merkske om in 2017 en 2018 concrete maatregelen te formuleren en in te voeren om de waterhuishouding en stromingsvariatie voor het Merkske, Noordermark en Markske verder te herstellen. Dit zal bijdragen tot de gewenste fauna en flora, noodzakelijk voor het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen.

Mark: Een beekherstelproject met ondermeer het aantakken van oude meanders en de vispassage aan de Laermolen werd reeds aangekondigd op een vorige investeringsprogramma van de Vlaamse Milieumaatschappij. Het bekkenbestuur vraagt de VMM om dit project nu te concretiseren. Deze verbetering van de beekstructuur is niet alleen nodig voor de Mark maar

eveneens relevant voor speerpuntgebied Merkske. De toestand van het Merkske kan niet los van de Mark gezien worden. Het betreft 1 rivierecosysteem. De Laermolen vormt het laatste migratieknelpunt op de Mark en verhindert de verbinding tussen de vallei van het Merkske en het ecologisch interessante trajecten op de Mark gelegen in de bovenlopen. Om dit te benadrukken laat ANB expliciet weten dat het oplossen van dit knelpunt prioritair is en een co-financieringsvoorstel hiervoor kan ingediend worden bij de Provinciale Visserijcommissie Antwerpen. Een beekherstelproject laat meer soorten toe en biedt mogelijkheden om hun areaal uit te breiden en grotere populaties aan te nemen waardoor ze meer weerstand kunnen.

CONCEPT

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 2: bijsturingen acties Mark & Merkske (= speerpuntgebied Merkske en aangedachtsgebied Mark)

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
8A_C_0018	Wegwerken van vismigratieknelpunten voor waterlichaam Heerlese Loop	Provincie Antwerpen, De Watering Beneden mark	Waterschap Brabantse Delta	KRLW	Geschrapte actie	Gezien de structuur van deze bovenstroomse waterloop, de mindere waterkwaliteit en de droogtegevoeligheid zal het oplossen van dit vismigratieknelpunt in kwantiteit en aantal soorten een beperkt resultaat opleveren.

2.2.4 Complex Abeek (= speerpuntgebied Abeek, aandachtsgebieden Lossing en Itterbeek I en II)

De Lossing ligt grotendeels in de historische bedding van de Abeek en stroomt van Bree tot Molenbeersel (Kinrooi) waar het de grens kruist en in Nederland als de Uffelse Beek verderstroomt naar de Maas. De Abeek stroomt deels in een gegraven bedding naar de Gemeenschappelijke Maas in Ophoven (Kinrooi). Hierbij kruisen de Abeek en de Itterbeek elkaar op hetzelfde niveau waardoor de watermassa's elkaars loop beïnvloeden. De Itterbeek stroomt richting Nederland en samen met de Witbeek wordt deze vlak over grens de Thornerbeek.

Meer informatie over C omplex Abeek vindt u op de [website van het Maasbekken](#).

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

ACTIE: 8A_C_596 OPlossen VISMIGRATIEKNELPUNT GALDERMANSMOLEN (PROVINCIE LIMBURG)

De waterval aan het molenrad van de Galdermanskolen op de Itterbeek in Tongerlo (Bree), met een hoogteverschil van meer dan 1 meter, vormde een obstakel voor migrerende vissen. Deze molen wordt echter nog gebruikt om te malen. Daarom werd een oplossing uitgewerkt die zowel voor de vissen als voor de molenaar positief is.

Provincie Limburg legde eind 2016 een vistrap aan aan de Galdermanskolen. Wegens ruimtegebrek kon op deze locatie geen lange bypass worden voorzien. De beschikbare ruimte liet hier enkel toe om te opteren voor een korte nevengeul uitgerust met verticale sleufopeningen. De kleinere (en tevens beschermde) bodemvissen zoals beekprikken en bermpjes, kunnen op die manier vlot passeren in de Itterbeek. Deze ingreep biedt een oplossing voor dit vismigratieknelpunt en de molenaar.

De werken werden uitgevoerd voor een bedrag van ongeveer 125 000 euro, waarvan 100 000 euro gesubsidieerd werd door ANB (Visserijfonds).

Figuur 10: Vistrap aan de Galdermanskolen op de Itterbeek in Bree

ACTIE 8A_C_595 OPlossen VISMIGRATIEKNELPUNT KEYARTMOLEN (PROVINCIE LIMBURG)

De huidige stuw (1.34m) zal vispasseerbaar worden gemaakt door de aanleg van 18 vistrappen. De gronden werden in 2016 door de provincie aangekocht en een ontwerp werd opgesteld. De uitvoering is gepland voor 2018.

(Het volledige advies van het bekkenbestuur van het Maasbekken bij het Optimalisatieprogramma 2019-2023 vindt u op pag. 84 in bijlage 2 van het WUP 2016.)

Langs de Abeek waren er op verschillende plaatsen niet-kritieke overstromingen: aan de Luysmolen overstroomde de Abeek op linkeroever net voor het sluiswerk. Waar de Abeek de grens vormt in Kinrooi waren er overstromingen op rechteroever en verder afwaarts tot Woutershof waren er overstromingen op zowel de linker- als de rechteroever.

De Itterbeek is in Opitter ook op een aantal plaatsen uit haar oevers getreden langs beide kanten van de Molenstraat.

ACTIE 9_C_0039: ORGANISEREN & COÖRDINEREN VAN GEBIEDSGERICHT OVERLEG VOOR HET AFSTROOMGEBIED VAN SPEERPUNT- EN AANDACHTSGEBIEDEN IN HET MAASBEKKEN: COMPLEX ABECK (BEKKENSECRETARIAAT MAASBEKKEN)

Vorbereidingen aangevangen: screening Itterbeek uitgevoerd, Abeek screening opgestart. Lossing in de loop van dit jaar. Nadien wordt gestart met Integraal waterproject voor Abeek-Lossing-Itterbeek.

Abeek: de ecohydrologische studie voor de afwatering van de Abeek staat al meer dan 5j on hold. Het uitvoeren van deze studie is cruciale eerste stap en bepaalt mee de focus van het op te starten integraal waterproject 'complex Abeek'. Het bekkenbestuur Maasbekken dringt bij de VMM aan om deze studie nog in 2017 op te starten. Daarnaast wordt gevraagd om op korte termijn een oplossing voor de vispassage van de Abroxmolen uit te werken. Het wegwerken van dit knelpunt is strategisch belangrijk voor een relictpopulatie van serpeling tussen N76 en de Zuid-Willemsvaart. Hiermee kan hun areaal uitgebreid worden tot aan de Broekmolen.

De Itterbeek opwaarts het verdeelwerk kent een goede waterkwaliteit. Door de

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 3: bijsturingen acties Complex Abeek (= speerpuntgebied Abeek, aandachtsgebieden Lossing en Itterbeek I en II)

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
4B_E_0 281	Sanering van vismigratieknelpunten op de Abeek opwaarts de Zuid-Willemsvaart	VMM, Provincie Limburg		KRLW	aapassing	Watering de Vreenebeek moet worden toegevoegd als initiatiefnemer
5B_E_0 060	Beheer beverdammen	Watering het Grootbroek	Watering Vreenebeek, Provincie Limburg	ORL/KRLW	Nieuwe actie	Deze actie is nieuw geformuleerd is afkomstig van een goedgekeurd LEADER project.

2.2.6 Dommel (= aandachtsgebied)

De Dommel ontspringt op het Kempisch plateau op de grens van Meeuwen-Gruitrode en Peer en stroomt via Overpelt en Neerpelt richting Nederland. In 's-Hertogenbosch komt de Dommel samen met de Aa om als Dieze in de Maas uit te monden.

Meer informatie over de Dommel vindt u op de [website van het Maasbekken](#).

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

ACTIE 8A_E_0239 HERINRICHTING VAN DE DOMMEL EN DE KLEINBEEK IN PEER (WATERING DE DOMMELVALLEI EN PROVINCIE LIMBURG)

In de jaren '60 werd de Dommel en de Kleinbeek recht getrokken. Tevens werden er bodemvallen gebouwd om de stroomsnelheid af te remmen. De nieuw gegraven waterlopen werden korter en dieper met structuurverarming in de waterloop en verschraling van de biodiversiteit tot gevolg.

De watering De Dommelvallei startte in het najaar van 2016 structuurverbeteringswerken op de Dommel en de Kleinbeek ten noordwesten van het centrum van Peer (Mullemer Bemden). De Dommel en de Kleinbeek zullen over een afstand van ongeveer 600 m opnieuw meanderen. Tijdens deze werken worden ook de laatste vismigratieknelpunten (2 stuwen en de uiker onder de Dijkerstraat) op de Dommel opgelost door kleine natuurlijke vistrappen met een variatie van stroomsnelheden aan te brengen. De taluds worden onder diverse hellingen aangebracht.

Figuur 11: Herinrichting Dommel en Kleinbeek in Peer

De meanderende waterlopen zorgen voor een vertraagde afvoer en bij felle regenval kan de Dommel plaatselijk weer buiten de oevers treden.

Na de werken is het gebied toegankelijk voor de wandelaar; er worden verschillende bruggen en knuppelpaden voorzien.

De werken worden betoelaagd door de VMM, Provincie Limburg, ANB en de stad Peer.

INTERREGPROJECT VA: IMPAKT!

Hoge natuurdoelstellingen in de grensoverschrijdende waterlopen Dommel en Warmbeek/Tongelreep zijn een grote uitdaging voor regionale waterkwaliteitsbeheerders. Een belangrijk knelpunt om de gewenste waterkwaliteit te behalen is het huidige beheer van de riolering en de zuivering van rioolwater. Vooral tijdens regenperiodes stort vervuild water vanuit de rioolstelsels over naar

In 2016 werd hierom het project 'IMPAKT!' opgestart voor drie jaar. IMPAKT! zet in op een innovatieve aanpak voor verbetering van de waterkwaliteit door middel van hydrobiologisch onderzoek naar vis, macrofauna en waterplanten. Daarnaast wil ze inzicht krijgen in de verschillende overstorten, lozingspunten en waterloopkwaliteit dankzij een nauwgezette meetcampagne en de ontwikkeling van verscheidene virtuele modellen van riolering, rioolwaterzuivering en waterloop. Op basis daarvan worden de meest kosteneffectieve maatregelen bepaald waarmee de knelpunten kunnen worden opgelost. Het gaat hierbij om een integrale aanpak, die in de betreffende waterlopen zorgt voor een duurzaam en blijvend herstel van waternatuur. We hanteren het uitgangspunt, dat lozingen vanuit de afvalwaterketen geen belemmering mogen vormen op ecologisch beekherstel.

UITBOUW EN OPTIMALISATIE WATERZUIVERINGSINFRASTRUCTUUR

De zuiveringsgraad in het stroomgebied van de Dommel is 95.1%. De focus bij dit gebied ligt bij gemeentelijke aansluitingen maar vooral optimalisatie van het rioleringsstelsel. Dit vraagt ondermeer het afkoppelen van hemel- en drainagewater van afvalwater, het aanpassen van overstortconstructies of een betere sturing in het stelsel. Voor ondermeer een beter begrip van de overstortwerking in het gebied van de Warmbeek en de Dommel werd het Interregproject IMPAKT! opgestart. Hierin onderzoeken de Vlaamse Milieumaatschappij en Aquafin NV de werking van overstorten en het effect ervan op de waterkwaliteit, om uiteindelijk gerichte maatregelen te formuleren. Binnen het project worden ook innovatieve technieken uitgetoetst, zo wordt gewerkt aan een specifieke randvoorziening aan een veelwerkend overstort langs de Bollisserbeek.

TP AQF die in 2016 door het bekkensecretariaat werden geadviseerd

Terugkoppeling advisering Optimalisatieprogramma 2018-2022

<i>projectnr</i>	<i>gemeente</i>	<i>Project</i>	<i>budget</i>
23186	HECHTEL-EKSEL	Renovatie RWZI Eksel	1.650.000 EUR

Binnen het aandachtsgebied van de Dommel wordt volgend project prioritair geacht:

Zuiveringsgebied Peer kampt met ernstige verdunning in het stelsel en overstortwerking naar de waterlopen. Dit project speelt daar op in. Mogelijks wordt hier de problematiek wel deels opgelost door een GIP project. Eerst blijkt een aanpassing van de hydronautstudie nodig te zijn om de noodzaak van het project te bepalen. Daarnaast loopt het IMPAKT! project om effect van overstort op het watersysteem te bepalen.

GEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B_I_0016, 7B_J_0010)

INDIVIDUELE ZUIVERING (ACTIES 7B I 0075, 7B I 0017)

Bekkenspecifiek deel Maasbekken

Dommel (= aandachtsgebied)

WATERKWANTITEIT

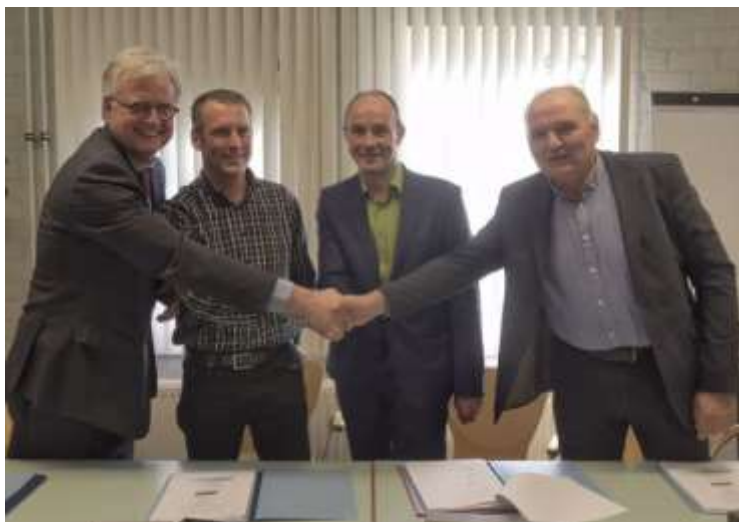
Een onweer over het volledige stroomgebied van de Dommel zorgde er op 2 juni voor dat het wachtbekken van Overpelt is beginnen te vullen. De vulling is gestopt wanneer het waterpeil in het wachtbekken op 44.0 mTAW stond. Dit komt overeen met een totaal bergingsvolume van 180.000m³ en een vulling van 86%, hetgeen zich ongeveer eens per 25 jaar zou voordoen. Er waren verder geen noemenswaardige overstromingen vanuit de Dommel. Lokaal waren er wel kritieke situaties, ondermeer in Lommel langs de Eindergatloop. De problemen waren voornamelijk te wijten aan de intensiteit van de buien, de verharde oppervlakte en rioleringscapaciteit.

In aandachtsgebied de Dommel zijn er 3 signaalgebieden gelegen: WUG Vondersbroek, WUG Donkerstraat en WUG Boelenstraat - de Riet. Deze signaalgebieden liggen in het 'Kleinstedelijk gebied Overpelt-Neerpelt'. De plan-MER voor provinciaal RUP "Afbakening kleinstedelijk gebied Neerpelt-Overpelt" werd op 26 juli 2016 goedgekeurd. Het planningsproces voor de afbakening is momenteel nog lopende.

In het WUG Donkerstraat is voor de strook aansluitend op het bestaande woongebied langs Juffrouwkwensveld begin 2017 een verkavelingsaanvraag afgeleverd door de gemeente. Dit gebied ligt niet in overstromingsgevoelig gebied en de startbeslissing stelt dat: *'Voor de percelen aansluitend bij het bestaand woongebied aan de Donkerstraat kunnen beperkte mogelijkheden voor overstromingsvrij bouwen onderzocht worden'.*

Meer informatie over de signaalgebieden kan u raadplegen op www.signaalgebieden.be.

Op 5 oktober 2016 ondertekenden de Vlaamse Milieumaatschappij, de provincie Limburg, watering De Dommelvallei en het Nederlandse waterschap De Dommel een overeenkomst voor het onderhoud en beheer van de waterlopen die de grens oversteken. Deze samenwerking wordt jaarlijks geëvalueerd binnen het grensoverschrijdende wateroverleg (GoW) Dommel-Thornerbeek, waarvan het bekkensecretariaat het Vlaamse voorzitterschap waarneemt.

Figuur 12: Ondertekening overeenkomst voor beheer en onderhoud van de waterlopen die de grens oversteken

De vier partijen hebben afspraken gemaakt over een werkverdeling en het onderhoud van de grenswaterlopen. Zo maait waterschap De Dommel vanaf nu de Elsenloop (Kolkgracht) en provincie Limburg de Erkbeek (Bulder Aa). Daarnaast willen de partijen meer informatie gaan delen, zoals meetresultaten, informatie over vergunningen of wijzigingen in het maaibeeld en onderhoud van de waterlopen.

Advisering IP

De visie van het SGBP voor de Dommel voorziet in eerste instantie een verbetering van de fysisch-chemische waterkwaliteit. De renovatie van RWZI Eksel opgedragen via het OP2018 en het opgestarte project IMPAKT zijn hierin belangrijk om de rioleringsinfrastructuur te optimaliseren. Hoewel IMPAKT in de eerste plaats voornamelijk een gerichte meetcampagne omvat, wordt binnen het project ook een randvoorziening door VMM en Aquafin nv uitgewerkt op een veel werkend overstort. Het bekkenbestuur vraagt om naast deze ingreep ook op andere locaties bijkomende verbeteringen te realiseren op korte termijn (bv. met flexibele overstortdrempels, ...).

Bijsturing

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/ nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
8A_E_0 293	Herinrichting van de Dommel en Kleinbeek in Peer	Watering De Dommelvallei, Provincie Limburg	Gemeente Peer, VMM, ANB	KRLW	Nieuwe actie	
8A_E_0 294	Herinrichting van de Bosllisenbeek door deze te verleggen naar haar oude bedding en Hechterl-Eksel en Peer	Watering de Dommelvallei, provincie Limburg	Gemeente Peer, VMM, Gemeente Hechtel-Eksel, ANB	KRW	Nieuwe actie	
4B_E_0 279	Herstel structuurkwaliteit, natuurlijke waterbergingscapaciteit en sanering vismigratieknelpunten op Dommel 1° cat	VMM		KRW	Nieuwe actie	Dit is een indicatieve actie van het SGBP, die nu wordt voorgesteld voor omzetting naar definitief, gezien de opgetekende voortgang en planning.

De Gemeenschappelijke Maas vormt tussen Smeermaas (Lanaken) en Kessenich (Kinrooi) over een lengte van 47 km de grens tussen Vlaanderen en Nederland. Gezien het uitzonderlijke karakter van de Gemeenschappelijke Maas wordt dit als een apart werkgebied beschouwd binnen het stroomgebiedbeheerplan.

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

Op 14 april 2016 organiseerden De Vlaamse Waterweg nv, Rijkswaterstaat, Contrat de Rivières en de gemeente Eijsden-Margraten hun jaarlijkse internationale opruimdag. Ze gingen aan de slag langs de oevers van de Maas in Eijsden en verzamenlden er 5 kuub afval (= 110 vuilzakken). Het afval dat tijdens deze actie bijeen is geraapt, bestond voornamelijk uit plastic.

De Maas voert elk jaar met hoogwater heel wat zwerfvuil aan. Nadat het water gezakt is, blijft veel afval achter op de oevers van de Maas en haar zijrivieren. Dit heeft gevolgen voor alle gebruikers. Jaarlijks moeten duizenden kilo's afval langs de Maas, de beken en natuurterreinen opgeruimd worden. Het zwerfvuil dat bij hoog water op de omliggende gronden van de Maas achterblijft, is een probleem dat zich langs beide oevers stelt. Omdat het zwerfvuil een grensoverschrijdend fenomeen is, wordt het probleem internationaal aangepakt.

Naast deze opruimacties blijven ook preventie en sensibilisering hard nodig om de oevers en de gronden langs de Maas schoon te houden. Daarom worden ook terreinbeheerders en burgers langs de Maas bij de afvalproblematiek betrokken. Deze vorm van responsabilisering moet voor minder verontreiniging in het rivierbed van de Maas zorgen!

WATERKWANTITEIT

Op 1 maart 2016 is De Vlaamse Waterweg nv gestart met de volgende fase van de beveiliging van de Maas tegen overstromingen. Hierbij wordt het gebied **Booien-Veurzen** met een oppervlakte van zo'n 70 ha met gemiddeld 4 meter verlaagd. Deze grootschalige maaiveldverlaging wordt gerealiseerd door zo'n 3 miljoen m³ grind in de ondergrond van het winterbed te ontginnen. Het grind wordt afgevoerd via een transportband en verwerkt door Steengoed Projecten cvba, die grondeigenaar is van het volledige gebied.

De werkzaamheden liggen op schema. Momenteel is er al zo'n 900.000 m³ grind opgegraven. De

hoogwaterdoelstelling waarbij een veiligheid van 1/250ste dient gehaald te worden zal eind 2017 gerealiseerd zijn

Naast het verlagen van het winterbed waarbij er eerst een dekgrondschermband rondom Veurzen werd geplaatst, werd een tijdelijke ringdijk ter hoogte van Bichterweerd-Zuid opgetrokken en werd de zomeroever van Bichterweerd en Veurzen al volledig verlaagd.

Figuur 13: Rivierverruimingswerken langs de Maas in Booien-Veurzen (Dilsen-Stokkem)

Ook in **Geistingen** (Kinrooi) zal er in het najaar 2017 een rivierverruimingsproject van start gaan. Het project betreft de rivierkundige ingrepen op de flessenhalslocatie Houbenhof - Geistingen. Het gaat om een zomerbedverbreding en een verlenging van de winterdijk waarmee een belangrijk waterstand verlagend effect gecreëerd wordt bij hoge afvoerdebieten. De Maas zal hier met andere woorden veel water kunnen doorvoeren, zonder dat het waterpeil bedreigend hoog zal komen of gevaarlijke stroomsnelheden zullen ontstaan.

Figuur 14: Locatie rivierkundige ingreep Geistingen (Kinrooi)

In 2016 was De Vlaamse Waterweg nv bezig met de administratie van de onteigening van Café het Molenveld in Dilsen-Stokkem. Het café is gelegen in het winterbed van de Gemeenschappelijke Maas en moet i.k.v. de rivierverruimingswerken (zie actie 6_F_128) in de loop van 2017 worden afgebroken.

Advisering IP

Hoge afvoeren op de Maas in de winter gaan soms gepaard met overstromingen die zich tot ver buiten de maasplassen kunnen verspreiden. Omwille van het mijnverzakkingsgebied is het overstromingsrisico (=kans x schade) groot en verder vergroten van de waterveiligheid wordt door het bekkenbestuur als positief bevonden. Het is dus zeer belangrijk dat er geïnvesteerd worden in hoogwaterbescherming en het reduceren van het overstromingsrisico. Door rivierverruimingsprojecten zoals in Booien-Veurzen en Geistingen wordt er extra ruimte voor water gecreëerd.

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkenen	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
6_B_0003	Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas	De Vlaamse Waterweg nv		ORL	Aanpassing actie	De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv
6_F_0128	Verhogen van de veiligheid langsheen de Gemeenschappelijke Maas	De Vlaamse Waterweg nv		ORL	Aanpassing actie	De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv

Bekkenspecifiek deel Maasbekken

Wateruitvoeringsprogramma 2016

pagina 52 van 97

2.2.8 Aquadragebied (= aandachtsgebied Berwijn)

Het Aquadragebied is gelegen in Zuid-Limburg en bevat in Vlaanderen de afstroomgebieden van de Jeker, de Berwijn, de Voer en de Geul. De Berwijn mondt op de gewestgrens in Moelingen (Voeren) en Lixhe uit in de Maas. De Jeker en de Voer steken de grens met Nederland over om daar in de Maas uit te monden.

Meer informatie over het Aquadragebied vindt u op de [website van het Maasbekken](#).

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

ACTIE 8A_E_212 OPEN LEGGEN VAN DE JEKER TE TONGEREN (VMM, STAD TONGEREN)

Binnen enkele jaren stroomt de Jeker opnieuw zichtbaar door Tongeren. De Vlaamse Milieumaatschappij, die de Jeker beheert, en de stad zullen een deel van de gedempte 'oude Jeker' opnieuw open maken. In 2016 werd het ontwerp afgerond en de werken kunnen wellicht in het najaar van 2017 starten. De totale kostprijs van de werken door de Vlaamse overheid wordt geraamd op 5,8 miljoen euro.

Na de werken zal de Jeker tussen het begijnhof en De Motten opnieuw in haar oude bedding stromen. De openlegging kadert in een ruimer project van stad vernieuwing. Maar het project heeft ook een ecologische meerwaarde. In de jaren 1950 werd die oude bedding ingebuisd en gedempt en kwam er een nieuwe Jeker ten zuiden van stadspark De Motten. De 'oude Jeker' was toen immers een open riool. De voorbije jaren is de waterkwaliteit van de Jeker er evenwel sterk op vooruit gegaan waardoor een openlegging mogelijk werd. De Jeker wordt overal ongeveer 1 meter diep. Het debiet is zodanig geregeld dat hij nooit droog staat. Dankzij de ondiepe zones waar het water kan stagneren, komen jong en oud in contact met het trage en lage water langs leerpaden en houten bruggetjes. De nieuwe Jeker wordt een dynamische waterloop met op een aantal plaatsen rotskeien om waterwervelingen te creëren die vissen lokken.

De stad Tongeren laat Infrax eerst rioleringswerken uitvoeren om het huishoudelijk afvalwater aan te sluiten op een waterzuiveringsinstallatie. Het openleggen van de Oude Jeker volgt aansluitend, waarbij de Jeker in een open bedding komt afgewerkt met natuursteen. Aan de stadskant dient die muur ook als keermuur. Aan de zijde van De Motten komen er natuurlijk ogende oevers.

De opengemaakte bedding van de Jeker in Tongeren krijgt ook een functie van overstromingsbeveiliging: de bedding zal dienen als buffervolume voor de opvang van regenwater, dat het (gescheiden) rioolstelsel van Tongeren toelaat om bij stortregens vertraagd af te voeren naar de Jeker.

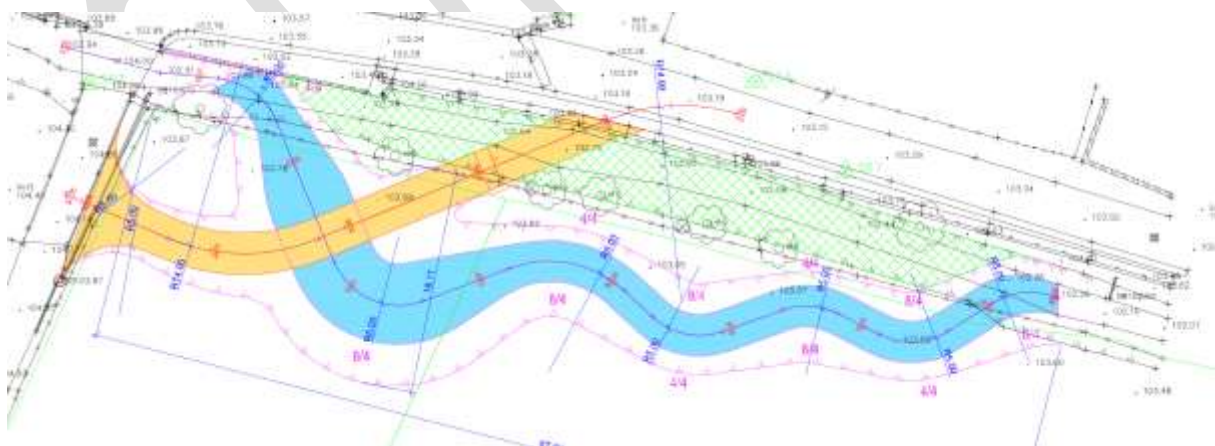

Figuur 15: Situeringsskema openleggen van de Jeker in Tongeren

ACTIE 8A_E_0299 VERLEGGING EN HERINRICHTING VAN DE VOER IN SCHOPPEM (VOEREN) (ACTIE PROVINCIE LIMBURG)

De Voer ligt in Schoppem te kort bij de weg wat zorgt voor stabiliteitsproblemen omdat de muur aan de wegrand aan het verzakken is en er onderuitspoeling optreedt. Daarnaast hadden de percelen die achter de overwelling gelegen zijn toegankelijkheidsproblemen met zwaar verkeer en hulpdiensten omwille van de smalle doorgang. Verder bleek Aquafin ook een doortocht met een persleiding gepland te hebben. Daarom zal de Voer over een beperkte afstand worden verlegd en heringericht. Er zullen meanders en een veldweg worden aangelegd door de provincie Limburg. Uitvoering van het project is gepland voor 2018.

Een deel van de Beek in Diets-Heur is ingebuisd. De waterkwaliteit is slecht omdat het afvalwater van de inwoners van Diets-Heur nog ongezuiverd in de Beek belandt. Dit project heeft als doel het verbeteren van de waterkwaliteit van de Beek alsook het verbeteren van de waterafvoer en het beperken van wateroverlast. Om de waterafvoer te verbeteren worden de te kleine secties van de ingebuisde Beek vergroot en legt de provincie de Beek ter hoogte van het plein in Diets-Heur in open loop. Daarnaast gaat Aquafin in Diets-Heur een collector aanleggen om het afvalwater van Diets-Heur aan te sluiten op de RWZI van Tongeren aan de hand van een gescheiden rioolstelsel. Door deze ingreep zal de waterkwaliteit van de Beek gevoelig verbeteren. Dit project is een samenwerking tussen de provincie Limburg, de stad Tongeren, Aquafin, Infrac en AWW. Uitvoering is voorzien voor 2017-2018.

Het zuiveringspercentage in het Vlaamse afstroomgebied van de Jeker is bijna 90%. In het zuiveringsgebied Voeren is de zuiveringsgraad 0%. De bouw van de RWZI in 's Gravenvoeren is voorzien voor 2018-2019. De werken aan de toevoercollector (Voer fase 1) starten in 2017.

In het zuiveringsgebied Teuven is de zuiveringsgraad 5.5%. Eind 2016 trad de KWZI Teuven in werking. De komende jaren wordt hier meer inwoners op deze KWZI aangesloten (o.a. collector 'Teuvenbeek'). In het stroomgebied van de Berwijn in Moelingen is de RWZI al sinds 2011 in gebruik. De zuiveringsgraad is hier ongeveer 70%.

Binnen het optimalisatieprogramma werd 1 project goedgekeurd voor het zuiveringsgebied Voeren. Dit project draagt bij de recente inhaalbeweging die in Voeren plaatsvindt voor de zuivering van het afvalwater. Momenteel is de zuiveringsgraad nog 0% in het zuiveringsgebied, maar recentelijk werd de bouw van de RWZI opgedragen. Voorliggend project draagt bij tot inzamelen en transport van het afvalwater naar de RWZI. Dergelijke inhaalbeweging is absoluut noodzakelijk gezien de waterkwaliteit van de natuurlijk ogende Voer ontoereikend is. De milieu-impact van het project is relatief hoog; er zijn ondermeer verschillende natuurwaarden in de waterloop en de vallei die zo snel mogelijk bescherming verdienen. Hierdoor werd project 20725 zeer hoog geprioriteerd in het advies van het bekkenbestuur.

projectnr	gemeente	Project	budget
20725G	VOEREN	Collector Voer Fase 2: gecombineerd gemeentelijk aandeel	923.951 EUR

GEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B_I_0016 , 7B_J_0010)

In Voeren (afstroomgebied Voer en Gulp) werden in 2016 drie infrastructuurprojecten opgenomen voor subsidie via het gemeentelijks investeringsprogramma (GIP).

projectnummer	projecttitel	gemeente	budget
L216013	Remersdaal: Roodbos Rozengaerden, Vrijthof, Popelpoel, Groef, Clermontshof, Smidt, Born, Billen en Remersdaal-Dorp	Voeren	2.690.336 EUR
L217002	Bauwerd, Sint-Pieterstraat, Krommejong, Vogelsang, Peerds, Zwaen, Veld, Commanderie, Commanderiehof, Vrouwenbos, Drink, Brabant, Schophem, Steenbos en Ketten: opwaarts collector Voer fase 2	Voeren	1.841.285
L217021	Mostert, Teuven-dorp, Kloosterhofstraat, Sinnich en Opsinnich	Voeren	2.860.413

INDIVIDUELE ZUIVERING (ACTIES 7B_I_0075, 7B_I_0017)

In 2016 werden 3 IBA's (Voeren) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma.

WATERKWANTITEIT

UITBREIDING WACHTBEKKEN OP DE BEEK IN DIETS-HEUR (TONGEREN) (PROVINCIE LIMBURG)

In de vallei van de Beek bevinden zich 2 wachtbekkens stroomopwaarts Diets-Heur: één "afwaarts wachtbekken" en één "stroomopwaarts wachtbekken". Het afwaartse wachtbekken zal worden uitgebreid. Tussen de provincie Limburg en Infrax werd de afspraak gemaakt dat Infrax het opgelegde buffervolume i.k.v. een rioleringsproject mag compenseren in het bestaande wachtbekken via een medefinanciering (wegens plaatsgebrek). Dit wordt gerealiseerd door een ophoging van de dijk en een ophoging van de naastliggende weg. Mogelijks zijn er op de linkeroever nog grondaankopen nodig. Er zal eveneens een nieuwe uitstroomconstructie worden aangelegd. De werken zullen wellicht pas na 2020 worden uitgevoerd.

Meer informatie over de signaalgebieden kan u raadplegen op www.signaalgebieden.be.

Bijkomende waterberging op de Beek in Diets-Heur: Dit project wordt als positief onthaald door het bekkenbestuur Maasbekken omdat in het verleden de dorpen Diets-Heur en Vrerem al te kampen hebben gehad met wateroverlast. Het is duidelijk dat onder andere meer ruimte voor water moet voorzien worden om de overstromingsrisico's terug te dringen. Gezien de Beek vanuit Wallonië komt zou de waterbeheerder grensoverschrijdend in overleg kunnen gaan om oplossingen (vertraagde afvoer, buffering, waterconservering...) met Waalse partners te zoeken. Dergelijk overleg kan aanvatten binnen de GoW Jeker - Geul.

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 6: bijsturingen acties Aquadragebied (= aandachtsgebied Berwijn)

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokken e	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
6_I_0073	Inrichten van een Bypass op de Voer ter hoogte van centrum's Gravenvoeren en verder onderzoek naar de optimale bescherming van Voeren	VMM		ORL	Aanpassing actie	Provincie Limburg moet geschrapt worden als initiatiefnemer om dat zij het beheer van de Voer niet van de VMM gaat overnemen zoals eerst gedacht.
6_I_0076	Aanleg gescheiden rioleringsstelsel en openleggen van de Beek in Diets-Heur	Inter-Aqua, Stad Tongeren, Provincie Limburg, Aquafin	AWV	KRLW/ORL	Nieuwe actie	
8A_E_0212	Openleggen van de Jeker in Tongeren	Stad Tongeren, VMM	Infrax	KRW	Nieuwe Actie	Een indicatieve actie van het SGBP wordt omgezet naar een definitieve actie. VMM wordt ook toegevoegd als initiatiefnemer, gezien ze de werken zullen uitvoeren, Infrax is betrokkene omdat tegelijk rioleringswerken worden uitgevoerd.
8A_E_0299	Verlegging en herinrichting van de Voer in Voeren (Schoppem)	Provincie Limburg	Gemeente Voeren	KRLW	Nieuwe actie	

2.2.9 Weerijis (= aandachtsgebied)

WATERKWALITEIT EN ECOLOGIE

BOVENGEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B_I_0015 EN 7B_J_0011)

In het stroomgebied van de Weerij is de zuiveringsgraad 79%. Er zijn nog verschillende bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsprojecten te realiseren.

Terugkoppeling advisering Optimalisatieprogramma 2018-2022

Binnen het optimalisatieprogramma werd 1 project goedgekeurd voor het zuiveringsgebied Loenhout: de renovatie van de RWZI. Op zich scoorde dit project niet bijzonder hoog binnen de advisering van het bekkenbestuur door de matige milieu-impact. Echter, als aandachtsgebied dient voor de Weerijds de fysisch- chemische waterkwaliteit deze planperiode te verbeteren. Naast reductie vanuit landbouwsector dient saneringsinfrastructuur nog gericht uitgebouwd en geoptimaliseerd te worden. Voor een ecologisch herstel is een verbetering van de waterkwaliteit een eerste voorwaarde.

<i>projectnr</i>	<i>gemeente</i>	<i>Project</i>	<i>budget</i>
23187	Wuustwezel	Renovatatie RWZI Loenhout	1.725.000 EUR

Advisering Optimalisatieprogramma 2019 -2023

Op het optimalisatieprogramma werden twee projecten die gelegen zijn in het aandachtsgebied van de Weerijds als prioritair beschouwd:

- 22633 Collector Slijkstraat - Lokaal Pact (Wuustwezel)

De zuiveringsgraad is beperkt en uitbouw rioleringsinfrastructuur is noodzakelijk. Op de Weerijds werden de voorbije planperiode heel wat vismigratieknelpunten opgelost, maar omwille van beperkte waterkwaliteit (en structuurkwaliteit) blijven goede resultaten voor de vismgemeenschap achterwege. De waterkwaliteit dient in eerste instantie voor dit aandachtsgebied te verbeteren.

- 23298 Collector Neervenweg (Wuustwezel)

De zuiveringsgraad is beperkt en uitbouw rioleringsinfrastructuur is noodzakelijk. Op de Weerijds werden de voorbije planperiode heel wat vismigratieknelpunten opgelost, maar omwille van beperkte waterkwaliteit (en structuurkwaliteit) blijven goede resultaten voor de vismgemeenschap achterwege. De waterkwaliteit dient in eerste instantie voor dit aandachtsgebied te verbeteren.

(Het volledige advies van het bekkenbestuur van het Maasbekken bij het Optimalisatieprogramma 2019-2023 vindt u op pag. 84 in bijlage 2 van het WUP 2016.)

GEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUUR (ACTIES 7B I 0016, 7B J 0010)

Voor het afstroomgebied van de Weerij werd in 2016 geen infrastructuurproject opgenomen voor subsidie via het gemeentelijks investeringsprogramma.

INDIVIDUELE ZUIVERING (ACTIES 7B | 0075, 7B | 0017)

In het afstroomgebied van de Weerij's werden in 2016 3 IBA's (Wuustwezel) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma.

WATERKWANTITEIT

SIGNAALGEBIEDEN

In het aandachtsgebied Weerijls liggen er 2 signaalgebieden: WUG Geenhofloop in Wuustwezel en Luckvoortsebeek in Brecht.

WUG Geenhofloop

Dit signaalgebied zat in de eerste reeks en werd op 27 juni 2012 goedgekeurd op het bekkenbestuur Maasbekken en op 24 januari 2014 keurde de Vlaamse Regering de startbeslissingsfiche goed. Het signaalgebied kan vanuit het watersysteem in aanmerking komen voor verdere ontwikkeling. Bij een eventuele verdere aansnijding van het gebied neemt de gemeente het initiatief om het watersysteem, en in het bijzonder het waterconserverend karakter, maximaal te integreren in een visie voor het volledige gebied om aldus de watertoets te doorstaan. Tot op heden is het woonuitbreidingsgebied nog niet verder ontwikkeld.

Luyckvoortsebeek

Dit signaalgebied werd in de derde reeks afgebakend. Het is gelegen in woongebied en bestaat momenteel uit weiland. Het gebied is grotendeels gelegen binnen effectief overstromingsgevoelig gebied en kan vanuit het watersysteem in aanmerking komen voor verdere ontwikkeling mits hierbij rekening gehouden wordt met een aantal randvoorwaarden die vermeld staan in de startbeslissing. De algemene bekkenvergadering Maasbekken keurde deze fiche goed op 17 november 2015 en de Vlaamse regering hechte haar goedkeuring aan de startbeslissing op 31 maart 2017.

In 2016 werd het TP 22.612 'Afkoppelen parasitair debiet H. Dunantstraat (Lanaken)' besproken op 2 overlegmomenten. Er was een principieel akkoord tijdens het ABO van 22/4/2016 voor scenario 1, maar definitieve advisering door het ABO gebeurt pas na ontvangst van een motivatienota door Aquafin waarin scenario 1 t.o.v. scenario 2 en 3 gemotiveerd wordt zoals besproken.

Terugkoppeling advisering Optimalisatieprogramma 2018-2022

<i>projectnr</i>	<i>gemeente</i>	<i>Project</i>	<i>budget</i>
21827	<i>Lanaken</i>	<i>Renovatie RWZI Lanaken fase2</i>	<i>3.510.000 EUR</i>
22646V	<i>Maasmechelen</i>	<i>Saneren Ooprimbie fase 3</i>	<i>3.510.000 EUR</i>

Binnen dit deelgebied werden 2 projecten in Lanaken goedgekeurd via het gemeentelijks investeringsprogramma 2016.

INDIVIDUELE ZUIVERING (ACTIES 7B | 0075, 7B | 0017)

In 2016 werd 1 IBA (Lanaken) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma.

SIGNAALGEBIEDEN

In het gebied Centrale Maasvlakte liggen twee signaalgebieden uit reeks 3, beiden gelegen in de gemeente Maasmechelen: KMO-zone Kikbeek en Park Mechelen-aan-de-Maas.

KMO-zone Kikbeek

Het gaat om een KMO-zone die bestaat uit een ruigte, gelegen langs de Kikbeek. De fiche van het signaalgebied werd op de algemene bekkenvergadering Maasbekken van 17 november 2015 goedgekeurd. Hierin staat volgende conclusie: het signaalgebied is gelegen binnen recent overstroomd gebied en in effectief en mogelijk overstromingsgevoelig gebied. De waterloopbeheerder (provincie Limburg) voorziet een herinrichting van de Kikbeek in het signaalgebied. De Kikbeek wordt als een natte verbinding tussen de Maasvallei en het Nationaal Park Hoge Kempen bewaard en de zwakke structuurkwaliteit wordt versterkt door een natuur-technische inrichting van de oevers. De bestemming als KMO-zone is achterhaald. Een nieuwe functionele invulling zal gerealiseerd worden. De Vlaamse Regering keurde de startbeslissingsfiche goed op 31 maart 2017.

Park Mechelen-aan-de-Maas

Het volledige gebied is effectief overstromingsgevoelig. Het gebied maakt deel uit van het mijnverzakkingsgebied en staat via de grindlaag in contact met het mijnverzakkingsgebied Eisden. Het signaalgebied bestaat uit verschillende delen waar voor een verschillend ontwikkelingsperspectief werd gekozen. De startbeslissing werd goedgekeurd op de algemene bekkenvergadering van 17 november 2015 en door de Vlaamse Regering op 31 maart 2017.

In de startbeslissing wordt besloten dat het grote WUG langs de Zuid-Willemsvaart zal worden herbestemd tot agrarisch gebied. De kmo-zone ten noorden van de Reinboomstraat wordt herbestemd en krijgt een zachte functie. De kmo-zone ten zuiden van de Reinboomstraat wordt herbestemd en krijgt functie wonen in overeenstemming met het GRS. In dit gebied zullen voorwaarden voor adaptief bouwen worden opgelegd (o.a. bouwen boven kritisch bouwpeil, geen kelders). Voor het woongebied/WUG aan de Trappenstraat/Guido Gezellelaan/Loograaf wordt voor adaptief bouwen gekozen. Bij ontwikkeling zullen de voorwaarden voor overstromingsvrij bouwen worden opgesomd.

Meer informatie over de signaalgebieden kan u raadplegen op www.signaalgebieden.be.

Advisering IP Centrale Maasvlakte

Koppeling Vietselbeek met brongebied: Het bekkenbestuur juicht toe dat rekening is gehouden met haar advies op het IP2016 van De Vlaamse Waterweg nv om dijkherstelwerken af te stemmen op dit project. De verdeelput is reeds voorzien door De Vlaamse Waterweg nv. Vanuit ecologisch standpunt (= de Europese milieu- en natuurdoelen) is koppeling van de Vrietselbeek met haar brongebied cruciaal. Een volledig herstel van de waterloop is pas mogelijk van zodra

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 7: bijsturingen acties Centrale Maasvlakte

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/ nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
8A_E_0 288	Aanleg watertapping Langbroeksbeek	Provincie Limburg	Gemeente Maasmechelen, De Vlaamse Waterweg nv, Bekkensecretariaat Maasbekken, Regionaal Landschap Kempen en Maasland	KRLW	Nieuwe actie	De indicatieve actie wordt een definitieve actie. Er moeten ook nog extra betrokkenen aan deze actie worden toegevoegd.
8A_A_0 047	Koppeling van de Vrietselbeek met haar brongebied door de voeding met opgepompt grondwater	Provincie Limburg, De Vlaamse Waterweg nv	Gemeente Maasmechelen, Bekkensecretariaat Maasbekken, Gemeente Dilsen-Stokkem	KRLW	Nieuwe actie	

Het stroomgebied van de Kleine Aa is gelegen in de Noorderkempen. De Kleine Aa ontspringt in Wuustwezel en loopt vervolgens door Kalmthout en Essen waar het de grens met Nederland oversteekt en richting Roosendaal stroomt.

UITBOUW EN OPTIMALISATIE WATERZUIVERINGSINFRASTRUCTUUR

De zuiveringsgraad bedraagt gemiddeld 76% en is daarmee betrekkelijk laag. Er zijn nog verschillende bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsprojecten te realiseren.

In 2016 werd het project 22.968 – Collector Nelsebaan – Steenovenstraat (Wildert - Essen) geadviseerd. Dit project heeft als doel een deel van het afvalwater van het woonbos te Wildert (Essen) af te voeren en aan te sluiten op het bestaande rioleringsstelsel. Het advies was gunstig onder voorwaarde dat er moet worden nagekeken of een infiltratieleiding is toegestaan in waterwingebied. Dit moet door Aquafin worden nagevraagd bij Pidpa. In functie hiervan moet ook voldoende buffering voorzien worden.

Er staat 7 projecten gelegen in de vallei van de Klein Aa op het optimalisatieprogramma 2019-2023. Deze projecten worden als niet prioritair beschouwd.

(Het volledige advies van het bekkenbestuur van het Maasbekken bij het Optimalisatieprogramma 2019-2023 vindt u op pag. 84 in bijlage 2 van het WUP 2016.)

Voor het afstroomgebied van de Kleine Aa werd in 2016 geen infrastructuurproject opgenomen voor subsidie via het gemeentelijks investeringsprogramma.

In het afstroomgebied van de Kleine Aa werden in 2016 13 IBA's (Kalmthout) goedgekeurd voor subsidie binnen het gemeentelijk investeringsprogramma.

ACTIE 6_E_0051 HERWAARDEREN KLEINE AA EN REALISEREN VAN BOVENSTROOMSE BUFFERING/WATERCONSERVERING IN DE VALLEI VAN DE KLEINE AA (PROVINCIE ANTWERPEN)

Deze actie is onderdeel van het Triple C-project. Triple C is een interregionaal project (Interreg V – 2 zeeën) tussen Engeland, Nederland en Vlaanderen dat inzet op klimaatadaptatie via een innovatief integraal waterbeheer. Hierbij staat een optimale samenwerking met lokale landbouwers centraal. Het deelproject betreft specifiek de Kleine Aa/Molenbeek en haar stroomgebied in het grensgebied van Kalmthout, Essen en Roosendaal.

De keuze om maatregelen via dit Europees project op en rond de Kleine Aa uit te werken is niet toevallig. Op deze grensoverschrijdende waterloop zijn in het recente verleden reeds verschillende projecten gerealiseerd door zowel de Nederlandse partners als de provincie Antwerpen. Dit project is het logische vervolg om deze beek en het stroomgebied beter in te richten. Deelname aan Triple C is een eveneens een concrete uitwerking van het in 2015 gesloten samenwerkingscharter met de grensoverschrijdende waterbeheerders.

©Provincie Antwerpen

Figuur 17: Stuw op de Kleine Aa ter hoogte van Steenpaal

Het project is opgedeeld in twee delen. Het eerste deel situeert zich aan de Kleine Aa zelf ter hoogte van Steenpaal. Het doel is om de waterhuishouding te verbeteren door het wegwerken van 2 ruilverkavelingsstuwen door het herwaarden van de waterloop en het nemen van kleinschalige maatregelen op perceelsniveau in samenspraak en op vrijwillige basis met de aangelanden en landbouwers.

Het tweede deel situeert zich in het gehele stroomgebied van de Kleine Aa. Hier worden maatregelen getroffen met focus op de vermindering van een

versnelde waterafvoer naar de Kleine Aa en haar zijlopen. Dit zijn eveneens kleinschalige innovatiemaatregelen die samen met de landbouwers worden uitgewerkt. Dit kan gaan over actief peilbeheer d.m.v. stuwtjes in perceelsgrachten of peilgestuurde drainage in percelen, infiltratiegreppels, bufferzones, Op Nederlands grondgebied worden gelijkaardige maatregelen uitgewerkt. Hiervoor wordt een grensoverschrijdende Agrobeheergroep in het leven geroepen waarbij landbouwers over de grens kennis kunnen uitwisselen.

De Vlaamse partner in dit project is Agrobeheercentrum ECO². De Nederlandse partners zijn de landbouworganisatie ZLTO en Waterschap Brabantse Delta, beheerder van de Kleine Aa/Molenbeek aan Nederlandse zijde.

Aan Vlaamse zijde is een budget van 520.000 euro voorzien waarvan 60% door het Interreg V wordt gesubsidieerd.

SIGNAALGEBIEDEN

In Essen in het stroomgebied van de Kleine Aa ligt het signaalgebied 'Wildertse Beek'. Het gaat om een groot woonuitbreidingsgebied en een perceel woongebied dat momenteel gebruikt wordt voor landbouwdoeleinden. Een groot deel van het WUG is mogelijk overstromingsgevoelig, enkel een strook van 1 ha langs de Kleine Aa is effectief overstromingsgevoelig. Door de gemeente is dit gebied in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan opgegeven als prioritair te herbestemmen ter vrijwaring van de vallei van de Kleine Aa.

Het signaalgebied werd voorgelegd op de algemene bekkenvergadering van 17 november 2015 waarbij volgende consensus bereikt werd: Het signaalgebied komt (vanuit het watersysteem) niet in aanmerking voor verdere ontwikkeling aangezien ze in overstromingsgevoelig gebied gelegen zijn. Deze startbeslissing werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31 maart 2017.

Meer informatie over de signaalgebieden kan u raadplegen op www.signaalgebieden.be.

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 8: bijsturingen acties Kleine Aa

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
6_E_0051	Herwaarderen Kleine Aa en realiseren van bovenstroomse buffering/waterconservering in de vallei van de Kleine Aa	Provincie Antwerpen en Agrobeheercentrum Eco ²		ORL	Nieuwe actie	
8A_E_0017	Structuurherstel Kleine Aa door actieve heractivatie van het meanderingsproces	Provincie Antwerpen		KRLW	Geschrapte actie	Actie wordt deels opgenomen in actie 6_E_0051

2.3.3 Kanalen

BIJSTURINGEN ACTIEPROGRAMMA

Tabel 9: bijsturingen acties Kanalen

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	Betrokkene	Actie ifv KRLW/ORL	Bijsturing (aanpassing/actie wordt geschrapt/nieuwe actie)	Bijsturing motivatie
8B_B_0006	Uitvoeren van baggerwerken op het Albertkanaal	De Vlaamse Waterweg nv		KRW		De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0007	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Bocholt-Herentals	De Vlaamse Waterweg nv		KRW		De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0009	Uitvoeren van baggerwerken op de Zuid-Willemsvaart	De Vlaamse Waterweg nv		KRW		De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0010	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Briegden-Neerharen	De Vlaamse Waterweg nv		KRW		De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0017	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten	De Vlaamse Waterweg nv		KRW		De initiatiefnemer moet worden aangepast van nv De Scheepvaart naar De Vlaamse Waterweg nv

pagina 72 van 97

bijlage 1 Advies Investeringsprogramma's van de waterbeheerders²

Overeenkomstig de afspraken die hiervoor gemaakt werden binnen de CIW gebeurt de advisering van de investeringsprogramma's (mede) op basis van de informatie die de waterbeheerders hebben aangegeven bij het deel planning in het opvolgingsinstrument ikv de voorbereiding van het WUP.

Voor het advies beoordeelt het bekkenbestuur of (1) de timing voor de uitvoering van de projecten strookt met de doelstellingen, (2) nieuwe acties kaderen binnen de globale visie beschreven in het bekkenspecifieke deel, (3) er specifieke aanbevelingen mbt de uitvoering van projecten en/of werken gegeven kunnen worden vanuit een integrale kijk op het bekken zodat de afstemming met andere waterbeheerders gegarandeerd is.

Algemeen Advies

Het bekkenbestuur stelt vast dat de acties opgenomen op de investeringsprogramma's van de verschillende waterbeheerders passen binnen de krachtlijnen van het integraal waterbeleid en gekoppeld zijn aan een actie uit het stroomgebiedbeheerplan of als een nieuwe actie wordt opgenomen in voorliggend wateruitvoeringsprogramma.

Momenteel worden de investeringsprogramma's van verschillende waterbeheerders onafhankelijk van elkaar opgesteld en ontbreekt een gebiedsgerichte afstemming waardoor acties minder effectief en efficiënt zijn (bv. oplossen vismigratie). Dit betekent onder meer dat het bekkenbestuur de waterbeheerders adviseert om prioriteit te leggen bij een gebiedsgerichte benadering zoals opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan en hun meerjarenprogramma maximaal proactief onderling af te stemmen.

Er wordt hierbij uitdrukkelijk gevraagd door het bekkenbestuur Maasbekken om bij de opmaak van de investeringsprogramma's rekening te houden met de visie (prioritaire gebieden en gebiedsgerichte klemtonen) en acties van het SGBP II. De speerpuntgebieden voor het Maasbekken waar de KRW doelen moeten gehaald worden tegen 2021 zijn de Warmbeek, Abeek, Bosbeek en Merkske. De aandachtsgebieden waarvoor deze planperiode stap waar een

² Cfr. [Decreet Integraal Waterbeleid artikel 27](#)

significantie vooruitgang moet geboekt worden zijn: Dommel, Lossing, Itterbeek, Berwijn, Mark, Maas en Weerij. Het bekkenbestuur adviseert alle waterbeheerders om de uitvoering van specifieke acties in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden te prioriteren en kritisch verder te zoeken naar verbeteringen voor het bekecosysteem.

Anno 2017, houdt waterbeheer naast het aspect waterkwantiteit ook rekening met de (biologische) waterkwaliteit. Dit kan bv. afwisselend maaien inhouden of het plaatsen van dood hout in de waterloop. Kleine vismigratieknelpunten kunnen vaak ook binnen beheerwerken opgelost worden zonder aparte investeringsprojecten. Er wordt bijgevolg aan alle waterbeheerders een afgestemd beheer gevraagd zonder dat noodzakelijke afvoer hierdoor in het gedrang komt. Dergelijke kleine ingrepen en aanpassingen kunnen afhankelijk van de locatie relatief snel doorgevoerd worden en zijn kostenefficiënt. Deze vraag past in de actie 8A_E_0242: Verbetering van de structuurkwaliteit en de natuurlijke waterhuishouding ifv GET/GEP KRLW door het afstemmen van het waterlopenbeheer en door kleinschalige ingrepen op onbevaarbare waterlopen in het Maasbekken. Hierbij kunnen specifieke inspanningen geleverd worden in beschermde gebieden (cfr. acties 4B_B_0242, 4B_B_0253).

Het bekkenbestuur erkent de huidige inzet van de waterbeheerders ter reductie van het overstromingsrisico, maar vraagt aan VMM, De Vlaamse Waterweg nv, de provinciebesturen en de watering en om blijvend werk te maken van actiepunten naar aanleiding van de wateroverlast van november 2010 (Cf. CIW rapport “globale evaluatie overstromingen 2010 (www.integraalwaterbeleid.be)), de wateroverlast van juni 2016 en van de uitvoering van de overstromingsrisicobeheerplannen (opgenomen in SGBP 2016-2021). Bij ontwerp en uitvoering van werken of beheer i.k.v. reductie overstromingsrisico's dient steeds gezocht te worden naar een ecologische meerwaarde, zodat een win-win met de milieu- en/of natuurdoelen kan plaatsvinden. Gezien de budgettaire situatie is kostenefficiëntie en multifunctionaliteit meer dan nodig. Multifunctionele uitwerking is bovendien een uitgangspunt in de waterbeleidsnota die de visie van het waterbeleid in Vlaanderen uitstippelt. Een benadering met optimalisatie van de ecosysteemdiensten kan hierin richting geven. Concreet is verdere reductie van het overstromingsrisico in het Maasbekken van groot belang voor de Dommel, de Maas, de Bosbeek-Witbeek en de Voer.

De Vlaamse Milieumaatschappij

Tabel 10: lijst projecten projecten VMM

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)
4B_B_0280	Herstel structuurkwaliteit, natuurlijke waterberging en sanering vismigratieknelpunten Abeek en Lossing afwaarts de Zuid-Willemsvaart: afwatering Abeek	Vlaamse milieumaatschappij	KRW	Complex Abeek	Voorbereiding: ecohydrologisch studie voor afwatering Abeek: aanbesteding	Voorbereiding: modellering
4B_E_0295	Structuurherstel en sanering vismigratie in samenhang met bijkomende waterbergingscapaciteit Bosbeek en Witbeek: Slagmolen, Verdeelwerk, Leverenmolen, Volmolen, Dorpermolen	Vlaamse milieumaatschappij	KRW, ROR	Bosbeek - Witbeek	Voorbereiding: scenariomodellering en (eventueel) ontwerp	Ontwerp (en (eventuele uitvoering)
4B_E_0242	Verbetering van structuurkwaliteit en natuurlijke waterhuishouding ifv de IHD's en de GET/GEP KRLW door het afstemmen van het waterlopenbeheer en door kleinschalige ingrepen op onbevaarbare waterlopen (Vlaamse OWL) in het Maasbekken: Vismigratieknelpunt 10004-130 (collector door bedding Bosbeek, Gerbruggenmolen, Aldeneikermolen	Vlaamse milieumaatschappij	KRW, ROR	Bosbeek - Witbeek	In uitvoering via bestek oeverherstel	
6_F_0131 EN 6_H_0007	Gecontroleerde overstromingsgebieden en lokale beschermingsdijken aanleggen opwaarts Neeroeteren	Vlaamse milieumaatschappij	ROR	Bosbeek - Witbeek	Voorbereiding: scenario-doorrekening	Ontwerp
6_I_0024	Inrichten van bypass op de Bosbeek ter hoogte van de Neermolen te Neeroeteren in samenhang met optimalisatie debietsverdeling en lokale bescherming	Vlaamse milieumaatschappij	KRW, ROR	Bosbeek - Witbeek	Voorbereiding: scenario-doorrekening	
8B_B_0024	Lokaal waterdoorvoer verbeteren op de Bosbeek SA Zuid-Willemsvaart	Vlaamse milieumaatschappij	ROR	Bosbeek - Witbeek	Opmetingen waterbodembodem	

klemtonen van het Vlaamse waterbeleid. Niettemin stelt het bekkenbestuur tevreden vast dat veel opgenomen acties zijn gelegen in prioritaire gebieden van het SGBP en/of gebieden met aanzienlijk overstromingsrisico. Dit getuigt van een focus van personeel en budget waarvoor het bekkenbestuur Maasbekken al verschillende jaren pleit. Eveneens positief is dat verschillende knelpunten met kleine ingrepen via onderhoudsbestekken (restanten Gerbruggenmolen en Aldeneikermolen) nu worden opgelost. Dit is een positieve evolutie. Het is nu zaak om ook grotere ingrepen zo snel mogelijk tot uitvoering te brengen. Prioritaire acties voor 2017-2018 moeten hierbij zijn:

Warmbeek: Het is cruciaal dat **hermeanderingsproject aan de Achelse Kluis** snel wordt uitgevoerd voor het halen van de KRW doelen tegen 2021. Dit project biedt structuurvariatie in een open tracé van de Warmbeek waardoor de waterplanten hier alle kansen krijgen om uit te groeien tot een gewenste gemeenschap (specifiek habitat 3260). Daarnaast zorgt het beekherstelproject voor extra waterberging binnen de bedding. Het oplossen van het vismigratieknelpunt aan de Broekkantmolen (Neerpelt) geeft de vissen vrij spel in de Warmbeek. Dit is onder meer belangrijk voor de beschermde beekprik waarvoor specifieke instandhoudingsdoelstellingen zijn vooropgesteld in de Warmbeek.

Abeek: de **ecohydrologische studie voor de afwatering van de Abeek** staat al meer dan 5 jaar on hold. Het uitvoeren van deze studie is een cruciale eerste stap en bepaalt mee de focus van het op te starten integraal waterproject 'complex Abeek'. Het bekkenbestuur Maasbekken dringt bij de VMM aan om deze studie nog in 2017 op te starten. Daarnaast wordt gevraagd om in 2017-2018 een oplossing voor de vispassage van de Abroxmolen uit te werken. Het wegwerken van dit knelpunt is strategisch belangrijk voor een relictpopulatie van serpeling tussen N76 en de Zuid-Willemsvaart. Hiermee kan hun areaal uitgebreid worden tot aan de Broekmolen.

Bosbeek: Gezien de wateroverlast van juni 2016 moet op korte termijn het **overstromingsrisico in Maaseik teruggedrongen** worden (6_H_0007, 6_F_0131 en 6_I_0024). Het betreft vnl. Neeroeteren centrum, maar ook t.h.v. de Slagmolen. Het bekkenbestuur vraagt aan de VMM om in 2017 op basis van de scenariomodellering en afstemming met de IHD een ontwerp hiervoor aan te vatten. Te meer omdat in maart 2017 formeel de opdracht aan Aquafin is gegeven om de saneringsinfrastructuur in het gebied verder te optimaliseren (project op OP2018). Daarnaast lopen ook andere acties ter verbetering van de waterkwaliteit (GIP dossier Houwstraat) en vertraagde afvoer.

Voor het halen van de milieukwaliteitsdoelstellingen kunnen er gelijktijdig oplossingen geboden worden aan verschillende vismigratieknelpunten (4B_E_0295). Het uitgangspunt is om de bovenloop van de Bosbeek te verbinden met de Maasvallei via de Witbeek. Het bekkenbestuur van het Maasbekken vraagt aan de VMM om concreet volgende maatregelen in 2017 en 2018 uit te werken: het aanleggen van overstromingsgebieden stoomopwaarts Neeroeteren, de bypassen aan de Neermolen, de Dorpermolen en de Slagmolen, en het optimaliseren van de verbinding Bosbeek en Witbeek waarmee ook

de vismigratieknelpunten aan de Volmolen en de Levermolen worden omzeild.

Dommel: De visie van het SGBP voor de Dommel voorziet in eerste instantie een **verbetering van de fysisch- chemische waterkwaliteit**. De renovatie van RWZI Eksel opgedragen via het OP2018 en het opgestarte project IMPAKT zijn hierin belangrijk om de rioleringsinfrastructuur te optimaliseren. Hoewel IMPAKT in de eerste plaats voornamelijk een gerichte meetcampagne omvat, wordt binnen het project door de VMM en Aquafin nv ook een randvoorziening uitgewerkt op een veel werkend overstort. Het bekkenbestuur vraagt om naast deze ingreep ook op andere locaties bijkomende verbeteringen te realiseren op korte termijn (bv. met flexibele overstortdrempels, ...).

Mark: Een beekherstelproject met ondermeer het **aantakken van oude meanders en de vispassage aan de Laermolen** werd reeds aangekondigd op een vorige investeringsprogramma. Het bekkenbestuur vraagt de VMM om dit project nu te concretiseren. Deze verbetering van de beekstructuur is niet alleen nodig voor de Mark maar eveneens relevant voor speerpuntgebied Merkske (zijloop van de Mark). De toestand van het Merkske kan niet los gezien worden van de Mark. Het betreft één rivierecosysteem. De Laermolen vormt het laatste migratieknelpunt op de Mark en verhindert de verbinding tussen de vallei van het Merkske en het ecologisch interessante trajecten op de Mark gelegen in de bovenlopen. Een beekherstelproject laat meer soorten toe en biedt mogelijkheden om hun areaal uit te breiden en grotere populaties aan te nemen waardoor ze meer weerstand kunnen bieden. Het oplossen van dit knelpunt wordt als prioritair beschouwd in het afstroomgebied en ANB meldt dat een co-financieringsvoorstel hiervoor kan ingediend worden bij de Provinciale Visserijcommissie Antwerpen.

De Vlaamse waterweg nv

Tabel 11: lijst projecten De Vlaamse Waterweg nv

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	Gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)
6_B_0003	Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas	De Vlaamse Waterweg nv	ORL	Gemeenschappelijke Maas	Werken in uitvoering	Werken in uitvoering
6_F_0128	Verhogen van de veiligheid langsheen de Gemeenschappelijke Maas door uitvoeren van rivierverruiming	De Vlaamse Waterweg nv	ORL	Gemeenschappelijke Maas	Werken in uitvoering	Werken in uitvoering

Hoge afvoeren op de Maas in de winter gaan soms gepaard met overstromingen die zich tot ver buiten de maasplassen kunnen verspreiden. Omwille van het mijnverzakkingsgebied is het overstromingsrisico (=kans x schade) groot. Het is dus zeer belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in hoogwaterbescherming en dat het overstromingsrisico wordt gereduceerd, te meer in het licht van de klimaatverandering. Het bekkenbestuur stemt in met het huidige investeringsprogramma van De Vlaamse Waterweg nv langs de Gemeenschappelijke Maas. Er wordt bij de infrastructuurwerken gevraagd om maximaal af te stemmen met de vooropgestelde milieu- en natuurdoelen voor de Gemeenschappelijke Maas.

Lokale waterbeheerders Maasbekken Oost

Provincie Limburg

Tabel 12: lijst projecten provincie Limburg

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	advies Bekkenbestuur
8A_C_0595	Oplossen vismigratieknelpunt Keyartmolen	Provincie Limburg	KRW	Complex Abeek (AG Itterbeek)	Vorbereidende fase: Prijsaanvraag opmaak archeologienota, ontwerp aanpassen omgevingsvergunning, bestek en raming opmaken	uitvoering	
6_F_0271	Aanleg overstromingszone + oplossen vismigratieknelpunt op de Vrietselbeek in Dilsen-Stokkem	Provincie Limburg	KRW, ROR	Centrale Maasvlakte	Haalbaarheidsfase: Effectieve noodzaak nagaan, dossier grondaankoop opstarten	Vorbereidende fase	
8A_A_0047	Koppeling van de Vrietselbeek met haar brongebied door de voeding met opgepompt	Provincie Limburg, nv De Scheepvaart	KRW	Centrale Maasvlakte	Studiefase: Aanleg leiding, aansluiting op verdeelput en	Uitvoering 2018-2019	Verdeelput is reeds voorzien door De Vlaamse Waterweg nv. Er is rekening gehouden met het advies van bekkenbestuur op het IP2016 van De

	grondwater				herprofilering van Vrietselbeek waar leiding uitkomt nog uit te voeren		Vlaamse Waterweg nv om dijkherstelwerken af te stemmen op dit project
8A_E_0289	Herinrichting Kikbeek tussen Dr Haubenlaan en Oude Bunders	Provincie Limburg	KRW	Centrale Maasvlakte	Haalbaarheidsfase	vergunningsfase	
8A_E_0288	Aanleg watertapping Langbroeksbeek	Provincie Limburg	KRW	Centrale Maasvlakte	Haalbaarheidsfase	Vorbereidende fase	
	uitbreiding afwaartse wachtbekken op de Beek in Diets-Heur	Provincie Limburg	ROR	Aquadra regio			
6_I_0076	Aanleg gescheiden rioleringsstelsel en openleggen van de Beek in Diets-Heur	Provincie Limburg, Stad Tongeren, Infrac, Aquafin	KRW	Aquadra regio	Bespreking verdeling van de kosten lopende		
8A_E_0299	Verlegging en herinrichting van de Voer in Voeren (Schoppem)	Provincie Limburg	KRW	Aquadra regio	Vorbereiding: o.a. grondverwerving	uitvoering	Uitvoering werken in combinatie met rioleringswerken; Werken uit noodzaak door verzakking weg

Watering De Dommelvallei

Tabel 13: lijst projecten watering De Dommelvallei

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	opmerkingen
8A_E_0293 (nieuw)	Herinrichting van de Dommel en de Kleinbeek in Peer	Watering Dommelvallei De	KRW	Dommel	uitvoering		
8A_E_0294 (nieuw)	Herinrichting van de Bollisenbeek door deze te verleggen naar haar oude bedding in Hechtel-Eksel en Peer	Watering Dommelvallei De	KRW	Dommel	vorbereiding		

Watering De Vreenebeek

Tabel 14: lijst projecten watering De Vreenebeek

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	opmerkingen
5B_E_0060	Analyse van hydromorfologische ontwikkelingsmogelijkheden en uitvoering van meest gepaste structuurherstel voor de Warmbeek (2e cat) en zijlopen	Watering Vreenebeek, Limburg	De prov KRW	Warmbeek	Uitvoering (plaatsen dood hout, aangepast beheer).		

Watering Het Grootbroek

Tabel 15: Lijst projecten Watering Het Grootbroek

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	opmerkingen
8A_E_0063	Beheer beverdammen	Watering Grootbroek	Het ORL/KRW	Complex Abeek, Witbeek	In uitvoering	In uitvoering	

Het bekkenbestuur van het Maasbekken stelt vast dat er op de investeringsprogramma's van de lokale waterbeheerders van Maasbekken Oost relatief weinig investeringen binnen speerpuntgebieden en aandachtsgebieden gepland zijn. Acties op de zijlopen van de Gemeenschappelijke Maas (Kikbeek, Vrietselbeek) kunnen wel bijdragen tot de ecologische verbindingzones vanuit de Maas en kunnen onrechtstreeks ook bijdragen tot een meer gebalanceerd rivierecosysteem.

Het bekkenbestuur herhaalt haar oproep uit vorige adviezen voor de lokale waterbeheerders om ook in bovenlopen van speerpunt- en aandachtsgebieden in te zetten op concrete investeringen en ecologisch beheer ter ondersteuning van de doelstellingen in deze speerpuntgebieden. Dit vraagt proactief en kritisch verder te zoeken naar verbeteringen voor het beekecosysteem. Voor de Warmbeek is hiervoor in 2014 een analyse gebeurd met een voorstel van concrete maatregelen in 2014. Een aantal van die voorstellen werden opgenomen voor uitvoering (8A_E_0063), andere verdienen zeker nog aandacht.

De **Itterbeek** opwaarts het verdeelwerk kent een goede waterkwaliteit. Door de structuurkwaliteit te verbeteren kan er snel een ecologische winst gemaakt worden. Het bekkenbestuur adviseert daarom om op korte termijn de resterende vismigratieknelpunten weg te werken zodat een effectieve ecologische verbinding ontstaat tussen de habitatrichtlijngebieden. Het bekkenbestuur Maasbekken juicht daarom het project aan de Keyartmolen toe, maar vraagt tegelijkertijd om ook de **resterende knelpunten te saneren of de vistrappen te optimaliseren** (Kasteelmolen, Slagmolen en Rooiermolen). Daarnaast dient onderzocht te worden hoe de **structuurkwaliteit binnen de habitatrichtlijngebieden** (Itterbeek met Brand, Jagersborg en Schootsheide en Bergerven) verder kan verbeteren opdat de biologische waterkwaliteit alle kansen krijgt op het lokale waterlichamen van de Itterbeek. Voor het Vlaamse OWL dient eerst verder ingezet te worden op een verbetering van de fysisch-chemische waterkwaliteit.

Witbeek: Voor een robuuste natuurverbinding via de Witbeek tussen de bovenloop van de Bosbeek en de Maas, is een **verbetering van de structuurkwaliteit** op de Witbeek nodig: minstens het oplossen van de resterende vismigratieknelpunten (Diestersteenweg, bodemval aan het Kanaal) en het creëren van ecologische stapstenen tussen Kessenich en Neeroeteren. Het actieplan van het integraal waterproject Bosbeek-Witbeek heeft in dit opzicht een actie geformuleerd om dit verder te onderzoeken binnen het habitatrichtlijngebied Jagersborg voor de Witbeek en Schaagterziep. Tegelijk met het terugdringen van de wateroverlast kan binnen dit gebied gezocht worden naar het vergroten van de waterconservering (dempen van grachten zodat minder snel water naar de Witbeek gaat) en/of eventueel bijkomende waterberging voor de Witbeek. Eveneens in het kader van de wateroverlast adviseert het bekkenbestuur om de overwelving van de Witbeek onder de Diestersteenweg te vergroten opdat deze niet langer opstuwing naar Neeroeteren veroorzaakt. Gezien aquafin de renovatie van Collector Kinrooierdijk plant, met herstel in open sleuf onder de gewestweg adviseert het bekkenbestuur Maasbekken om deze opportuniteit te benutten voor het vergroten van de doorsteek waarbij ook het vismigratieknelpunt kan gesaneerd worden.

De Abeek is sterk gefragmenteerd op het lokaal waterlichaam (o.a. Genamolen, molen Mariendal, Binkermolen, Reppelmolen, Neermolen). Het bekkenbestuur vraagt provincie Limburg en de Watering De Vreenebeek om op **korte termijn te onderzoeken of deze knelpunten kunnen opgelost worden en om concrete oplossingen uit te werken**.

Voer: De aanleiding van de herinrichting van de Voer is de verzakking van de aanliggende weg. Het betreft een relatief klein project dat zal leiden tot een geringe verbetering van de structuurkwaliteit van de Voer en het effect op de biologische kwaliteitsparameters zal vermoedelijk beperkt zijn. **Het strekt tot aanbeveling om bij het ontwerp maximaal rekening te houden met de habitateisen van de gewenste en de aanwezige beschermde soorten** (bv. beekdonderpad). Mogelijks kunnen gelijktijdig op andere trajecten kleine ingrepen binnen de bedding uitgevoerd worden. Dergelijke opportuniteiten zouden mee onderzocht moeten worden. Een verdere verruwing en vertraagde afwatering is eveneens gewenst voor het terugdringen van de overstromingsrisico's, maar vermoedelijk biedt dit project weinig kansen. Gezien de herhaaldelijke wateroverlast in het verleden dienen de verschillende waterbeheerders alleszins

nog maatregelen uit te werken voor een vertraagde afvoer en buffering opwaarts 's Gravenvoeren.

De Beek: Bijkomende waterberging op de Beek in Diets-Heur: Dit project wordt als positief onthaald door het bekkenbestuur Maasbekken omdat in het verleden de dorpen Diets-Heur en Vrerem al te kampen hebben gehad met wateroverlast. Het is duidelijk dat onder andere meer ruimte voor water moet voorzien worden om de overstromingsrisico's terug te dringen. **Gezien de Beek vanuit Wallonië komt moet er grensoverschrijdend in overleg worden gegaan om oplossingen (vertraagde afvoer, buffering,...) met Waalse partners te vinden.** Dergelijk overleg kan aanvatten binnen de GoW Jeker - Geul.

Lokale waterbeheerders Maasbekken Noord

Provincie Antwerpen

Tabel 16: lijst projecten Provincie Antwerpen

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	opmerkingen
6_E_0051	Herwaarderen Kleine Aa en realiseren van bovenstroomse buffering/waterconservering in de vallei van de Kleine Aa	Provincie Antwerpen	ORL	Kleine Aa	In uitvoering	In uitvoering	
8B_B_0046	Uitvoering van sedimentruiming op de onbevaarbare waterlopen op de 2e categorie in het Maasbekken	Provincie Antwerpen, Provincie Limburg	KRLW	Mark & Merkske	Doorlopend (in 2017 zal een slibruiming gebeuren op de Kleine Mark en Stjozefloop in Rijkvorsel)	doorlopend	

Watering Beneden Mark

Tabel 17: lijst projecten watering Beneden Mark

Actienr	Actietitel	Initiatiefnemer(s)	KRLW/ ORL	gebied	Planning 2017	Planning 2018 (of later)	opmerkingen
6_F_0240	Creëren van waterberging ter hoogte van Blauwputten en Leiloo door aanleg bufferbekken of overstromingszone aan Transportzone of Meersel-Dreef	Provincie Antwerpen	ORL+KRW	Blauwputten Leyloop (Mark)	haalbaarheidsfase	studiefase	

Het bekkenbestuur van het Maasbekken stelt vast dat er geen actie is opgenomen binnen speerpuntgebied en slechts enkele binnen aandachtsgebied Mark vnl in functie van waterberging. Het bekkenbestuur herhaalt haar oproep uit vorige adviezen voor de lokale waterbeheerders om in bovenlopen van speerpunt- en aandachtsgebieden in te zetten op concrete investeringen en ecologisch beheer ter ondersteuning van de specifieke milieukwaliteitsdoelstellingen. Dit vraagt proactief en kritisch verder te zoeken naar verbeteringen voor het beekecosysteem. Concreet vraagt het bekkenbestuur aan de waterbeheerders van het Merkske om in 2017 en 2018 concrete maatregelen te formuleren en uit te voeren om de waterhuishouding en stromingsvariatie voor het Merkske, Noordermark en Markske verder te herstellen. Dit kan gebeuren via het proces van het integraal waterproject Merkske.

Actie 8A_C_0018 - Wegwerken van vismigratieknelpunt voor waterlichaam Heerlese Loop wordt voorgesteld voor definitieve schrapping uit de actielijst. Het bekkenbestuur vraagt hiervoor grondige motivatie. Te meer omdat het stroomafwaarts gedeelte van de Heerlese Loop in SBZ-H ligt, er verschillende vismigratieknelpunten zijn op de Heerlese Loop en een grondige analyse i.k.v. 8A_E_0067 'Analyse van hydromorfologische ontwikkelingsmogelijkheden en uitvoering van structuurherstel voor de Heerlese Loop' (nog niet opgestart) mogelijks nog potentieel aantoon.

Voor wat betreft het creëren van berging op de Blauwputten en Leiloo om wateroverlast aan Transportzone Meersel Dreef te vermijden dringt het bekkenbestuur erop aan om maximaal brongericht de problematiek aan te pakken, dit grensoverschrijdend af te stemmen en tevens ook het waterkwaliteit probleem komende van de transportzone aan te pakken. Dit vraagt in eerste instantie berging op de transportzone zelf, met de nodige beveiliging naar milieu-incidenten. Dit vraagt dus afstemming met stad Hoogstraten, de eigenaar van het bedrijventerrein (IOK), provincie Antwerpen en waterschap Brabantse Delta.

bijlage 2 Advies Optimalisatieprogramma 2019 - 2023³

Het bekkenbureau Maasbekken brengt voor het OP 2019-2023 onderstaand advies uit over de investeringsprojecten voor de bovengemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur die zijn opgenomen op het indicatieve gedeelte (incl. projecten buiten programma) van het OP 2018-2022 en over nieuwe projecten gedefinieerd door bijvoorbeeld de VMM, de NV AQUAFIN, het GTO of het bekkenbestuur.

Het bekkenbureau Maasbekken vraagt aan de VMM om bij de selectie van de projecten voor opname in het (op te dragen gedeelte van het) Optimalisatieprogramma (OP) 2019-2023 rekening te houden met de hieronder voorgestelde prioritering. De projecten in Tabel 18 zijn weergegeven in rangorde conform de toegepaste toetsingsmethodiek. Het bekkenbureau is dus vragende partij om preferentieel de bovenaan gesitueerde projecten te programmeren op het OP 2019. Het advies wordt dus hoofdzakelijk door deze rangorde gevormd. Onderscheid wordt gemaakt tussen projecten die klaar zijn voor uitvoering (KU) en in principe vastgelegd kunnen worden in 2019 en projecten die omwille van praktische redenen niet klaar zijn voor uitvoering (NKU), bv omdat nog bijkomend onderzoek nodig is of omdat het gemeentelijk voorbehoud nog niet voldaan is. Projecten met status NKU kunnen niet opgedragen worden.

Tabel 18: Leidingprojectenkorf en rangorde advies OP 2019-2023

Project nr.	Projectomschrijving	Gemeente	Zuiveringsgebied	Type project	Raming kostprijs	Milieu impactscore	SPG/AG	Score pragmat. toets	Status	Eindscore
Aq 5065	RWA doorvoer Noordermark	Baarle hertog	Zondereigen	RWA	309.505,0	5,5	5	1,5	KU	12
nieuw	Optimalisatie stelsel voor reductie overstortwerking op Abeek en Itterbeek: studie-	Bree, Kinrooi	Bree	Studie	0 euro	5	5	1,5	KU	11,5

³ Cfr. [Decreet Integraal Waterbeleid artikel 27](#)

	opdracht									
23170	Doorvoer vuilvracht zondereigen naar RWZI Merksplas	Merksplas	Merksplas	collector	1.361.643,0	5,5	5	0,5	KU	11
22621	Collector Hal (Hoogstraten)	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	876.000,0	4	5	0,5	NKU	9,5
22628	Collector Hoekeinde (Merksplas)	Merksplas	Merksplas	aansluiting	3.539.866,7	3,5	4	1,5	NKU	9
23300	Collector Kuilenstraat	Bree	Bree	aansluiting	705.388,1	3,5	5	0,5	NKU	9
2112	Bufferbergingsbekken Kaulillerweg - Elvenweg (Peer)	Peer	Bocholt	optimalisatie overstort - bouw BBB	960.000,0	2,5	5	0,5	NKU	8
22635	Optimalisatie overstort Op de Kippen	Peer	Peer	optimalisatie	310.804,0	3	3	0,5	NKU	6,5
22633	Collector Slijktraat - Lokaal Pact (Wuustwezel)	Wuustwezel	Kalmthout	aansluiting	188.000,0	2	3	1	NKU	6
23298	Collector Neervenweg	Wuustwezel	Loenhout	aansluiting	1.017.685,9	2	3	1	NKU	6
22619	Collector Loenhoutseweg - lokaal pact (Hoogstraten)	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	324.800,0	2	3	0,5	NKU	5,5
22615	Collector Maxburgdreef Hoogstraten	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	1.628.000,0	1,5	3	1	NKU	5,5
22616	Collector Terbeeksestraat (Hoogstraten)	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	399.200,0	1,5	3	0,5	NKU	5
22620	Collector Heerle (Hoogstraten)	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	996.000,0	1,5	3	0,5	NKU	5
22617	Collector Achteraard (Hoogstraten)	Hoogstraten	Hoogstraten	aansluiting	2.737.993,0	1	3	0,5	NKU	4,5
22474	Collector Steenweg op Rijkevorsel (gevangenis)	Merksplas	Merksplas	aansluiting	823.488,5	1	3	0,5	NKU	4,5

	Merksplas)									
22653	Collector Helhoek Rijkevorsel)	Rijkevorsel	Hoogstraten	aansluiting	5.688.000,0	1	3	0,5	NKU	4,5
22345	Afkoppen Ruitersstraat te Uikhoven	Maasmechelen	Lanaken	Afkoppeling	667.484,1	3,5	1	0	NKU	4,5
22969	Collector Hybergsebaan - Eekhoornlaan (Wildert - Essen)	Essen	Kalmthout	aansluiting	572.695,5	3	0	1	NKU	4
/	Afkoppelen parasitair debiet Salvatorstraat Hamont	Hamont-Achel	Hamont	afkoppeling	90.996,0	3,5	0	0,5	KU	4
22637	PS en PL Koetestraat (Maasmechelen)	Maasmechelen	Eisden	optimalisatie project		2	1	1	KU	4
23292	Aansluiting Maastrichtersteenweg	Tongeren	Tongeren	Aansluiting	4.485.411,0	3	0	1	NKU	4
2133	Afkoppeling Weijerkensbeek	Bilzen	Riemst	afkoppeling - optimalisatie	2.368.506,0	2,5	0	1	?	3,5
23295	Collector Bevrijdingstraat	Brecht	Brecht	aansluiting	161.275,5	1	2,5	-0,5	NKU	3
22608	Collector Schanker (Essen)	Essen	Essen	aansluiting	809.438,9	2	0	1	NKU	3
22652	Collector Mierdsedijk- Hoenderweg (Ravels)	Ravels	Poppel	aansluiting	899.159,8	2,5	0	0,5	NKU	3
9116	Optimalisatie overstorten opwaarts RWZI Hamont	Hamont	Hamont	studie	0 euro	2,5	0	0,5	KU	3
1270	Afkoppelingsproject Guldendael-Bovenstraat- Caestertweg	Riemst	Maastricht	afkoppeling	1.401.821,0	2	0	1	NKU	3
10067	Optimalisatie zuiveringsgebied Essen	Essen	Essen	optimalisatie	505.000,0	1,5	0	1,25	KU	2,75
22634	Collector Duinenstraat - Lokaal Pact - (Wuustwezel)	Wuustwezel	Kalmthout	aansluiting	712.800,0	1,5	0	1	NKU	2,5

22626	Collector Heikantstraat (Kalmthout)	Kalmthout	Kalmthout	aansluiting	665.600,0	2	0	0	NKU	2
23299	collector Grootbeersel	Kinrooi	Kinrooi	aansluiting	185.804,9	2	0	0	NKU	2
23008	Collector Schriek (Essen) (samen met 23056)	Essen	Essen	aansluiting (renovatie collector)	1.370.828,8	1,5	0	0,25	NKU	1,75
23004	Duinenstraat Zuid - Loc.Pact (Wuustwezel)	Wuustwezel	Kalmthout	aansluiting	279.652,8	1,5	0	0,25	NKU	1,75
23166	Renoveren persleiding Hegge - Verbindingsweg (Ravels)	Ravels	Poppel	renovatie	1.265.140,2	1	0	0,5	KU	1,5
1124	Renovatie collector Bekaertlaan - Nijverheidslaan	Dilsen-Stokkem	Dilsen	renovatie	5.932.093,0	0,5	1	0	NKU	1,5
22607	Collector Dreveneind - Scham	Essen	Essen	aansluiting	1.656.993,8	1	0	0,25	nku	1,25
23056	Collector Schriek zijtak	Essen	Essen	aansluiting (renovatie collector)	326.554,4	0,5	0	0	NKU	0,5

Tabel 19: Leidingprojectenkorf en rangorde advies OP 2019-2023

Project nr.	Projectomschrijving	Gemeente	Zuiveringsgebied	Type project	Raming kostprijs	Milieu impactscore	SPG/AG	Score pragmat. toets	Status	Eindscore
RWZI Poppel	Uitbreiding/Renovatie RWZI Poppe	Ravels	Poppel	optimalisatie		4,5	0	1,5		6

Prioritaire projectenlijst (10 hoogst gerangschikte leidingprojecten)

De scores zijn weergegeven in bovenstaande tabel: het betreft een score voor milieu-impact, een score volgens prioritering stroomgebiedbeheerplan en een pragmatische score. De milieu-impacttoetsing is gebaseerd op een kaart die het volgende in overweging neemt: overstromingsgebieden, ecologisch waardevolle gebieden en waterlopen, waterbodems, water voor de mens en bovenlopen. Projecten met ontvangende waterlopen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden krijgen respectievelijk score 5 of score 3. Hiervan kan afgeweken worden in specifieke situaties: de impact wordt kleiner ingeschat, bv. het project ligt ver van hoofdwaterloop of debiet waterloop is dermate groot (o.a. Maas). De motivatie is voor de 10 hoogst gerangschikte projecten hier opgenomen.

Specifieke motivatie voor de 10 hoogst gerangschikte projecten:

- AQ 5065 (OF 6065) - RWA DOORVOER NOORDERMARK

Overstort van KWZI Zondereigen werkt enorm veel met in sommige periode bijna continue lozing van verdund afvalwater. Ondanks eerdere afkoppelingsprojecten (22239) blijft aanzienlijke overstortwerking. Eind 2015 werd de tweede afkoppelingsfase gerealiseerd maar het afgekoppelde hemelwater sluit opnieuw aan op het bestaande gemengde stelsel dat aansluit op de RWZI Zondereigen. Een laatste fase van afkoppeling via GIP dossier A209003 moet nog gerealiseerd worden, maar ligt stil. Dergelijke afkoppeling of voorgestelde RWA doorvoer is gezien de nutriëntenvracht op de Noordermark cruciaal, maar ook in het licht van het integraal waterproject Merkske relevant. Complementair werd via ruilverkaveling Zondereigen de nutriëntenvracht op de Noordermark teruggedrongen, met ingericht met oog op een natuurlijk beeddallandschap waarbij de waterkwaliteit van belang is. Bovendien leidt de verdunning tot verminderde werking van de KWZI Zondereigen (of na suprematie: RWZI Merksplas). Dit project hangt deels samen met 23170, maar zelfs na 23170 blijft OS op Noordermark werken. Afkoppeling van de RWA is daarom meer prioritair en een oplossing dient op korte termijn gezocht worden.

- NIEUW - OPTIMALISATIE STELSEL VOOR REDUCTIE OVERSTORTWERKING OP ABEEK EN IJTERBEEK: STUDIEOPDRACHT

Ter hoogte van Meeuwen zijn een tiental overstorten op de Abeek. Ook op de IJterbeek zijn afwaarts Gruitrode meerdere overstorten waarvan sommige

Impact van de overstortwerking is waarschijnlijk groot op de ecosystemen van A
oor overstortwerking, in habitatrichtlijngebied (of net opwaarts ervan) en aangedu
van het stelsel is complementair aan de lopende screenings voor Abeek en Itte
erproject dat op korte termijn wordt opgestart voor dit gebied. Gezien de timing v
ounten zsm geïdentificeerd en maatregelen geformuleerd te worden. Een opti
van RWZI Bree die in uitvoering gaat.

NACHT ZONDEREIGEN NAAR RWZI MERKSPLAS

riegen stort regelmatig over. Het betreft bovendien een verouderde installati
orm waarschijnlijk niet meer gehaald worden. Het effluent heeft ook impact op
este oplossing is om KWZI te supprimeren en aan te sluiten op RWZI Merksplas. C
met doel op beekdallandschap in vallei van de Noordermark. Doorvoer van vuilv
nodzakelijk is. In functie van speerpuntgebied verdient het echter een snellere aanp
r te beschouwen.

HOOGSTRATEN)

waterkwaliteit is complementair aan acties voor herstel waterlopen en natuurlijke v
het gebied is relatief laag en uitbouw is nog noodzakelijk. Dit is het meest relevante
achten op indienen van dossier door Stad Hoogstraten / Pidpa dat voorbehoud vorm

NDE (MERKSPLAS)

van RWZI Bree die in uitvoering gaat.

RICHT ZONDEREIGEN NAAR RWZI MERKSPLAS

Regen stort regelmatig over. Het betreft bovendien een verouderde installatie die waarschijnlijk niet meer gehaald worden. Het effluent heeft ook impact op de natuur. De beste oplossing is om KWZI te supprimeren en aan te sluiten op RWZI Merksplas. Dit is met doel op beekdallandschap in vallei van de Noordermark. Doorvoer van vuilwater is noodzakelijk is. In functie van speerpuntgebied verdient het echter een snellere aanpak te beschouwen.

HOOGSTRATEN)

De waterkwaliteit is complementair aan acties voor herstel waterlopen en natuurlijke vloedgebieden. Het gebied is relatief laag en uitbouw is nog noodzakelijk. Dit is het meest relevante aspect. Achten op indienen van dossier door Stad Hoogstraten / Pidpa dat voorbehoud vormt.

DE (MERKSPLAS)

Regen stort regelmatig over. Het betreft bovendien een verouderde installatie die waarschijnlijk niet meer gehaald worden. Het effluent heeft ook impact op de omgeving. De beste oplossing is om KWZI te supprimeren en aan te sluiten op RWZI Merksplas. Dit is met doel op beekdallandschap in vallei van de Noordermark. Doorvoer van vuilwater is noodzakelijk is. In functie van speerpuntgebied verdient het echter een snellere aanpak te beschouwen.

DOOGSTRATEN)

De waterkwaliteit is complementair aan acties voor herstel waterlopen en natuurlijke vloed. Het gebied is relatief laag en uitbouw is nog noodzakelijk. Dit is het meest relevante aspect. Zie berichten op indienen van dossier door Stad Hoogstraten / Pidpa dat voorbehoud vormt.

DE (MERKSPLAS)

DOOGSTRATEN)

waterkwaliteit is complementair aan acties voor herstel waterlopen en natuurlijke v
het gebied is relatief laag en uitbouw is nog noodzakelijk. Dit is het meest relevante
achten op indienen van dossier door Stad Hoogstraten / Pidpa dat voorbehoud vorm

NDE (MERKSPLAS)

waterkwaliteit is complementair aan acties voor herstel waterlopen en natuurlijke v
het gebied is relatief laag en uitbouw is nog noodzakelijk. Dit is het meest relevante
achten op indienen van dossier door Stad Hoogstraten / Pidpa dat voorbehoud vorm

... (MERKSPLAS)

verdere uitbouw is relevant. Wachten op indienen voorbehoud.

- 23300 - COLLECTOR KUILENSTRAAT

Het project zal het lozingspunt op de Soerbeek saneren, wat een positief effect heeft op het milieu (SBZ-H gebied, prioritair voor vismigratie,...). De Soerbeek is een zijrivier van de Abeek, dat is aangeduid als speerpuntgebied. Op basis van de IE en effectief lozingspunt is dit een belangrijk aansluitingsproject in het afstroomgebied. Er is een groot gemeentelijke voorbehoud om overnamepunt te bereiken, omwille van gespreide bebouwing. Een aanvraag werd hier ondertussen voor ingediend, maar is momenteel nog in behandeling.

- 2112 - BUFFERBERGINGSBEKKEN KAULILLERWEG - ELVENWEG (PEER)

De Milieu-impact is hier berekend voor de Kleine Broekbeek, een bijloop van de Warmbeek die zelf een hogere MI score heeft. De impact tot de Warmbeek moet bekeken worden evenals de frequentie van overstorting. Het overstort wordt sinds sept 2016 bemeten, en een project loopt om de impact van overstorten op het watersysteem te bepalen (IMPAKT!). De bouw van een randvoorziening aan het overstort Elvenweg is een voorwaarde voor reeds opgedragen project 23003. Het globale plaatje moet echter in rekening worden gebracht. Wat is het overstortvolume na werken aan RWZI Bocholt en de verdere afkoppeling? Zijn er alternatieven voor overstorting? Kan overstorting gereduceerd worden of de impact op het waterloopsysteem (lagere OS frequentie, verdere buffering (open of gesloten), nazuivering in open bekken (openleggen effluentleiding), of gedeeltelijk afvloeiing buiten speerpuntgebied). Voor 23003 moet bekeken worden of deze kan gesplitst worden opdat afkoppeling kan plaatsvinden en het wervelventiel later indien er duidelijkheid is impact overstort en mogelijke randvoorziening.

- 22635 - OPTIMALISATIE OVERSTORT OP DE KIPPEN

Zuiveringsgebied Peer kampt met ernstige verdunning in het stelsel en overstortwerking naar de waterlopen. Mogelijks problematiek deels opgelost via GIP project. Eerst blijkt aanpassing hydronautstudie nodig te zijn om noodzaak project te bepalen. Daarnaast loopt het IMPAKT project om effect van overstort op watersysteem te bepalen.

- 22633 - COLLECTOR SLIJKTRAAAT - LOKAAL PACT (WUUSTWEZEL)

Bekkenspecifiek deel Maasbekken

De zuiveringsgraad is beperkt en uitbouw rioleringsinfrastructuur is noodzakelijk. Op de Weerij's werden de voorbije planperiode heel wat vismigratieknelpunten opgelost, maar omwille van beperkte waterkwaliteit (en structuurkwaliteit) blijven goede resultaten voor de vismgemeenschap achterwege. De waterkwaliteit dient in eerste instantie voor dit aandachtsgebied te verbeteren..

- 23298 - COLLECTOR NEERVENWEG

De zuiveringsgraad is beperkt en uitbouw rioleringsinfrastructuur is noodzakelijk. Op de Weerij's werden de voorbije planperiode heel wat vismigratieknelpunten opgelost, maar omwille van beperkte waterkwaliteit (en structuurkwaliteit) blijven goede resultaten voor de vismgemeenschap achterwege. De waterkwaliteit dient in eerste instantie voor dit aandachtsgebied te verbeteren.

Andere adviserende standpunten

Voorliggend advies werd voorbereid door het bekkensecretariaat. Het werd samen met het WUP 2016 op 20/04/2017 en 21/04/2017 besproken op het ambtelijk bekkenoverleg Maasbekken voor inhoudelijke input m.b.t. de pragmatische toetsing. Op 26/04/2017 werd het ontwerpadvies aan het bekkenbureau overgemaakt voor goedkeuring. Het bekkenbureau bracht hierbij volgend advies uit:

- 1) Het bekkenbureau van het Maasbekken vraagt aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) om bij de selectie van projecten voor opname in het (op te dragen gedeelte van het) optimalisatieprogramma (OP) 2019-2023 rekening te houden met de voorgestelde prioritering met bijhorende motivatie.
- 2) Het bekkenbureau Maasbekken vraagt aan de VMM dat, indien er zich belangrijke potenties voor waardevolle projecten voordoen, er proactief naar de gemeenten gecommuniceerd wordt omtrent de modaliteiten van het lokaal pact. Dit kan sommige gemeenten misschien motiveren tot het indienen van rioleringsdossiers, waarbij een extra financiering bovenop de reguliere begrotingsbudgetten mogelijk de doorslag kan geven.
- 3) Het bekkenbureau Maasbekken dringt er bij de respectievelijke gemeenten op aan om de nodige gemeentelijke initiatieven (indienen van gemeentelijke projecten) te nemen, zodat de prioritair gestelde bovengemeentelijke projecten effectief op het programmajaar 2019 kunnen vastgelegd worden. Vaak vormen gemeentelijke dossiers het voorbehoud voor een bovengemeentelijk project. Het bekkenbureau vraagt dat de gemeenten/rioolbeheerders de nodige inspanningen leveren zodat de projecten 'NKU' (niet klaar voor uitvoering), welke hoog gerangschikt zijn op basis van de milieu-impacttoetsing en aan het vastgesteld stroomgebiedbeheerplan voor de Maas, op het volgend OP 2019-2023 effectief kunnen opgedragen worden.

en vraagt aan de VMM en Aquanl om in de voorbereiding naar het volgende OP n
ecten. Dit zijn de projecten die maximaal zullen bijdragen aan het beha

en bij de bespreking van de technische plannen vraagt het bekkenbureau Maasbe
hierdoor ruimte voor grachten verdwijnt, dit reeds bij het ontwerp van de technis
in de ontwikkeling van het voorontwerp zoveel mogelijk rekening gehouden word

bijlage 3 Advisering TP AQF⁴

Het GTO bracht in 2016 advies uit bij onderstaande technische plannen van AQUAFIN.

Tabel 20: overzicht adviezen bij TP AQF in 2016

Projectnr.	Projectomschrijving	Gemeente	Datum advies	Advies GTO	Terugkoppeling advies
22612	Afkoppelen parasitair debiet H. Dunantstraat	Lanaken	GTO op 21/03/2016 en extra vergadering op 22/04/2016	Principesakkoord binnen ABO (22/4/2016), maar definitieve advisering volgt na motievennota door Aquafin.	/
23105	Renovatie collector Lutlommel, Leuken	Lommel	21/03/2016	Gunstig	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 19/07/2016
23160	Renovatie collector Zetellaan, Boslaan	Maasmechelen	21/03/2016	Gunstig	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 19/07/2016
21870	Renovatie RWZI Bree	Bree	14/09/2016	Gunstig	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 09/01/2017
22613	Collector Meerleseweg-Groot Eyssel	Hoogstraten	14/09/2016	Gunstig voorwaarden	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 19/01/2017
22876	Optimaliseren overstorten in het bekken van de Warmbeek	Hamont-Achel	14/09/2016	Gunstig voorwaarden	Niet goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 12/01/2017, omwille van bijkomende vragen.
22968	Collector Nelsebaan - Steenovenstraat	Essen	14/09/2016	Gunstig voorwaarden	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 19/01/2017
23167	Renovatie Coll Nering, Achtel te Rijkvorsel en Castelréweg	Hoogstraten	14/09/2016	Gunstig voorwaarden	Niet goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 19/01/2017
22.153G	Aanleg van een DWA streng Venlosesteenweg	Maaseik	28/04/2016	Gunstig voorwaarden	Goedgekeurd door VMM op consensusvergadering van 12/05/2016

⁴ Cfr. [Decreet Integraal Waterbeleid artikel 27](#)

bijlage 4 Erratumlijst actieprogramma BSD Maas

actienummer	actietitel	aanpassing
4B_E_0279	Herstel structuurkwaliteit, waterbergingscapaciteit en vismigratieknelpunten op Dommel 1° cat	Indicatieve actie wordt definitieve actie
4B_E_0281	Sanering van vismigratieknelpunten op de Abeeck opwaarts de Zuid-Willemsvaart	Watering de Vreenebeek toevoegen als initiatiefnemer
5B_E_0060	Beheer beverdammen	Nieuwe actie
6_B_0003	Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
6_E_0051	Herwaarderen Kleine Aa en realiseren van bovenstroomse buffering/waterconservering in de vallei van de Kleine Aa	Nieuwe actie
6_F_0128	Verhogen van de veiligheid langsheen de Gemeenschappelijke Maas	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
6_I_0073	Inrichten van een Bypass op de Voer ter hoogte van centrum's Gravenvoeren en verder onderzoek naar de optimale bescherming van Voeren	Provincie Limburg schrappen als initiatiefnemer
6_I_0076	Aanleg gescheiden rioleringsstelsel en openleggen van de Beek in Diets-Heur	Nieuwe actie
8A_A_0047	Koppeling van de Vrietselbeek met haar brongebied door de voeding met opgepompt grondwater	Nieuwe actie
8A_C_0018	Wegwerken van vismigratieknelpunten voor waterlichaam Heerlese Loop	Schrappen van de actie
8A_E_0017	Structuurherstel Kleine Aa door actieve heractivatie van het meanderingsproces	Actie wordt geschrapt
8A_E_0212	Openleggen van de Jeker in Tongeren	Indicatieve actie wordt definitieve actie
8A_E_0288	Aanleg watertapping Langbroeksbeek	Nieuwe actie
8A_E_0293	Herinrichting van de Dommel en Kleinbeek in Peer	Nieuwe actie
8A_E_0294	Herinrichting van de Boslisenbeek door deze te verleggen naar haar oude bedding en Hechterl-Eksel en Peer	Nieuwe actie
8A_E_0299	Verlegging en herinrichting van de Voer in Voeren (Schoppem)	Nieuwe actie
8A_E_0300	Ecologische herinrichting van de Witbeek na de ontgrinding van het gebied Boterakker in Kinrooi	Nieuwe actie
8B_B_0006	Uitvoeren van baggerwerken op het Albertkanaal	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0007	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Bocholt-Herentals	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_0009	Uitvoeren van baggerwerken op de Zuid-Willemsvaart	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_00010	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Briegden-Neerharen	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv
8B_B_00017	Uitvoeren van baggerwerken op het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten	nv De Scheepvaart wordt De Vlaamse Waterweg nv

Tabel 1: bijsturingen acties Bosbeek & Witbeek (= speerpuntgebied Bosbeek)	28
Tabel 2: bijsturingen acties Mark & Merkske (= speerpuntgebied Merkske en aangedachtsgebied Mark)	36
Tabel 3: bijsturingen acties Complex Abeek (= speerpuntgebied Abeek, aandachtsgebieden Lossing en Itterbeek I en II)	42
Tabel 4: bijsturingen acties Dommel (= aandachtsgebied)	48
Tabel 5: bijsturingen acties Gemeenschappelijke Maas (= aandachtsgebied)	52
Tabel 6: bijsturingen acties Aquadragebied (= aandachtsgebied Berwijn)	59
Tabel 7: bijsturingen acties Centrale Maasvlakte	66
Tabel 8: bijsturingen acties Kleine Aa	70
Tabel 9: bijsturingen acties Kanalen	71
Tabel 10: lijst projecten projecten VMM	75
Tabel 11: lijst projecten De Vlaamse Waterweg nv	78
Tabel 12: lijst projecten provincie Limburg	79
Tabel 13: lijst projecten watering De Dommelvallei	80
Tabel 14: lijst projecten watering De Vreenebeek	81
Tabel 15: Lijst projecten Watering Het Grootbroek	81
Tabel 16: lijst projecten Provincie Antwerpen	83
Tabel 17: lijst projecten watering Beneden Mark	84
Tabel 18: Leidingprojectenkorf en rangorde advies OP 2019-2023	85
Tabel 19: Leidingprojectenkorf en rangorde advies OP 2019-2023	88
Tabel 20: overzicht adviezen bij TP AQF in 2016	94

Figuur 1: Fysico-chemische toestand/potentieel Vlaamse en lokale waterlichamen in het Maasbekken (2014-2016)	4
Figuur 2: Ecologische toestand/potentieel Vlaamse en lokale waterlichamen in het Maasbekken (2013-2015) ..	6
Figuur 3: Fysico-chemische toestand/potentieel en ecologische toestand/potentieel in speerpuntgebieden in het Maasbekken (2014-2016)	8
Figuur 4: Fysico-chemische toestand/potentieel en ecologische toestand/potentieel in aandachtsgebieden in het Maasbekken (2013-2015)	9
Figuur 5: Laatste structuurknelpunten op de Warmbeek 1e cat.: vismigratieknelpunt aan de Broekkantmolen in Neerpelt(links) en het rechtgetrokken traject voor de Nederlandse grens in Hamont-Achel (rechts).....	14
Figuur 6: Afvissing aan vistrap 't Mulke tijdens Maasbekken Binnenstebuiten!	17
Figuur 7: Restant Gerbruggemolen op de Bosbeek in Maaseik	23
Figuur 8: Wateroverlast in de Volmolenstraat (Maaseik)	24
Figuur 9: Vergadering IWP Bosbeek-Witbeek.....	25
Figuur 10: Vistrap aan de Galdermansmolen op de Itterbeek in Bree.....	37

Lepelstraat, 28 juni 2018.

Dagelijks Bestuur Waterschap Brabantse Delta,

Betreft: schriftelijke vraag fractie CDA op basis van reglement van orde.

Geacht bestuur,

Betreft: invasieve exoten

In de media verschijnen de laatste tijd alarmerende berichten over een verontrustende toename van exoten. Het gaat daarbij om het oprukken van zowel uitheemse planten als ook dieren. Sommige soorten zijn op “eigen houtje” hier terechtgekomen en andere via een bewuste handel zoals in de sierkwekerij en sierteelt.

Op verschillende wijze manifesteren deze soorten zich, waarbij ook verschillende soorten schade kunnen optreden, alsmede veiligheidsrisico's en extra kosten. Bekend zijn in onze eigen organisatie de muskusratten, die een risico vormen voor het watersysteem en ondermijning van de keringen, maar er zijn ook risico's zoals bij infrastructuur.

Wij hebben daarover de volgende vragen.

*Is het DB op de hoogte van recente landelijke publicaties over zorgwekkende toename van exoten?
Onderschrijft het DB dat er sprake is een toename van plagen?*

Wij vragen ons af of er wel voldoende aandacht is in onze regio bij overheden en burgers om de toename van de plagen te stoppen. Wij zijn van mening dat een gecoördineerde aanpak van de overheden in onze provincie gewenst is. Dat daarbij op provinciaal niveau een publiekscampagne op touw gezet wordt om de inwoners van Brabant bewust te maken van de risico's en hen te betrekken bij de bestrijding en het voorkomen van de exoten.

Deelt het DB die zorg, en wil het DB stappen zetten naar zo'n aanpak, c.q. publiekscampagne?

Met vriendelijke groeten,

L. Korst, voorzitter CDA-fractie.

Fractie CDA
Mevrouw C.A.M. Korst-Dingemans

Uw schrijven van : 28 juni 2018
Uw kenmerk :
Zaaknummer : 18.ZK03736
Ons kenmerk : 18UT007989
Barcode :
Behandeld door : de heer C. Lambregts /A. Merks
Doorkiesnummer : 076 564 10 62
Datum : 11 juli 2018
Verzenddatum : **11 JULI 2018**

Onderwerp: invasieve exoten

Geachte mevrouw Korst,

Bij boven aangehaalde brief stelt u op grond van het reglement van orde algemeen bestuur vragen over de toename van invasieve exoten. Wij hebben uw brief besproken in onze vergadering van 10 juli 2018 en besloten u als volgt te antwoorden.

Vraag

Is het DB op de hoogte van recente landelijke publicaties over zorgwekkende toename van exoten?

Antwoord

Ja.

Vraag

Onderschrijft het DB dat er sprake is een toename van plagen?

Antwoord

Het DB onderschrijft dat het aantal invasieve exoten toeneemt met name wanneer in het beginstadium niet adequaat wordt opgetreden. Op dit moment werkt het waterschap volgens het eigen vastgestelde plaagsoortenbeleid waarbij plaagsoorten (waaronder invasieve exoten) in een vroeg stadium worden geregistreerd en worden aangepakt middels Brabantbreed opgestelde werkinstructies.

Vraag

Wij vragen ons af of er wel voldoende aandacht is in onze regio bij overheden en burgers om de toename van de plagen te stoppen. Wij zijn van mening dat een gecoördineerde aanpak van de overheden in onze provincie gewenst is. Dat daarbij op provinciaal niveau een publiekscampagne op touw gezet wordt om de inwoners van Brabant bewust te maken van de risico's en hen te betrekken bij de bestrijding en het voorkomen van de exoten. Deelt het DB die zorg, en wil het DB stappen zetten naar zo'n aanpak, c.q. publiekscampagne?

Antwoord

Het DB deelt deze zorg. Over de aanpak van exoten is er overleg met de provincie. De provincie is overeenkomstig de Wet natuurbescherming bevoegd gezag voor de aanpak van invasieve exoten en is momenteel bezig om de EU-verordening Invasieve Exoten op provinciaal niveau verder te implementeren. De Brabantse waterschappen hebben in dit kader bij de provincie aangedrongen op een goede voorlichting (kennis en bewustzijn) omtrent invasieve exoten bij gemeentes, terreinbeheerders en particulieren. Daarnaast hebben de Brabantse waterschappen bij de provincie aangegeven dat het van essentieel belang is dat er meer regie komt op een gezamenlijke aanpak van invasieve exoten.

Als waterschap hebben we ook bij de Unie van Waterschappen aandacht gevraagd voor de problematiek van uitheemse soorten rivierkreeften. Het invasieve gedrag van deze soorten leidt tot effecten op het

watersysteem. Er zijn niet alleen effecten op de waterkwaliteit en ecologie, maar ook op waterkwantiteit (zoals baggeraanwas) en veiligheid.

Waterschappen hebben de verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen ten behoeve van de waterhuishouding, waterveiligheid en waterkwaliteit (Waterwet en KRW). Vanuit de Unie van Waterschappen worden andere terreinbeherende partijen nadrukkelijk opgeroepen om ook hun verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om exotenbestrijding.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Omdat u uw vragen stelt op basis van het reglement van orde algemeen bestuur 2008, worden uw vragen en onze antwoorden daarop geagendeerd als ingekomen stuk voor de vergadering van het algemeen bestuur van 22 augustus 2018. Overeenkomstig de spelregels van het algemeen bestuur worden uw vragen en ons antwoord ook aan de overige AB-leden ter kennis gebracht via de website van het waterschap.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur
De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De secretaris-directeur

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 18.ZK03533

Kenmerk : 18IT038035

Barcode :

Vergadering algemeen bestuur

**Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van waterschap Brabantse Delta
d.d. 11 juli 2018 om 19.30 uur te Breda, kapel, Bouvigne.**

Aanwezig:

De voorzitter: K J. de Vet

De leden: J. van der Aa, K. van den Berg, W. Bonthuis, C.B.M.E. Franssen, M.G.M. Gosens, J.J.M. van der Heijden, C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, J.J. Kocx, H. Knook, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, P.H.T. Raedts, Th. Schots, H.C.A.M. Schouwenaars, C.A.G. Sneep, J.P.W.A.A.M. Taks, M.C. Velthoen, J.A.P.G. Verhulst, J-P. Verroen, J.J.M. Voets, A.A.F.M. Wijnen

Afwezig met kennisgeving: M.J.C.M. Arts, W.J.H. de Boer, J. van Dam, W.W.J.F. de Koning-Bogers, F.C.J. van Noord, J.A.M. Slenders, W. Spierings

De secretaris-directeur: H.T.C. van Stokkom

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, welkom bij deze openbare algemene bestuursvergadering, de medewerkers maar zeker ook de mensen die de ProDemos-cursus gevolgd hebben en vanavond op de publieke tribune zitten. De heren Arts, De Boer, Van Dam, Van Noord, Slenders, Spierings en mevrouw De Koning hebben zich afgemeld. U ziet dat de vakantie voor sommigen al begonnen is. Ik geef het woord aan de heer Schots voor een mededeling.

De heer Schots: Voorzitter, ik kan u berichten dat de aandeelhoudende waterschappen in SNB afgelopen vrijdag tot een definitief akkoord zijn gekomen over een aangepaste kostenverdeling voor 2017. U weet uit de discussies bij de jaarrekening en voor degenen die in de voorbereidingscommissie Financiën zitten, dat er van ons uit om gegronde redenen een voorstel is gedaan om af te wijken van wat gebruikelijk is in de kostentoerekening. De discussies hebben lang geduurd en zijn diep gegaan, maar hebben er uiteindelijk toe geleid dat het voorstel van Brabantse Delta aan de collega's het heeft gehaald. Dat betekent dat wij ten opzichte van de kosten SNB in de jaarrekening 2017 alsnog een voordeel van een kleine negenhonderdduizend euro (€ 900.000) op ons conto mogen schrijven. Omdat het niet in de jaarrekening 2017 is verwerkt nemen wij het dit jaar alsnog mee. Het heeft lang geduurd, maar het doet mij deugd dat ik u uiteindelijk vanavond kan berichten dat het lange wachten beloond is en daarmee is voor dit onderdeel de vertrouwelijkheid die wij daar tot nu toe voor betracht hebben, wat ons betreft opgeheven, hetgeen u als algemeen bestuur dient te onderschrijven krachtens onze spelregels, dus dat vraag ik u te doen. Een aanvullende mededeling is dat deze afspraak uitsluitend 2017 regardeert waarbij is afgesproken dat dit niet automatisch ook voor 2018 geldt. Voor de aanpassing kostentoedeling 2018 zijn in het aandeelhoudersoverleg afspraken gemaakt over een aanpak op dat punt die nu gevolgd gaat worden. Onderdeel van die afspraak is dat in geen geval de afspraak over 2017 automatisch op 2018 van toepassing is. Dat wil ik er ten overvloede nog even bij zeggen.

De voorzitter: Ik hecht eraan bij wijze van uitzondering toch mijn enorme waardering uit te spreken naar de portefeuillehouder en de medewerkers, want als je dat hebt kunnen volgen, monnikenwerk is denk ik het verkeerde woord, maar het is een enorm taai proces geweest. Het spreekwoord is: de aanhouder wint, maar dit is zeker niet vanzelf gegaan. Ik wil naar de portefeuillehouder, het management en de medewerkers mijn waardering uitspreken. Dit is een enorm intensieve strijd geweest.

De heer Van der Kallen: Voorzitter. Ik zou niet zeggen, de aanhouder wint, want dat zou de weg openzetten voor iedereen die aanhoudt, ik zou zeggen, de rechtvaardige met de juiste argumenten wint.

De voorzitter: Ik corrigeer mijn woorden in de geest van de heer Van der Kallen. Een aantal algemeen bestuursleden heeft zojuist kennis kunnen nemen van hoe wij inzicht hebben vanuit de verkeerstoren op de maatregelen die wij afkondigen met betrekking tot de droogte. Als de droogte aanhoudt, zullen wij u steeds

actief informeren over ontwikkelingen in dat kader. Het derde punt is dat er onlangs een cao is afgesloten tussen de waterschappen en de vakbonden voor drie jaar, 2017, 2018 en 2019 en op dit moment vindt de achterbanraadpleging plaats. Ook dat is een ingewikkeld proces geweest en het is fijn ook zeker uit waardering naar onze medewerkers, dat het proces op deze manier is afgerond.

De heer Schouwenaars: Even terugkomend op SNB, natuurlijk complimenten aan de portefeuillehouder. U noemde het 'enorme complimenten' maar het woord 'enorm' zou ik willen laten vervallen omdat ik eerst wil weten hoe hij het proces voor 2018 en verder ziet. Hoe gaat u ons als algemeen bestuur daarbij betrekken? Ik zou graag een keer met u delen welke lijn u daarin gaat kiezen.

De heer Schots: Ik heb al aangegeven dat deze afspraak alleen over 2017 geldt en geen vooruitlopende werking naar 2018 heeft. Voor 2018 is afgesproken dat wij met de aandeelhoudende waterschappen in SNB opnieuw naar de kostenverdelingssystematiek kijken, omdat de analyse van 2017 heeft aangegeven dat hier wat onevenwichtigheden in zitten die niet terecht zijn. De afspraak is nu en er ligt ook een procesvoorstel op tafel, om met zijn vijven de kostentoedeling SNB voor de toekomst maar dan structureel tegen het licht te houden, waarbij het streven is of zelfs de afspraak is dat de aangepaste verdeling zal ingaan met ingang van 1 januari 2018. Dat proces staat in de startblokken. Een van de intenties is om dat af te sluiten voor het einde van dit jaar, zodat wij niet achter de jaarrekening 2018 aanlopen zoals dat met 2017 noodgedwongen gebeurd is. De complexiteit die ik op mijn weg heb ontmoet, leert dat er nog wel wat hobbels te slechten zijn maar het streven is om het voor het eind van dit jaar af te ronden.

De heer Van der Heijden: Het gaat mij niet om SNB maar u noemde het punt van de regelkamer die alles in de gaten houdt met de droogte, stuwen en gemalen en de inlaten aanstuurt. Ik wil namens ongebouwd en zeker ook namens telers in het gebied een pluim geven voor het adequaat reageren door de peilbeheerders en ambtenaren die zich daarmee bezig houden, die op het moment water inlaten zodat ze kunnen blijven beregenen.

De voorzitter: Die complimenten zullen wij morgen aan de mensen overbrengen want het is hun verdienste dat het zo goed loopt.

2. Spreekrecht

De voorzitter: Er hebben zich geen sprekers aangemeld,

3. Hoofdpunten voor deze vergadering (besluitvormend)

3.a.1. Kadernota 2019-2028 'Stroomversnelling in uitvoering'

De voorzitter: Wij hebben overlegd met de fractievoorzitters over de procedure vanavond.

De heer Schouwenaars: Van de orde. Er zijn technische vragen gesteld die tot bestuurlijk zijn verklaard en die te maken hebben met de agendamenstelling van vanavond. Graag zou ik een toelichting willen hebben op wat er gebeurd is. We hadden eerst een agendapunt Brabantse Delta 2020- 2023 op de agenda staan. Natuurterreinen heeft vragen gesteld waarom dat van de agenda is verdwenen en er is gezegd, dat is een bestuurlijke vraag, daar komen wij in de vergadering op terug. Het lijkt mij nu het moment om dat toegelicht te krijgen.

De voorzitter: Als wij straks dat agendapunt behandelen, is het idee dat wij daar de vragen bij 5.e. behandelen. Is dat akkoord? Die worden straks keurig bij het betreffende agendapunt besproken. Is dat een werkwijze? Dat is akkoord. Dan even over de procedure voor de kadernota die wij vanavond in tweede termijn willen bespreken. Uit het overleg met de fractievoorzitters is naar voren gekomen dat men vooral debat verlangt en niet het klassieke rondje van drie minuten per fractie achter elkaar. Daarvoor is een idee ontwikkeld om eerst twee pitches te organiseren over onderwerpen die door fracties zijn aangedragen en dan aansluitend op de twee pitches, dan zijn wij een uur verder, nog een halfuur voor de resterende thema's. Er zijn nog vijf thema's over die wij bij de resterende thema's zullen bespreken. Ik stel voor om met de eerste pitch te beginnen en het onderwerp voor de eerste pitch is de rol van het waterschap in de toekomst, groeien wij naar een klimaatschap of niet? Aan de heer Van der Kallen is gevraagd om de eerste pitch te verzorgen en daarna aansluitend de heer Schouwenaars, waarna de fracties desgewenst kunnen reageren.

De heer Van der Kallen: Ik ga erbij staan, want bij een pitch ben ik gewend om te staan. Ik vond het eigenlijk een heel merkwaardig thema, waterschap of klimaatschap. Zolang waterschappen bestaan, pakweg al zo'n duizend jaar, gaan waterschappen om met het klimaat. Werden de stormen zwaarder, werden de dijken hoger. Waren er hogere rivierafvoeren, werden de dijken hoger en werden de rivieren zodanig gemodelleerd dat ze sneller afvoerden. Kwam er meer water naar beneden, dan voerden wij dat op een

goede manier af. Waren het eerst uitwaterende sluizen, het werden uiteindelijk gemalen en alle mogelijke tussenvormen. Was het te droog, dan leerden wij dat wij het water beter bovenstrooms konden vasthouden en leerden wij ook dat het van belang was om van de uitwaterende sluizen inwaterende sluizen te maken. Waterschappen zijn al lang klimaatschappen, alleen wij noemen het niet zo omdat wij een goede traditie hebben dat wij over water gaan. Wij hebben het in het verleden waterschappen genoemd en die traditie moeten wij vasthouden. Natuurlijk verandert het klimaat. Hadden wij in de Middeleeuwen perioden van kou, denk aan de 16^e en 17^e eeuw, kleine ijstijd, het veranderde. Kijken we nu, 1976, lijkt teruggekeerd, zij het dat de temperaturen nog gematigd zijn ten opzichte van de hondsdagen van 1976. Wij gaan ermee om als waterschappen en wij kijken hoe wij voor onze dijken de kwaliteit blijven behouden en hoe de natuurgebieden zoveel mogelijk kwaliteit blijven behouden en hoe wij onze klanten, de agrariërs maar ook de industrieën die op koelwater werken vanuit het oppervlaktewater, kunnen bedienen. Er wordt een discussie gevoerd over klimaatadaptatie en dat komt omdat er andere overheden zijn die gewend zijn om op hun handen te zitten als er iets verandert, die zijn niet gewend om op langere termijn te denken, en kijken dan voor de oplossing naar de lange termijn denker bij uitstek, het waterschap. Het is heel goed dat ze naar ons kijken om te vragen wat wij willen, dat zouden ze vaker moeten doen en moeten luisteren als het gaat om ruimtelijke ordeningsvraagstukken, want in de historie van de waterschappen in de afgelopen dertig jaar hebben wij heel vaak geanticipeerd naar gemeenten over ruimtelijke ordeningsvraagstukken en wat doen de gemeenten daarmee? Niet altijd wat verstandig is. Het is hartstikke goed om bij klimaatadaptatie naar het waterschap te kijken voor de wijze suggesties, maar tegelijkertijd zijn lagere en andere overheden geneigd naar ons te kijken voor geld en dan kijk ik op een andere manier daarnaar. Natuurlijk zal klimaatverandering leiden tot hogere waterschapslasten, want de taken waar het waterschap voor staat, daar gaan we mee om en daar heffen we voor, maar als ze naar ons kijken om de portemonnee te vullen die ze allang zelf hadden moeten vullen en allang andere maatregelen hadden moeten nemen zoals bij gemeenten, dan zeggen wij, onze denkkraft is gratis maar als het over de inzet van geld gaat, dan kijken wij echt naar anderen, ook in het besef dat het geld altijd bij burgers en bedrijven vandaan komt. Wie het ook betaalt, de provincie, het Rijk, Europa of het waterschap, altijd komen de pecunia van de burgers en bedrijven. Natuurlijk denkt het waterschap mee, want wij willen dat ook andere overheden effectief worden, dat zij zich realiseren dat zij op langere termijn moeten denken, maar als het over geld gaat, dan zeggen wij, kijk niet naar ons omdat wij het allemaal zo goed weten, kijk niet naar ons met de intentie van geld maar gebruik onze kennis en begin nou eens om effectief om te gaan met ruimtelijke ordening. Dat is een taak die ligt al heel lang bij andere overheden. Daar wordt steeds meer vrijheid geschapen en leer de gemeenteraadsleden goed om te gaan met die vrijheid, want wij doen dat al heel lang.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. De veranderingen van klimaat manifesteren zich in hoge mate rond het thema water. Temperatuurstijging leidt tot het smelten van de ijskap met als gevolg stijging van de zeespiegel. Water vanaf de zee. Maar ook hittestress in de bebouwde omgeving. Groen en water in de stad kan een deel zijn van het antwoord. De KNMI-berekeningen geven aan dat wij rekening moeten houden met perioden van droogte. Water vasthouden, berging is dan het devies. Een fikse risico voor de waterkwaliteit. Ook moeten wij rekening houden met intensieve neerslag, piekbuien heten dat. Wateroverlast kan dan een gevolg zijn. Accepteren of voorkomen is dan de vervolgvraag. Klimaatverandering en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hebt u het nog op het netvlies? Waterspiegel, waterveiligheid, droogte, waterkwaliteit, piekbuien, waterkwantiteit. Ik heb nog niks nieuws verteld. Gewoon waterveiligheid, waterkwaliteit en waterkwantiteit, voldoende gezond water. Hoezo doorgroeien van waterschap naar klimaatschap? Dat is geen keuze, dat zijn wij al. Niet de vraag of, maar de vraag hoe is aan de orde. Het antwoord is naar onze mening tweeledig: afzwakken van de klimaatontwikkeling – klimaatmitigatie met een mooi woord – is een maatschappelijke opgave waar wij onze rol moeten spelen als een van de overheden die het voortouw neemt en het goede voorbeeld geeft als het gaat om inspanningen om de productie van broeikasgassen terug te dringen. Een prominente rol weliswaar, maar die rechtvaardigt de titel klimaatschap absoluut niet. De vraag is hoe wij die in het kader van klimaatadaptatie verder vorm gaan geven. Het gaat erom dat wij de ons toegewezen taken en verantwoordelijkheden met een ander accent vorm gaan geven. Niet alleen een overheid die als uitvoeringsorganisatie van de in medebewind aan ons opgedragen taken uitvoert, dat is op de winkel passen en dat past ons niet. Juist ja, stroomversnelling, niet alleen in de uitvoering. De waterautoriteit die op basis van haar positie in het regionale netwerk de regierol op zich neemt om als functionele en daarmee versterkende en verbindende overheid West-Brabant rijp te maken voor aanpassingen aan de klimaatverandering. Niet uitsluitend vertrekken vanuit de bekende taken, maar vertrekken vanuit de maatschappelijke opgave van een taakgerichte naar een opgavegerichte organisatie, van buiten naar binnen, agenda ophalen in ons verzorgingsgebied, zelf doen wat wij moeten doen maar dat niet alleen. Besluiten nemen, kaders benoemen voor de taken waar wij primair verantwoordelijk voor zijn gesteld. Anderen versterken en faciliteren in hun activiteiten die passen in een gezamenlijk geformuleerde opgave. Niet loslaten dus maar anders vasthouden, regie is zeker niet vrijblijvend. Klimaatstroom Zuid is een vehikel om daar invulling aan te geven. Het Manifest van de tien uitgangspunten is een prima richtsnoer voor ons handelen. De klimaatop een uitstekende aftrap. En nu doorpakken, doorgroeien naar klimaatschap is niet aan de orde. Wij zijn het al, zei ik. Het gaat erom er verder vorm aan te geven. Dat kost tijd en energie en die keuze moeten wij maken. Het is niet eens een vrije keuze. Het wordt de legitimatie van het

voortbestaan van het waterschap als wateroverheid. Niet alles vandaag, maar als een lijn de koers naar de toekomst. Dus is een kwart miljoen (€ 250.000) ruimte maken een begin, maar ook maar slechts het begin.

De voorzitter: Nu kunnen andere leden reageren op deze twee pitches als ze dat op prijs stellen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, na beiden aangehoord te hebben, beiden hebben de pitches goed verwoord. Het duurde even voordat ik doorhad dat jullie eigenlijk op dezelfde lijn zitten en ik mocht vaststellen dat het debat niet hoog zal oplopen want ook wij zitten op dezelfde lijn. Wij hadden toen het onderwerp tevoorschijn kwam, ook het idee of een klimaatschap wel een eerlijke vraag is want iedereen moet zijn steentje bijdragen om de klimaatdoelen te halen. Kijk maar naar de klimaatwet, het wordt ons opgelegd, dus iedereen past die naam of niemand. Die naam is niet exclusief. Wij als waterschap onderscheiden ons door de core business, water met onze kerntaken, daar zijn wij heel erg goed in. Wij hebben ook onze taak voor het klimaat en dat is voor ons vooral in relatie tot het waterbeheer. In de samenwerking met de gemeenten en provincie past onze rol van een sterke en verbindende overheid, dat is ook wat het dagelijks bestuur aangeeft, dat is meer dan alleen maar adviseur zijn. Dat heb ik bij jullie beiden gehoord, niet alleen adviseur van water maar samen met de andere overheden moeten wij aan de slag en samen een programma-aanpak maken en de accresgelden van het Rijk moeten voor een gezamenlijke klimaatopgave benut worden.

De heer Mureau: Voorzitter. Ik wil graag even inhaken om te kijken of we een beetje vuurwerk kunnen krijgen, want dat was de bedoeling van vanavond. Ik heb goed geluisterd naar beide pitches en het kost inderdaad moeite, de eensgezindheid is groot en dat is prettig, maar er zitten toch wel verschillen in. Ik wil de heer Schouwenaars vragen of hij vindt dat met alle ambities die hij uitspreekt, het ook rechtvaardig is dat de tarieven misschien wel fors stijgen ten gevolge daarvan.

De heer Schouwenaars: Of de burger het nou via de rechterkant of via de linkerkant betaalt, de burger gaat het betalen, laten wij daarvan uitgaan. Dus of nou de waterschapstarieven gaan stijgen of dat de vennootschapsbelasting gaat stijgen of dat de dividendbelasting niet afgeschaft wordt, het gaat erom dat wij miljarden bij elkaar weten te sprokkelen en dan komen wij als waterschap in een lastige discussie, omdat wij in het kader van de discussie over het CAB nog een lange weg te gaan hebben om op een lijn te komen over hoe het belastingstelsel van de waterschappen er in de toekomst uit zou moeten komen te zien. Daarnaast zijn er een aantal taken en heeft het niet zozeer te maken met taken erbij doen, maar veel meer taken op een andere manier aanvliegen. Dat wil niet per se zeggen dat het veel meer geld hoeft te kosten, maar veel meer niet vertrekken vanuit de gedachte vanuit projecten die puur op onze expertise en eigen opgave georiënteerd zijn, maar een traject waar wij al nadrukkelijk mee bezig zijn, nog versterken door veel meer dan nu de agenda voor de wateropgave voor de toekomst op te halen in de omgeving en met onze omgeving daar handen en voeten aan te geven. De actieve rol richting gemeenten, een versterkende rol richting gemeenten. Zoals de heer Van der Kallen zegt, op het gebied van ruimtelijke ordening zal er een hoop moeten gebeuren. Daar zullen wij die positie moeten bemachtigen en verdienen om daarin zonder dat wij alleen maar op wettelijke gronden bezig zijn, juist op basis van expertise en onze knowhow de regionale overheden kunnen overtuigen dat wij voor dezelfde kar staan en dat hoeft niet per se meer geld te kosten. Daarnaast is het natuurlijk ook een verdelingsvraagstuk.

De heer Van der Kallen: Voorzitter, voor mij valt iets te vaak het woord 'taak' en waarom? Wij hebben kerntaken, maar gemeenten zijn taakgericht en het waterschap is veel meer productgericht en dat is nou net het pijnpunt. Als gemeenten vasthouden aan hun taak, ruimtelijke ordening, en het waterschap wil vasthouden en kijken naar, wat levert het nou eigenlijk op, wij leveren productkennis en die wordt door de gemeenten veel te weinig gebruikt. De discussie is, wie neemt nou de regie. Wij zijn de waterautoriteit in kennis, maar in de praktijk zijn het de gemeenten die de muziek bepalen, want zij hebben de ruimtelijke ordeningsrechten en bevoegdheden en niet wij. Het is eerder aan gemeenten en provincie om eens te erkennen dat het daarin schort. Pas dan is er werkelijk een goede reden om op een goede manier samen te werken, want dan kunnen wij op een betere manier gaan samenwerken. Nu leidt de wens tot samenwerking bij het waterschap heel vaak tot het roepen in de woestijn en het frustratie opwekkende dat je goede adviezen hebt gegeven en het uiteindelijk niet leidt tot het gewenste resultaat omdat gemeenten eerder denken aan de grondexploitatie dan aan een lange termijnbeeld van waterberging, want dat vergt lange termijnbeelden. Dat zal eerst moeten veranderen want als je goed wilt samenwerken, moet je om te beginnen beter dezelfde taal gaan spreken en gemeenten spreken te vaak een andere taal dan wij.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Wij zijn toch niet zo eensgezind dan ik eerst dacht. Ik hoor de heer Schouwenaars bijdraaien. Volgens mij had je het er bij de pitch over om zelf een bijdrage te leveren voor het advieschap dat wij inbrengen en dat moet niet kunnen. Er is een gezamenlijke opgave voor provincie en gemeenten en het Rijk heeft daar wat voor over en het geld moet in een gezamenlijke aanpak gestopt worden voor waterschap, provincie en gemeenten.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, vandaar dat ik ook het woord 'opgave' heb gebruikt en niet het woord 'taak' of 'product'. Het gaat juist om het formuleren van de maatschappelijke opgave en daar staan wij als overheden en andere partijen gezamenlijk voor en niet alleen als overheden.

Mevrouw Korst: Maar wij hebben onze kerntaken. U hebt in uw pitch gezegd, wij moeten van een taakgerichte naar een opgavegericht waterschap, maar bedoelt u daarmee dat wij als waterschap toch naar een klimaatschap moeten? Ik begrijp dat niet helemaal.

De heer Schouwenaars: Het is een discussie die wij tot nu toe vaker voerden en die wij steeds beter in de grip gaan krijgen, dat wij minder op basis van onze eigen agenda met zaken bezig zijn maar dat op basis van niet alleen taken en producten en onze eigen agenda, maar juist de maatschappelijke opgave de agenda voor de toekomst in onze omgeving op gaan halen. En dan die krachten gezamenlijk bundelen.

Mevrouw Bonthuis: Wij hebben goed naar de pitches geluisterd en vinden ze beiden een interessante bijdrage hebben die in elkaars verlengde liggen. Het gaat waarschijnlijk om de vraag: wij zijn al een klimaatschap maar wat betekent dat? Wij zijn het misschien al duizend jaar, maar tegelijkertijd ontstaat het gevoel dat het nu intensiever wordt wat er op ons afkomt, zowel qua droogte als qua waterhoeveelheden en niet te vergeten en die heb ik nog niet gehoord, het energielandschap dat in ontwikkeling is. De vraag van onze samenleving naar andere vormen van opwekking van duurzame energie vraagt een enorm ruimtebeslag en dan kan het wel zijn dat dat bij de provinciale of gemeentelijke overheid ligt voornamelijk, maar het gaat zeker over hoe wij die ruimte met elkaar gebruiken. Ik zie dat er een intensiever beroep wordt gedaan op het klimaatschap. Wij zien dat als een dankbare uitdaging want daarmee kom je als waterschap centraler in de opgave van de samenleving te staan en ik denk dat wij dat allemaal het waterschap waard vinden en dat wij dat vinden passen. Wij juichen dat in ieder geval toe. Dat is het goede van deze stroomversnelling.

De heer Kocx: Voorzitter. Ik wil inhaken op twee dingen. Het waterschap is een klimaatschap, dat zeggen de twee pitches ook en in de kern zijn wij dat al heel lang, ja, maar wij zijn een functionele democratie, wij zijn een functioneel waterschap en water staat bij ons op de eerste plaats. Wij moeten aan de term waterschap blijven hechten. Laten wij er eerst maar eens voor zorgen dat burgers en bedrijven weten wat wij als waterschap precies betekenen. Wij hebben nu heel veel media-aandacht met de droogte en wat schetst mijn verbazing de afgelopen week, dat zelfs gerenommeerde media nog steeds denken dat het waterschap ook voor het water uit de kraan zorgt. Zolang Nederland nog niet precies weet wat het waterschap inhoudt, laten wij ons daar dan druk over maken voordat wij gaan bedenken, vinden wij nou dat wij onszelf ook als klimaatschap zouden moeten gaan presenteren. Laten wij zeggen, wij zijn een waterschap en daarom denken wij al honderden jaren mee met het klimaat. Dat is vanzelfsprekend. Het andere dat mij erg opviel in het verhaal van de heer Schouwenaars, die had het over de tarieven, dat werd door de heer Mureau ingebracht om vuurwerk te genereren en het was ook een beetje vuurwerk. Ik vond de reactie van de PvdA eigenlijk heel vreemd, dat het niet uitmaakt hoe de burgers en bedrijven uiteindelijk betalen, maar ik denk dat dat heel veel uitmaakt. In het huidige bestuursakkoord houden wij de tarieven zo laag mogelijk want wij moeten het kunnen verklaren naar onze burgers en bedrijven, maar het zou heel vreemd zijn als je zegt, wij gaan extra kosten bij het waterschap weleggen, watersysteemheffing, wat betekent dat het helemaal niet progressief is, want het stijgt voor alle burgers evenveel, terwijl als het uit Rijksmiddelen komt dan zal er veel meer progressief geheven worden. Dus het zou heel vreemd zijn om dat in het watersysteem te laten neerdalen waarbij ook nog de kans is dat de kwijtschelding et cetera ook nog op gaat lopen. Dat lijkt mij geen goede keuze.

Mevrouw Raedts: Dat is een ander aspect van klimaat. Het waterschap houdt zich met water bezig maar het wateraspect zal breder worden. Het is niet alleen meer de veiligheid, dus tegen wateroverlast of overstromingen, het is niet alleen waterkwantiteit maar het gaat ook over circulaire economie, over wat kunnen wij met afvalwater allemaal doen. Daar is het waterschap al mee bezig, dus zo heel nieuw is het allemaal niet. Dat wordt een belangrijk aspect van een waterschap of klimaatschap. Wat kunnen wij doen om grondstoffen of afvalproducten te recirculeren en daar weer grondstoffen van te maken? Wat kun je met afvalstoffen nog meer doen dan alleen zuiveren en lozen. De taken van een waterschap worden volgens mij breder, dus er komt een stuk preventie en advisering bij. Advisering van andere overheden zal zich ontwikkelen tot intensieve samenwerking. Dan komt op de loer te liggen, wat ben je dan nog als waterschap als je zoveel samenwerkt met andere overheden, kun je dan niet beter samengaan? Daar ben ik geen voorstander van want als je echt samengaat, dan verlies je de focus op water. Een waterschap dat zich focust op water maar intensief samen optrekt. Dan ben ik het met de heer Schouwenaars eens, dan ben je opgavegericht bezig, dat vind ik een hele goede term voor de toekomst.

De heer Taks: Ik hoorde met genoeg de heer Kocx zojuist stelling nemen tegen de PvdA in de discussie over de tarieven. Wij vinden elkaar daarin, overigens niet op het punt van de kwijtschelding, daar verschillen wij heel erg van mening maar dat is voor de discussie volgend jaar. Ik vind het een beetje een semantische discussie worden, klimaatschap of waterschap. Ik denk dat het om de natuurlijke taken van het waterschap

gaat, de gevolgen van het klimaat raken de traditionele waterschapstaken. Het gaat erom dat het beleid niet alleen meer door het waterschap wordt gemaakt, zelfs alleen niet, het gaat om de gemeenten. Zolang je de gemeenten niet meekrijgt, vallen er grote gaten. Ik verbaas mij er een beetje over dat er nu zoveel geklaagd wordt over de passieve houding van gemeentebesturen, waar zoveel gemeenteraadsleden zitting hebben in het bestuur van het waterschap. Ik denk dat gemeenten een pleidooi moeten houden om meer aandacht te geven aan de klimaatadaptatie, dat stedelijk waterbeheer een zaak is van de gemeentelijke overheid, die moet dat betalen. Die wachten vaak op het waterschap in de hoop dat de geldbuidel gehanteerd wordt, maar dat is niet zo. Gemeenten moeten het een veel hogere prioriteit geven, en wij hopen dat de meeste gemeenten dat gaan doen. Breda heeft daarin het voortouw genomen, en of het in de praktijk allemaal voldoende gestalte krijgt, is even afwachten, maar daar ligt de kern van het probleem.

De heer Sneeep: Voorzitter. Hier wil ik graag op aansluiten want het klimaat raakt aan de kern van het waterschap, dus uit dien hoofde is het heel gewenst dat het waterschap de discussie over het klimaat proactief voert en voedt met alle belanghebbenden. Klimaat is primair een politiek issue waar via wetgeving op gestuurd kan worden wat betreft gewenst gedrag van burgers en bedrijven. Wij hebben gisteravond op het nieuws de vijf klimaattafels gezien, dat loopt via de politiek. De wetgevende instanties op provinciaal, gemeentelijk, nationaal, Europees en internationaal niveau staan hiervoor aan de lat. Discussies over klimaat zouden bij voorkeur via gebundelde eensluidende standpunten van de waterschappen, provinciaal, nationaal gevoerd dienen te worden om ze meer kracht bij te zetten, bijvoorbeeld via de Unie van Waterschappen. Via de gereguleerde overlegstructuren, die hebben wij gewoon al, dienen de klimaatdiscussies actief te worden geagendeerd om ze top of mind te houden en zonder extra budgetten in te vlechten en mee te nemen in de normale uitoefening van onze wettelijke kerntaken. De primaire taak van het waterschap als functionele overheid en dat zei de heer Kocx ook al, is en blijft waterbeheer. Wij spreken van waterschap en niet van klimaatschap, ondanks de evident sterke raakvlakken tussen klimaat en waterbeheer. Immers, er zijn ook sterke raakvlakken met natuur, milieu, landbouw en dan spreken wij ook niet van natuur- milieu- of landbouwschap.

Mevrouw Korst: Als ik het zo hoor, er wordt hier veel gezegd, maar wij kunnen als waterschap het signaal afgeven dat wij geen klimaatschap zijn maar ons daar wel mee bezighouden met de kerntaken. Het is een uitgelezen moment om dat te communiceren als waterschappen, dat deze discussies gevoerd worden en dat er een communicatiemoment is naar de burgers toe, hier wordt over gesproken, zo stelt het waterschap zich op en zo gaan wij verder. Voor onze bekendheid is het een goed moment om de naamsbekendheid wat naar boven te halen.

De heer Verhulst: Voorzitter, ik onderschrijf graag de woorden van voorgaande sprekers dat wij al eeuwenlang met onze kerntaak water bezig zijn en de naam waterschap al eeuwenlang gebruiken. Een naamsverandering naar klimaatschap roept een risico op, want je roept verwachtingen op die je lang niet altijd kunt waarmaken. Wij zijn een autoriteit op ons vakgebied en dat moeten wij heel erg koesteren. De kerntaken kunnen wij ook in deze traditionele benaming blijven doen en de kennis die wij hebben, kunnen wij goed aanwenden in het hele klimaatverhaal, maar ik pleit voor behoud van de naam waterschap, onze kennis uitdragen maar ook kritisch zijn op de kosten en niet zo maar onbezorgd alle kanten op uitgeven, want het moet eerst verdiend worden voordat het kan worden uitgegeven. Ten minste dat is bij ons thuis wel het geval en ik denk dat het bij anderen ook zo is. Dat geldt hier ook.

De heer Van der Kallen: Er is veel focus van twee fracties en misschien ook van een derde fractie op tarieven en op zich is geld hartstikke belangrijk, maar nog veel belangrijker is dat wij onze taken, onze producten goed leveren, want geld vragen voor iets wat niet goed geleverd is, is een verkeerde zaak, maar geld vragen voor een product dat goed geleverd wordt met het verhaal erbij dat het helaas door veranderende omstandigheden meer is, denk ik dat de focus echt moet zijn. Het moet eerst gaan om de kwaliteit van de producten die wij leveren en natuurlijk kost dat helaas geld en dat moeten wij durven te verdedigen. De nuloptie moet zijn, wij doen ons werk goed en wij voldoen aan de normen die wij hebben afgesproken. Eensluidend is prachtig als het kan, maar het Waterschap Brabantse Delta is echt volstrekt anders dan Scheldestromen of De Dommel, wij hebben ons eigen profiel. Als ik ons vergelijk met waterschappen in het veenweidegebied in Holland, dat is volstrekt anders. In onze taakopvatting en uitstraling moeten wij helder zijn dat wij uniek zijn door onze geografische ligging, door onze geschiedenis die voortkomt uit de geografische ligging en die bepaalt hoe wij omgaan met water en alles wat daarbij hoort. Circulaire economie doet het waterschap al heel lang en dat geldt ook voor de energietransitie waaraan wij deelnemen, net zo goed als dat wij degenen waren die de watermolens bouwden en de industriëlen die van de energie gebruik maakten en die watermolens bouwden om water uit te slaan. Wij hebben altijd gekeken naar onze omgeving om optimaal gebruik te maken van onze energie, net zo goed als wij kijken naar vrij verval, uitwaterende sluizen en inwaterende sluizen als dat mogelijk is.

De voorzitter: Ik wil tot een afronding komen. Ik constateer dat de twee pitches in elkaars verlengde liggen, ik constateer dat het niet gaat om semantiek, een naambordje of naamswijziging, daar gaan wij ons geld niet

aan uitgeven. Ik constateer wel dat bij het tijdsbeeld en vooral bij de urgentie hoort dat wij intensiever gaan samenwerken met medeoverheden. Wat dat betreft hebben wij ook daar eerdere momenten gehad. Ik noem even de commissie Veerman waar het Deltaprogramma uit ontstaan is. Ik zie het bestuursakkoord Water waar de samenwerking op het terrein van de afvalwaterketen is ontstaan. Volgens mij hebben wij nu weer zo'n momentum. Ik wil erop wijzen dat toen gisteren het Klimaatakkoord door de heer Nijpels werd aangeboden, ook aan de Unie van Waterschappen wordt aangeboden als een van de medeoverheden. Het tijdsbeeld van de komende jaren is dat wij met een nieuwe intensiteit samenwerken met andere overheden en maatschappelijke partners, landbouw en natuurorganisaties met de steden en dorpen en in dat tijdsbeeld staan wij. Het valt mij op dat er juist bij de andere overheden een enorme intensiteit is om met het waterschap te willen samenwerken. Daar zijn voorbeelden van, vorige week was hier een ontmoeting met de heer Verroen, de burgemeesters van Tilburg en van Loon op Zand kwamen hier deze week langs. Er zijn grote en kleine gemeenten die allemaal inzien dat het tijdsbeeld van nu, dat wij onze samenwerking opnieuw moeten doordenken en krachtig moeten maken. Ik wil aan de heer Wijnen zeggen dat die mensen niet om geld hebben gevraagd, maar zij zien allemaal dat er de komende jaren een enorme opgave ligt. Ik heb lang genoeg voor gemeenten gewerkt dat het accres van de gemeenten de komende jaren toeneemt en dat wij kennis hebben die wij kunnen inzetten maar dat gemeenten hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Dus geen nieuw naambordje, maar wel een beweging dat de klassieke taken van het waterschap die formeel zijn toebedeeld, allemaal vallen onder de noemer van klimaatverandering en daarmee hebben wij de komende jaren meer dan ooit bestaansrecht als waterschap. Het tweede onderwerp voor de pitch zijn de toenemende risico's op wateroverlast en de interactie tussen stedelijk en landelijk gebied. De heer Knook en mevrouw Van den Berg houden een pitch.

De heer Knook: Voorzitter. De agrarische sector is zich als geen ander bewust dat het klimaat aan het veranderen is en dat wij samen moeten gaan werken aan klimaatadaptatie. Eind april zijn gewassen verloren gegaan door extreme buien. Nadat ze waren overgeplant en opnieuw gezaaid, zijn ze in sommige gebieden eind mei alsnog verloren gegaan of weer geteisterd door extreme buien. Op dit moment is het droog en warm en wordt alles in het werk gesteld om de gewassen in leven te houden. De grond is een spons die enorme hoeveelheden water kan bergen, alleen de buien worden steeds extremer en door het mestbeleid mogen wij minder organische stof aanvoeren, waardoor de spons zijn werk minder goed kan doen. Er worden steeds meer maatregelen genomen om de gevolgen van extreme buien versneld op te lossen of versneld afvoeren van het water van de percelen om schade te voorkomen. Een goede samenwerking tussen waterschap en de agrarische sector is dan van belang om problemen te voorkomen. Het waterschap moet dan gemakkelijk bereikbaar zijn met korte lijnen. Wij moeten niet alles vanuit Breda willen regelen, want hiermee verlies je draagvlak. Het draagvlak van de agrarische sector wordt toch al op de proef gesteld door de jaarlijkse verhoging van de lasten met meer dan gemiddeld en doordat de gronden ondergewaardeerd worden bij het realiseren van doelen van het waterschap. Bij het betalen van een marktconforme prijs door het waterschap hebben wij geen grondbank nodig om doelen te realiseren. Een grondbank is een kapitaalintensieve oplossing om doelen van het waterschap te kunnen realiseren. Het stedelijk gebied heeft ook te maken met extreme buien, de rioleringen zijn hierop niet berekend waardoor het water op de straten blijven staan en de riooloverstorten in werking treden met alle gevolgen van dien voor de waterkwaliteit in het buitengebied. Een oplossing kan zijn het afkoppelen van het hemelwater van het rioolstelsel, alleen, is ons watersysteem daar wel op ingericht? Het zo maar accepteren van wateroverlast in kapitaalarme gebieden om overlast in kapitaalintensieve gebieden te voorkomen is onaanvaardbaar. Het buitengebied wordt wel gezien als een kapitaalextensief gebied, maar het grootste deel van de gebruikers is wel afhankelijk van de landbouwgrond om een inkomen te genereren en het dan zo maar onder water zetten en het verloren laten gaan van de oogst, is de vraag of wij dat moeten wensen. Dit kan wel, maar dan zal het waterschap moeten zorgen voor een goede schaderegeling. Een oplossing kan zijn een aanpassing van het watersysteem door het aanleggen van waterbergingen in het stedelijk gebied of in het buitengebied. Ook moet het waterschap eerder betrokken worden bij de ontwikkelingen van het stedelijk gebied, zodat op deze wijze een betere inpassing in het watersysteem mogelijk is. De waterbergingen kunnen meerdere doelen dienen, niet alleen het opvangen van extremen maar nu ook zorgen voor waterberging, zodat in droge perioden extra water in de gebieden aanwezig is. Ook kunnen ze gebruikt worden om een bijdrage te leveren aan natuurdoelen.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. Veel is al gezegd over dit punt. Er wordt hier een schijnbare tegenstelling gecreëerd tussen stedelijk en landelijk gebied alsof het stedelijk gebied de veroorzaker is van problemen door extreme buien of extreme droogte. Dat hoor ik een beetje uit het verhaal van ongebouwd naar voren komen. Het is jammer dat wij die tegenstellingen verder proberen te polariseren, want het gaat juist om samen naar de problemen te kijken en een oplossing te zoeken waar het stedelijk en het landelijk gebied bij gebaat zijn. In deze periode waarin wij echt merken dat het klimaat structureel verandert, dat het niet meer is van een keer in de tien jaar maar bijna ieder jaar extreme droogte of extreme wateroverlast plaatsvindt, moeten wij kijken wat wij samen kunnen doen. Ik hoor hier meer, het stedelijk gebied moet alles verbeteren en het landelijk gebied niet. Er liggen voor mijn fractie drie opgaven, ook in het landelijk gebied moet je meer water vasthouden voor de langere periode. Daar kun je op een andere manier omgaan door het sneller

afvoeren als het echt extreem nat weer is en dan kun je ook oplossingen zoeken voor extreme droogte. Dat is ook een opgave die in het landelijk gebied bij de agrariërs ligt. Als wij over landschap gaan praten in termen van kapitaalintensief en kapitaalexstensief, dat waardevol is voor stad en land, dan denk ik dat je meer polariseert dan dat je mensen bij elkaar brengt. Die opgaven in het landelijk gebied heb je ook in het stedelijk gebied, ook daar moet je kijken naar een andere inrichting. Dat ligt enerzijds bij de gemeenten, de inrichting van de openbare ruimte en het openbaar gebied, maar ook bij de inwoners die verstenen in hun tuin, kunnen afkoppelen, op een andere manier kunnen omgaan met water en waterberging maar ook met droogte en hittestress in de stad. Als wij het gaan uitkristalliseren tegen elkaar, het gaan uitmelken tegenover het betalen van gronden en geld, dan komen wij niet verder. Wij moeten verbinden en kijken waar de oplossing ligt en die ligt in het landelijk gebied bij de agrariërs, in het stedelijk gebied bij de gemeente maar ook bij inwoners.

De heer Van der Kallen: Voorzitter, er is simpelweg een tegenstelling stedelijk gebied en agrarisch gebied. Die was er niet in de Middeleeuwen. Toen was stedelijk gebied een welkome bron van bemesting om de agrarische productie op te voeren. Toen was er over en weer begrip, want dezelfde agrariër verkocht in de stad zijn producten en tegenwoordig is het zo, we gooien het water over de schutting. Je hoeft maar op het Entrada gebouw in Tilburg te gaan staan en naar beneden te kijken, dat is een relatief modern bedrijfsgebied en wat zie je? Daken, zink, asfalt, bestrating. Het is niet alleen een hittewoestijn maar ook een droogtewoestijn en als er water valt, is het een bron van overlast naar het buitengebied. Stedelijke raadsleden hebben niet geleerd na te denken over de effecten van hun beleid op het buitengebied. De rioleringen zijn niet geschikt te maken voor een extreme bui, dat zijn de feiten. Dat beseft zelfs dit raadslid en tegelijkertijd algemeen bestuurslid van deze vergadering, maar wordt erover nagedacht en is er de afgelopen twintig, dertig jaar bij de stedelijke uitleg nagedacht? Ik ben ooit algemeen bestuurslid geweest bij Alm en Biesbosch en de gemeente Werkendam wenste een nieuwe wijk te ontwikkelen. Wat zei het waterschap? Moet je niet doen, dat is op het laagste punt van de polder. Effect: nieuwe wijk, effect: twee keer gaat de dijk kopje onder, twintig, dertig centimeter en wie krijgt de schuld? Het Waterschap Rivierenland, ondertussen opgeschaald van Alm en Biesbosch, want die had het niet goed gedaan. Maar kijkt de stedeling naar zijn eigen beleid en naar de adviezen die hij heeft gekregen? En als je dan kijkt hoe de wijk is aangelegd, zijn er voldoende waterbergingen? Nee, want dat is dure niet uitgeefbare grond. Waterschappen moeten gemeenten wijzen op hun belangen, maar ook Rijk en provincie erop wijzen dat onze adviezen niet meer vrijblijvend zijn want dan kun je tot een goede samenwerking komen.

De heer Knook: Ik wil even reageren op de pitch van mevrouw Van den Berg. Ik denk dat wij elkaar niet goed begrepen hebben, want ik heb niet aangegeven dat het stedelijk gebied het probleem is van de wateroverlast in het landelijk gebied, maar dat het stedelijk gebied dezelfde problemen heeft als het landelijk gebied en dat ze bij extreme buien ook met wateroverlast te maken hebben. In het stedelijk gebied kan eventueel naar een oplossing gezocht worden of dat er anders in het landelijk gebied extra waterberging gemaakt moet worden.

Mevrouw Korst: Voorzitter, ik wil hier ook op inhaken. Wat de heer Knook zegt, is ook zo. Het is niet zo dat er een tegenstelling is, maar dat er bij een oplossing gekeken wordt of dat het water vanuit stedelijk gebied bij grote buien naar kapitaalarme gebieden moet lopen. Die vraag ligt voor ons. Het is geen aanzet tot polarisatie maar er moet een oplossing gevonden worden. Wij vinden het niet vanzelfsprekend dat Gods water over Gods akker moet lopen. Wij zitten nu in een hele andere tijd, wij kunnen het ons nu niet voorstellen, maar wij weten dat er een stresstest aankomt waardoor iedereen in stedelijk en landelijk gebied inzicht krijgt in de kwetsbaarheid van hun omgeving bij wateroverlast. Die stresstest moet ons straks helpen om de juiste maatregelen te kunnen nemen bij bedrijven, in stedelijk en in landelijk gebied. Die komt er voor iedereen. Wij krijgen straks inzicht in de kwetsbaarheid, maar gemeenten en waterschappen moeten de stresstest duidelijk communiceren met hun inwoners. In stedelijk gebied moeten bij wateroverlast maatregelen genomen worden, want dat is de aanzet tot het debat. Alles moet ingezet worden voor voldoende wateropvang, oude en nieuwe wijken moeten zoveel mogelijk ontsteend worden, niet meer bouwen in kwetsbare gebieden, eventueel regenwater afkoppelen van het riool, alles moet op orde zijn, maar ook het onderhoud van de watersystemen moet niet tachtig procent (80%) maar honderd procent (100%) op orde zijn. Die maatregelen horen bij iedereen thuis. In het buitengebied is het op dit moment zo dat er bij boeren en terreinbeheerders veelal voldoende gebiedskennis aanwezig moet zijn om te weten waar de knelpunten zitten. Die gebiedskennis moeten wij ook inzetten. Het waterschap moet ervoor zorgen dat er voldoende gebiedsmedewerkers in het veld zijn. Wij vinden dat de ruimte die er is om zogenaamde kapitaalarme gronden in te zetten om water naartoe te laten lopen, geen vrijbrief mag zijn voor gemeenten om zich niet te houden aan hun zorgplicht. Wanneer dat wel zo zou moeten zijn, dan moet je in de toekomst kijken of de lasten moeten stijgen of dat de groenblauwe diensten ingezet kunnen worden. Ik hoop dat het u duidelijkheid heeft verschaft dat er geen polarisatie is maar dat wij juist met zijn allen moeten kijken naar de kwetsbaarheid van ons stelsel.

De heer Schouwenaars: Wij moeten de zaak niet polariseren maar ook terug durven kijken. De heer Van der Kallen schetst zojuist een beeld van hoe onverantwoord op een aantal plekken met het stedelijk gebied is omgegaan met verharding en dat soort zaken. Als wij nu de klok veertig jaar terugdraaien en wij zouden opnieuw gaan herverkavelen in West-Brabant wetende dat de klimaatopgave van nu er was, zouden wij dat op dezelfde manier doen? De intensivering van de landbouw, de schaalvergroting die daar heeft plaatsgevonden, dat soort elementen moeten wij meenemen. Wij kennen ook goede voorbeelden, maar het is natuurlijk niet zo, er zijn een aantal ontwikkelingen geweest en daarin moeten wij met elkaar wat kentering in brengen.

Mevrouw Korst: Wilt u die ontwikkelingen terugdraaien?

De heer Schouwenaars: Waarom? Ik heb het niet over terugdraaien, maar anders insteken, want we kunnen de ruilverkaveling niet terugdraaien. Wij moeten wel nadenken wat doet de intensieve landbouw op dit moment met de sponswerking van ons gebied?

De heer Van der Kallen: Wat doen intensieve industrieterreinen met de sponswerking van ons gebied en intensieve woonwijken? Wij doen kennis op en die kennis kan alleen gebruikt worden en ik vind het aardig dat net Loon op Zand en Tilburg werden genoemd, want daar heb ik acht jaar geprobeerd een andere manier van denken te zaaien. Steenbergen bijvoorbeeld wordt niet genoemd, om een gemeente aan te geven die niet zozeer openstaat voor dat soort ontwikkelingen. Wij proberen met eenentwintig (21) gemeenten zaken te doen en bij raadsleden, wethouders en ambtenaren moeten wij tussen de oren krijgen dat sommige dingen anders moeten. Als ik op het Entrada gebouw in Tilburg sta en naar beneden kijk, dan zie ik hoe het echt niet moet in een tijd dat het ook al anders had gekund. De kennis was er, maar die wordt niet gebruikt. Zelfs als je combineert met sedumdaken dan vang je nog fijnstof op ook naast de snelweg, dan doe je wat aan hittestress en biodiversiteit. Het kan beter, alleen vaker wordt bij stedelijke uitleg alleen naar geld gekeken en niet naar de echte kwaliteit, en ook nog naar geld op korte termijn, want als gekeken wordt naar geld op lange termijn, dan zouden de leefbaarheid en daarmee de waterbeheersing stukken beter kunnen.

De voorzitter: Ik kijk even om tot een afronding te komen.

Mevrouw Raedts: Ik proef in de discussie een beetje wij-zij denken, dat is geen vruchtbare discussie want wij hebben allemaal te maken met intensieve regenbuien en lange perioden van droogte en een enorme waterhoos die opgevangen of tegengehouden moet worden. Ik wil eerder denken aan, hoe kunnen wij met de kennis van nu onverantwoorde maatregelen die getroffen zijn in de stad en het landelijke gebied, terugdraaien en meer toepassen op de huidige tijd? Ik heb in Wageningen cultuurtechniek gedaan en ik ben helemaal opgeleid om het water uit het landbouwgebied zo snel mogelijk af te voeren, dus wij moesten berekeningen maken van rechte sloten. Daar weet ik alles van, maar dat is niet meer de oplossing voor de huidige tijd. Er moet meer waterberging komen zowel in de stad als op het platteland op de plek waar de regen valt. Simpel gezegd, snap ik wel, maar hoe je het oplost is een tweede. Het hermeanderen van beken, EVZ's kunnen allemaal bijdragen op het platteland om tijdelijk water te bergen. Dat zijn dan ook zogenaamd weinig kapitaalintensieve gronden. Dat zou wel kunnen. Daarmee krijg je wel een ander aspect, het moet wel water van goede kwaliteit zijn en daar zit de link tussen kwantiteit en kwaliteit en dat moeten wij ook niet uit het oog verliezen.

De heer Van der Heijden: Wij komen terecht in dezelfde discussie als eerder, hoe anticipeert het waterschap op het klimaat? Het is bijna dezelfde discussie. Veertig jaar geleden werden industrieterreinen uit de grond gestampt en werd er niet gekeken naar water. Als ik nu kijk in mijn gebied naar de Borchwerf en het AMC centrum, wordt er nog niet heel veel gekeken naar water, want als ik kijk bij de Primark, daar staat een tonnetje dat het water moet opvangen van 17 ha, dat zit zo vol, dat duurt niet lang om het daarin te bergen. De samenwerking tussen gemeenten zeker bij het aanleggen van nieuwe industrieterreinen en woonwijken en in het landelijk gebied met nieuwe EVZ's en waterbergingen, wij zijn steeds bezig met het klimaat. Uiteindelijk moeten wij ons zo wapenen, niet alleen stedelijk, maar ook landelijk, dat wij het klimaat aan kunnen, want uiteindelijk komt het op veiligheid aan. Nu is het niet zo gek dat huizen helemaal onder water staan, maar er zijn mensen die dertig centimeter water in hun woning hebben, daar zou ik ook niet blij van worden. Dat er dertig centimeter op mijn landbouwgrond staat, daar word ik ook niet blij van, dus het is een probleem van ons allemaal. Het is hoe het waterschap met gemeenten anticipeert op de klimaatverandering oftewel het waterschapswerk om het in droge perioden leefbaar te houden maar in natte perioden ervoor te zorgen dat wij niet overstromen. De twee discussies lopen in elkaar over.

De voorzitter: Bijna een mooie samenvatting voor de voorzitter. De stelling was: de risico's van wateroverlast en de interactie tussen het stedelijk en het landelijk gebied. Wij constateren dat er een opgave ligt zowel in het stedelijk als landelijk gebied. De stedelijke opgave vergt te midden van een analyse die je met een stresstest kunt maken, om goed ruimtelijk beleid en een goede ruimtelijke inrichting. Voor het landelijk gebied ligt er een opgave voor de ontwikkeling van waterbergingen. Eigenlijk is alles te vangen

onder de noemer, hoe kunnen wij maximaal anticiperen op klimaatveranderingen? Wij komen wat dat betreft in een ander tijdsbeeld. Ik wil het voor het tweede onderwerp hierbij laten. Voor het derde halfuur zijn er vijf onderwerpen aangemeld: communicatie richting burgers en duurzame energie en onze rol door de fractie Water Natuurlijk, voortgang beek- en kreekherstel en andere natuurprojecten door de fractie Natuurterreinen, waterkwaliteit door fractie Natuurterreinen en baggeren door de CDA-fractie. Wij hebben vijf onderwerpen voor dertig minuten, dus het is beperkt.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Ik pak vooral het eerste thema communicatie en participatie, want over de andere onderwerpen hebben wij het al gehad. Dat sluit mooi aan bij de vorige punten, want als wij het hebben over, er moet veel verteld worden over wat er nodig is om ons gebied, zowel stedelijk als daarbuiten, helemaal adequaat te maken voor de klimaatverandering die nu plaatsvindt, dan moet je veel uitleggen. Ik heb de laatste tijd een paar lezingen over ons mooie waterschap mogen houden aan burgers, voornamelijk uit deze stad, dus veel verstedelijkt gebied. Dan hoor je steeds, wat hebben jullie veel leuke dingen te vertellen, wat weten wij weinig. Dat is enerzijds een compliment dat wij een thema hebben dat ertoe doet en anderzijds een oproep om de communicatie te intensiveren. Als ik terug hoor van de collega's over, wat weet de stedeling over hoe er ingericht moet worden of afgekoppeld, dan is dat nog steeds veel te weinig. In ons waterschap hoor ik vaak over communicatie richting inwoners, die krijg je niet bij elkaar. Dat kunnen wij alleen met de agrariërs in het buitengebied doen, omdat die wel een thema of belang hebben. Ik pleit er opnieuw nadrukkelijk voor dat wij de thema's zoeken, volgens mij worden ze op een presenteerblaadje aangereikt, en daarover gaan praten. Elke keer vertellen over, dit zou je kunnen doen, hier is het droog, dan kun je dat en dat doen. Die sloot ligt dichtbij, daardoor kun je afkoppelen enzovoorts. Dat soort verhalen vertellen en laten zien hoe mooi, gezond en veilig het wordt of blijft. Dat slaat aan. Het mooie aspect kun je daarin meteen meenemen, daarmee bedoel ik natuur en natuurontwikkeling, dat raakt direct. Dat kun je prima verpakken in de opgave die wij daar te realiseren hebben. Ik denk dat het voor het grijpen ligt, maar dat wij het wel moeten doen.

De voorzitter: Daarop aansluitend denk ik dat de opgave centraal staat en die opgaven zijn gigantisch, dus er zijn gigantisch veel kansen. Ik zie opkomen dat zeker na het Klimaatakkoord dat gisteren is gepresenteerd, veel gemeenten een klimaatdialoog organiseren. Dat zullen vaak initiatieven zijn van gemeenten waarbij opvalt, wij worden daar continue bij betrokken. Wij hoeven ons nergens binnen te vechten. Als je zegt, je moet exclusief je instituut promoten, men moet allemaal weten wat het waterschap is, dat vind ik een gekunstelde discussie. Maar bij natuurprojecten zit een enorm wij-gevoel, juist in die gebieden met mensen die daar wonen en leven. Wij gaan straks praten over toekomstdebatten die wij willen organiseren, die zijn ook breed en uitnodigend, daar liggen heel veel kansen en mogelijkheden om het verder uit te bouwen. De Klimaatop was ook maar een initiatief waar achthonderd (800) mensen op afkomen en dat was zelfs te beperkend voor een aantal mensen om nog naar binnen te komen, dat ongemak voel ik ook nog steeds. Mogen wij het hierbij laten? Ik zie het als een aansporing.

De heer Van der Kallen: Ik wil er toch even op reageren. Ik heb dezelfde ervaring, ik houd veel lezingen, ik vertel veel, maar het zijn altijd kleine groepen en die zijn altijd enthousiast. Als je je realiseert als je een lezing hebt gehouden op een school in Kruisland, dat is dan nota bene een klein dorp, dan heb je toch maar een beperkt aantal mensen bereikt. Het probleem is, je bereikt de mensen niet. Je bereikt slechts een kleine groep mensen en van die mensen krijg je dankbaarheid en leuke reacties, maar het grote geheel bereik je niet. De enkele keer dat je dat wel bereikt met een volle zaal met tachtig man, dan is iedereen boos. Dan werkt het wel.

Mevrouw Bonthuis: Een reactie daarop. Het sleutelwoord is belangengericht, je moet het koppelen aan het belang in het gebied. Dan kun je veel meer kwijt over het waterschap en dan slaat het aan. Wij zijn niet voor niets de functionele democratie en dat gaat over belangen. Dat kun je veel meer koppelen, dus wees daar creatief in. En daarnaast, dat soort lezingen is gewoon leuk.

De heer Verroen: Voorzitter, ik voel mij geënthousiasmeerd door wat mevrouw Bonthuis zegt en ik zie het als een oproep om op de juiste momenten naar voren te treden om bijvoorbeeld bij inspraakprocedures heel nadrukkelijk ons geluid te laten horen. Dank voor uw inbreng.

De voorzitter: Er liggen ook voorbeelden, ik denk even aan de herdenking van de watersnood van enige tijd geleden. Dan zijn wij als waterschap juist in dit tijdsbeeld heel attractief. Maar ik zie ook uit reacties die wij terugkrijgen over de zienswijze die wij de vorige keer over Waalwijk hebben ingediend, dan heb je in Waalwijk die gelegenheid. Het scherp kijken naar de momenten in de tijd, dan is er geen algemene bestuursbelangstelling maar wel specifiek op projecten en thema's gaan zitten. Dat past in de communicatiestrategie die wij hier twee maanden geleden hebben besproken.

Mevrouw Korst: Ik wil er even op aanhaken. Ik heb bij de pitch wateroverlast aangegeven dat de stresstest ook gecommuniceerd moet worden met de bewoners. Dat is juist zo'n moment, dat dat voor iedereen

duidelijk is. Stel je voor dat hier water zou binnenlopen, dat men weet wie er met zijn voeten onder water staan, dat kan heel duidelijk en op een goede manier gecommuniceerd worden. Dat is een mooi moment, maar wij wachten het af.

De voorzitter: Even terug naar de opmerking vanuit Steenberghe. Minister Schultz van Haegen heeft gezegd, alle gemeenten moeten een stresstest maken. Daar zijn wij actief bij betrokken en dat zijn kansen voor onze gebiedsportefeuillehouders en gebiedsmensen om daarnaar toe te gaan. Op zo'n avond heb je specifieke overlastsituaties in de gemeenten, dat is volgens mij een vorm om te laten zien, wat ben je nou, dus ook in de gemeenten waar wij graag naartoe willen gaan. Ik begrijp van mevrouw Bonthuis dat het tweede thema duurzame energie op dit moment niet volgt. Natuurterreinen heeft aandacht gevraagd voor voortgang beek- en kreekherstel en de relatie met andere natuurprojecten.

Mevrouw Raedts: Ik zal de twee thema's in een keer behandelen. Ik moet helaas regelmatig op deze thema's terugkomen. Het gaat allebei over voortgang van projecten en als ik het toespits op natuurprojecten, dan hebben wij vorig jaar in de kadernota gezien dat er nogal wat stagnatie is en code rood voor de groene projecten. Dit jaar is het iets beter, maar nog steeds is de voortgang niet zoals het oorspronkelijk gepland was. Wij hebben als waterschap een STUW (Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering van Waterdoelen) maar de projecten daarin voor verdrogingsbestrijding stagneren enorm. In 2016 en 2017 is er niets gerealiseerd en in 2018 per 1 maart is er ook nog niets gerealiseerd. Alles zit in de plan- en ontwikkelfase. Ik heb er begrip voor dat het een tijd kan duren, maar nogmaals een oproep, als steeds gezegd wordt, het grondbeleid en de vacatures bij waterschappen zijn een van de belangrijke oorzaken van de stagnatie, daar moeten wij toch iets aan kunnen doen. Tegelijk een oproep, laat alsjeblieft geen STUW-geld liggen, want als wij zo doorgaan ook met andere waterschappen, dan laten wij een derde van het STUW-geld gewoon liggen en dat gaat terug naar de grote hoop.

De heer Verroen: Ik deel uw zorgen en wij doen daar ook iets aan. Wij gaan onder andere met de provincie in overleg en de gedeputeerde enthousiasmeert ons ook tot hetzelfde. Wij hebben ervoor gezorgd dat wij de organisatie wat meer optuigen, wij zijn actief bezig met grondpolitiek. Wij zijn ook bezig met in te richten dat niet de grond altijd in eigendom moet zijn, maar dat wij meewerken met grondeigenaren om te zorgen dat zij de gronden inrichten en in eigendom kunnen houden. Wij doen maximale effort om alle STUW-gelden te benutten, dus wees verzekerd van onze inzet.

Mevrouw Raedts: Soms heb ik het gevoel van, het duurt lang, bijvoorbeeld een discussie over grondbeleid dat toch heel belangrijk is, wordt alsmaar uitgesteld. Mij bekruipt weleens het gevoel, hoe serieus wordt het algemeen bestuur nou eigenlijk genomen? Dat is zware kritiek, maar het grondbeleid wordt iedere keer uitgesteld.

De heer De Jong: Het algemeen bestuur wordt heel serieus genomen, ik hoop niet dat u gedacht heeft dat dat niet zo is. Op het moment dat het nodig is, staan wij steeds in verbinding. Maar wij zijn hier niet alleen aan zet maar wij doen dit samen met onze gebiedspartners. Er is misschien geen uitvoering op dit moment, maar veel zaken staan op dit moment in de constructie op de rol. In alle regio's hebben wij nu afspraken met gemeenten om de projecten op te pakken, die documenten zijn dit jaar getekend. Daar wordt natuurlijk geen meter kreek mee aangelegd, maar het papier dat getekend is, vormt de basis om projecten te gaan doen en die projecten staan nu echt op de rol. Dus ik kan u beloven dat er echt iets zichtbaars gaat gebeuren in het veld en ook zichtbaar in de grondposities.

Mevrouw Korst: Ik denk dat mevrouw Raedts iets gemist heeft. Deze week stond in de krant een stuk: 'Gemeenten sluiten overeenkomst voor meer natuur in de regio'. Vijf gemeenten en Brabantse Delta hebben een belangrijke stap gezet voor onder andere het realiseren van EVZ's.' Dat is een flinke stap die wij met zijn allen zetten.

Mevrouw Raedts: Daar wil ik even op reageren, want het lijkt dat ik dat gemist heb, maar dat heb ik gelezen. Bij STUW is ook een samenwerkingsovereenkomst met goede intenties maar als er na zoveel jaar nog niets gerealiseerd is, het is een belangrijke stap die overeenkomst, maar daarna moet er natuurlijk nog veel meer gebeuren.

De heer Van der Heijden: Daar wil ik op reageren. In onze algemeen bestuursvergaderingen nemen wij toch vaak kredieten aan voor een EVZ en dan zeggen dat het waterschap niks realiseert, daar ben ik tegen, want daar ben ik het in ieder geval niet mee eens.

De heer Van der Kallen: Het tempo is niet altijd wat beoogd is om op termijn aan de doelstellingen te voldoen. Het is heel aardig dat gemeenten iets tekenen, ik heb ook de ervaring dat gemeenten soms iets tekenen, maar dan tekent het college en dan is de raad aan zet om de kredieten vast te stellen en dan lukt het niet. Wij zijn jaren bezig geweest voor een heel klein stukje, maar wel een verbindingsstukje in Goirle.

Dan tref je steeds een wethouder die wel wil, maar de raad stelt toch andere prioriteiten en dat is mijn probleem ook binnen dit waterschap. Wij moeten met eenentwintig (21) gemeenten met wie je zaken moet doen, wij hebben de grondeigenaren met wie je zaken moet doen maar je hebt niet altijd de pressiemiddelen. Soms heb ik weleens geroepen, schop de gedeputeerde tegen de schenen want dan is het de taak van GS om de gemeenten tot de orde te roepen, want je moet het wel samen doen. U hebt helemaal gelijk, het tempo ligt te laag.

Mevrouw Raedts: In de evaluaties wordt ook genoemd dat het echt vanwege de grondverwerving en vacatures in de organisatie is. Die factoren kunnen wij niet ontkennen. Ik heb het niet van mezelf, ik heb het uit een evaluatie.

De voorzitter: Ik stel voor dit af te ronden en over te gaan naar het laatste onderwerp, het baggeren, waar het CDA aandacht voor heeft gevraagd.

Mevrouw Korst: Wij willen aandacht vragen voor het baggeren. U heeft waarschijnlijk allemaal de foto van het baggeren gezien op de voorkant van de kadernota en dat zegt eigenlijk al genoeg. Baggeren heeft twee belangrijke doelen, enerzijds is het voorkomen van wateroverlast want als wij baggeren zijn de sloten dieper en kan er meer water in en anderzijds voor het verbeteren van de waterkwaliteit. In de laatste algemene bestuursvergadering hebben wij vragen gesteld vanwege de risico's die wij lopen door de achterstanden die wij nog steeds hebben bij het baggeren. Voor ons is onvoldoende duidelijk of en zo ja, hoe de achterstanden worden weggewerkt, zowel in het landelijk als stedelijk gebied. Het rapport van de Rekenkamer bevestigt dit ook. Er zijn geen extra middelen gereserveerd voor 2018/2019 om die achterstanden in te lopen. Onze suggestie zou zijn om het overschot van de jaarrekening 2017 te benutten om versneld de achterstanden in te halen.

De heer De Jong: Inderdaad, er zijn achterstanden, maar u noemt twee redenen om te baggeren. Ik mag u verrassen, want er is ook een derde reden, namelijk het vaarwegenbeheer dat wij in opdracht van de provincie uitvoeren. De achterstand die wij bij het baggeren hebben opgelopen, zit vooral op die post, want de rekening ligt bij de provincie en die is voorlopig niet genegen om die rekening te betalen. Daardoor loopt de achterstand steeds meer op en daarom hebben wij overleg met de provincie gezocht om die problemen op te lossen. Bij baggerprojecten in landelijk gebied lopen wij op sommige plaatsen ergens wel een keer een achterstand op, omdat je altijd met baggerkwaliteit en waterkwaliteit zit, want bagger van mindere kwaliteit moeten wij afvoeren en andere kan op de kant gezet te worden. Maar daar lopen wij niet zodanig achterstand op dat dat zorgelijk is voor het watersysteem. Het echte systeem waar wij als waterschap zorgen over hebben, zit in het vaarwegenbeheer.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Er is wel degelijk achterstand in het landelijk gebied bij baggerbeheer. U zegt, er zijn geen risico's maar hoe kunnen wij dat meten? Vanuit het landelijk gebied komen geluiden van bewoners dat sommige sloten of kreken al drie jaar geleden gebaggerd hadden moeten worden – om de acht jaar – en wij zijn nu drie, vier jaar verder en er wordt nog steeds niet gebaggerd en ook medewerkers van het waterschap beamen dat.

De heer Van der Kallen: Bij interruptie, het feit dat je een standaard hebt om na zeven of acht jaar te baggeren is een ding, het gaat erom dat het profiel gehandhaafd wordt en je gaat niet baggeren als het nog niet nodig is, want dat is geld over de balk gooien. Je moet het profiel in stand houden en dat kan betekenen dat een sloot na vijf jaar wordt gebaggerd en een andere watergang pas na twaalf jaar, terwijl wij min of meer de standaard van zeven of acht jaar proberen te handhaven. Het gaat erom, is er een profielprobleem of een wateroverlastprobleem dat door een profielprobleem veroorzaakt wordt.

De voorzitter: Ik stel voor dat wij de beraadslagingen afsluiten en tot besluitvorming overgaan.

De heer Sneeep: Voorzitter, de VVD en vele andere fracties hebben al eerder hun waardering uitgesproken voor de uitmuntend samengestelde en geformuleerde kadernota, daarvoor absoluut chapeau voor de opstellers en het ambtelijk apparaat. Wij waren erg verheugd over de reactie van het dagelijks bestuur op de algemene beschouwingen bij de kadernota, met name voor het benoemen en vooral op essentiële onderdelen niet vernoemen van de beschouwingen van de VVD, en dat laatste willen wij nu doen en dan heel beknopt op hoofdlijnen. Het eerste punt stroomversnelling en uitvoering betreft de boodschap om juist te versnellen in de uitvoering van de samenwerking met onze partners, zo proactief als mogelijk met volledig respect en waardering voor ieders verantwoordelijkheden, competenties, taken, bevoegdheden, gericht op gezamenlijke realisatie van gemeenschappelijke doelen, zodat wij op die manier onze wettelijke kerntaken beter en sneller kunnen realiseren en daar waar mogelijk tegen lagere kosten door het inzetten van budgetten van samenwerkingspartners op deelgebieden die voor ons lage prioriteit hebben waar wij dan vervolgens op kunnen bezuinigen of temporiseren. Het tweede punt klimaatadaptatie en toenemende risico's van wateroverlast is de boodschap om hiermee op de juiste manier om te gaan in termen van het

minimaliseren van mogelijk extra risico's, het zo proactief mogelijk betrekken van burgers, agrarische bedrijven en relevante partners zoals gemeenten, bedrijfsorganisaties en belangenverenigingen. Ook daar proactief samenwerken zoals eerder genoemd met als extra aandachtspunt het verdrogen van de hoger gelegen zandgronden in ons werkgebied. De boodschap van toenemende risico's door het klimaat hebben wij met name geadresseerd onder het kopje duurzaam financieel beleid, omdat de indruk wordt gewekt dat wij die nog onvoldoende in beeld hebben gebracht in afstemming met de KNMI-scenario's en daarom is de oproep daar nog eens goed inhoudelijk naar te kijken in relatie tot ons risicoprofiel, technisch inhoudelijk dus, maar dan ook doorvertaald naar mogelijk financiële consequenties en wat daar met reserveringen en voorzieningen preventief aan gedaan zou kunnen worden om maatregelen te kunnen treffen als dat nodig mocht blijken te zijn zonder dat onze burgers en bedrijven daardoor onaangenaam verrast worden in termen van risico's, schadelijke effecten en/of tariefstijging.

De voorzitter: Ik reageer op hoofdlijnen op uw bijdrage, want wij hadden afgesproken om dat alleen aan de hand van thema's te doen. Uw oproep om de samenwerking met andere partners uit te bouwen vooral te versnellen, kan ik in algemene zin onderschrijven en dat past bij de actualiteit waar wij voor staan. Ik stel voor over te gaan tot besluitvorming. Ik mag constateren dat de kadernota met algemene stemmen is aanvaard.

Besloten: Het algemeen bestuur besluit tot vaststelling van de Kadernota 2019-2028.

3.a.2. Bestuursopdracht voor aanbesteding accountantsdiensten controlejaren 2019-2021 met mogelijkheid tot verlenging 2022 en 2023

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Om niet samen met Aa en Maas en De Dommel aan te besteden wordt een aantal argumenten genoemd, een ervan is dat de contracten niet gelijktijdig lopen. Op technische vragen krijgen wij het antwoord dat de contracten bij Aa en Maas en De Dommel eind 2019 aflopen. Is het dan niet een optie om nog een jaar door te gaan met de huidige accountant om dan wel synchroon te lopen met beide waterschappen en op dat moment op inhoudelijke gronden te bezien in hoeverre wij een gezamenlijke aanbesteding starten of bij de gezamenlijke accountant te biebht gaan, omdat de meerwaarde op grond van een benchmark voor de inhoudelijke controle en advisering veel meer vorm zou kunnen geven.

De heer Van der Aa: Voorzitter. Wij lezen hier eigenlijk dat grote kantoren zich terugtrekken van lagere overheden en het risico van een beperkt aantal inschrijvers is opvallend te noemen. Zit hier ook niet het risico in van een sterk prijsopdrijvend effect? Overigens ondanks deze kanttekening hopen wij dat sprake zal kunnen zijn – ook in de nieuwe periode – van een kwalitatief goed stuk werk, dat blijft bij ons vooropstaan.

De heer Schots: In antwoord op de heer Schouwenaars, ons vorige contract hield de mogelijkheid in om na de vierjaarsperiode twee keer met een jaar te verlengen en dat hebben wij gedaan. Dus dat is einde verhaal. Het contract dat wij nu hebben, biedt geen mogelijkheden om nog een keer te verlengen, whatever the reasons may be. Wij zijn gedwongen tot het aangaan van een nieuwe aanbesteding, daar is niet aan te ontkomen. Samenwerking met andere waterschappen is een thema dat in het verleden al vaker op tafel is geweest, hier en ook in het overleg met de andere waterschappen. Soortgelijk overleg hebben wij gehad over een gezamenlijke rekenkamercommissie en u kent de standpunten daarover. Behalve het niet synchroon lopen van de aanbestedingstermijn of de contracttermijnen, is ook het vinden van een gemeenschappelijke formule voor alles wat u heeft aangevoerd, geen sinecure en dat heeft ons ertoe gebracht om de stap te zetten die nu wordt voorgesteld. De heer Van der Aa doet een aantal constateringen die op zichzelf juist zijn. Ik weet niet of er sprake is van prijsopdrijvende effecten in de markt, dat zullen wij zien bij de inschrijvingen op de aanbesteding. Vanzelfsprekend blijven wij onze kwaliteitsnormen handhaven op het niveau waarin zij in het verleden altijd gelegen hebben en waarop wij ook bediend zijn.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de bestuursopdracht voor aanbesteding accountantsdiensten controlejaren 2019-2021 met mogelijkheid tot verlenging 2022 en 2023 vast.

3.a.3. Naar een nieuwe secretaris-directeur: selectiecommissie en tijdpad

Mevrouw Korst: Voorzitter. Door het pas behandelen van de profielschets op 22 augustus is de vraag met hoeveel vertraging wij rekening moeten houden. Lopen wij een risico op een late benoeming?

De voorzitter: De selectiecommissie heeft onderkend dat het belangrijk is om zo zorgvuldig mogelijk te werk te gaan. Wij hebben aan onze medewerkers, de ondernemingsraad, het directieteam, het algemeen en dagelijks bestuur gevraagd om met reacties te komen. Als je die uitvraag doet, kost dat even tijd. Vanavond hebben wij voor deze vergadering met de selectiecommissie bij elkaar gezeten en wij hebben inmiddels een searchbureau gekozen. Vanavond hebben wij met het bureau de procedure verkend. Het beeld van de

selectiecommissie is dat wij in de eerstkomende vergadering op 22 augustus het profiel hier kunnen vaststellen, dus in mijn beleving zit er behoorlijk veel tempo in, maar iedere keer geldt zorgvuldigheid boven snelheid. Wij hebben veel reacties gekregen vanuit onze medewerkers waar ik hen voor wil bedanken. Het is niet eenvoudig om na vijftien jaar een secretaris-directeur op te volgen, daar moet een zorgvuldig profiel voor worden opgesteld en dat kost even tijd. Wij kiezen voor kwaliteit boven tijd, maar de selectiecommissie wil het tempo erin houden. Volgens mij zit de vaart er behoorlijk in. Sneller kan niet.

Besloten: het algemeen bestuur:

- 1. Stemt in met de benoeming van een selectiecommissie Werving en Selectie secretaris-directeur en met de opdracht aan deze selectiecommissie overeenkomstig het bijgevoegd conceptbesluit;**
- 2. Neemt kennis van de procedure en het tijdspad om tot een aanbeveling voor een nieuwe secretaris-directeur te komen.**

4. Overige nota's ter besluitvorming

4.a. Sturen op hoofdlijnen kredietvoting en mandatering dagelijks bestuur

De voorzitter: Wie wil het woord voeren?

De heer Schouwenaars: Voorzitter Ik moet constateren dat zoals het het afgelopen jaar gelopen is, prima is gegaan. Het was experimenteren en zoeken, maar wij zijn er goed uitgekomen. Dat als algemene conclusie voorop. In september 2017 hebben wij een besluit genomen om het op deze manier aan te pakken, dat was variant d. Er waren drie varianten voorgesteld en we waren met zijn allen zo eigenwijs om een variant d. ter plekke te bedenken en ook dat heeft goed gewerkt. Een ding is wat minder uit de verf gekomen wat ook al in de adviesnota stond, in een soort debat tot de keuze komen welke projecten wij als algemeen bestuur bij onszelf willen houden. Dat is nu over de schutting gesmeten, ambtenaren hebben kruisjeslijsten gemaakt en uiteindelijk zijn er daar een aantal uitgekomen. In de procedure van de nota die wij toen hebben vastgesteld, stond ook nog dat wij daar de commissie Financiële Zaken voor zouden kunnen benutten. Dat staat op pagina 2 van de notitie boven de keuze uit drie varianten. Wij hebben op 5 november de Financiële commissie staan en gelet op die tijd, lijkt het mij goed om de keuzes die partijen maken om bepaalde projecten bij het algemeen bestuur te houden, daar ter discussie te stellen om elkaar daarin mee te krijgen of elkaar te overtuigen om het niet te doen, waardoor dat niet een puur ambtelijke afweging wordt maar dat wij daar gezamenlijk een lijn in ontwikkelen, want ik wil graag weten waarom partij A een bepaald project niet wil mandateren terwijl ik niet bij die afweging heb stilgestaan. Ik wil kijken in hoeverre het mogelijk is om conform de adviesnota die wij toen hebben vastgesteld, de commissie Financiële Jaarstukken daarbij te gebruiken om na te gaan of dat een optie is.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Wij hebben gevraagd of in het kader van de kredietvoting en mandatering de afspraak is gemaakt om bij de tussentijdse rapportages in de managementletter de relevante bedragen te vermelden op de daarbij behorende projectenlijst. Het antwoord was, nee, er zijn geen afspraken gemaakt en in de managementletters aan het algemeen bestuur worden geen bedragen vermeld. Nu wij na een jaar gaan evalueren, moeten wij vaststellen dat wij als algemeen bestuur minder inzicht hebben om de voortgang te volgen, laat staan om daar technische vragen over te stellen. Daarom verzoeken wij om de relevante bedragen wel te vermelden in de managementletter.

Mevrouw Raedts: Ik had om agendering gevraagd omdat ik het antwoord op een technische vraag afwacht, maar het blijft een beetje in de technische sfeer dus ik zie af van een inbreng.

De heer Van der Kallen: Naar aanleiding van de opmerking van de heer Schouwenaars, wij hechten eraan of ook zonder motivatie aangegeven kan worden dat een bepaald voorstel geagendeerd moet worden voor het algemeen bestuur, want je kent niet altijd de inhoud van een voorstel. Soms zegt je instinct, dat is in een bepaalde buurt of heeft zoveel impact, dat willen wij goed kunnen bekijken. Het kan best zijn dat er een onderwerp wordt gevraagd om te agenderen terwijl dat niet tot discussie hoeft te leiden en als je het moet motiveren, dan wordt het allemaal een stuk ingewikkelder. Mijn fractie hecht eraan om de procedure te houden dat als er ook maar een fractie zijn vinger opsteekt om iets te agenderen ervan uitgaande dat niemand zijn vinger opsteekt om obstructie te plegen, dan moet dat kunnen.

De heer Schouwenaars: Dat was nou juist afspraak variant d. waar wij niet voor gekozen hebben. Als iemand zijn vinger opsteekt, dan is het daarmee wet. Daar hebben wij niet voor gekozen. Daarom zeg ik, als iemand in uw fractie een onderbuikgevoel heeft, dat moeten wij niet doen, dan wil ik daar graag deelgenoot van zijn, zodat ik hem daarbij kan ondersteunen als ik hetzelfde gevoel krijg.

De heer Schots: Voorzitter, ik ben blij dat het experiment zoals de heer Schouwenaars aanduidde, goed gevallen en gelopen is, dat hadden wij ambtelijk al gehoord en ik vind het fijn dat het ook bestuurlijk

gedragen wordt. Het voorstel om de voorbereidingscommissie Financiën een rol in dit traject te geven, is denk niet zo'n goed voorstel. Op de eerste plaats wringt dat met de timing in het proces.

De heer Schouwenaars: Bij interruptie, u doet nu voorkomen of het mijn idee is, maar ik citeer uit de adviesnota die is aangenomen.

De heer Schots: Dat weet ik, maar wij hebben vorig jaar aangegeven waarom wij dat toen niet gedaan hebben. Daar hebben wij in de commissie uitvoerig over gesproken. Op de eerste plaats past het niet in het tijdschema voor deze procedure waar al extra tijdsmomenten in zitten ten opzichte van de normale technische vragenroute, op de tweede plaats, als je de afwegingen wilt doen die u suggereert, dan vind ik met alle respect voor mijn commissie Financiële Zaken, dat is niet het gremium om deze afwegingen te maken, want er kunnen hele andere argumenten spelen dan puur financiële en daarvoor is de discussie in het algemeen bestuur, de einddiscussie in het algemeen bestuur want dat is het gremium om deze afweging te maken want er kunnen hele andere argumenten spelen dan puur financiële afwegingen en daarvoor is de discussie in het algemeen bestuur. U krijgt op grond van het procedurevoorstel en de projecten die op de lijst staan, voor de fracties aangegeven hoe die projectenlijst in elkaar zit. De fracties kunnen aangeven welke projecten zij vinden om wel of niet op de mandateringslijst te moeten zetten, dat wordt open naar het algemeen bestuur gerapporteerd, zodat iedereen weet wat welke fractie heeft voorgesteld. Daar zit een ambtelijk voorstel bij wat wel en niet te mandateren, maar dat is een ambtelijk voorstel en u besluit als algemeen bestuur of u dat voorstel overneemt of de kruisjes aanpast. De einddiscussie is in het algemeen bestuur en dat is het gremium om deze afweging te maken en niet de commissie. Mevrouw Korst vraagt naar de tussentijdse vermelding van bedragen, daar hebben wij in het verleden over afgesproken om dat niet te doen. Wat u wel ziet in de managementletter, is een stoplichtsignalering bij geld, voortgang en kwaliteit en daar kunt u aan zien of wij op koers liggen wat de financiën en andere aspecten betreft of niet. Wij denken dat dit als tussenrapportage aan het algemeen bestuur voldoende is. Het voorstel van de heer Van der Kallen is vorig jaar uitvoerig besproken en wij hebben toen gezegd, wij beslissen in het algemeen bestuur bij meerderheid van stemmen over welke projecten op de lijst komen of niet. Een fractie die in het voorstel wat ter tafel komt, als enige staat, heeft de vrijheid om in het algemeen bestuur argumenten aan te dragen en dan besluit het algemeen bestuur of men dit overneemt en het project alsnog op de lijst zet of niet.

De heer Van der Kallen: Voorzitter, ik wil bij interruptie benadrukken dat het uitgangspunt van mijn fractie bij de beoordeling of het algemeen bestuur zo'n agendering zou willen, dat wij eigenlijk altijd voor agendering zullen zijn, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn en dat zou obstructie kunnen zijn, maar ervan uitgaande dat wij allemaal serieuze fracties zijn, is onze benadering: welke fractie ook met het voorstel komt tot agendering, dat steunen wij, want dat is de essentie van de democratie, ook al hebben wij afgesproken dat de meerderheid daarover beslist. Mijn fractie zal dat soort zaken altijd steunen, want dat is de traditie van het waterschap en daar hechten wij zeer aan.

De heer Schots: Ik weet niet of ik het helemaal goed begrijp, maar u heeft het over agendering en mandatering. Het staat u vrij om de projecten te agenderen in deze vergadering. Wij hebben in het kader van besturen op hoofdlijnen rondom kredietvoting besloten om niet alle projecten meer een voor een in het algemeen bestuur terug te laten komen, maar bij meerderheid in de betreffende vergadering van november te besluiten welke projecten u voldoende onderbouwd vindt om ze aan het dagelijks bestuur te mandateren. Dat wringt met elk project weer agenderen, want dan wilt u terug naar de oorspronkelijke situatie waarvan wij besloten hebben om daarvan af te zien.

Tweede termijn

De heer Schouwenaars: De suggestie die gewekt wordt dat in de commissie besluiten vallen, daar wil ik afstand van nemen. In het algemeen bestuur besluiten wij welke projecten wij mandateren en welke wij aan onszelf houden. Ik zou toch in overweging willen geven, in de commissie Financiële stukken gaat het toch iets verder dan enkel een technische behandeling, want hier kan een gedachtewisseling tussen de fracties plaatsvinden over welke projecten ter voorbereiding van de algemeen bestuursvergadering.

De heer Van der Heijden: Wij zijn nu de discussie aan het voeren die wij vorig jaar gevoerd hebben over dit onderwerp. Die is toen gevoerd en toen zijn wij tot deze conclusie gekomen. Ik vind het onzin om de discussie nu weer over te doen die wij vorig jaar hebben gevoerd.

De heer Van der Aa: Voorzitter, in de stukken lees ik om de bijdrage van derden zo nodig toe te lichten. Mijn vraag is of 'zo nodig' kan worden gewijzigd in 'indien van toepassing'. Als er een bijdrage van derden aan de orde is, dat dat sowieso opgenomen wordt.

De heer Schots: Het is een kwestie van woorden, ik denk dat wij met verschillende woorden hetzelfde bedoelen dus het antwoord is ja.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

- 1. De voorgestelde wijzigingen in de indeling en inhoud van de projectenlijsten instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen;**
- 2. De technische vragen over de projectenlijsten te beperken tot de nieuwe investeringen;**
- 3. Het tijdsplan voor de besluitvorming over de mandatering van het dagelijks bestuur voor kredietvoting in 2019.**

- 4.b. Aanvraag uitvoeringskrediet project 80085 conservering betonwerken (eerste zuiveringstrap) rwzi Nieuwveer

De heer Velthoen: Voorzitter. Wat moet gebeuren, moet gebeuren. Onze fractie vraagt zich af, in hoeverre zijn wij een lerende organisatie? U inspecteert zaken en daarvoor heeft u een programma waar een tijdsplan in zit voor de verschillende objecten, maar nu constateert u dat iets sneller defect raakt of herstel vraagt dan in het tijdsplan aangeduid is. Zijn wij dan een lerende organisatie dat wij die termijn van inspecteren aanpassen? Wij zijn akkoord met het voorstel.

De heer Schots: Het antwoord is ja, maar wij zijn een lerende organisatie op een breed front en niet alleen op het gebied van de inspecties, maar ook op het gebied van het asset management. Twee vergaderingen terug toen de heer Meuleman de nieuwe aanpak rondom de waterketen zuiveringsbeheer aan de orde heeft gesteld, is daarbij ook het punt van asset management en het in kaart brengen van de situatie en toestand van onze activa aan de orde geweest en dan gefocust op zuiveringsbeheer, dat proces is in volle gang. Daarvan is u toegezegd dat wij dat plaatje eind van dit jaar compleet zullen hebben en dat geeft een verdere onderbouwing van de problemen die wij nu tegenkomen. Ik ben ervan overtuigd dat wij daarmee een stap vooruit maken en ik ben er ook van overtuigd – ik kom uit de procesindustrie en weet wat er op dit vlak kan spelen – dat je met welke asset management methodiek dan ook, nooit en te nimmer zult kunnen bereiken dat er nooit meer verrassingen zijn. Maar wij krijgen het wel beter in beeld en onder controle dan nu, daar ben ik ook van overtuigd.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

- 1. De versnelde aanpak van de twee urgente gebreken in de eerste zuiveringstrap van rwzi Nieuwveer;**
- 2. Toekenning van een uitvoeringskrediet voor een bedrag van een miljoen zeventienhonderdvijftigduizend euro (€ 1.750.000).**

5. Mededelingen

- 5.a. Verantwoording over het archiefbeheer in 2017

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

- 5.b. Jaarrapportage muskus- en beverrattenbeheer Brabantse waterschappen 2017

De heer Verhulst: Voorzitter, complimenten voor de afdeling muskus- en beverrattenbestrijding die heel goed aan de weg getimmerd heeft. De proef die gedaan is, die door collega-waterschappen heel goed ondersteund is, zowel in middelen als in geld. Dat de proef heel breed gebruikt gaat worden in de toekomst vanwege zijn opzet. Complimenten voor de afdeling.

De voorzitter: Ik zal de complimenten overbrengen naar de afdeling.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de jaarrapportage muskus- en beverrattenbeheer Brabantse waterschappen 2017 voor kennisgeving aan.

- 5.c. Nationale en regionale waterkwaliteitsanalyses (ledenbrief Unie)

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Ik heb de brief van de Unie gelezen en de reactie van het dagelijks bestuur, het advies. Als ik dat lees, dan bekruipt mij het gevoel dat er extra eisen gesteld gaan worden aan de watersysteemanalyses. Het antwoord op mijn technische vraag, voldoen wij daaraan of moeten wij nog extra werk doen, is: het waterschap voldoet volledig aan het verzoek van de Unie van Waterschappen. Betekent dit dat wij extra werk moeten doen of dat de watersysteemanalyses op een andere manier aangepakt moeten worden of dat er weer vertraging zou kunnen optreden? Kunt u daar iets meer over vertellen?

De heer Van der Aa: Voorzitter. Dank voor de beantwoording van de technische vragen die aanleiding zijn voor een aantal opmerkingen. In een van de antwoorden wordt verwezen naar de activiteiten van het Planbureau voor de Leefomgeving die wij hier een keer in ons midden mochten hebben. De twijfel zit in de veronderstelling dat hier het planbureau een dubbelfunctie heeft. Het lijkt een soort procesrol, ze organiseren een en ander maar hebben ook de rol van de jury, laat staan een scheidsrechterrol. Mijn vraag is of hier helderheid over kan komen. Zo ja, is dat aanleiding om attent op te zijn hoe wij daarmee omgaan? Wij krijgen de mogelijkheid om een aantal analyses met name gericht op bepaalde soorten of typen waterlichamen aan te reiken. Wij zijn een bijzonder waterschap, maar geldt dat voor ons waterschap in het bijzonder voor de kreken? Tot slot, de technische uitvoerbaarheid of haalbaarheid van de maatregelen. In de beantwoording komt aan de orde ook economisch en maatschappelijk haalbaar. Het kan technisch wel haalbaar zijn, maar de belangen zijn ook economisch en maatschappelijk, want ik kan wel een maatregel voorstellen dat bijvoorbeeld alle procesindustrie stopt, dat zal technisch kunnen maar maatschappelijk en economisch is het een ander verhaal, laat staan voor de landbouw in het buitengebied. Dus hoe wordt omgegaan met de haalbaarheid op die twee gebieden?

De heer Schouwenaars: Voorzitter, ik vraag mij af op wij en anderen door de mededeling op het verkeerde been gezet zijn. De Unie beveelt aan om alle wateren te controleren en op alle stoffen analyses te maken. Hebt u aan de Unie doorgegeven dat wij dat niet doen? Wij krijgen als antwoord, wij doen het wel, maar in het stuk staat en daar wil ik graag een toelichting op krijgen: "Gezien de urgentie van de resultaatverplichting ligt de primaire focus in de watersysteemanalyses op het doelbereik van de KRW-wateren. Ze zijn niet bedoeld voor analyses van overige wateren." terwijl de Unie zegt, je moet ook de overige wateren meenemen. Graag wat toelichting waarom ik dit verkeerd heb gelezen. Ik sluit mij aan bij de vraag die mevrouw Raedts heeft gesteld.

De heer De Jong: Voorzitter. De Uniebrief is gericht aan alle waterschappen dus het gaat niet over de unieke positie van Brabantse Delta, maar daar zijn wij ook geen uitzondering in. Hierin wordt aandacht gevraagd of wij onze zaken op orde hebben bij de watersysteemanalyses omdat die input zijn voor de vervolgstappen die BV Nederland moet nemen op het gebied van waterkwaliteit. In de commissie Watersystemen hebben wij meermalen aangegeven zijn wij hier uitvoerig mee bezig om op orde te zijn, op zes na werken wij voor onze waterstroomgebieden aan de watersysteemanalyses. Wij werken niet alleen samen als waterschap maar werken ook samen met onze gebiedspartners. Wij zijn voldoende op stoom zoals de Unie vraagt, om onze zaken aan te kunnen leveren. Dat is het antwoord op mevrouw Raedts en de heer Schouwenaars. Uiteindelijk zullen de analyses gevolgen hebben voor de toekomst dat wij met gebiedsprocessen aan de slag gaan om te kijken of wij tot doelrealisatie kunnen komen. Of wij tot doelrealisatie kunnen komen die de KRW voor 2027 daarvoor aangeeft, is de vraag. Daar zijn meerdere discussies over geweest, ook in deze setting, maar de keuzes maken wij niet nu de analyses klaar zijn, uiteindelijk liggen die klaar voor 2019 waar het nieuwe bestuur aan de hand van de analyses en doelbeschrijvingen en mogelijkheden die er zijn, de afweging gaat maken of wij doorgaan met de doelrealisatie zoals die nu aangegeven is of dat wij gaan vragen of wij een aanpassing van doelrealisatie kunnen krijgen. Vooralsnog gaan wij uit van wat er is, gaan wij gebiedsprocessen aan om vervolgstappen te krijgen.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de nationale en regionale kwaliteitsanalyses voor kennisgeving aan.

5.d. Bijeenkomsten algemeen bestuur tweede helft 2018

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5.e. #WSBD 2023

De voorzitter: Voorzitter. Er is een aantal feitelijke vragen gesteld die bestuurlijk van aard zijn. Ik wil ze graag in algemene zin even toelichten. Op 1 februari hebben wij een bijeenkomst gehad met het algemeen bestuur in het Koetshuis en daar heb ik teruggelegd met beelden van de kennismakingsgesprekken met de leden van het algemeen bestuur. Uit die gesprekken is naar voren gekomen dat het algemeen bestuur hecht aan het breed verkennen van trends die op het waterschap afkomen. Het idee is ontstaan om aan de hand van een drietal onderwerpen drie thema-avonden te organiseren, de eerste zou gaan over landbouw en natuur in relatie tot de taken van het waterschap, de tweede avond zal gaan over het bedrijfsleven en het midden- en klein bedrijf en de uitdagingen daar op het terrein van het waterschap en de derde is de problematiek van stedelijkheid en wat komt er de komende jaren op het waterschap af. Wat wij daarmee beogen is de buitenwereld naar binnen brengen, zoals door u gevraagd. Wij willen graag maatschappelijke organisaties maar ook andere belangstellenden, het is een mogelijkheid om de activiteiten van het waterschap te promoten, wij willen ook zeker de mensen uitnodigen die aan de cursus hebben deelgenomen om met elkaar breed te verkennen welke thema's komen er op de waterschappen af. Op de agenda staan vaak besluitvormende stukken die over onderdelen gaan, bijvoorbeeld over de landbouw, de natuur, maar

wij willen verkennen welke trends op de waterschappen in Nederland en zeker op ons gebied afkomen. Het zou ook een project van het algemeen bestuur moeten zijn, dus wij hebben drie algemeen bestuursleden gevraagd om deze avonden mee voor te bereiden. Op deze avonden willen wij indringend met u in gesprek gaan ter verkenning van trends. In de decembervergadering kijken wij wat het heeft opgeleverd, halen wij het net op en dan zullen er suggesties komen voor de nieuwe bestuursperiode. Wij willen het dit jaar afronden, daar zijn ook de data op afgestemd, dat als u die trendverkenning met ons heeft gemaakt met mensen van buiten die de bijeenkomsten inspireren, u nieuwe ideeën heeft voor de nieuwe bestuursperiode. Wij willen u in augustus informeel drie A4'tjes toesturen waarin de opzet van de avonden verder is verkend. Wij spreken dan niet over onderdelen, maar wij spreken over landbouw en natuur in de breedte om meer maatschappelijk partner te zijn. Wij willen mensen vanuit de sectoren uitnodigen om ons te inspireren en zo mogelijk de avonden op locatie te organiseren. Gegeven de belasting die u al heeft als lid van het bestuur, is het idee dat de avonden facultatief zijn, ze zijn niet verplicht, maar wij hopen dat de avonden zo interessant zijn, dat u daar per se naar toe wilt gaan. Maar voel het niet als verplichting, maar als drive van enthousiasme.

Mevrouw Korst: Voorzitter, er staat een hele lijst met bijeenkomsten gepland. Kan de lijst met bijeenkomsten regelmatig geactualiseerd worden zodat wij die wekelijks binnenkrijgen en ons goed kunnen voorbereiden?

De voorzitter: Ik heb eerder beloofd om alle avonden voor het waterschap in het tweede semester op een A4'tje te zetten en dat heeft u gehad. Wat mij betreft zijn dit de avonden en ik stel voor de data vast te leggen. Ik zeg ook tegen het algemeen bestuur, dit is het voor het tweede semester.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

6. Ingekomen stukken

6.a Brief mevrouw De Wit 'Veiligheid Prinslandsebrug' en reactie dagelijks bestuur

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van mevrouw De Wit en de reactie van het dagelijks bestuur voor kennisgeving aan.

6.b. Brief Waterschap Aa en Maas 'Motie huisvesting Aquon'

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Ik heb de vraag gesteld en die is als bestuurlijk benoemd, graag een toelichting op wat het dagelijks bestuur hiervan vindt.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Het geluid laat weleens te wensen over en soms gaat het snel en ik hoor niet altijd goed wat men zegt. Wij zijn er, het gaat over Aquon. Er is pas een strategierapport Aquon 2.0 en dat is in uitvoering genomen. Daarbij is de weg naar full service ketenpartnerschap goed ingezet. Daarbij is toen ook een besluit genomen over centrale huisvesting door het algemeen bestuur namens alle betrokken waterschappen. De concrete uitwerking zou bevestigd worden in het voorjaar 2019. In verband met de beschikbaarheid van de jaarcijfers 2018 is deze analyse verschoven naar het tweede kwartaal 2019. Met de motie wil men een extra visie opstellen. Bovendien is de gebouwelijke situatie ten tijde van het rapport 2.0 reeds zeer uitgebreid in beeld gebracht. Daarom vinden wij de motie in tweeërlei opzicht overbodig omdat de acties die gevraagd worden, al gedaan zijn en gepland zijn.

De heer Verroen: Ik kan de heer Schouwenaars korthedshalve verwijzen naar het betoog van mevrouw Korst. De mening is goed verwoord. De strategie is gepresenteerd, er is gezegd, wij gaan naar een locatie, een businesscase opstellen aan de hand van de realisatie van 2018. Dat kan pas in 2019. Aquon is op de goede weg, want men wil kijken of het servicebureau, de full servicekosten goed in de kostprijs verwerkt zit. Daar is een werkgroep voor in het leven geroepen waaraan wij ambtelijk deelnemen. Wij zijn er erg gerust op dat het een goede businesscase is die wij te zijner tijd zullen beoordelen. Verder geen behoefte om iets te doen met de motie van Aa en Maas.

De heer Schouwenaars: Snapt u dan waarom bij Aa en Maas deze motie unaniem is aangenomen?

De heer Verroen: Ik ben dagelijks bestuurslid van dit waterschap en heb mij niet verdiept in wat de motivatie geweest is.

De heer Schouwenaars: U zegt, deze mensen maken zich zorgen over iets waarover zij zich geen zorgen hoeven te maken.

De heer Verroen: Nogmaals, inderdaad.

De heer Van der Kallen: Dat doet Aa en Maas wel vaker hoor!

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief Waterschap Aa en Maas 'Motie huisvesting Aquon' voor kennisgeving aan.

6.c. Brief Stichting Brabantse Milieufederatie 'Handhaving verbod inbrengen vislood in zoet water' en reactie dagelijks bestuur

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van de Brabantse Milieufederatie en de reactie van het dagelijks bestuur voor kennisgeving aan.

6.d. Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Waalwijk-Noord

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de zienswijze voor kennisgeving aan.

7. Notulen en besluitenlijst d.d. 13 juni 2018

De voorzitter: De heer Velthoen en mevrouw Bonthuis hebben redactionele wijzigingen voorgesteld die wij overnemen. Mevrouw Raedts heeft een vraag over de actie- en toezeggingenlijst.

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Dat gaat over de agendering van het onderwerp grond, dat staat voor de volgende keer geagendeerd. Het zou vandaag geagendeerd staan maar dat is verschoven. Mijn verzoek is om het niet alleen als mededeling te brengen, maar als discussiepunt te agenderen, want ik denk dat dit onderwerp van zodanig bestuurlijk belang is dat het goed is om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. Als wij de mededeling van het dagelijks bestuur krijgen, dan is dat misschien een heel goed plan maar het zou mooi zijn als wij daar ons zegje over kunnen doen.

De voorzitter: Dan kan, dat zullen wij stimuleren. U heeft het recht om over mededelingen vragen te stellen en debat uit te lokken. Het antwoord is ja.

Mevrouw Raedts: Mijn vraag is om het niet als mededeling maar als discussieonderwerp te agenderen.

De voorzitter: Dat lijkt mij geen probleem.

De heer Van der Heijden: Daar nog even op inhakend, het is toch niet een besluitvormend iets, dus wij kunnen het toch niet als besluitvormend agendapunt agenderen? Het is een discussiepunt.

De heer Van der Kallen: Als men er graag in twee termijnen over spreekt in plaats van als mededeling, dan kunnen wij dat toch doen.

De voorzitter: Zo heb ik het begrepen.

Mevrouw Raedts: De aanleiding was mede dat er een pot is waarmee wij anticiperend grond kunnen aankopen en de vraag is of wij die pot niet wat ruimer moeten maken. Dat gaat over miljoenen en dan is het denk ik goed dat het algemeen bestuur daar een zegje over kan doen.

De voorzitter: Dat gesprek kunnen wij voeren en een notitie ter kennisgeving aannemen is ook een besluit. Daarmee komen wij elkaar tegemoet.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de gewijzigde notulen (inclusief de actie en toezeggingenlijst) en de besluitenlijst van 13 juni 2018 vast.

8. Rondvraag

De heer Kocx: Voorzitter, eigenlijk meer procedureel. Het verzoek om als wij agenda's wijzigen, de nummering niet aan te passen. Ik was eerder even het spoor bijster en u waarschijnlijk ook. 3.b. werd 3.a., 3.a. was eerst iets anders en is er afgehaald. Als wij iets op de agenda zetten en wij halen het eraf, zet er dan bij 'vervallen' en houd de nummering aan, want het was niet handig.

De voorzitter: U helpt mij met die vraag want ik had een annotatie op de oude nummering. Er wordt in de logistiek altijd goed gewerkt, maar dit soort dingen gaan wij vanaf nu zo doen.

De heer Van der Aa: Voorzitter, wij hebben een schriftelijke vraag gesteld over de behandeling van het voorstel CAB met de gedachte, zijn wij nog op tijd als wij dat in september behandelen. Het antwoord is

duidelijk en er staat dat wij het 26 september in een besluitvormend algemeen bestuur behandelen. Vraagt de Unie al eerder dat wij duidelijkheid geven over eventuele amendementen voor het voorstel?

De voorzitter: Het pas precies in het tijdspad van de Unie.

De heer Wijnen: Voorzitter. Waar de heer Van der Heijden mee begon, wilde ik voor de rondvraag doen. Dat is namelijk dat het goed geregeld is met voldoende water, waardoor alles goed op peil gehouden kan worden en wij hebben vanavond gehoord dat er nog ruim voldoende aanwezig is. Alhoewel er wel gebieden zijn waar behoefte aan water is waar het niet kan komen, maar het zij zo. Wij hebben vorige week commissievergadering gehad bij de gemeente en daar is uitgebreid gesproken over het frontoffice hier en dat roept toch vragen op en waarom? Wisseling van de wacht bij de mensen die in het verleden buitengewoon hun best hebben gedaan en wij weten nog steeds niet – dat heb ik gevraagd maar hier geen antwoord op gehad – of de noodzaak aanwezig was dat de mensen verplaatst werden van a naar b en van b naar c. De mensen zijn er niet gelukkig mee, want die kennen het gebied niet en de mensen die er waren, kennen het gebied en die weten alle draineerbuizen te liggen. Een telefoontje en men weet waar het water weg kan en waar het water ingezet kan worden. Wij willen graag weten wat de noodzaak is om dat te doen. Wij hebben het vanavond uitgebreid gehad over wat doet het waterschap enzovoorts, vorig jaar zijn er verschillende gebieden met EVZ's aangelegd. Bij ons in Hoeven richting St. Willebrord zijn ze ook aangelegd, er staat metershoog onkruid in en dan vragen de mensen of zij daaraan moeten meebetalen. Hoe kan ik die mensen uitleggen wat de noodzaak is voor deze situatie? Dat is de negatieve kant van het waterschap en die wil ik positief belichten. Misschien kunt mij de noodzaak daarvan toelichten.

De voorzitter: De vragen over het frontoffice zullen wij schriftelijk beantwoorden. Ik heb juist het idee dat gebiedskennis heel belangrijk is en dat het frontoffice goed functioneert. Ik denk dat wij met u verder moeten praten waar u precies op doelt, want in algemene zin herken ik het beeld niet en de secretaris-directeur ook niet. Daar gaan wij samen induiken en dan krijgt u een antwoord.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Mag ik daar bezwaar tegen maken dat u dat doet? Wij hebben het over personeelsbeleid.

De voorzitter: Als het de organisatie betreft, wil ik het sowieso nu niet delen.

De heer Schouwenaars: Ik heb ook vragen over personeelsbeleid en dat doe ik ook niet.

De heer Wijnen: Het gaat niet over negativiteit naar iemand, laat dat duidelijk zijn. Ik zeg niet dat mijnheer a, b of c het beter of slechter doet. Wij hebben een buitengebied en voor elk gebied is een gebiedsmanager en die zijn allemaal verplaatst naar andere gebieden. Wij constateren het zelf dat de werkwijze van die mensen niet meer is zoals het geweest is, ook niet naar de ingelanden toe. Wat is het nut en de noodzaak om hier verandering in aan te brengen?

De voorzitter: Wij komen hier schriftelijk op terug.

De heer Van der Kallen: Ik heb geen vraag maar een suggestie. Wij gaan de vakantie in en sommige mensen hebben misschien een paar uur over en dan zeg ik, kijk eens naar mijn website. Vanaf zondag staat er een discussie met mij op van ruim twee uur met allerlei beelden erbij. Als je wilt weten wie Louis is, kijk eens even.

De voorzitter: Ondanks dat ik het al weet, ga ik het toch doen.

Mevrouw Korst: Wij hebben het over de communicatie naar de burgers Louis, niet naar Louis.

De heer Van der Kallen: Communicatie naar de burger over water doe ik iedere zaterdag. Dat kan iedere burger lezen. Deze keer gaat het in de communicatie naar de burger over Louis en dat is echt niet Louis met water maar Louis in zijn totaliteit vanaf nul.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Er zitten een paar cursisten op de tribune die de ProDemos-cursus hebben gevolgd. Ik heb veel vragen gekregen van deze cursisten van, kunnen jullie ons duidelijk maken wanneer de termijn van de verschillende partijen voor aanmelding van kandidaten sluit, want tot hun grote verrassing waren er al veel gesloten. Misschien kunnen wij hen faciliteren door deze week nog voordat iedereen met reces gaat, een lijstje te sturen van waar je je al dan niet nog kunt aanmelden. Ik merk dat dat helpt in de keuzes en sommigen denken dat ze zich nog in september kunnen aanmelden. De termijn voor Water Natuurlijk sluit op 15 juli om 0.00 uur.

De heer Schouwenaars: De termijn van de PvdA op 6 september 12.00 uur.

De heer Van der Heijden: Ongebouwd is al gesloten.

De heer Sneep: De VVD is 1 september.

De heer Van der Kallen: Ons Water West-Brabant/Waterbreed alle twee kan in november nog.

De heer Taks: 50plus opent pas op 22 september, dan beginnen wij pas.

De heer Kocx: Voor Bedrijven is de termijn inmiddels gesloten.

Mevrouw Raedts: Dat geldt ook voor de fractie Natuur.

De heer Van der Aa: Voor het CDA is de termijn ook al gesloten. Ik heb de kandidaten opgeroepen als dat een probleem is, dan kijken wij naar een hardheidsclausule.

De voorzitter: Wij hebben de data gehoord en ik stel voor hier kennis van te nemen. Ik kreeg van de medewerkers de vraag, haal even op, wat vond u van de vorm van de kadernotabehandeling met pitches.

Mevrouw Bonthuis: Nog even over het vorige punt, ik zou eraan hechten dat de cursisten dit even gemeld krijgen, want het helpt hen bij de besluitvorming.

De voorzitter: Ik stel voor dat wij de data op een lijstje zetten en dat toesturen. Dan nog even heel kort, de pitches van vanavond, voelt dat goed of zegt u?

De heer Wijnen: Dat is goed gegaan. Mijn voorstel zou zijn dit twee keer per jaar te doen, daar kunnen wij allemaal slimmer en wijzer van worden.

Mevrouw Korst: Voorzitter, het is goed verlopen, alleen wij hebben de derde termijn niet gedaan en daarin was ruimte vrijgemaakt om vragen te stellen vanuit de kadernota en dat hebben wij niet gedaan.

De voorzitter: Het idee was om twee pitches te doen en daarna waren er nog vijf vragen over en u had het over baggeren.

Mevrouw Korst: Dat waren de derde pitches, dat was afgesproken en daarna zou er nog ruimte zijn. Het staat onderaan de reactie van het dagelijks bestuur maar misschien hebben wij het verkeerd geïnterpreteerd.

De heer Verroen: Wij hadden het ook zo geïnterpreteerd en volgens mij stond er ook een half uur als vrije ruimte. Wij ontdekken nu dat er nog thema's waren ingediend voor dat halve uur. Dat is precies het punt dat wij niet zo goed vonden gaan vanavond, de rest ging uitstekend. Iedereen heeft waarschijnlijk in zijn beschouwing nog wel een aantal boodschappen en die komen niet allemaal terug in de beantwoording door het dagelijks bestuur.

De voorzitter: Ik zag inderdaad dat u dat had voorbereid. Ik kan mij voorstellen omdat het dan niet gemakkelijk voelt omdat het eigenlijk voorbij was en afgerond werd door mij. Ik denk dat er een misverstand is ontstaan. Wij hadden het idee twee pitches over twee onderwerpen en vervolgens kon u onderwerpen noemen. Dat is door vijf personen gedaan en daar was het halve uur voor. Dan veronderstelden wij dat dat het was en u bent ervan uitgegaan dat daarna nog een deel zou komen en daar had u zich op voorbereid, zag ik.

Mevrouw Korst: Dat staat ook in de stukken, in de reactie van het dagelijks bestuur onderaan.

De voorzitter: Dat was in de regie in ieder geval niet zo bedoeld.

9. Sluiting

De voorzitter: Ik dank u voor uw bijdrage in het proces van de kadernota, daar zit ook vanuit de medewerkers veel tijd in. Wij hebben een goed debat gehad en daar ben ik u dankbaar voor. Ik wil u een goede vakantie toewensen. Ik sluit de vergadering om 21.50 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 22 augustus 2018.

De dijkgraaf

De secretaris-directeur

drs. C.J.G.M. de Vet

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 18.ZK03533

Kenmerk : 18IT038048

Barcode :

Actie- en toezeggingenlijst algemeen bestuur versie 11 juli 2018

	Uit vergadering	Actie/toezegging	Laatste stand van zaken
1.	22 april 2015	AB informeren over rendement innovatie agenda zuiveringsbeheer	Na afronding en tussentijds als er financieel nieuws is.
2.	AB 14 oktober 2015	De Verordening schadevergoeding waterschap Brabantse Delta wordt in 2019 geëvalueerd.	Vóór maart 2019
3.	AB 8 maart 2017	Innovatie: afloop van 28 maart (Innovatiedag) zal het dagelijks bestuur zich beraden op verdere bestuurlijke behandeling van dit onderwerp.	Zomer 2018
4.	25 oktober 2017	Overzicht maken hoe de projectpot anticiperende grondaankopen nu is samengesteld en wat de termijn is dat middelen weer naar projecten gaan. Het dagelijks bestuur heroverweegt mandateringsgrens AB tav aankoop onroerende zaken en omvang projectpot.	AB 26 september 2018
5.	29 november 2017	Het Participatiebeleid zal door het AB worden vastgesteld en ge-actualiseerd, gelet op de opmerkingen onder meer uit het evaluatierapport dijkversterking Geertruidenberg-Amertak.	In 2018.
6.	29 november 2017	De aangehouden moties Klimaatinitiatieven en Participatie zullen op de daarvoor geëigende momenten in het beraadslagings- en besluitvormingstraject worden meegenomen.	In 2018.
7.	AB 31 januari 2018	Onderscheid wettelijke-niet wettelijke taken: aangeven waar mogelijk. Ook aangeven indien niet mogelijk. Aanzet geven in kadernotatraject 2018.	Mandateringslijst behorende bij de Begroting 2019.
8.	AB 7 maart 2018	AB informeren over internationale samenwerking.	Thema AB 4 oktober 2018
9.	AB 7 maart 2018	AB informeren over samenwerking Vlaanderen	Thema AB 4 oktober 2018
10.	AB 7 maart 2018	AB informeren over opheffen vertrouwelijkheid besloten vergadering 7 maart 2018	Wanneer aan de orde
11.	AB 25 april	Jeugdbestuurder uitnodigen voor	Na gesprek met DB. Gesprek met AB op

	2018	een gesprek met het algemeen bestuur.	31 oktober 2018
12.	AB 25 april 2018	Doorkijk op directie	AB of via fractie-voorzittersoverleg
13.	AB 11 juli 2018	Vragen inzake Frontoffice schriftelijk beantwoorden.	Via technische vragen AB 22 augustus 2018
14.	AB 11 juli 2018	Kandidaatstellingstermijnen groeperingen toezenden aan cursisten ProDemos	z.s.m. /afgehandeld

Zaaknr. : 18.ZK03533

Kenmerk : 18IT037833

Besluitenlijst algemeen bestuur 11 juli 2018

1 OPENING

2 SPREEKRECHT

Er hebben zich geen sprekers aangemeld.

3.a.1 Kadernota 2019-2028 'Stroomversnelling in uitvoering' Besloten: Het algemeen bestuur stelt de Kadernota 2019-2028 'Stroomversnelling in uitvoering' vast.

3.a.2 Bestuursopdracht voor aanbesteding accountantsdiensten controlejaren 2019-2021 met mogelijkheid tot verlenging 2022 en 2023 Besloten: Het algemeen bestuur stelt de bestuursopdracht voor aanbesteding accountantsdiensten controlejaren 2019-2021 met mogelijkheid tot verlenging 2022 en 2023 vast.

3.a.3 Naar een nieuwe secretaris-directeur: selectiecommissie en tijdspad De huidige secretaris-directeur van het waterschap gaat met deeltijdpensioen en legt per 1 oktober 2018 zijn functie neer. De secretaris van het waterschap wordt door het algemeen bestuur benoemd. De in te stellen selectiecommissie heeft tot taak deze benoeming voor te bereiden. **Besloten: Het algemeen bestuur:** **1. stemt in met de benoeming van een selectiecommissie werving- en** **selectie secretaris-directeur en met de opdracht aan deze** **selectiecommissie, overeenkomstig bijgevoegd conceptbesluit;** **2. neemt kennis van de procedure en het tijdspad om tot een aanbeveling** **voor een nieuwe secretaris-directeur te komen.**

4.a Sturen op hoofdlijnen kredietvoting en mandatering dagelijks bestuur Bij de begroting 2018 is voor de eerste maal de werkwijze Sturen op hoofdlijnen toegepast met betrekking tot kredietvoting van investeringen en de mandatering van het dagelijks bestuur. Op verzoek van het algemeen bestuur wordt medio 2018 het proces zoals het tot dan toe is verlopen geanalyseerd, zodat de verbeterpunten in de begrotingscyclus 2019 kunnen worden geëffectueerd. **Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:** **1. de voorgestelde wijzigingen in de indeling en inhoud van de** **projectenlijsten instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen;** **2. de technische vragen over de projectenlijsten te beperken tot de nieuwe** **investeringen;** **3. het tijdspad voor de besluitvorming over de mandatering van het** **dagelijks bestuur voor kredietvoting in 2019.**

4.b Aanvraag uitvoeringskrediet project 800085 conservering betonwerken (1e zuiveringstrap) rwzi Nieuwveer

De rwzi Nieuwveer bestaat uit twee delen, de 1e en de 2e zuiveringstrap. De 1e
zuiveringstrap van rwzi Nieuwveer is begin 2018 geïnspecteerd om de
onderhoudstoestand ervan vast te leggen. De resultaten vormen de basis van de
projectscope waarvan de uitvoering voor 2019 op het IP staat. Uit de inspectie zijn
naast reguliere slijtage, ook een tweetal spoedeisende gebreken naar voren
gekomen. Deze spoedeisende gebreken vormen een risico voor het zuiveringsproces
en daarmee de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater waardoor het noodzakelijk is
om deze werkzaamheden versneld (2018) uit te voeren. Het betreft de vervanging
van verdeelgoten en beluchtingselementen. De werkzaamheden resulteren in een

bedrijfszekere 1e trap, die 10 jaar onderhoudsvrij is. Om dit financieel mogelijk te maken wordt de aanvraag van het uitvoeringskrediet per direct in gang gezet in plaats van de oorspronkelijk geplande 2019. Hiermee wordt het mogelijk om de twee spoedeisende gebreken direct aan te pakken. De rest van de scope wordt conform het IP in 2019 uitgevoerd.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. de versnelde aanpak van de twee urgente gebreken in de 1e zuiveringstrap van rwzi Nieuwveer;

2. toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van € 1.750.000,-.

- 5.a Verantwoording over het archiefbeheer in 2017**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.
- 5.b Jaarrapportage Muskus- en Beverrattenbeheer Brabantse waterschappen 2017**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de jaarrapportage Muskus- en Beverrattenbeheer Brabantse waterschappen 2017 voor kennisgeving aan.
- 5.c Nationale en regionale waterkwaliteitsanalyses (ledenbrief Unie)**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.
- 5.d Bijeenkomsten algemeen bestuur 2e helft 2018**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.
- 5.e #WSBD2023**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.
- 6.a Brief mevrouw De Wit 'Veiligheid Prinslandsebrug' en DB-reactie**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van mevrouw De Wit en de DB-reactie voor kennisgeving aan.
- 6.b Brief waterschap Aa en Maas 'Motie huisvesting AQUON'**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van waterschap Aa en Maas 'Motie huisvesting AQUON' voor kennisgeving aan.
- 6.c Brief stichting Brabantse Milieufederatie 'Handhaving verbod inbrengen vislood in zoet water' en DB-reactie**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van de Brabantse Milieufederatie en de DB-reactie voor kennisgeving aan.
- 6.d Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Waalwijk-Noord**
Besloten: Het algemeen bestuur neemt de zienswijze voor kennisgeving aan.
- 7 NOTULEN EN BESLUITENLIJST**
Besloten: Het algemeen bestuur stelt de gewijzigde notulen (inclusief de actie- en toezeggingenlijst) en de besluitenlijst van 13 juni 2018 vast.
- 9 SLUITING om 21.50 uur**